

**EIROPAS SAVIENĪBAS
PADOME**

**Briselē, 2012. gada 16. maijā
(OR. en)**

**14764/1/11
REV 1**

**Starpiestāžu lieta:
2011/0249 (NLE)**

**WTO 329
AMLAT 84
SERVICES 96
COMER 193**

LEGISLATĪVIE AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats:	Tirdzniecības nolīgums starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Kolumbiju un Peru, no otras puses
---------	---

TIRDZNIECĪBAS NOLĪGUMS
STARP EIROPAS SAVIENĪBU UN TĀS DALĪBVALSTĪM, NO VIENAS PUSES,
UN KOLUMBIJU UN PERU, NO OTRAS PUSES

BEĻĢIJAS KARALISTE,

BULGĀRIJAS REPUBLIKA,

ČEHIJAS REPUBLIKA,

DĀNIJAS KARALISTE,

VĀCIJAS FEDERATĪVĀ REPUBLIKA,

IGAUNIJAS REPUBLIKA,

ĪRIJA,

GRIEĶIJAS REPUBLIKA,

SPĀNIJAS KARALISTE,

FRANCIJAS REPUBLIKA,

ITĀLIJAS REPUBLIKA,

KIPRAS REPUBLIKA,

LATVIJAS REPUBLIKA,

LIETUVAS REPUBLIKA,

LUKSEMBURGAS LIELHERCOGISTE,

UNGĀRIJA,

MALTA,

NĪDERLANDES KARALISTE,

AUSTRIJAS REPUBLIKA,

POLIJAS REPUBLIKA,

PORTUGĀLES REPUBLIKA,

RUMĀNIJA,

SLOVĒNIJAS REPUBLIKA,

SLOVĀKIJAS REPUBLIKA,

SOMIJAS REPUBLIKA,

ZVIEDRIJAS KARALISTE,

LIELBRITĀNIJAS UN ZIEMEĻĪRIJAS APVIENOTĀ KARALISTE,

Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību Līgumslēdzējas puses,
turpmāk "Eiropas Savienības dalībvalstis", un

EIROPAS SAVIENĪBA,

no vienas puses, un

KOLUMBIJAS REPUBLIKA (turpmāk "Kolumbija")

un

PERU REPUBLIKA (turpmāk "Peru"),

turpmāk arī "Andu parakstītājvalstis",

no otras puses,

ŅEMOT VĒRĀ starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm un Andu parakstītājvalstīm pastāvošo vēsturisko un kultūras saišu un īpašu draudzības un sadarbības saišu nozīmi un Pušu vēlmi veicināt savstarpēju ekonomisko integrāciju;

STINGRI APŅEMOTIES stiprināt šīs saites, pamatojoties uz pastāvošajiem mehānismiem, kas reglamentē attiecības starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm un Andu parakstītājvalstīm, un jo īpaši uz 2003. gada 15. decembrī parakstīto Politiskā dialoga un sadarbības nolīgumu starp Eiropas Kopienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Andu Kopienību un tās dalībvalstīm, no otras puses (turpmāk "Politiskā dialoga un sadarbības nolīgums");

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos ievērot Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtus un Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju;

VEICINOT pasaules un reģionālās tirdzniecības saskanīgu attīstību un paplašināšanos un piedāvājot starptautiskās sadarbības katalizatoru;

VĒLOTIES veicināt visaptverošu ekonomisko attīstību ar mērķi samazināt nabadzību, radīt jaunas nodarbinātības iespējas un labākus darba apstākļus, kā arī paaugstināt dzīves līmeni savās teritorijās, liberalizējot un paplašinot tirdzniecību un ieguldījumus starp šīm teritorijām;

APŅEMOTIES atbilstīgi Pušu starptautiskajām saistībām īstenot šo nolīgumu saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības mērķi, tostarp ar mērķi veicināt ekonomisko izaugsmi, ievērot darba tiesības un aizsargāt vidi;

PAMATOJOTIES uz savām attiecīgajām tiesībām un pienākumiem saskaņā ar Marakešas nolīgumu par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu (turpmāk "PTO nolīgums");

STINGRI APŅEMOTIES likvidēt savstarpējās tirdzniecības izkropļojumus un novērst nevajadzīgus šķēršļus tirdzniecībai;

STINGRI APŅEMOTIES izstrādāt skaidrus un abpusēji izdevīgus tirdzniecību reglamentējošus noteikumus un veicināt savstarpējo tirdzniecību un ieguldījumus, kā arī regulāru dialogu par šiem jautājumiem;

VĒLOTIES veicināt savu uzņēmumu konkurētspēju starptautiskajos tirgos, nodrošinot prognozējamu tiesisko regulējumu to savstarpējai tirdzniecībai un ieguldījumiem;

ŅEMOT VĒRĀ atšķirības, kas pastāv starp Andu parakstītājvalstīm un Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm ekonomiskās un sociālās attīstības jomā;

APSTIPRINOT savas tiesības iespējami plaši izmantot daudzpusējā sistēmā nodrošināto elastību sabiedrības interešu aizsardzībai;

ATZĪSTOT, ka Andu parakstītājvalstis ir Andu Kopienas dalībnieces un ka Andu Kopienas lēmumā Nr. 598 ir noteikts, ka, dalībvalstīm vienojoties par tirdzniecības nolīgumiem ar trešām valstīm, Andu Kopienas dalībvalstu savstarpējās attiecībās paliek spēkā Andu valstu tiesību sistēma;

ATZĪSTOT attiecīgo reģionālās integrācijas procesu nozīmi Eiropas Savienībā un Andu parakstītājvalstīs kā Andu Kopienas dalībniecēs,

IR VIENOJUŠĀS par turpmāko.

I SADAĻA

SĀKOTNĒJIE NOTEIKUMI

PIRMĀ NODAĻA

PAMATELEMENTI

1. PANTS

Vispārēji principi

Atbilstīgi Politiskā dialoga un sadarbības nolīguma 1. panta 1. punktam Pušu iekšējās un starptautiskās politikas pamatā ir Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā noteiktie demokrātiskie principi un cilvēka pamattiesības, kā arī tiesiskuma princips. Šo principu ievērošana ir šā nolīguma būtisks elements.

2. PANTS

Atbruņošanās un masu iznīcināšanas ieroču neizplatīšana

1. Puses uzskata, ka masu iznīcināšanas ieroču un to nogādes līdzekļu izplatīšana gan valstīm, gan nevalstiskām struktūrām ir viens no nopietnākajiem draudiem starptautiskajai stabilitātei un drošībai.
2. Tādēļ Puses vienojas sadarboties un sniegt savu ieguldījumu cīņā pret masu iznīcināšanas ieroču un to nogādes līdzekļu izplatīšanu, pilnībā ievērojot un valsts līmenī īstenojot saistības, kuras tās uzņēmušās, noslēdzot starptautiskas vienošanās, līgumus un citas starptautiskas saistības atbruņošanās un ieroču neizplatīšanas jomā.
3. Kopīgi veicinot atbruņošanās un masu iznīcināšanas ieroču neizplatīšanas mērķa īstenošanu, Puses vienojas sadarboties, lai panāktu šajā jomā noslēgto līgumu universalizāciju un īstenošanu.
4. Puses vienojas, ka šā panta 1. un 2. punkts ir šā nolīguma būtisks elements.

2. NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

3. PANTS

Brīvās tirdzniecības zonas izveide

Ar šo Puses izveido brīvās tirdzniecības zonu saskaņā ar 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību (turpmāk "VVTT 1994") XXIV pantu un Vispārējās vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību (turpmāk "VVPT") V pantu.

4. PANTS

Mērķi

Šā nolīguma mērķi ir:

- a) pakāpeniski liberalizēt preču tirdzniecību saskaņā ar VVTT 1994 XXIV pantu;

- b) veicināt preču tirdzniecību, jo īpaši, piemērojot muitas un tirdzniecības veicināšanas noteikumus, standartus, tehniskos noteikumus, atbilstības novērtēšanas procedūras un sanitāros un fitosanitāros pasākumus, par ko panākta vienošanās;
- c) pakāpeniski liberalizēt pakalpojumu tirdzniecību saskaņā ar VVPT V pantu;
- d) attīstīt ieguldījumu plūsmu pieaugumu sekmējošu vidi un jo īpaši uzlabot uzņēmējdarbības veikšanas nosacījumus starp Pusēm, pamatojoties uz diskriminācijas aizlieguma principu;
- e) veicināt tirdzniecību un ieguldījumus starp Pusēm, liberalizējot ar tiešajiem ieguldījumiem saistītos kārtējos maksājumus un kapitāla apriti;
- f) faktiski un abpusēji atvērt Pušu publiskā iepirkuma tirgus;
- g) atbilstīgi un efektīvi aizsargāt intelektuālā īpašuma tiesības saskaņā ar starptautiskajiem noteikumiem, kas ir spēkā starp Pusēm, vienlaikus nodrošinot līdzsvaru starp intelektuālā īpašuma tiesību īpašniekiem un sabiedrības interesēm;
- h) veikt saimniecisko darbību, jo īpaši ar Pušu savstarpējām attiecībām saistīto darbību, saskaņā ar brīvas konkurences principu;

- i) izveidot ātru, efektīvu un prognozējamu domstarpību izšķiršanas mehānismu;
- j) veicināt starptautisko tirdzniecību tā, lai veicinātu ilgtspējīgas attīstības mērķa īstenošanu, un darboties, lai integrētu un atspoguļotu šo mērķi savās tirdzniecības attiecībās, un
- k) nodrošināt, ka sadarbība tehniskās palīdzības jomā un Pušu tirdzniecības spēju stiprināšana veicina šā nolīguma īstenošanu un tā sniegto iespēju optimālu izmantošanu saskaņā ar pastāvošo tiesisko regulējumu un institucionālo sistēmu.

5. PANTS

Saistība ar PTO nolīgumu

Puses atkārtoti apstiprina spēkā esošās tiesības un pienākumus, kas pastāv starp tām atbilstīgi *PTO nolīgumam*.

6. PANTS

Pušu definīcija

1. Piemērojot šo nolīgumu:

- "Puse" ir Eiropas Savienība vai tās dalībvalstis vai Eiropas Savienība un tās dalībvalstis savas attiecīgajās kompetences jomās, kā izriet no Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk "ES Puse") vai katra Andu parakstītājvalsts;
- "Puses" ir ES Puse, no vienas puses, un katra Andu parakstītājvalsts, no otras puses.

2. Ja šajā nolīgumā noteiktas īpašas vai individuālas saistības attiecībā uz kādu konkrētu Eiropas Savienības dalībvalsti vai Andu parakstītājvalsti, šī konkrētā valsts vai valstis ir attiecīgi minētas nolīgumā.

3. Saskaņā ar 7. pantu Andu parakstītājvalstīm termini "otra puse" vai "pārējās Puses" nozīmē ES Pusi, ja šādi termini tiek izmantoti šajā nolīgumā.

7. PANTS

Nolīguma darbības jomā ietilpstošās tirdzniecības un ekonomiskās attiecības

1. Šā nolīguma noteikumus piemēro attiecībā uz divpusējo tirdzniecību un ekonomiskajām attiecībām starp katru Andu parakstītājvalsti, no vienas puses, un ES Pusi, no otras puses; tos nepiemēro attiecībā uz tirdzniecību un ekonomiskajām attiecībām starp atsevišķām Andu parakstītājvalstīm¹.
2. Tiesības un pienākumi, ko Puses noteikušas šajā nolīgumā, neietekmē tiesības un pienākumus, kas pastāv starp Andu parakstītājvalstīm kā Andu Kopienas dalībvalstīm.

8. PANTS

Saistību izpilde

1. Katra Puse ir atbildīga par visu nolīguma noteikumu ievērošanu, tostarp par to, lai tos ievērotu centrālā valdība, reģiona valdības vai vietējās pašvaldības un iestādes, kā arī tās nevalstiskās organizācijas, kurām valdība vai pārvaldes iestādes ir deleģējušas noteiktas pilnvaras, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai īstenotu šajā nolīgumā noteiktās saistības².

¹ Šo noteikumu neinterpretē tā, lai kaitētu saistībām, kas noteiktas starp Andu parakstītājvalstīm un ES Pusi 10. un 105. pantā.

² Puses vienojas, ka "centrālā valdība, reģiona valdības vai vietējās pašvaldības un iestādes" aptver visas Pušu iestādes un pārvaldības līmeņus.

2. Ja kāda Puse uzskata, ka otra Puse nav izpildījusi nolīgumā noteiktās saistības, tā izmanto XII sadaļā (Domstarpību izšķiršana) noteikto domstarpību izšķiršanas mehānismu un rīkojas saskaņā ar to.

3. Neskarot starp Pusēm pastāvošos politiskā dialoga mehānismus, gadījumā, kad otra Puse pārkāpj šā nolīguma 1. un 2. pantā minētos pamatelementus, ikviena Puse var nekavējoties pieņemt atbilstīgus pasākumus saskaņā ar starptautiskajām tiesībām. Minētā otra Puse 15 dienu laikā var pieprasīt sasaukt attiecīgo Pušu steidzamu sanākumi, lai rūpīgi izskatītu situāciju ar mērķi rast pieņemamu risinājumu. Pasākumi ir samērīgi ar pārkāpumu. Priekšroka dodama tādiem pasākumiem, kas vismazāk traucē šā nolīguma darbību. Šos pasākumus atceļ, tiklīdz zūd to pieņemšanas iemesli.

9. PANTS

Ģeogrāfiskā piemērošanas joma

1. Šo nolīgumu piemēro, no vienas puses, teritorijās, kurās piemēro Līgumu par Eiropas Savienību un Līgumu par Eiropas Savienības darbību, atbilstīgi šo līgumu nosacījumiem un, no otras puses, attiecīgi Kolumbijas teritorijā un Peru teritorijā³.

³ Skaidrības labad — Puses ar šo paziņo, ka šajā nolīgumā iekļautās norādes uz teritoriju ir jāsaprot vienīgi kā norādes par šā nolīguma ģeogrāfisko piemērošanas jomu.

2. Neatkarīgi no 1. punkta tiktāl, cik Eiropas Savienības muitas teritorijā (turpmāk "ES muitas teritorija") ietilpst teritorijas, kuras neaptver iepriekš noteiktā teritorijas definīcija, šo nolīgumu piemēro arī ES muitas teritorijā.

10. PANTS

Reģionālā integrācija

1. Puses atzīst reģionālās integrācijas nozīmi Andu parakstītājvalstu un Eiropas Savienības ekonomiskās un sociālās attīstības turpināšanā, kas ļauj stiprināt Pušu savstarpējās attiecības un veicināt šā nolīguma mērķu īstenošanu.
2. Puses atzīst un atkārtoti apstiprina, ka attiecīgie reģionālās integrācijas procesi starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un starp Andu Kopienas dalībvalstīm ir nozīmīgi kā mehānisms, ar ko iespējams panākt labākas tirdzniecības iespējas un veicināt šo valstu efektīvu integrāciju pasaules ekonomikā.
3. Puses atzīst, ka Andu reģionālās integrācijas progresu nosaka Andu Kopienas dalībvalstis.
4. Puses atzīst, ka savstarpējās attiecībās Andu parakstītājvalstīm ir jārīkojas saskaņā ar Andu tiesību sistēmu atbilstīgi Andu Kopienas lēmumam Nr. 598.

5. Ievērojot Pušu centienus izveidot asociāciju starp šiem diviem reģioniem, visām Andu Kopienas valstīm kļūstot par šā nolīguma Pusēm, Tirdzniecības komiteja pārskatīs attiecīgos noteikumus, jo īpaši šo pantu un 105. pantu, lai pielāgotu tos jaunajai situācijai un atbalstītu reģionālās integrācijas procesus.

3. NODAĻA

VISPĀRĒJI PIEMĒROJAMAS DEFINĪCIJAS

11. PANTS

Definīcijas

Ja vien nav noteikts citādi, piemērojot šo nolīgumu:

- "dienas" ir kalendārās dienas, tostarp nedēļas nogales un brīvdienas;
- "Puses prece" vai "Puses ražojums" ir vietējie ražojumi atbilstīgi VVTT 1994 vai tādas preces vai ražojumi, par ko Puses vienojas, un šie termini attiecas uz precēm vai ražojumiem, kuru izcelsmes valsts ir šī Puse atbilstīgi tam, kā noteikts 19. pantā;

- "juridiska persona" ir jebkura juridiska vienība, kas noteiktā kārtībā dibināta vai citādi izveidota saskaņā ar spēkā esošiem tiesību aktiem peļņas gūšanai vai citā nolūkā un kas pieder privātai personai vai valstij, tostarp jebkura korporācija, fonds, personālsabiedrība, kopuzņēmums, individuālais uzņēmums vai asociācija;
- "pasākums" ir jebkura Puses darbība vai bezdarbība, tostarp normatīvie akti, procedūras, lēmumi, administratīvie akti vai prakse vai jebkurš cits veids;
- "persona" ir fiziska vai juridiska persona.

II SADAĻA

NOTEIKUMI PAR IESTĀDĒM

12. PANTS

Tirdzniecības komiteja

1. Ar šo Puses izveido Tirdzniecības komiteju. Šajā komitejā ietilpst ES Puses pārstāvji un katras Andu parakstītājvalsts pārstāvji.

2. Tirdzniecības komitejas sanāksmes notiek vismaz vienu reizi gadā ministru līmenī vai tādu pārstāvju līmenī, ko šāds līmenis var norīkot. Turklāt, pamatojoties uz kādas Puses rakstisku lūgumu, Tirdzniecības komitejas sanāksme var notikt jebkurā laikā tādu augstāko amatpersonu līmenī, kuras ir pilnvarotas pieņemt vajadzīgos lēmumus.

3. Tirdzniecības komitejas sanāksmes notiek rotācijas kārtībā Bogotā, Briselē un Limā, ja vien Puses nevienojas citādi. Katra Puse vada Tirdzniecības komiteju vienu gadu rotācijas kārtībā.

4. Neskarot 1. pantu, Tirdzniecības komiteja var tikties sēdēs, kurās piedalās tikai ES Puse un viena Andu parakstītājvalsts, par jautājumiem, kas:

- a) saistīti vienīgi ar divpusējām attiecībām starp ES Pusi un šo Andu parakstītājvalsti vai
- b) ir apspriesti "specializētas struktūras" sēdē, kurā ir piedalījusies tikai ES Puse un attiecīgā Andu parakstītājvalsts, un nodoti Tirdzniecības komitejai.

Ja cita Andu parakstītājvalsts pauž ieinteresētību jautājumā, ko plānots apspriest šādā sēdē, tā var piedalīties šajā sēdē, ja ES Puse un attiecīgā Andu parakstītājvalsts tam ir piekritusi.

13. PANTS

Tirdzniecības komitejas funkcijas

1. Tirdzniecības komiteja:

- a) uzrauga un veicina šā nolīguma darbību un tā noteikumu pareizu piemērošanu un izskata citus veidus, kā sasniegt tā vispārējos mērķus;
- b) novērtē nolīguma piemērošanā sasniegtos rezultātus, jo īpaši Pušu savstarpējo tirdzniecības un ekonomisko attiecību attīstību;
- c) uzrauga visu to specializēto struktūru darbu, kuras izveidotas saskaņā ar šo nolīgumu, un sniedz ieteikumus par nepieciešamo rīcību;
- d) novērtē un pieņem lēmumus atbilstīgi tam, kā paredzēts šajā nolīgumā, par jebkuru jautājumu, ko tai nodevusi specializētā struktūra, kura izveidota saskaņā ar šo nolīgumu;
- e) pārrauga 105. panta piemērošanu;
- f) pārrauga nolīguma turpmāku attīstību;

- g) neskarot XII sadaļā (Domstarpību izšķiršana) piešķirtās tiesības un citus šā nolīguma noteikumus, izskata to, kā vislabāk novērst vai atrisināt sarežģījumus, kas rodas saistībā ar šajā nolīgumā iekļautajiem jautājumiem;
- h) savā pirmajā sanāsmē pieņem reglamentu un rīcības kodeksu 315. pantā minētajiem šķīrējtiesnešiem;
- i) nosaka šķīrējtiesnešu atalgojumu un šķīrējtiesnešiem atlīdzināmās izmaksas;
- j) pieņem savu reglamentu, kā arī sanāksmju grafiku un sanāksmju darba kārtību;
- k) izskata citus interesējošus jautājumus, kas attiecas uz kādu šā nolīguma darbības jomu.

2. Tirdzniecības komiteja var:

- a) noteikt un deleģēt pienākumus specializētajām struktūrām;
- b) saņemt vai pieprasīt informāciju no ikvienas ieinteresētās personas;

- c) vienoties par sarunu sākšanu ar mērķi paplašināt liberalizāciju, kas jau sasniegta nolīguma piemērošanas jomā ietilpstošajās nozarēs;
- d) izskatīt jebkuru šā nolīguma noteikuma labojumu vai grozījumu, ko pieņem saskaņā ar katras Puses iekšējām juridiskajām procedūrām;
- e) pieņemt šā nolīguma noteikumu skaidrojumus⁴. Šķērējtiesas, kas izveidotas saskaņā ar XII sadaļu (Domstarpību izšķiršana), ņem vērā šos skaidrojumus;
- f) saskaņā ar Pušu vienošanos veikt citas darbības savu funkciju izpildē;
- g) sekmēt šā nolīguma mērķu sasniegšanu, veicot tajā noteiktos grozījumus:
 - i) I pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiki) ar mērķi pievienot vienu vai vairākas preces, kas nav iekļautas kādas Puses tarifu atcelšanas grafikā;
 - ii) I pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiki) noteiktajos laika grafikos ar mērķi paātrināt tarifu samazināšanu;

⁴ Tirdzniecības komitejas pieņemtos skaidrojumus neuzskata par nolīguma noteikumu grozījumu vai labojumu.

- iii) īpašajos izcelsmes noteikumos II pielikumā (Par jēdziena "noteiktas izcelsmes ražojumi" definīciju un administratīvās sadarbības metodēm);
- iv) iepirkuma veicējos, kas minēti XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 1. papildinājumā;
- v) VII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu) un VIII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu) iekļautajos saistību sarakstos un IX pielikumā (Atrunas attiecībā uz fizisku personu pagaidu klātbūtni darījumu vajadzībām) norādītajās atrunās, un
- vi) citos noteikumos, ko Tirdzniecības komitejai ir tiesības grozīt, ja tas ir skaidri noteikts šajā nolīgumā.

Katra Puse saskaņā ar savām juridiskajām procedūrām ievieš visus šajā apakšpunktā minētos grozījumus.

3. Tirdzniecības komiteja var izskatīt šā nolīguma ietekmi uz Pušu mikrouzņēmumiem un mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (turpmāk "mikrouzņēmumi un MVU"), tostarp tā labvēlīgo ietekmi.

4. Ciktāl tas ir iespējams, Puses Tirdzniecības komitejā apmainās ar informāciju par līgumiem, ar kuriem tiek izveidotas vai grozītas muitas savienības vai brīvās tirdzniecības zonas, un pēc pieprasījuma arī par citiem būtiskiem jautājumiem, kas saistīti ar katras Puses tirdzniecības politiku attiecībā uz trešām valstīm.

5. Īstenojot šajā pantā minētās funkcijas, Tirdzniecības komiteja var pieņemt lēmumus atbilstīgi tam, kā paredzēts šajā nolīgumā.

14. PANTS

Lēmumu pieņemšana

1. Tirdzniecības komiteja pieņem lēmumus vienprātīgi.
2. Tirdzniecības komitejas pieņemtie lēmumi ir saistoši Pusēm, kuras veic visus nepieciešamos pasākumus, lai īstenotu šos lēmumus.
3. Gadījumos, kas minēti 12. panta 4. punktā, visus lēmumus pieņem ES Puse un attiecīgā Andu parakstītājvalsts, un šos lēmumus piemēro tikai šo Pušu savstarpējās attiecībās ar noteikumu, ka tie neietekmē citas Andu parakstītājvalsts tiesības un pienākumus.

15. PANTS

Specializētās struktūras

1. Ar šo nolīgumu tiek izveidotas šādas apakškomitejas:
 - a) Tirgus pieejamības apakškomiteja;

- b) Lauksaimniecības apakškomiteja;
- c) Tehnisko tirdzniecības šķēršļu apakškomiteja;
- d) Muitas, tirdzniecības veicināšanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja;
- e) Publiskā iepirkuma apakškomiteja;
- f) Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja;
- g) Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteja, un
- h) Intelektuālā īpašuma apakškomiteja.

2. Ikvienā specializētajā struktūrā, kas izveidota ar šo nolīgumu, ietilpst ES Puses pārstāvji un katras Andu parakstītājvalsts pārstāvji.

3. Ar šo nolīgumu izveidoto specializēto struktūru kompetences jomas un pienākumi ir noteikti attiecīgajās sadaļās.

4. Tirdzniecības komiteja var izveidot citas apakškomitejas, darba grupas vai citas specializētas struktūras, lai saņemtu atbalstu savu uzdevumu izpildē. Tirdzniecības komiteja nosaka specializēto struktūru sastāvu, pienākumus un reglamentu.

5. Specializētās struktūras pietiekami savlaicīgi informē Tirdzniecības komiteju par savu sanāksmju grafiku un šo sanāksmju darba kārtību. Par savu darbību tās ziņo arī katrā Tirdzniecības komitejas sanāksmē.
6. Neatkarīgi no 2. punkta ikviena specializētā struktūra var tikties sēdē, kurā piedalās ES Puse un tikai viena Andu parakstītājvalsts, ja šādā sēdē tiek apspriesti jautājumi, kas saistīti vienīgi ar divpusējām attiecībām starp ES Pusi un šo Andu parakstītājvalsti.
7. Ja cita Andu parakstītājvalsts pauž ieinteresētību jautājumā, ko plānots apspriest šādā sēdē, tā var piedalīties šajā sēdē, ja ES Puse un attiecīgā Andu parakstītājvalsts tam ir piekritusi.

16. PANTS

Nolīguma koordinatori

1. Katra Puse ieceļ nolīguma koordinatoru un attiecīgi paziņo to visām pārējām Pusēm ne vēlāk kā šā nolīguma spēkā stāšanās dienā⁵.

⁵ Precīzāk — ES Puses gadījumā paziņojumu uzskata par sniegtu, kad tas ir nosūtīts Eiropas Komisijai.

2. Nolīguma koordinatori:

- a) sagatavo Tirdzniecības komitejas sanāksmju darba kārtību un koordinē sagatavošanos šīm sanāksmēm;
- b) vajadzības gadījumā uzrauga Tirdzniecības komitejas pieņemto lēmumu īstenošanu;
- c) darbojas kā kontaktpunkti ar mērķi veicināt Pušu savstarpējo saziņu par ikvienu šā nolīguma piemērošanas jomā ietilpstošo jautājumu, ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi;
- d) saņem paziņojumus un informāciju, kas sniegta saistībā ar šo nolīgumu, tostarp Tirdzniecības komitejai iesniegtos paziņojumus vai informāciju, ja vien nav noteikts citādi, un
- e) pamatojoties uz Tirdzniecības komitejas pieprasījumu, izskata ikvienu citu jautājumu, kas var ietekmēt šā nolīguma darbību.

3. Nolīguma koordinatori var tikties tik bieži, cik nepieciešams.

III SADAĻA

PREČU TIRDZNIECĪBA

1. NODAĻA

PREČU TIRGUS PIEEJAMĪBA

1. IEDAĻA

KOPĪGI NOTEIKUMI

17. PANTS

Mērķis

Puses pakāpeniski liberalizē preču tirdzniecību pārejas laikā no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas saskaņā ar šā nolīguma noteikumiem un atbilstīgi VVTT 1994 XXIV pantam.

18. PANTS

Piemērošanas joma

Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, šo nodaļu piemēro preču tirdzniecībai starp Pusēm.

19. PANTS

Definīcijas

Piemērojot šo sadaļu:

- "muitas nodoklis" ir jebkurš nodoklis vai maksājums, ko piemēro attiecībā uz preču importu vai saistībā ar to, tostarp visu veidu papildnodokļi vai uzcenojumi, ko piemēro attiecībā uz šādu importu vai saistībā ar to. Par "muitas nodokli" neuzskata:
 - a) maksu, kas vienāda ar iekšējo nodokli, kuru uzliek atbilstīgi VVTT 1994 III pantam;
 - b) antidempinga, kompensācijas vai aizsardzības maksājumus, ko piemēro saskaņā ar VVTT 1994, PTO nolīgumu par VVTT 1994 VI panta īstenošanu (turpmāk "Antidempinga nolīgums") un PTO nolīgumu par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem (turpmāk "Subsīdiju nolīgums") un PTO nolīgumu par aizsargpasākumiem (turpmāk "Aizsargpasākumu nolīgums");

- c) maksu vai citu maksājumu, ko uzliek saskaņā ar VVTT 1994 VIII pantu;
- "noteiktas izcelsmes ražojums vai prece" ir ražojums vai prece, kas atbilst II pielikumā (Par jēdziena "noteiktas izcelsmes ražojumi" definīciju un administratīvās sadarbības metodēm) izklāstītajiem izcelsmes noteikumiem.

20. PANTS

Preču klasifikācija

Pušu savstarpējā tirdzniecībā izmanto preču klasifikāciju, kas noteikta katras Puses attiecīgajā tarifu nomenklatūrā atbilstīgi 2007. gada Preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizētajai sistēmai (turpmāk tekstā "HS") un turpmākiem grozījumiem.

21. PANTS

Valsts režīms

1. Katra Puse piemēro valsts režīmu otras Puses precēm saskaņā ar VVTT 1994 III pantu, tostarp tā skaidrojošajām piezīmēm. Šajā nolūkā VVTT 1994 III pants un tā skaidrojošās piezīmes ir iekļautas šajā nolīgumā un *mutatis mutandis* kļuvušas par tā sastāvdaļu.
2. Lielākas skaidrības labad Puses apstiprina, ka jebkurā pārvaldes vai varas līmenī valsts režīms nozīmē tādu režīmu, kas ir ne mazāk labvēlīgs par režīmu, kuru attiecīgajā pārvaldes vai varas līmenī piemēro līdzīgām, tieši konkurējošām vai aizstājamām vietējām precēm, tostarp precēm no teritorijas, kura ietilpst šā pārvaldes vai varas līmeņa jurisdikcijā⁶.

⁶ Kolumbija un ES Puse vienojas, ka šis noteikums neliedz uzturēt un īstenot Kolumbijā noteikto alkohola monopolu.

2. IEDAĻA

MUITAS NODOKĻU ATCELŠANA

22. PANTS

Muitas nodokļu atcelšana

1. Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, katra Puse atceļ savus muitas nodokļus attiecībā uz otras Puses precēm saskaņā ar I pielikumu (Tarifu atcelšanas grafiki).
2. Visām precēm muitas nodokļu pamatlīdzība, kuru pēc tam samazina saskaņā ar 1. punktu, ir noteikta I pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiki).
3. Ja pēc datuma, kad stājas spēkā šis nolīgums, Puse samazina tās piemēroto lielākās labvēlības (turpmāk "MFN") muitas nodokli, šādu muitas nodokli piemēro tikai tad, ja tas ir zemāks par muitas nodokli, kas aprēķināts saskaņā ar I pielikumu (Tarifu atcelšanas grafiki).

4. Pēc kādas Puses pieprasījuma Puses apspriežas par I pielikumā (Tarifu atceļšanas grafiki) noteikto muitas nodokļu atceļšanas paātrināšanu un piemērošanas jomas paplašināšanu.
5. Ikviens Tirdzniecības komitejas lēmums par muitas nodokļa atceļšanas paātrināšanu vai piemērošanas jomas paplašināšanu saskaņā ar 13. panta 2. punkta g) apakšpunktu aizstāj jebkuru nodokļa likmi vai klasifikācijas kategoriju, kas noteikta, pamatojoties uz I pielikumu (Tarifu atceļšanas grafiki).
6. Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, neviena Puse nedrīkst paaugstināt muitas nodokli, kas I pielikumā (Tarifu atceļšanas grafiki) noteikts kā pamatlikme, vai pieņemt jaunu muitas nodokli attiecībā uz otras Puses precī.
7. Šā panta 6. punkts neliedz jebkurai Pusei:
 - a) paaugstināt muitas nodokli līdz līmenim, kas noteikts I pielikumā (Tarifu atceļšanas grafiki) attiecīgajam gadam, pēc tā vienpusējas samazināšanas vai
 - b) atstāt spēkā vai paaugstināt muitas nodokli saskaņā ar PTO Vienošanos par noteikumiem un kārtību, kas nosaka domstarpību izšķiršanu (turpmāk "DSU"), vai XII sadaļu (Domstarpību izšķiršana).

3. IEDAĻA

NETARIFU PASĀKUMI

23. PANTS

Importa un eksporta ierobežojumi

Neviena Puse nepieņem vai neatstāj spēkā aizliegumu vai ierobežojumu attiecībā uz otras Puses preces importu vai attiecībā uz preces eksportu vai pārdošanu eksportam uz otras Puses teritoriju, ja vien šajā nolīgumā vai saskaņā ar VVTT 1994 XI pantu un tā skaidrojošām piezīmēm nav noteikts citādi. Šajā saistībā VVTT 1994 XI pants un tā skaidrojošās piezīmes ir iekļautas šajā nolīgumā un *mutatis mutandis* kļuvušas par tā sastāvdaļu.

24. PANTS

Maksas un maksājumi

1. Katra Puse saskaņā ar VVTT 1994 VIII pantu un tā skaidrojošajām piezīmēm nodrošina, ka visas maksas un maksājumi neatkarīgi no to būtības (kas nav muitas nodokļi, iekšējam nodoklim līdzvērtīgi maksājumi vai citi iekšējie maksājumi, kurus piemēro atbilstīgi VVTT 1994 III pantam, un antidempinga vai kompensācijas maksājumi), ko piemēro attiecībā uz importu vai eksportu vai saistībā ar to, nepārsniedz sniegto pakalpojumu aptuvenās izmaksas un nesniedz netiešu aizsardzību vietējām precēm vai nav importa vai eksporta aplikšana ar nodokļiem fiskālām vajadzībām.
2. Neviena Puse nepiemēro konsulāro operāciju⁷ prasību, tostarp saistītās maksas un maksājumus, saistībā ar otras Puses preču importu.
3. Katra Puse, vēlams, ar interneta starpniecību, uztur atjauninātu informāciju par visām maksām un maksājumiem, ko piemēro saistībā ar importu un eksportu, un nodrošina piekļuvi šādai informācijai.

⁷ Šajā punktā "konsulārās operācijas" ir prasība, ka Puses preces, kas paredzētas eksportam uz otras Puses teritoriju, vispirms ir jāiesniedz kontrolei importētājas Puses konsulam eksportētājas Puses teritorijā, lai saņemtu konsulāros rēķinus vai konsulārās vīzas preču pārdošanas pavadrēķiniem, izcelsmes sertifikātiem, manifestiem, nosūtītāja eksporta deklarācijām un citiem muitas dokumentiem importam vai saistībā ar importu.

25. PANTS

Izvedmuitas nodevas un nodokļi

Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, neviena Puse nepieņem vai neatstāj spēkā nodevu vai nodokli, kas nav iekšējie maksājumi, kurus piemēro saskaņā ar 21. pantu, attiecībā uz preču eksportu uz otras Puses teritoriju vai saistībā ar to.

26. PANTS

Importa un eksporta licencēšanas procedūras

1. Neviena Puse nepieņem vai neatstāj spēkā pasākumu, kas ir pretrunā PTO nolīgumam par importa licencēšanas procedūrām (turpmāk "Importa licencēšanas nolīgums"), kurš tiek iekļauts šajā nolīgumā un *mutatis mutandis* kļūst par tā sastāvdaļu.
2. Katra Puse *mutatis mutandis* piemēro Importa licencēšanas nolīguma noteikumus visās licencēšanas procedūrās, kas tiek piemērotas saistībā ar preču izvešanu uz otru Pusi. Saistībā ar eksportā piemērotajām licencēšanas procedūrām Puses sniedz viena otram Importa licencēšanas nolīguma 5. pantā paredzētos paziņojumus.

3. "Importa licencēšana" ir administratīvas procedūras, kas tiek izmantotas importa licencēšanas režīmu darbībā, pieprasot pieteikuma vai citas dokumentācijas iesniegšanu (izņemot to, kas tiek pieprasīta muitas vajadzībām) attiecīgajā administratīvajā iestādē kā priekšnosacījumu importēšanai importētājās Puses teritorijā.

27. PANTS

Valsts tirdzniecības uzņēmumi

1. Šajā nolīgumā "valsts tirdzniecības uzņēmumi" ir publiski vai nepubliski uzņēmumi centrālajā līmenī un centrālajam līmenim pakļautā līmenī, tostarp tirdzniecības padomes, kuriem ir piešķirtas ekskluzīvas vai īpašas tiesības vai privilēģijas, tostarp likumdošanas vai konstitucionālas pilnvaras, ko tie izmanto, lai ar pirkšanas un pārdošanas darījumiem ietekmētu importa un eksporta līmeni vai virzienu⁸.

2. Puses atzīst, ka valsts tirdzniecības uzņēmumu darbība nedrīkst radīt šķēršļus tirdzniecībai, un šajā nolūkā apņemas ievērot šajā pantā noteiktos pienākumus.

⁸ Noteiktības labad — valsts tirdzniecības uzņēmumu definīcijai atbilst tie alkohola ražošanas uzņēmumi, kas darbojas kā Kolumbijas Politiskās konstitūcijas 336. pantā minētie "*monopolio rentístico*".

3. Puses atkārtoti apstiprina savas spēkā esošās tiesības un pienākumus, kuri noteikti VVTT 1994 XVII pantā, tā skaidrojošajās piezīmēs un papildinošajos noteikumos un nolīgumā par 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību XVII panta interpretāciju, kas ar šo tiek iekļauti šajā nolīgumā un *mutatis mutandis* kļūst par tā sastāvdaļu.
4. Jo īpaši katra Puse nodrošina, ka valsts tirdzniecības uzņēmumi ievēro saistības, ko katra Puse uzņēmusies šajā nolīgumā, kad tie veic pirkšanas vai pārdošanas darījumus vai īsteno savas pilnvaras, tostarp likumdošanas un konstitucionālas pilnvaras, kuras Puse tiem ir deleģējusi centrālajā līmenī vai centrālajam līmenim pakļautā līmenī.
5. Šā panta noteikumi neietekmē VI sadaļā (Publiskais iepirkums) noteiktās Pušu tiesības un pienākumus.
6. Ja saistībā ar paziņojumu, ko Puses iesniedz saskaņā ar VVTT 1994 XVII pantu, kāda Puse saņem lūgumu sniegt papildu informāciju par valsts tirdzniecības uzņēmumu ietekmi uz divpusējo tirdzniecību, tā dara visu iespējamo, lai nodrošinātu iespējami labāko pārredzamību un tādējādi atbilstīgi VVTT 1994 XVII panta 4. punkta d) apakšpunktam par konfidencialu informāciju atbildētu uz šiem pieprasījumiem, kuru mērķis ir saņemt informāciju, kas ir būtiska, lai noteiktu, vai valsts tirdzniecības uzņēmumi ievēro šā nolīguma saistības.

4. IEDAĻA

LAUKSAIMNIECĪBAS PRECES

28. PANTS

Piemērošanas joma

Šī iedaļa attiecas uz pasākumiem, ko Puses piemēro vai atstāj spēkā attiecībā uz to lauksaimniecības preču (turpmāk "lauksaimniecības preces") savstarpējo tirdzniecību, kuras atbilst *PTO Lauksaimniecības nolīguma* (turpmāk "Lauksaimniecības nolīgums") I pielikumā iekļautajai definīcijai⁹.

⁹ Šā panta piemērošanas nolūkos Kolumbijas gadījumā par "lauksaimniecības precēm" uzskata arī preces šādās apakšpozīcijās: 2905.45.00, 3302.10.10, 3302.10.90, 3823.11.00, 3823.12.00, 3823.13.00, 3823.19.00, 3823.70.10, 3823.70.20, 3823.70.30, 3823.70.90, 3824.60.00.

29. PANTS

Lauksaimniecības aizsargpasākumi

1. Neatkarīgi no 22. panta noteikumiem Puse kā lauksaimniecības aizsargpasākumu var piemērot papildu ievadmuitas nodokli attiecībā uz noteiktas izcelsmes lauksaimniecības precēm, kas iekļautas tās IV pielikuma (Lauksaimniecības aizsargpasākumi) sarakstā, ar noteikumu, ka ir izpildīti šā panta nosacījumi. Neviena papildu ievadmuitas nodokļa un cita šādām precēm piemērota muitas nodokļa summa nedrīkst pārsniegt mazāko no turpmāk norādītajām vērtībām:

- a) piemērotā *MFN* likme vai
- b) pamattarifa likme atbilstīgi tam, kā noteikts I pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiki).

2. Puse var piemērot kvantitatīvu aizsargpasākumu kalendārajā gadā, ja brīdī, kad noteiktas izcelsmes precī ievēd tās muitas teritorijā, šādu preču importa apjoms šajā gadā ir pārsniedzis robežlīmeni, kas attiecībā uz šādu precī noteikts IV pielikumā (Lauksaimniecības aizsargpasākumi) iekļautajā Puses sarakstā.

3. Ikviens papildu nodoklis, ko Puse piemēro, pamatojoties uz 1. un 2. punktu, atbilst IV pielikumā (Lauksaimniecības aizsargpasākumi) iekļautajam Puses sarakstam.

4. Puses nevar piemērot lauksaimniecības aizsargpasākumu, pamatojoties uz šo pantu, un attiecībā uz to pašu precī vienlaikus piemērot vai atstāt spēkā:

- a) aizsargpasākumu atbilstīgi 2. nodaļai (Tirdzniecības aizsardzības instrumenti) vai
- b) pasākumu atbilstīgi VVTT 1994 XIX pantam un Aizsargpasākumu nolīgumam.

5. Neviena Puse nevar pieņemt vai atstāt spēkā lauksaimniecības aizsargpasākumu:

- a) no datuma, kad attiecībā uz precī sāk piemērot beznodokļu režīmu saskaņā ar I pielikumu (Tarifu atcelšanas grafiki), ja vien b) apakšpunktā nav noteikts citādi, vai
- b) pēc tā pārejas laika beigām, kas norādīts IV pielikumā (Lauksaimniecības aizsargpasākumi) iekļautajā puses sarakstā, vai
- c) kas paaugstina muitas nodokli tarifa likmes kvotā.

6. Desmit dienu laikā pēc lauksaimniecības aizsargpasākuma piemērošanas atbilstīgi 1. un 2. punktam tā Puse, kura piemēro šo pasākumu, to rakstiski paziņo eksportētājam Pusei un sniedz šā pasākuma piemērošanas pamatojumu un būtiskos datus. Puse, kas piemēro pasākumu, sniedz eksportētājam Pusei iespēju apspriest šā pasākuma piemērošanas nosacījumus saskaņā ar minētajiem punktiem.

7. Katra Puse saglabā savas Lauksaimniecības nolīguma 5. pantā noteiktās tiesības un pienākumus, izņemot tiesības un pienākumus lauksaimniecības produktu tirdzniecībā, attiecībā uz ko tiek piemērots priekšrocību režīms.

30. PANTS

Pieļaujamo cenu diapazona sistēma

Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi:

- a) Kolumbija var piemērot Andu pieļaujamo cenu diapazona sistēmu, kas izveidota ar Andu Kopienas lēmumu Nr. 371, un tās pārveidojumus vai turpmākās sistēmas, kas izveidotas attiecībā uz šā lēmuma piemērošanas jomā ietilpstošajām lauksaimniecības precēm;
- b) Peru var piemērot Andu pieļaujamo cenu diapazona sistēmu, kas izveidota ar augstāko dekrētu Nr. 115-2001-EF, un tās pārveidojumus vai turpmākās sistēmas, kas izveidotas attiecībā uz šā dekrēta piemērošanas jomā ietilpstošajām lauksaimniecības precēm.

31. PANTS

Iekļuves cenu sistēma

Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, ES Puse var piemērot iekļuves cenu sistēmu, kas izveidota ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 1580/2007 (2007. gada 21. decembris), ar ko nosaka Regulu (EK) Nr. 2200/96, (EK) Nr. 2201/96 un (EK) Nr. 1182/2007 īstenošanas noteikumus augļu un dārzeņu nozarē, un šīs sistēmas pārveidojumus vai turpmākās sistēmas.

32. PANTS

Eksporta subsīdijas un citi līdzvērtīgas ietekmes pasākumi

1. Šajā pantā terminu "eksporta subsīdijas" izmanto tajā nozīmē, kas tam piešķirta Lauksaimniecības nolīguma 1. panta e) apakšpunktā, tostarp visos šā panta grozījumos.
2. Pusēm ir kopīgs mērķis sadarboties PTO, lai panāktu vienošanos un atceltu eksporta subsīdijas un citus līdzvērtīgas ietekmes pasākumus attiecībā uz lauksaimniecības precēm.

3. Pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Puses neturpina piemērot, neievieš vai neatjauno eksporta subsīdijas vai citus līdzvērtīgas ietekmes pasākumus attiecībā uz ieviešanai otras Puses teritorijā paredzētām lauksaimniecības precēm, kuras tiek pilnībā un nekavējoties liberalizētas vai kuras tiek liberalizētas pilnīgi, taču ne nekavējoties, un attiecībā uz kurām šā nolīguma spēkā stāšanās brīdī tiek piemērota beznodokļu kvota atbilstīgi I pielikumam (Tarifu atcelšanas grafiki).
4. Puses neturpina piemērot, neievieš vai neatjauno eksporta subsīdijas vai citus pasākumus ar līdzvērtīgu ietekmi attiecībā uz lauksaimniecības precēm, kuras ir liberalizētas pilnīgi, taču ne nekavējoties, un uz kurām šā nolīguma spēkā stāšanās brīdī neattiecas beznodokļu kvota, no datuma, kad šīs preces tiek pilnībā liberalizētas.
5. Neskarot 3. un 4. punktu, ja Puse turpina piemērot, ievieš vai atjauno subsīdijas vai citus pasākumus ar līdzvērtīgu ietekmi attiecībā uz daļēji vai pilnībā liberalizētu lauksaimniecības produktu eksportu uz otru Pusi, tad uz eksporta subsidēšanas laikposmu importētāja puse var piemērot papildu tarifu, kas paaugstinās attiecībā uz šādu preču importu piemērotos muitas nodokļus līdz *MFN* nodokļu līmenim vai pamatlikmes līmenim, kas noteikts I pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiki) atkarībā no tā, kurš no šiem līmeņiem ir zemāks.
6. Lai importētāja Puse atceltu papildu tarifu, kas piemērots, pamatojoties uz 5. punktu, eksportētāja Puse sniedz tai sīki izklāstītu informāciju, kas apliecina atbilstību šā panta noteikumiem.

33. PANTS

Tarifu kvotu administrēšana un piemērošana

1. Katra Puse piemēro un administrē tarifu kvotas lauksaimniecības preču importam, kas noteiktas I pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiki), saskaņā ar VVTT 1994 XIII pantu, tostarp tā skaidrojošajām piezīmēm, un Importa licencēšanas nolīgumu.
2. Puses administrē tarifu kvotas lauksaimniecības preču importam rindas kārtībā.
3. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma importētāja Puse apspriežas ar eksportētāju Pusi par importētājas Puses tarifu kvotu administrēšanu. Šīs apspriedes aizstāj apspriedes, kas noteiktas 301. pantā, ja tās atbilst minētā panta 9. punktā noteiktajai prasībai.

5. IEDAĻA

ADMINISTRATĪVO KĻŪDU PĀRVALDĪBA

34. PANTS

Administratīvo kļūdu pārvaldība

Ja kādas Puses kompetentās iestādes pieļauj kļūdu eksporta priekšrocību sistēmas pareizā pārvaldībā un jo īpaši II pielikuma (Par jēdziena "noteiktas izcelsmes ražojumi" definīciju un administratīvās sadarbības metodēm) noteikumu piemērošanā un šīs kļūdas dēļ tiek piemēroti ievedmuitas nodokļi, pēc tam, kad šis jautājums iesaistīto Pušu starpā no tehniskā viedokļa ir apspriests 68. pantā noteiktajā Muitas, tirdzniecības veicināšanas un izcelsmes noteikumu apakškomitejā, Puse, kura saskaras ar šādām sekām, var pieprasīt Tirdzniecības komitejai izskatīt iespējas pieņemt visus atbilstīgos pasākumus, lai atrisinātu šādu situāciju. Tirdzniecības komitejas lēmumu par atbilstīgajiem pasākumiem pieņem, visām iesaistītajām Pusēm par to vienojoties.

6. IEDAĻA

APAKŠKOMITEJAS

35. PANTS

Tirgus pieejamības apakškomiteja

1. Ar šo Puses izveido Tirgus pieejamības apakškomiteju, kurā ietilpst katras Puses pārstāvji.
2. Apakškomitejas sanāksmes notiek pēc Puses vai Tirdzniecības komitejas pieprasījuma, lai apspriestu ikvienu jautājumu, kas neietilpst citas šajā nodaļā noteiktās apakškomitejas kompetencē.
3. Apakškomiteja *inter alia* veic šādas funkcijas:
 - a) veicina preču tirdzniecību starp Pusēm, tostarp organizējot apspriedes par tarifu atcelšanas paātrināšanu un piemērošanas jomas paplašināšanu saskaņā ar šo nolīgumu un par citiem jautājumiem atbilstīgi vajadzībai;
 - b) izskata tādus netarifu pasākumus, kas var ierobežot preču tirdzniecību starp Pusēm, un, ja vajadzīgs, iesniedz šādus jautājumus izskatīšanai Tirdzniecības komitejā;

- c) sniedz padomus un ieteikumus Tirdzniecības komitejai par sadarbības vajadzībām tirgus pieejamības jautājumos;
- d) sniedz ieteikumus par visām viedokļu atšķirībām, kas var pastāvēt starp pusēm ar HS grozījumiem saistītajos jautājumos, tostarp preču klasifikācijā, un cenšas atrisināt šīs viedokļu atšķirības, lai nodrošinātu, ka netiek grozītas Pušu saistības, kas noteiktas šajā nolīgumā.

36. PANTS

Lauksaimniecības apakškomiteja

1. Ar šo Puses izveido Lauksaimniecības apakškomiteju, kurā ietilpst ES Puses un katras Andu parakstītājvalsts pārstāvji.
2. Lauksaimniecības apakškomiteja:
 - a) uzrauga 4. iedaļas īstenošanu un administrēšanu un veicina sadarbību šajā jomā, lai atvieglinātu lauksaimniecības preču tirdzniecību starp Pusēm;
 - b) cenšas novērst ikvienu nepamatotu šķērsli lauksaimniecības preču tirdzniecībai starp Pusēm;

- c) sadarbībā ar citām attiecīgajām apakškomitejām, darba grupām vai citu specializētu struktūru, kas noteikta šajā nolīgumā, sniedz ieteikumus ar 4. iedaļu saistītos jautājumos;
- d) novērtē lauksaimniecības tirdzniecības attīstību starp Pusēm un šā nolīguma ietekmi uz katras Puses lauksaimniecības nozari, kā arī nolīguma instrumenta darbību un iesaka atbilstīgus pasākumus Tirdzniecības komitejai;
- e) veic papildu uzdevumus, ko tai var uzdot Tirdzniecības komiteja, un
- f) ziņo par sasniegtajiem rezultātiem šajā punktā minēto funkciju izpildē un iesniedz šos rezultātus izskatīšanai Tirdzniecības komitejā.

3. Lauksaimniecības apakškomiteja tiekas vismaz vienu reizi gadā. Ja rodas īpaši apstākļi, pēc kādas Puses pieprasījuma apakškomitejas sanāksme notiek datumā, par ko Puses ir vienojušās, taču ne vēlāk kā 30 dienas pēc minētā pieprasījuma datuma. Lauksaimniecības apakškomitejas sanāksmes var notikt arī divpusējā līmenī, un tās vada tās Puses pārstāvji, kura uzņem šo sanāksmi.

4. Lauksaimniecības apakškomiteja visus lēmumus pieņem vienprātīgi.

2. NODAĻA

TIRDZNIECĪBAS AIZSARDZĪBAS INSTRUMENTI

1. IEDAĻA

ANTIDEMPINGA UN KOMPENSĀCIJAS PASĀKUMI

37. PANTS

Vispārīgi noteikumi

1. Puses atkārtoti apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no Antidempinga nolīguma, Subsīdiju nolīguma un PTO nolīguma par izcelsmes noteikumiem (turpmāk "Izcelsmes noteikumu nolīgums").
2. Ja Andu Kopienas iestāde divu vai vairāku Andu Kopienas dalībvalstu vārdā piemēro antidempinga nodokli vai kompensācijas pasākumu vai uzņemas cenu saistības, vienīgais forums lēmumu pārskatīšanai ir kompetentā Andu Kopienas tiesas instance.
3. Puses nodrošina, ka antidempinga pasākumus attiecībā uz vienu un to pašu ražojumu vienlaikus nepiemēro reģionālās iestādes un valsts iestādes. Šis noteikums attiecas arī uz kompensācijas pasākumiem.

38. PANTS

Pārredzamība

1. Puses vienojas, ka tirdzniecības aizsardzības instrumenti būtu jāizmanto pilnīgā saskaņā ar attiecīgajām PTO prasībām un ka to pamatā vajadzētu būt pārredzamai sistēmai.
2. Atzīstot labumu, ko uzņēmējiem rada tiesiskā noteiktība un paredzamība, katra Puse nodrošina, ka tās tiesību akti attiecībā uz tirdzniecības aizsardzības instrumentiem pilnībā atbilst attiecīgajiem PTO noteikumiem.
3. Neskarot Antidempinga nolīguma 6.5. pantu un Subsīdiju nolīguma 12.4. pantu, katra Puse nodrošina, ka iespējami ātri saskaņā ar vietējiem tiesību aktiem pēc pagaidu pasākumu piemērošanas un jebkurā gadījumā pirms galīgā lēmuma pieņemšanas tiek pilnīgi un jēgpilni atklāti būtiskie apspriežamie fakti, kuri ir lēmuma par pasākumu piemērošanu vai nepiemērošanu pamatā. Informāciju sniedz rakstiski un nodrošina, lai ieinteresētajām personām būtu pietiekami daudz laika iesniegt komentārus.
4. Ja vien tas nevajadzīgi neaizkavē izmeklēšanu, izmeklēšanas iestāde pēc ieinteresētās personas lūguma sniedz tai iespēju tikt uzklusītai, lai tā varētu paust savu viedokli tirdzniecības aizsardzības instrumentu izmeklēšanas laikā.

39. PANTS

Sabiedrības interešu ievērošana

Saskaņā ar saviem tiesību aktiem ES Puse un Kolumbija izmeklējamā ražojuma rūpnieciskajiem lietotājiem un importētājiem, kā arī vajadzības gadījumā patērētāju organizāciju pārstāvjiem nodrošina iespēju sniegt izmeklēšanai būtisku informāciju. Izmeklēšanas iestāde ņem vērā šādu informāciju, ja tā uzskatāma par būtisku informāciju, ir pienācīgi pamatota ar pierādījumiem un iesniegta valsts tiesību aktos noteiktajos termiņos.

40. PANTS

Mazāka maksājuma noteikums

ES un Kolumbija neatkarīgi no tiesībām, kas tām piešķirtas Antidempinga nolīgumā un Subsīdiju nolīgumā attiecībā uz antidempinga un kompensācijas maksājumu piemērošanu, uzskata par vēlamu, lai piemērotais maksājums būtu mazāks par attiecīgo dempinga vai subsīdijas starpību, ja ar šādu mazāku maksājumu pietiek, lai novērstu kaitējumu vietējai ražošanas nozarei.

41. PANTS

Izmeklēšanas iestādes

Šajā iedaļā

- "izmeklēšanas iestāde" ir:
 - a) Kolumbijā — Tirdzniecības, rūpniecības un tūrisma ministrija vai tās tiesību pārņēmējs;
 - b) Peru — Konkurences un intelektuālā īpašuma aizsardzības valsts institūts vai tā tiesību pārņēmējs; un
 - c) ES Pusē — Eiropas Komisija.

42. PANTS

Izslēgšana no domstarpību izšķiršanas mehānisma

Šai iedaļai nepiemēro nolīguma XII sadaļu (Domstarpību izšķiršana).

2. IEDAĻA

DAUDZPUSĒJI AIZSARGPASĀKUMI

43. PANTS

Vispārīgi noteikumi

Katra Puse saglabā savas tiesības un pienākumus, kas noteikti VVTT 1994 XIX pantā, Aizsargpasākumu nolīgumā un Izcelsmes noteikumu nolīgumā.

44. PANTS

Pārredzamība

Neatkarīgi no 43. panta Puse, kas ierosina izmeklēšanu vai plāno pieņemt aizsargpasākumus, pēc otras Puses pieprasījuma nekavējoties sniedz rakstisku *ad hoc* paziņojumu ar visu nepieciešamo informāciju, tostarp vajadzības gadījumā par aizsargpasākuma izmeklēšanas ierosināšanu un izmeklēšanas pagaidu atzinumu un galīgo atzinumu.

45. PANTS

Aizsargpasākumu nevienlaicīga piemērošana

Attiecībā uz vienu un to pašu ražojumu neviena Puse nedrīkst vienlaikus piemērot šādus pasākumus:

- a) divpusējo aizsargpasākumu atbilstīgi šīs nodaļas 3. iedaļai (Divpusēja aizsargpasākuma klauzula) un
- b) pasākumu, kas noteikts VVTT 1994 XIX pantā un Aizsargpasākumu nolīgumā.

46. PANTS

Izmeklēšanas iestāde

Šajā iedaļā "izmeklēšanas iestāde" ir:

- a) Kolumbijā — Tirdzniecības, rūpniecības un tūrisma ministrija vai tās tiesību pārņēmējs;
- b) Peru — Konkurences un intelektuālā īpašuma aizsardzības valsts institūts; un
- c) ES Pusē — Eiropas Komisija.

47. PANTS

Izslēgšana no domstarpību izšķiršanas mehānisma

Uz šo iedaļu, izņemot 45. pantu, neattiecas nolīguma XII sadaļa (Domstarpību izšķiršana).

3. IEDAĻA

Divpusēja aizsargpasākuma klauzula

48. PANTS

Divpusējā aizsargpasākuma piemērošana

1. Neatkarīgi no 2. iedaļas (Daudzpusēji aizsargpasākumi), ja šajā nolīgumā noteikto koncesiju dēļ kādas Puses izcelsmes preces tiek importētas otras Puses teritorijā tādā palielinātā apjomā, kuru nosaka absolūtā izteiksmē vai attiecībā pret iekšzemes ražojumiem, un saskaņā ar tādiem nosacījumiem, ka rodas nopietns kaitējums vai nopietna kaitējuma draudi vietējiem ražotājiem, kuri ražo līdzīgas vai tieši konkurējošas preces, importētāja Puse var pieņemt atbilstīgus pasākumus saskaņā ar šajā iedaļā noteiktajiem nosacījumiem un procedūrām.

2. Puse var piemērot divpusējos aizsargpasākumus tikai pārejas laikā¹⁰.

49. PANTS

Paziņojumi un apspriedes

1. Puse nekavējoties paziņo attiecīgajai eksportētājai Pusei par izmeklēšanas sākšanu un pagaidu pasākumu un galīgo pasākumu piemērošanu.
2. Ja Puse uzskata, ka pastāv 48. pantā minētie apstākļi galīga pasākuma piemērošanai vai pagarināšanai, tā nodrošina pienācīgu iespēju apsprieties ar skarto Pusi saskaņā ar katras Puses tiesību aktiem, lai izskatītu pieejamo informāciju, apmainītos ar viedokļiem par pasākuma piemērošanu vai pagarināšanu un panāktu abpusēji apmierinošu risinājumu.
3. Iepriekš 2. punktā minētās apspriedes sākas 15 dienu laikā pēc datuma, kad skartā Puse no izmeklēšanas iestādes saņēmusi ielūgumu uz apspriešanu.

¹⁰ Pārejas laiks ir 10 gadi no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas. Ja attiecībā uz kādu preci pasākuma piemērotājas Puses I pielikuma (Tarifu atcelšanas grafiki) grafikā noteikts 10 gadus ilgs vai ilgāks tarifa atcelšanas laikposms, "pārejas laiks" ir šajā grafikā noteiktais tarifa atcelšanas laikposms šai precei un papildus vēl trīs gadi.

4. Ja 45 dienu laikā pēc datuma, kad skartā Puse saņēmusi ielūgumu uz apspriešanu, netiek panākts apmierinošs risinājums, importētāja Puse var pieņemt pasākumus, lai kompensētu minētos apstākļus saskaņā ar šo iedaļu.

5. Puse var piemērot divpusēju pagaidu aizsargpasākumu, un šim nolūkam nav jāveic iepriekšējas apspriedes.

50. PANTS

Pasākumu veids

Ikvienā divpusējā aizsargpasākumā, ko piemēro importētāja Puse, pamatojoties uz 48. pantu, var ietilpt viens vai vairāki šādi pasākumi:

- a) attiecīgajam ražojumam piemērotā muitas nodokļa turpmākas samazināšanas — atbilstīgi I pielikumā iekļautajam puses grafikam (Tarifu atcelšanas grafiki) — apturēšana vai
- b) attiecīgajam ražojumam piemērotā muitas nodokļa paaugstināšana līdz līmenim, kurš nepārsniedz lielākās labvēlības muitas nodokli šim ražojumam, kas ir spēkā pasākuma pieņemšanas brīdī, vai pamatlikmi, kas norādīta I pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiki) iekļautajā puses grafikā, atkarībā no tā, kura no šīm vērtībām ir mazāka.

51. PANTS

Izmeklēšanas procedūra

1. Puse divpusēju aizsargpasākumu piemēro tikai pēc izmeklēšanas, ko šīs Puses kompetentās iestādes veikušas saskaņā ar Aizsargpasākumu nolīguma 3. pantu, un šajā nolūkā minētais pants tiek iekļauts šajā nolīgumā un *mutatis mutandis* kļūst par tā sastāvdaļu.
2. Ikviena izmeklēšana, ko kāda Puse veic, pamatojoties uz 1. punktu, atbilst Aizsargpasākumu nolīguma 4. panta 2. punkta a) apakšpunkta un 4. panta 2. punkta c) apakšpunkta prasībām, un šajā saistībā Aizsargpasākumu nolīguma 4. panta 2. punkta a) apakšpunkts un 4. panta 2. punkta c) apakšpunkts tiek iekļauts šajā nolīgumā un *mutatis mutandis* kļūst par tā sastāvdaļu.
3. Papildus 2. punktam izmeklētāja Puse sniedz objektīvus pierādījumus par cēloņsakarību starp eksportētājas Puses ražojuma importa pieaugumu un nopietnu kaitējumu vai šāda kaitējuma draudiem.
4. Katra Puse nodrošina, ka tās kompetentās iestādes pabeidz šādu izmeklēšanu tās tiesību aktos noteiktajā termiņā, kas nepārsniedz 12 mēnešus no izmeklēšanas sākšanas datuma.

52. PANTS

Pasākuma nosacījumi un piemērošanas ilgums

1. Puses piemēro divpusējo aizsargpasākumu:

- a) vienīgi tiktāl un tik ilgi, cik nepieciešams, lai novērstu vai kompensētu nopietnu kaitējumu, ievērojot 48. pantu;
- b) uz laiku, kas nepārsniedz divus gadus; izņēmuma kārtā šo laikposmu var pagarināt vēl uz diviem gadiem, ja:
 - i) importētājas Puses kompetentās iestādes atbilstīgi attiecīgajām 51. panta procedūrām konstatē, ka pasākums joprojām ir nepieciešams, lai novērstu vai kompensētu nopietnu kaitējumu, ievērojot 48. pantu, un
 - ii) ir pierādījumi, ka iekšzemes nozare veic pielāgojumus;

aizsargpasākuma piemērošanas kopējais ilgums, proti, sākotnējās piemērošanas laikposms un tā pagarinājums, nepārsniedz četrus gadus.

2. Ja Puse pārtrauc divpusējo aizsargpasākumu, tā piemēro muitas nodokļa likmi, kas būtu spēkā saskaņā ar I pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiki) iekļauto Puses sarakstu, ja pasākums netiktu īstenots.

53. PANTS

Pagaidu pasākumi

1. Kritiskos apstākļos, kad kavēšanās varētu radīt kaitējumu, kuru būtu grūti labot, Puse var piemērot divpusējo pagaidu aizsargpasākumu atbilstīgi pagaidu atzinumam, ka pastāv skaidri pierādījumi par to, ka eksportētājas Puses izcelsmes ražojumu imports ir pieaudzis saskaņā ar I pielikumu (Tarifu atcelšanas grafiki) veiktās nodokļu samazināšanas vai atcelšanas dēļ un ka šāds imports rada 48. pantā minēto nopietno kaitējumu vai šāda kaitējuma draudus.
2. Pagaidu pasākuma ilgums nepārsniedz 200 dienas, un šajā laikposmā Puse rīkojas saskaņā ar 49. pantā un 51. panta 1., 2. un 3. punktā noteiktajām prasībām.
3. Ja izmeklēšanā netiek konstatēta atbilstība 48. panta prasībām, Puse nekavējoties atmaksā visu muitas nodokļu summas pieaugumu, kas tika piemērots, pamatojoties uz 1. punktu. Pagaidu pasākuma ilgumu ieskaita 52. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajā laikposmā.

54. PANTS

Kompensācija

1. Puse, kas vēlas pagarināt divpusēja aizsargpasākuma piemērošanas termiņu, apspriežas ar Pusi, attiecībā uz kuras ražojumiem šis pasākums tiek piemērots, lai vienotos par atbilstīgu kompensāciju koncesiju veidā, kam būtu līdzvērtīga tirdzniecības ietekme. Importētāja Puse nodrošina šādas apspriedes iespēju ne vēlāk kā 30 dienas pirms divpusējā aizsargpasākuma piemērošanas termiņa pagarināšanas.
2. Ja 30 dienu laikā pēc piedāvājuma veikt 1. punktā minēto apspriedi tajā netiek panākta vienošanās par kompensāciju un importētāja Puse nolemj pagarināt aizsargpasākumu, tā Puse, attiecībā uz kuras ražojumiem tiek piemērots aizsargpasākums, var apturēt līdzvērtīgu koncesiju piemērošanu attiecībā uz tās Puses tirdzniecību, kura pagarina pasākumu.

55. PANTS

Pasākuma atkārtota piemērošana

Tāda ražojuma importam, attiecībā uz kuru iepriekš ir piemērots šajā iedaļā minētais aizsargpasākums, šādu aizsargpasākumu piemēro vienu reizi uz laikposmu, kas vienāds ar pusi no pasākuma piemērošanas laikposma iepriekšējā reizē, ja kopš iepriekšējās piemērošanas laikposma beigām ir pagājis vismaz viens gads.

56. PANTS

Eiropas Savienības attālākie reģioni¹¹

1. Ja ražojums, kura izcelsmes valstis ir Andu parakstītājvalstis, tiek ievests Eiropas Savienības attālāko reģionu (turpmāk "ES attālākie reģioni") teritorijā tādā palielinātā apjomā un saskaņā ar tādiem nosacījumiem, kas nopietni pasliktina šo reģionu ekonomisko situāciju vai rada šādus pasliktinājuma draudus, ES pēc alternatīvu risinājumu izskatīšanas izņēmuma kārtā var pieņemt aizsargpasākumus vienīgi attiecīgā(-o) reģiona(-u) teritorijā.
2. Aizsargpasākumus ES attālākajos reģionos piemēro saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem.

¹¹ Šā nolīguma parakstīšanas datumā Eiropas Savienības attālākie reģioni ir: Gvadelupa, Franču Gviāna, Martinika, Reinjona, Senmartēna, Azoru salas, Madeira un Kanāriju salas. Šo pantu vienlīdz piemēro arī attiecībā uz valsti vai teritoriju, kuras statuss ar Eiropadomes lēmumu — saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 355. panta 6. punktu — tiek mainīts uz attālāko reģionu, no šā lēmuma pieņemšanas datuma. Ja Eiropas Savienības attālākais reģions maina pašu statusu saskaņā ar to pašu procedūru, attiecībā uz šo reģionu šo pantu nepiemēro no attiecīgā Eiropadomes lēmuma pieņemšanas datuma. ES Puse paziņo pārējām Pusēm par pārmaiņām teritorijās, kuras tiek uzskatītas par Eiropas Savienības attālākajiem reģioniem.

57. PANTS

Kompetentā iestāde

Šajā iedaļā kompetentā iestāde ir:

- a) Kolumbijā — Tirdzniecības, rūpniecības un tūrisma ministrija vai tās tiesību pārņēmējs;
- b) Peru — Ārējās tirdzniecības un tūrisma ministrija vai tās tiesību pārņēmējs; un
- c) ES Pusē — Eiropas Komisija.

3. NODAĻA

MUITA UN TIRDZNIECĪBAS VEICINĀŠANA

58. PANTS

Mērķi

1. Puses atzīst muitas un tirdzniecības veicināšanas jautājumu nozīmi globālajā tirdzniecībā. Puses piekrīt pastiprināt sadarbību šajā jomā, lai nodrošinātu, ka katras Puses attiecīgie tiesību akti un procedūras, kā arī to attiecīgo iestāžu administratīvā spēja atbilst efektīvas kontroles un tirdzniecības veicināšanas mērķiem.

2. Puses atzīst, ka nekādi nav jāapdraud likumīgi valsts politikas mērķi, tostarp mērķi, kas saistīti ar drošību un krāpšanas novēršanu un apkarošanu.

59. PANTS

Ar muitu un tirdzniecību saistītas procedūras

1. Katra Puse izveido efektīvas, pārredzamas un vienkāršotas procedūras, lai samazinātu izmaksas un nodrošinātu paredzamību importētājiem un eksportētājiem.
2. Puses vienojas, ka to attiecīgo normatīvo aktu un procedūru tirdzniecības un muitas jomā pamatā ir:
 - a) starptautiskie instrumenti un standarti, ko piemēro muitas un tirdzniecības jomā, tostarp Pārskatītās Kioto konvencijas par muitas procedūru vienkāršošanu un saskaņošanu (turpmāk "Pārskatītā Kioto konvencija"), Starptautiskās konvencijas par preču aprakstīšanas un kodēšanas saskaņoto sistēmu (turpmāk "HS konvencija"), Pasaules Muitas organizācijas Standartu ietvara globālās tirdzniecības aizsardzībai un atvieglošanai (turpmāk "WCO SAFE") un PMO Muitas datu modeļa (turpmāk "datu modelis") būtiskie elementi;
 - b) vajadzība aizsargāt un veicināt tirdzniecību, efektīvi piemērojot un ievērojot normatīvās prasības;

- c) tādas prasības uzņēmējiem, kas ir pamatotas, nerada diskrimināciju un novērš krāpšanu;
- d) vienotā administratīvā dokumenta vai tā elektroniskā varianta izmantošana muitas deklarācijas iesniegšanas vajadzībām, kad tiek importētas vai eksportētas preces;
- e) moderno muitas metožu piemērošana, tostarp riska novērtēšana, vienkāršotas procedūras preču ievešanai un izlaišanai, pēcizlaišanas kontrole un uzņēmumu revīzijas metodes;
- f) sistēmu, tostarp informācijas tehnoloģijā balstīto sistēmu, pakāpeniska attīstība, lai atvieglinātu elektronisko datu apmaiņu starp uzņēmējiem, muitas dienestiem un citām saistītajām aģentūrām. Šajā nolūkā katra Puse, ciktāl tas ir iespējams, pakāpeniski veido vienotu kontaktpunktu, lai veicinātu ārējās tirdzniecības darbības;
- g) noteikumi, kuri nodrošina, ka ikviena sankcija, kas tiek piemērota par muitas noteikumu vai procesuālo prasību pārkāpumiem, ir samērīga un nerada diskrimināciju, un kuras piemērošana nepamatoti neaizkavē preču izlaišanu;
- h) maksas un maksājumi, kuri ir samērīgi un nepārsniedz tāda pakalpojuma izmaksas, kas sniegts saistībā ar konkrētu darījumu, un kurus neapreķina saskaņā ar *ad valorem* principu. Maksas un maksājumus nepiemēro par konsulārajiem pakalpojumiem;

- i) prasību par pirmsnosūtīšanas pārbaudes vai līdzīgas pārbaudes obligātu izmantošanu atcelšana; un
 - j) vajadzība nodrošināt, ka visas kompetentās pārvaldes iestādes, kuras iesaistītas importējamo vai eksportējamo preču kontrolē un fiziskā pārbaudē, veic savas darbības vienlaikus un vienā vietā, kad vien tas ir iespējams.
3. Lai uzlabotu darba paņēmienus, kā arī nepieļautu diskrimināciju, nodrošinātu darbību pārredzamību, efektivitāti, integritāti un pārskatatbildību, katra Puse:
- a) veic turpmākus pasākumus ar nolūku mazināt, vienkāršot un standartizēt muitas un citu aģentūru pieprasītos datus un dokumentāciju;
 - b) vienmēr, kad tas iespējams, vienkāršo prasības un formalitātes, lai nodrošinātu preču ātru muietošanu un izlaišanu, sniedzot iespēju importētājiem panākt preču izlaišanu muietā, nemaksājot muitas nodokļus, ja tie iesniedz garantiju saskaņā ar valsts tiesību aktiem, lai nodrošinātu muitas nodokļu, maksu un maksājumu galīgu nomaksu;
 - c) ievieš efektīvas, ātras, nediskriminējošas un viegli pieejamas procedūras, lai garantētu tiesības pārsūdzēt muitas administratīvos nolēmumus un lēmumus, kas ietekmē preču importu, eksportu vai tranzītu. Procedūras ir viegli pieejamas arī mikrouzņēmumiem un MVU; un

- d) nodrošina visaugstāko integritātes standartu ievērošanu, piemērojot pasākumus, kas atspoguļo attiecīgo starptautisko konvenciju un instrumentu principus šajā jomā.

60. PANTS

Iepriekšēji nolēmumi

1. Pamatojoties uz rakstisku pieprasījumu, katra Puse pirms preču importēšanas tās teritorijā ar savu kompetento iestāžu starpniecību izdod rakstiskus iepriekšējus nolēmumus saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem par tarifu klasifikāciju, izcelsmi vai citiem saistītiem jautājumiem, par ko Puses var vienoties.
2. Ņemot vērā savos tiesību aktos iekļautās konfidencialitātes prasības, katra Puse publicē, ciktāl tas ir iespējams ar elektronisko līdzekļu starpniecību, savus iepriekšējos nolēmumus par tarifu klasifikāciju un citiem saistītiem jautājumiem, par ko Puses ir vienojušās.
3. Lai veicinātu tirdzniecību, Puses divpusējā dialogā regulāri apspriež aktuālo informāciju par izmaiņām to attiecīgajos tiesību aktos, kas saistīti ar 1. un 2. punktā minētajiem jautājumiem.

4. Visi procesuālie jautājumi, kas saistīti ar iepriekšēju nolēmumu izdošanu, ir reglamentēti katras Puses tiesību aktos atbilstīgi PMO starptautiskajiem standartiem. Šīs procedūras publicē, un tās ir publiski pieejamas.

61. PANTS

Riska vadība

1. Katra Puse izmanto riska vadības sistēmas, lai savām muitas iestādēm nodrošinātu iespēju savus pārbaūžu pasākumus orientēt uz augsta riska operācijām un paātrināt zema riska preču izlaišanu.
2. Importētāja Puse ņem vērā pasākumus, ko eksportētāja Puse veikusi saistībā ar tirdzniecības piegādes ķēžu aizsardzību.
3. Puses strādā, lai nodrošinātu informācijas apmaiņu par riska vadības paņēmieniem, kurus piemēro to muitas iestādes, ievērojot informācijas konfidencialitāti, un vienmēr, kad nepieciešams, nodod zināšanas.

62. PANTS

Atzītais uzņēmējs

Puses veicina atzītā uzņēmēja (turpmāk "AEO") koncepcijas ieviešanu atbilstīgi *WCO SAFE*. Puse *AEO* drošības statusu un tirdzniecības atvieglojumus saskaņā ar saviem tiesību aktiem piešķir tiem uzņēmējiem, kuri atbilst tās muitas drošības standartiem.

63. PANTS

Tranzīts

1. Puses nodrošina brīvu tranzītu caur savu teritoriju pa visērtāko maršrutu.
2. Visiem ierobežojumiem, kontroles pasākumiem vai prasībām jāatbilst likumīgam valsts politikas mērķim, un tiem jābūt nediskriminējošiem, samērīgiem un vienādi piemērotiem.
3. Neskarot likumīgu muitas kontroli un tranzītā esošu preču uzraudzību, Puses tranzīta satiksmei uz jebkuras Puses teritoriju vai no tās piemēro režīmu, kas ir ne mazāk labvēlīgs kā režīms, kurš piemērots tranzīta satiksmei caur tās teritoriju.

4. Puses izmanto bezmaksas transporta režīmus, kas ļauj veikt preču tranzītu, nemaksājot muitas nodokļus vai citus maksājumus, ar noteikumu, ka tiek sniegta atbilstīga garantija.
5. Puses veicina reģionālā tranzīta pasākumus, lai samazinātu šķēršļus tirdzniecībai.
6. Puses izmanto starptautiskos standartus un instrumentus, kuri attiecas uz tranzītu, un balstās uz tiem.
7. Puses savā teritorijā nodrošina visu attiecīgo iestāžu un aģentūru sadarbību un koordināciju, lai atvieglotu tranzīta satiksmi un veicinātu pārrobežu sadarbību.

64. PANTS

Attiecības ar uzņēmējiem

Puses vienojas:

- a) nodrošināt, ka visi ar muitas jautājumiem saistītie tiesību akti un procedūras, kā arī muitas nodokļi, maksas un maksājumi, ir publiski pieejami, ciktāl iespējams ar elektronisku līdzekļu starpniecību un vajadzības gadījumā kopā ar vajadzīgajiem paskaidrojumiem;

- b) nodrošināt, cikāl iespējams, pienācīgu laikposmu starp jaunu vai grozītu ar muitas jautājumiem saistītu tiesību aktu un procedūru un arī muitas nodokļu, maksu vai maksājumu publicēšanu un to stāšanos spēkā;
- c) piedāvāt uzņēmējiem iespēju paust viedokli par tiesību aktu priekšlikumiem un procedūrām muitas jomā. Šajā saistībā katra Puse izveido mehānismus viedokļu apmaiņai starp administrāciju un uzņēmējiem;
- d) darīt publiski pieejamus attiecīgos administratīvos paziņojumus, tostarp aģentūras prasības un ieviešanas procedūras, ostās un robežšķērsosšanas punktos esošo muitas iestāžu un arī informācijas sniegšanas kontaktpunktu darba laikus un darbības procedūras;
- e) veicināt sadarbību starp uzņēmējiem un attiecīgajām ar tirdzniecību saistītajām iestādēm, izmantojot noteiktas un publiski pieejamas procedūras, lai apkarotu krāpšanu un nelikumīgas darbības, uzlabotu piegādes ķēdes drošību un veicinātu tirdzniecību; un
- f) nodrošināt, lai to attiecīgajās muitas un saistītajās prasībās un procedūrās arī turpmāk tiktu ievērotas tirgotāju vajadzības un paraugprakse un lai tās iespējami maz ietekmētu tirdzniecību.

65. PANTS

Muitas vērtības noteikšana

Muitas vērtības noteikumus, kas tiek piemēroti attiecībā uz Pušu savstarpējo tirdzniecību, reglamentē Nolīgums par VVTT 1994 VII panta īstenošanu (turpmāk "Nolīgums par muitas vērtību").

66. PANTS

Muitas sadarbība

1. Puses veicina un atvieglo sadarbību starp saviem attiecīgajiem muitas dienestiem, lai nodrošinātu, ka tiek sasniegti šajā nodaļā izklāstītie mērķi, jo īpaši, lai garantētu muitas procedūru vienkāršošanu un likumīgās tirdzniecības veicināšanu, vienlaikus saglabājot savu kontroles spēju.
2. Sadarbība, kas minēta 1. punktā, cita starpā izpaužas šādi:
 - a) informācijas apmaiņa par tiesību aktiem muitas jomā, procedūrām un paņēmieniem šādos jautājumos:
 - i) muitas procedūru vienkāršošana un modernizācija; un

- ii) attiecības ar uzņēmējiem;
 - b) kopīgu iniciatīvu izstrāde jomās, par kurām Puses vienojušās; un
 - c) koordinācijas veicināšana starp radniecīgām aģentūrām.
3. Sadarbību saistībā ar pasākumiem, ko muitas iestādes veic, lai nodrošinātu intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu, īsteno saskaņā ar VII sadaļu (Intelektuālais īpašums).

67. PANTS

Savstarpējā palīdzība

Pušu administrācijas sniedz savstarpēju administratīvo palīdzību muitas lietās saskaņā ar V pielikuma (Savstarpējā administratīvā palīdzība muitas lietās) noteikumiem.

68. PANTS

Muitas, tirdzniecības veicināšanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja

1. Puses izveido Muias, tirdzniecības veicināšanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteju, kurā ietilpst katras Puses pārstāvji. Puses iepriekš vienojas par apakškomitejas sanāksmes datumu un darba kārtību, un rotācijas kārtībā katra Puse vada apakškomiteju vienu gadu. Apakškomiteja atskaitās Tirdzniecības komitejai.
2. Cita starpā apakškomiteja:
 - a) uzrauga šīs nodaļas un II pielikuma (Par jēdziena "noteiktas izcelsmes ražojumi" definīciju un administratīvās sadarbības metodēm) īstenošanu un administrēšanu;
 - b) nodrošina forumu, lai apspriestos un diskutētu par visiem jautājumiem, kuri attiecas uz muias, jo īpaši par muias procedūram, muias vērtību, tarifu režīmiem, muias nomenklatūru, muias sadarbību un savstarpējo administratīvo atbalstu muias jautājumos;
 - c) nodrošina forumu, lai apspriestos un diskutētu par jautājumiem, kuri attiecas uz izcelsmes noteikumiem un administratīvo sadarbību;

- d) uzlabo sadarbību jautājumos par muitas procedūru, savstarpējā administratīvā atbalsta muitas lietās, izcelsmes noteikumu un administratīvās sadarbības attīstību, piemērošanu un nostiprināšanu;
- e) iesniedz Tirdzniecības komitejai pieņemšanai priekšlikumus II pielikuma (Par jēdziena "noteiktas izcelsmes ražojumi" definīciju un administratīvās sadarbības metodēm) grozījumiem;
- f) nodrošina forumu, lai apspriestos un diskutētu par prasībām attiecībā uz izcelsmes kumulāciju saskaņā ar II pielikuma (Par jēdziena "noteiktas izcelsmes ražojumi" definīciju un administratīvās sadarbības metodēm) 3. un 4. pantu;
- g) cenšas panākt savstarpēji apmierinošus risinājumus, ja starp Pusēm rodas domstarpības pēc pārbaudes procesa, kas veikts saskaņā ar II pielikuma (Par jēdziena "noteiktas izcelsmes ražojumi" definīciju un administratīvās sadarbības metodēm) 31. pantu;
- h) cenšas panākt savstarpēji apmierinošus risinājumus, ja starp Pusēm rodas domstarpības par preču tarifa klasifikāciju. Ja jautājums šajās apspriedēs netiek atrisināts, to nodod izskatīšanai PMO Harmonizētās sistēmas komitejai. Šādi lēmumi ir saistoši iesaistītajām Pusēm.

3. Puses var vienoties sasaukt *ad hoc* sanāksmes par muitas sadarbību vai par izcelsmes noteikumiem un savstarpējo administratīvo atbalstu.

69. PANTS

Tehniskais atbalsts muitas un tirdzniecības veicināšanas jautājumos

1. Puses atzīst tehniskā atbalsta muitas un tirdzniecības veicināšanas jomā nozīmi šajā nodaļā izklāstīto saistību īstenošanai.
2. Puses īpaši vienojas sadarboties šādās jomās, bet ne tikai:
 - a) iestāžu sadarbības uzlabošana starp Pusēm;
 - b) zināšanu sniegšana un spēju uzlabošana likumdošanas un tehniskajos jautājumos, lai izstrādātu un īstenotu muitas tiesību aktus;
 - c) mūsdienīgu muitas paņēmieni, tostarp riska vadības, saistošu iepriekšēju nolēmumu, muitas vērtības, vienkāršotu procedūru preču ieviešanai un izlaišanai, precizlaišanas kontroles, uzņēmumu revīzijas metožu un *AEO*, piemērošana;

- d) tādu procedūru un prakses ieviešana, kas iespējami atspoguļo muitas un tirdzniecības jomā piemērojamos starptautiskos instrumentus un standartus, tostarp PTO noteikumus un PMO instrumentus un standartus, *inter alia* — Pārskatīto Kioto konvenciju un *WCO SAFE*; un
- e) muitas procedūru vienkāršošana, saskaņošana un automatizācija.

70. PANTS

Īstenošana

Šā nolīguma 59. panta 2. punkta f) apakšpunkts un 60. pants Peru stājas spēkā divus gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

4. NODAĻA

TEHNISKIE TIRDZniecības Šķēršļi

71. PANTS

Mērķi

Šīs nodaļas mērķi ir šādi:

- a) veicināt un palielināt preču tirdzniecību un nodrošināt efektīvu piekļuvi Pušu tirgiem, uzlabojot *PTO nolīgumu par tehniskiem tirdzniecības šķēršļiem* (turpmāk "*TBT nolīgums*") īstenošanu;
- b) novērst nevajadzīgu tehnisko tirdzniecības šķēršļu veidošanos un veicināt šādu šķēršļu likvidēšanu; un
- c) uzlabot Pušu savstarpējo sadarbību šajā nodaļā iekļautos jautājumos.

72. PANTS

Definīcijas

1. Šajā nodaļā piemēro *TBT* nolīguma 1. pielikumā iekļautās definīcijas.
2. Piemēro arī šādas definīcijas:
 - "noņemams marķējums" ir tāda informācija uz ražojuma, ko sniedz, izmantojot uzlīmes, piekarināmas birkas vai cita veida marķējumu, ko iespējams noņemt, vai tāda informācija, ko sniedz uz ražojuma iesaiņojuma;
 - "nenņemams marķējums" ir tāda informācija uz ražojuma, ko sniedz, droši piestiprinot ar tādiem paņēmieniem kā druka, piešūšana, iegravēšana un līdzīgiem paņēmieniem.

73. PANTS

Saistība ar *TBT* nolīgumu

Puses atkārtoti apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no *TBT* nolīguma, kurš tiek iekļauts šajā nolīgumā un *mutatis mutandis* kļūst par tā sastāvdaļu.

74. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šīs nodaļas noteikumi attiecas uz to tehnisko noteikumu, standartu un atbilstības novērtēšanas procedūru, tostarp visu attiecīgo grozījumu un papildinājumu, sagatavošanu, pieņemšanu un piemērošanu, kas var ietekmēt preču tirdzniecību starp Pusēm.
2. Šī nodaļa neattiecas uz:
 - a) iepirkuma specifikācijām, ko sagatavo valsts iestādes savām ražošanas vai patēriņa vajadzībām; un
 - b) sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem.

75. PANTS

Sadarbība un tirdzniecības veicināšana

1. Puses piekrīt, ka sadarbībai starp iestādēm un struktūrām (gan valsts, gan privātajā sektorā), kas iesaistītas tehnisko noteikumu, standartizācijas, atbilstības novērtēšanas, akreditācijas, metroloģijas un robežkontroles un tirgus uzraudzības jomā, ir liela nozīme Pušu savstarpējās tirdzniecības veicināšanā. Šajā nolūkā Puses apņemas:

- a) pastiprināt savstarpējo sadarbību, lai veicinātu tirgus pieejamību un uzlabotu zināšanas un izpratni par savām attiecīgajām sistēmām;
- b) identificēt, izstrādāt un izvirzīt iniciatīvas, kas veicina tirdzniecību, ņemot vērā Pušu pieredzi. Cita starpā šīs iniciatīvas var ietvert:
 - i) informācijas, pieredzes un datu apmaiņu, sadarbību zinātniskajos un tehniskajos jautājumos un labas regulatīvās prakses izmantošanu;
 - ii) vienkāršot sertifikācijas procedūru un administratīvo prasību, ko nosaka standarts vai tehniskie noteikumi, vienkāršošanu un to reģistrācijas vai iepriekšējas autorizācijas prasību atcelšanu, kas ir nevajadzīgas saskaņā ar *TBT* nolīguma noteikumiem;

- iii) centienus tuvināt vai saskaņot tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, vai panākt to savstarpējo līdzvērtību. Līdzvērtība *a priori* neuzliek nekādas saistības Pusēm, ja vien Puses nevienojas citādi;
- iv) iespējas turpmākajā reglamentējošo noteikumu pārskatīšanā izmantot akreditāciju vai pilnvarošanu kā rīku otras Puses teritorijā izveidoto atbilstības novērtēšanas iestāžu atzīšanai izskatīšanu; un
- v) sadarbības un informācijas apmaiņas starp attiecīgajām Pušu valsts iestādēm vai privātajām organizācijām veicināšanu un atvieglošanu.

2. Ja kāda Puse ieviešanas vietā aiztur preces no otras Puses teritorijas, pamatojoties uz iespējamu neatbilstību tehniskajiem noteikumiem, Puse, kas aiztur preces, nekavējoties paziņo importētājam aizturēšanas iemeslus.

3. Puse pēc otras Puses pieprasījuma pienācīgi izskata šīs otras puses priekšlikumus sadarbībai šīs nodaļas jautājumos.

76. PANTS

Tehniskie noteikumi

1. Puses savus tehniskos noteikumus sagatavo, pamatojoties uz starptautiskajiem standartiem, ja vien šie starptautiskie standarti nav neefektīvi un nepiemēroti likumīgā mērķa sasniegšanai. Puse pēc otras Puses pieprasījuma pamato, kāpēc tā nav izmantojusi starptautiskos standartus kā pamatu tehnisko noteikumu sagatavošanai.
2. Pēc otras Puses pieprasījuma, kura vēlas izstrādāt līdzīgus tehniskos noteikumus, un nolūkā samazināt izmaksu dublēšanos Puse sniedz, ciktāl tas ir iespējams, pieprasītājam Pusei visu informāciju, tehniskos pētījumus, riska novērtējumus vai citus pieejamos dokumentus, izņemot konfidenciālu informāciju, ko tā ir izmantojusi šādu tehnisko noteikumu izstrādē.

77. PANTS

Standarti

1. Katra Puse apņemas:

- a) nodrošināt efektīvu saziņu starp tās regulatoriem un standartizācijas iestādēm;
- b) piemērot Komitejas lēmumu par starptautisko standartu, norādījumu un ieteikumu attiecībā uz nolīguma 2. pantu, 5. pantu un 3. pielikumu izstrādes principiem, ko PTO Tehnisko tirdzniecības šķēršļu komiteja pieņēma 2000. gada 13. novembrī, kad tā nosaka, vai pastāv starptautiskais standarts, norādījums vai ieteikums *TBT* nolīguma 2. panta un 5. panta nozīmē un 3. pielikumā;
- c) mudināt savas standartizācijas iestādes sadarboties ar attiecīgajām otras Puses standartizācijas iestādēm starptautiskās standartizācijas pasākumos. Šāda sadarbība var notikt starptautiskajās standartizācijas organizācijās vai reģionālajā līmenī, saņemot ielūgumu no attiecīgās standartizācijas iestādes vai pamatojoties uz saprašanās memorandu, ar mērķi cita starpā izstrādāt kopīgus standartus;
- d) apmainīties ar informāciju par standartu izmantošanu saistībā ar tehniskajiem noteikumiem un nodrošināt, ciktāl tas iespējams, ka standarti nav obligāti;

- e) apmainīties ar informāciju par katras Puses standartizācijas procesiem un par to, ciktāl starptautiskie, reģionālie vai apakšreģionālie standarti tiek izmantoti kā pamats valsts standartiem; un
 - f) apmainīties ar vispārīgu informāciju par sadarbības līgumiem, kas standartizācijas jautājumos noslēgti ar trešām valstīm.
2. Katra Puse iesaka nevalstiskajām standartizācijas organizācijām, kas atrodas tās teritorijā, ievērot šā panta noteikumus.

78. PANTS

Atbilstības novērtēšana un akreditācija

1. Puses atzīst, ka pastāv daudzi mehānismi, ar ko iespējams atvieglināt tādu atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu pieņemšanu Puses teritorijā, kas veiktas otras Puses teritorijā. Attiecīgi Puses var vienoties par:
- a) atbilstības deklarācijas pieņemšanu no piegādātāja;
 - b) tādu atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu pieņemšanu, ko veikušas otras Puses teritorijā esošas iestādes;

- c) to, ka atbilstības novērtēšanas iestāde, kas atrodas Puses teritorijā, var noslēgt brīvprātīgas atzīšanas vienošanās ar atbilstības novērtēšanas iestādi, kas atrodas otras Puses teritorijā, par tās veikto atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu pieņemšanu;
- d) otras Puses teritorijā esošu atbilstības novērtēšanas iestāžu pilnvarošanu; un
- e) otras Puses teritorijā esošu atbilstības novērtēšanas iestāžu akreditācijas procedūru pieņemšanu.

2. Šajā nolūkā Puses apņemas:

- a) nodrošināt konkurences iespēju atbilstības novērtēšanā izmantotajām nevalstiskajām organizācijām;
- b) veicināt, ka atbilstības novērtēšanas procesos tiek atzīti tie rezultāti, kurus izsniegušas citas saskaņā ar daudzpusēju akreditācijas nolīgumu atzītas struktūras vai kuri izsniegti, pamatojoties uz vienošanos, kas panākta starp dažām to attiecīgajām atbilstības novērtēšanas struktūrām;
- c) apsvērt sarunu sākšanu ar mērķi panākt vienošanās, kas atvieglinātu tādu atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu atzīšanu to teritorijās, kuras īstenojušas struktūras, kas atrodas otras Puses teritorijā, ja tas atbilst Pušu interesēm un to var attaisnot no ekonomiskā viedokļa, un

- d) mudināt to atbilstības novērtēšanas struktūras slēgt vienošanās ar otras Puses atbilstības novērtēšanas struktūrām par atbilstības novērtēšanas rezultātu atzīšanu.

79. PANTS

Pārredzamība un paziņošanas procedūras

1. Katra Puse saskaņā ar *TBT* nolīgumu tieši vai ar PTO sekretariāta starpniecību elektroniski nosūta kontaktpunktiem, kas izveidoti saskaņā ar *TBT* nolīguma 10. pantu, savus tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru projektus vai tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, kas pieņemtas, lai risinātu steidzamās pastāvošās vai potenciālās problēmas drošības, veselības aizsardzības, vides aizsardzības vai valsts drošības jomā. Ja tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras nosūta elektroniski, pievieno elektronisku saiti uz tā dokumenta pilnu tekstu, kura dēļ tika veikta paziņošana, vai šā dokumenta kopiju.
2. Katra Puse arī publicē vai elektroniski nosūta attiecīgo starptautisko standartu tehniskajam saturam atbilstīgos noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru projektus vai priekšlikumus vai tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, kas pieņemtas, lai risinātu steidzamās pastāvošās vai potenciālās problēmas drošības, veselības aizsardzības, vides aizsardzības vai valsts drošības jomā.

3. Saskaņā ar 1. un 2. punktu katra Puse rakstisku komentāru iesniegšanai piešķir pārējām Pusēm un citām ieinteresētajām personām vismaz 60 dienas ilgu termiņu, bet, ja iespējams, 90 dienas ilgu termiņu no ierosināto tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūru elektroniskās iesniegšanas datuma. Puse atsaucīgi izskata visus pamatotos lūgumus pagarināt komentāru iesniegšanas termiņu.
4. Puse pienācīgi izskata no otras Puses saņemtos komentārus, kad tehnisko noteikumu projekts ir iesniegts sabiedriskai apspriešanai, un rakstiski atbild uz tiem, ja otra Puse to pieprasa.
5. Katra Puse publicē vai nodrošina brīvu piekļuvi atbildēm — drukātā vai elektroniskā formā — uz būtiskajiem komentāriem, kas saņemti ne vēlāk kā tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūras galīgā varianta publicēšanas datumā.
6. Katra Puse pēc otras Puses pieprasījuma sniedz informāciju par tehniskajiem noteikumiem vai atbilstības novērtēšanas procedūru, ko Puse ir pieņēmusi vai ierosinājusi pieņemt.
7. Laikposms starp tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru publicēšanu un stāšanos spēkā nav mazāks par sešiem mēnešiem, ja vien likumīgos mērķus iespējams sasniegt minētajā laikposmā. Puses atsaucīgi izskata visus pamatotos lūgumus pagarināt šo laikposmu.

8. Puses nodrošina, ka visi pieņemtie un spēkā esošie tehniskie noteikumi un atbilstības nodrošināšanas procedūras ir publiski pieejami bezmaksas tīmekļa vietnē tā, ka tiem ir iespējams viegli piekļūt. Vajadzības gadījumā sniedz arī norādījumus par tehnisko noteikumu piemērošanu, ja tādi pastāv.

80. PANTS

Robežkontrole un tirgus uzraudzība

Puses apņemas:

- a) apmainīties ar informāciju un pieredzi par saviem robežkontroles un tirgus uzraudzības pasākumiem, izņemot gadījumus, kad uz dokumentāciju attiecas ar konfidencialitāti saistīti ierobežojumi; un
- b) nodrošināt, ka robežkontroles un tirgus uzraudzības pasākumus veic kompetentās iestādes, kas šim nolūkam var izmantot akreditētas, pilnvarotas vai deleģētas struktūras, novēršot interešu konfliktus starp tām un kontrolei vai uzraudzībai pakļautajiem uzņēmējiem.

81. PANTS

Marķējumi un etiķetes

1. Ja Puse pieprasa obligāti marķēt ražojumus:
 - a) nenonemamu marķējumu vai etiķeti pieprasa tikai tad, ja informācija ir būtiska ražojuma patērētājiem vai lietotājiem, vai tāpēc, lai apliecinātu ražojuma atbilstību obligātajām tehniskajām prasībām;
 - b) papildu informāciju uz ražojuma taras vai iesaiņojuma, izmantojot nonemamas etiķetes, var pieprasīt, ja tas ir nepieciešams kompetentajām iestādēm tirgus uzraudzības vajadzībām;
 - c) attiecībā uz informāciju, kas minēta b) apakšpunktā, Puse, kad tā pārskata piemērojamus noteikumus, izskata iespēju pieprasīt izmantot citus līdzekļus šīs informācijas sniegšanai;
 - d) ja vien tas nav nepieciešams saistībā ar ražojumu radīto risku cilvēku, dzīvnieku vai augu veselībai vai dzīvībai, videi vai valsts drošībai, Puse kā priekšnoteikumu ražojumu pārdošanai savā tirgū nepieprasa etiķešu vai marķējumu apstiprināšanu, reģistrāciju vai sertifikāciju. Šis apakšpunkts neietekmē pasākumus, ko Puse pieņemusi saskaņā ar saviem valsts noteikumiem, lai pārbaudītu etiķešu atbilstību obligātajām prasībām, un pasākumus, ko tā piemēro, lai kontrolētu rīcību, kas var maldināt patērētājus;

- e) ja Puse pieprasa, lai uzņēmējs izmantotu identifikācijas numuru, šādu numuru izdod bez nepamatotas kavēšanās;
 - f) Puses atļauj izmantot turpmāk minēto informāciju ar noteikumu, ka tā nav maldinoša, pretrunīga vai nerada neskaidrības saistībā ar informāciju, kas tiek pieprasīta preču galamērķa valstī:
 - i) informācija citās valodās papildus valodai, kas jāizmanto preču galamērķa valstī;
 - ii) starptautiskas nomenklatūras, piktoqrammas, simboli vai zīmējumi; un
 - iii) informācija papildus preču galamērķa valstī pieprasītajai informācijai;
 - g) Puse cenšas atzīt noņemamās etiķetes vai to, ka informācija ir sniegta ražojuma rokasgrāmatā, uz taras vai iesaiņojuma, nevis uzdrukāta uz ražojuma vai fiziski piestiprināta tam, ja tādējādi netiek samazināti *TBT* nolīgumā noteiktie likumīgie mērķi.
2. Ja Puse pieprasa marķēt tekstilizstrādājumus, apģērbus vai apavus, tā:
- a) var pieprasīt izmantot nenoņemamu marķējumu vienīgi šādas informācijas norādīšanai:
 - i) tekstilizstrādājumu un apģērbu gadījumā: šķiedras saturs, izcelsmes valsts, drošības norādījumi konkrētiem lietošanas veidiem un kopšanas norādījumi;

- ii) apavu gadījumā: materiāli, kas galvenokārt izmantoti galvenajās ražojuma daļās, drošības norādījumi konkrētiem lietošanas veidiem un izcelsmes valsts;

b) nenosaka:

- i) prasības attiecībā uz etiķetes fiziskajām pazīmēm vai noformējumu, neskarot pasākumus, ko Puses piemēro, lai aizsargātu patērētājus no maldinošām reklāmām;
- ii) pienākumu marķēt ar nenoņemamām etiķetēm tādu apģērbu, kas ir tik neliels, ka šādu etiķešu piestiprināšana ir sarežģīta vai samazinātu ražojuma vērtību; un
- iii) attiecībā uz pārī pārdotām precēm pienākumu marķēt abas pāra daļas, ja tās ir izgatavotas no viena materiāla un tām ir viens modelis.

3. Puses sāk piemērot šo pantu ne vēlāk kā vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

82. PANTS

Ar tirdzniecību saistīts tehniskais atbalsts un darbības spēju uzlabošana

Puses atzīst ar tirdzniecību saistīta tehniskā atbalsta un darbības spēju uzlabošanas nozīmi šīs nodaļas noteikumu īstenošanas veicināšanā, kurai cita starpā būtu jākoncentrējas uz šādiem jautājumiem:

- a) valsts iestāžu un to tehniskās infrastruktūras un iekārtu darbības spēju uzlabošana, cilvēkresursu apmācība;
- b) līdzdalības veicināšana un atvieglināšana tajās starptautiskajās struktūrās, kas ir būtiskas saistībā ar šajā nodaļā izklāstītajiem jautājumiem; un
- c) sakaru veicināšana starp Pušu standartizācijas, tehnisko noteikumu, atbilstības novērtēšanas, akreditācijas, metroloģijas, robežkontroles un tirgus uzraudzības iestādēm.

83. PANTS

Tehnisko tirdzniecības šķēršļu apakškomiteja

1. Puses izveido Tehnisko tirdzniecības šķēršļu apakškomiteju, un tajā ietilpst katras Puses pārstāvji.

2. Apakškomiteja:

- a) uzrauga un novērtē šīs nodaļas īstenošanu, administrēšanu un ievērošanu;
- b) pienācīgi izskata ikvienu Puses ierosinātu jautājumu, kas saistīts ar šo nodaļu un *TBT* nolīgumu;
- c) piedalās sadarbības prioritāšu noteikšanā un tehniskā atbalsta programmās standartu, tehnisko noteikumu, atbilstības novērtēšanas procedūru, akreditācijas, metroloģijas, robežkontroles un tirgus uzraudzības jomās un izskata panākto progresu vai sasniegtos rezultātus;
- d) apmainās ar informāciju par darbu nevalstiskajos, reģionālajos un daudzpusējos forumos, kas saistīti ar standartiem, tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām;
- e) pēc Puses lūguma konsultē par visiem no šīs nodaļas un *TBT* nolīguma izrietošajiem jautājumiem;
- f) ja tas ir nepieciešams šīs nodaļas mērķu sasniegšanai, izveido darba grupas konkrētu ar šo nodaļu un *TBT* nolīgumu saistītu jautājumu risināšanai un skaidri nosaka šo darba grupu darbības jomu un pienākumus;

- g) vajadzības gadījumā veicina dialogu un sadarbību starp regulatoriem saskaņā ar šo nodaļu;
- h) saskaņā ar šīs nodaļas 75. panta 1. punkta b) apakšpunktu sagatavo un regulāri pārskata darba programmu Puses interesējošajos jautājumos;
- i) izskata visus citus ar šo nodaļu saistītus jautājumus, kas var palīdzēt uzlabot piekļuvi Pušu tirgiem;
- j) pārskata šo nodaļu saistībā ar notikumiem *TBT* nolīguma darbības jomā un PTO Tehnisko tirdzniecības šķēršļu komitejas lēmumiem vai ieteikumiem un sniedz ieteikumus par šīs nodaļas iespējamajiem grozījumiem;
- k) vajadzības gadījumā informē Tirdzniecības komiteju par šīs nodaļas īstenošanu; un
- l) veic citus pasākumus, ko Puses uzskata par tādiem, kuri palīdzētu tām īstenot šo nodaļu un *TBT* nolīgumu un veicināt tirdzniecību.

3. Lai veicinātu šīs nodaļas īstenošanu, katras Puses pārstāvis šajā apakškomitejā ir atbildīgs par koordināciju ar centrālās pārvaldes iestādēm, vietējās pašpārvaldes iestādēm, nevalstiskām organizācijām un attiecīgajām personām konkrētās puses teritorijā un par šo iestāžu un personu uzaicināšanu piedalīties apakškomitejas sanāksmēs, pamatojoties uz otras Puses pieprasījumu. Pušu pārstāvji sazinās visos jautājumos, kas saistīti ar šo nodaļu.

4. Ja vien Puses nevienojas citādi, 2. punkta e) apakšpunktā minētās apspriedes ir uzskatāmas par 301. pantā minētajām apspriedēm, ja tās atbilst 301. panta 9. punktā noteiktajām prasībām.

5. Apakškomiteja var tikties sēdēs, kurās piedalās ES Puse un tikai viena Andu parakstītājvalsts, un šādās sēdēs var apspriest vienīgi tos jautājumus, kas attiecas uz ES Puses un šīs Andu parakstītājvalsts divpusējām attiecībām. Ja cita Andu parakstītājvalsts pauž ieinteresētību jautājumā, ko plānots apspriest šādā sēdē, tā var piedalīties šajā sēdē, ja iepriekš ir saņemta ES Puses un attiecīgās Andu parakstītājvalsts piekrišana.

6. Ja vien Puses nevienojas citādi, apakškomitejas sanāksmes notiek vismaz vienu reizi gadā. Sanāksmes var notikt klātienē vai citādi, izmantojot līdzekļus, par kuriem Puses ir vienojušās.

84. PANTS

Informācijas apmaiņa

1. Visu informāciju vai paskaidrojumus, kas sniegti pēc Puses pieprasījuma saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem, nodrošina drukātā vai elektroniskā formā 60 dienu laikā; šo termiņu var pagarināt, ja informācijas sniedzēja Puse ir iepriekš pamatojusi šādu vajadzību.

2. Attiecībā uz informācijas pieprasījumiem, uz ko informācijas sniegšanas punktiem vajadzētu būt gataviem sniegt atbildes, un šādu pieprasījumu apstrādi saskaņā ar *TBT* nolīguma 10. pantu vai šo nodaļu Puses piemēro ieteikumus, ko PTO Tehnisko tirdzniecības šķēršļu komiteja pieņēmusi 1995. gada 4. oktobrī.

5. NODAĻA

SANITĀRIE UN FITOSANITĀRIE PASĀKUMI

85. PANTS

Mērķi

Šīs nodaļas mērķi ir šādi:

- a) aizsargāt cilvēkus, dzīvniekus vai augus un to veselību Pušu teritorijās, vienlaikus veicinot tirdzniecību starp Pusēm sanitāro un fitosanitāro pasākumu (turpmāk "SFS pasākumi") jomā;

- b) sadarboties PTO nolīguma par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu (turpmāk "SFS nolīgums") turpmākā īstenošanā;
- c) nodrošināt, ka SFS pasākumi nerada nepamatotus šķēršļus Pušu savstarpējai tirdzniecībai;
- d) izstrādāt mehānismus un procedūras, kuru mērķis ir efektīvi risināt problēmas, kas rodas starp Pusēm, tām izstrādājot vai īstenojot SFS pasākumus;
- e) pastiprināt saziņu un sadarbību starp Pušu kompetentajām iestādēm sanitārajos un fitosanitārajos jautājumos;
- f) veicināt īpašas un diferencētas pieejas piemērošanu, ņemot vērā starp Pusēm pastāvošās atšķirības.

86. PANTS

Tiesības un pienākumi

Puses apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no SFS nolīguma. Pusēm ir jāievēro arī šīs nodaļas noteikumi.

87. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī nodaļa attiecas uz visiem SFS pasākumiem, kas var tieši vai netieši ietekmēt Pušu savstarpējo tirdzniecību.
2. Šo nodaļu nepiemēro attiecībā uz *TBT* nolīgumā noteiktajiem standartiem, tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām, izņemot, ja tie attiecas uz SFS pasākumiem.
3. Turklāt šī nodaļa attiecas uz Pušu savstarpējo sadarbību dzīvnieku labturības jautājumos.

88. PANTS

Definīcijas

1. Šajā nodaļā piemēro SFS nolīguma A pielikumā noteiktās definīcijas.
2. Puses var vienoties par citām definīcijām šīs nodaļas piemērošanai, ņemot vērā attiecīgo starptautisko organizāciju terminu skaidrojumus un definīcijas.

89. PANTS

Kompetentās iestādes

Šajā nodaļā katras Puses kompetentās iestādes ir iestādes, kas norādītas VI pielikuma (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi) 1. papildinājumā. Puses savstarpēji apmainās ar informāciju par visām pārmaiņām šajās kompetentajās iestādēs.

90. PANTS

Vispārēji principi

1. SFS pasākumus neizmanto kā nepamatotus šķēršļus Pušu savstarpējai tirdzniecībai.
2. Procedūras, kas izstrādātas, pamatojoties uz šo nodaļu, piemēro:
 - a) pārredzami;
 - b) bez nepamatotas kavēšanās; un
 - c) atbilstīgi tādiem nosacījumiem un prasībām, tostarp izmaksām, kurām nebūtu jāpārsniedz pakalpojuma faktiskās izmaksas un kurām vajadzētu būt līdzvērtīgām maksām, ko Puses piemēro attiecībā uz līdzīgiem vietējiem ražojumiem.

3. Puses neizmanto ne 2. punktā minētās procedūras, ne prasības sniegt papildu informāciju, lai aizkavētu importēto ražojumu nonākšanu savos tirgos, ja vien šāдай rīcībai nav zinātnisks un tehnisks pamatojums.

91. PANTS

Prasības importam

1. Puse attiecībā uz otras Puses ražojumiem piemēro savas vispārējās prasības importam.
2. Katra Puse nodrošina, ka uz otru Pusi eksportētie ražojumi atbilst importētājas Puses sanitārajām un fitosanitārajām prasībām.
3. Importētāja Puse nodrošina, ka tās importa nosacījumi tiek piemēroti samērīgi un nediskriminējošā veidā.
4. Vienmēr, kad Puse veic grozījumus prasībās importam, tai ir jāapsver grozījumu būtībai atbilstīga pārejas laika noteikšana, lai novērstu ražojumu tirdzniecības plūsmas pārtraukumu un ļautu eksportētājai Pusei pielāgot savas procedūras šādiem grozījumiem.

5. Ja importētāja Puse savās prasībās importam ir iekļāvusi riska novērtēšanu, minētā Puse sāk šādu novērtēšanu nekavējoties un informē eksportētāju Pusi par šim nolūkam nepieciešamo laiku.
6. Ja importētāja Puse ir secinājusi, ka eksportētājas Puses ražojumi atbilst tās sanitārajām un fitosanitārajām importa prasībām, tā atļauj šādu preču ieviešanu 90 darba dienu¹² laikā pēc datuma, kad tika pieņemts minētais secinājums.
7. Maksā par pārbaudi var iekļaut vienīgi izmaksas, kas kompetentajai iestādei radušās saistībā ar importa pārbaudi veikšanu. Maksa par pārbaudi ir līdzvērtīga maksai par pārbaudi, ko veic attiecībā uz līdzīgiem vietējiem ražojumiem.
8. Importētāja Puse iespējami drīz informē eksportētāju Pusi par visām pārmaiņām maksājumos, kā arī sniedz šādu pārmaiņu pamatojumu.

92. PANTS

Importēšanas procedūras

1. Lai varētu ievest dzīvnieku izcelsmes izstrādājumus, eksportētāja Puse informē importētāju Pusi par to uzņēmumu sarakstu, kas atbilst importētājas Puses prasībām.

¹² Šīs nodaļas nolūkos "darba dienas" ir darba dienas tajā Pusē, kurai ir jāievēro attiecīgais termiņš.

2. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma, kas papildināts ar pienācīgām garantijām, importētāja Puse apstiprina VI pielikuma (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi) 2. papildinājuma 3. punktā minētos uzņēmumus, kuri atrodas eksportētājas Puses teritorijā, iepriekš neveicot atsevišķu uzņēmumu pārbaudi. Šādam apstiprinājums atbilst VI pielikuma (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi) 2. papildinājumā izklāstītajiem nosacījumiem un noteikumiem, un tas attiecas vienīgi uz tām ražojumu kategorijām, kuru importu Puse ir apstiprinājusi.
3. Izņemot gadījumus, kad nepieciešama papildu informācija, importētāja Puse saskaņā ar tās juridiskajām procedūrām 40 darba dienu laikā pēc 2. punktā minētā pieprasījuma saņemšanas pieņem atbilstīgus normatīvus vai administratīvus pasākumus, lai atļautu ražojumu importu no 2. punktā minētajiem uzņēmumiem.
4. Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteja (turpmāk "SFS apakškomiteja") var grozīt prasības un noteikumus, saskaņā ar kuriem tiek apstiprināti Pušu uzņēmumi, kas ražo dzīvnieku izcelsmes produktus. Atbilstīgu grozījumu VI pielikuma (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi) 2. papildinājumā pieņem Tirdzniecības komiteja.
5. Importētāja Puse regulāri iesniedz informāciju par noraidītajiem sūtījumiem, tostarp informāciju par neatbilstībām, kuru dēļ sūtījumi tika noraidīti.

93. PANTS

Pārbaudes

1. Lai pārliecinātos par šīs nodaļas noteikumu efektīvu īstenošanu, katrai Pusei šīs nodaļas piemērošanas jomā ir tiesības:
 - a) saskaņā ar VI pielikuma (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi) 3. papildinājumā sniegtajiem norādījumiem pārbaudīt visu otras Puses iestāžu kontroles sistēmu vai kādu tās daļu; šādas pārbaudes izmaksas sedz tā Puse, kas veic pārbaudi; un
 - b) saņemt informāciju no pārējām Pusēm par to kontroles sistēmu un par šajā sistēmā veikto kontroles pasākumu rezultātiem.
2. Puse, kas saskaņā ar šo pantu veic pārbaudi otras Puses teritorijā, informē minēto Pusi par pārbaūžu rezultātiem un secinājumiem.
3. Ja importētāja Puse nolēmj doties pārbaudes vizītē uz eksportētāju Pusi, to paziņo eksportētājai Pusei vismaz 60 darba dienas pirms šādas pārbaudes, izņemot ārkārtējus gadījumus vai gadījumus, kad attiecīgās Puses vienojas citādi. Iesaistītās Puses vienojas par jebkurām izmaiņām plānotajā vizītē.

94. PANTS

Ar dzīvnieku un augu veselību saistīti pasākumi

1. Puses atzīst kaitēkļbrīvu teritoriju, slimību neskartu teritoriju un teritoriju ar zemu kaitēkļu vai slimību izplatības līmeni jēdzienu saskaņā ar SFS nolīgumu un Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas (turpmāk "OIE") un Starptautiskās Augu aizsardzības konvencijas (turpmāk "IPPC") standartiem, norādījumiem vai ieteikumiem.
2. Ievērojot 1. punktu, SFS apakškomiteja izstrādā atbilstīgu procedūru kaitēkļbrīvu un slimību neskartu teritoriju un teritoriju ar zemu kaitēkļu vai slimību izplatības līmeni atzīšanai, ņemot vērā attiecīgo starptautisko standartu, norādījumu vai ieteikumu. Šādā procedūrā ietilpst situācijas, kas saistītas ar slimību uzliesmojumiem un atkārtotas invāzijas gadījumiem.
3. Nosakot 1. un 2. punktā minētās teritorijas, Puses ņem vērā tādus faktorus kā ģeogrāfiskā atrašanās vieta, ekosistēmas, epidemioloģiskā uzraudzība un sanitārās vai fitosanitārās kontroles efektivitāte konkrētajā teritorijā.
4. Puses cieši sadarbojas kaitēkļbrīvu, slimību neskartu teritoriju un teritoriju ar zemu kaitēkļu vai slimību izplatības līmeni noteikšanā, lai veicinātu uzticību procedūrām, ko katra Puse piemēro, lai noteiktu šādas teritorijas.

5. Neatkarīgi no tā, vai kaitēkļbrīvas un slimību neskartas teritorijas un teritorijas ar zemu kaitēkļu vai slimību izplatības līmeni tiek noteiktas pirmo reizi vai atkārtoti pēc dzīvnieku slimības uzliesmojuma vai augu kaitēkļu atkārtotas invāzijas, importētāja Puse nosaka dzīvnieku un augu veselības stāvokli eksportētājā Pusē vai kādās tās daļās, pamatojoties uz informāciju, ko eksportētāja Puse sniegusi saskaņā ar SFS nolīgumu un *OIE* un *IPPC* standartiem, un ņemot vērā eksportētājas Puses konstatējumu.
6. Ja importētāja Puse neatzīst teritorijas, ko eksportētāja Puse ir noteikusi kā kaitēkļbrīvas un slimību neskartas teritorijas vai kā teritorijas ar zemu kaitēkļu vai slimību izplatības līmeni, tā pēc eksportētājas Puses pieprasījuma sniedz šāda lēmuma pamatā esošo informāciju un/vai iespējami ātri organizē apspriedes, lai novērtētu iespēju vienoties par alternatīvu risinājumu.
7. Eksportētāja Puse sniedz pietiekamus pierādījumus, lai objektīvi parādītu importētājai Pusei, ka šādas teritorijas ir un, visticamāk, arī saglabāsies attiecīgi kā kaitēkļbrīvas vai slimību neskartas teritorijas, vai teritorijas ar zemu kaitēkļu vai slimību izplatības līmeni. Šajā nolūkā eksportētāja Puse pēc importētājas Puses pieprasījuma nodrošina tai pienācīgu piekļuvi pārbaudes, testēšanas vai citu nepieciešamo procedūru veikšanai.
8. Puses atzīst *OIE* nodaļījumu principu un *IPPC* kaitēkļbrīvu ražotņu principu. SFS apakškomiteja novērtē visus turpmākos *OIE* vai *IPPC* ieteikumus attiecībā uz šo jautājumu un attiecīgi sniedz savus ieteikumus.

95. PANTS

Līdzvērtība

SFS apakškomiteja var izstrādāt noteikumus par līdzvērtību un attiecīgi sniedz ieteikumus Tirdzniecības komitejai. Šī apakškomiteja izstrādā arī līdzvērtības atzīšanas procedūru.

96. PANTS

Pārredzamība un informācijas apmaiņa

1. Puses:
 - a) cenšas nodrošināt pārredzamību attiecībā uz tirdzniecībai piemērojamiem SFS pasākumiem un jo īpaši attiecībā uz SFS prasībām, ko piemēro attiecībā uz importu no pārējām Pusēm;
 - b) uzlabo savstarpējo izpratni par katras Puses SFS pasākumiem un to piemērošanu;
 - c) apmainās ar informāciju par jautājumiem, kas saistīti ar SFS pasākumu izstrādi un piemērošanu, tostarp ar darbu pie jauniem zinātniskiem pierādījumiem, kuri ietekmē vai var ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm, lai mazinātu šo pasākumu negatīvo ietekmi uz tirdzniecību;

- d) pēc kādas Puses pieprasījuma un 15 darba dienu laikā informē par prasībām, ko piemēro attiecībā uz konkrētu ražojumu importu, tostarp par to, vai nepieciešama riska novērtēšana;
- e) pēc kādas Puses pieprasījuma informē par konkrētu ražojumu importa autorizācijas procedūras statusu.

2. Pušu kontaktpunkti, kas veic šajā punktā minēto informācijas apmaiņu, ir norādīti VI pielikuma (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi) 4. papildinājumā. Informāciju nosūta pa pastu, faksu vai elektroniskā vēstulē. Informācija, ko nosūta elektroniskā vēstulē, var būt parakstīta elektroniski, un to izplata tikai kontaktpunktiem.

3. Ja šajā pantā minētā informācija ir paziņota PTO saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem vai publicēta attiecīgās Puses oficiālās, publiski pieejamās bezmaksas tīmekļa vietnēs, kas norādītas VI pielikuma (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi) 4. papildinājumā, uzskata, ka informācijas apmaiņa ir notikusi.

97. PANTS

Paziņojumi un apspriedes

1. Katra Puse divu darba dienu laikā rakstiski informē pārējās Puses par visiem nopietnajiem sabiedrības, dzīvnieku vai augu veselības riskiem, tostarp par visiem ārkārtas gadījumiem pārtikas jomā.
2. Šā panta 1. punktā minētos paziņojumus nosūta kontaktpunktiem, kas norādīti VI pielikuma (Sanitārie un fītosanitārie pasākumi) 4. papildinājumā. Puses saskaņā ar 96. pantu savstarpēji apmainās ar informāciju par visām izmaiņām kontaktpunktos. Rakstiskos paziņojumus, kas minēti 1. punktā, sniedz pa pastu, faksu vai elektroniskajā vēstulē.
3. Ja kādai Pusei ir nopietnas bažas par risku sabiedrības, dzīvnieku vai augu veselībai, kas skar starp Pusēm tirgotos ražojumus, tā var pieprasīt apspriedi ar eksportētāju Pusi par šo situāciju. Šādas apspriedes notiek, cik drīz vien iespējams. Apspriedēs katra Puse cenšas sniegt visu informāciju, kas nepieciešama, lai novērstu tirdzniecības traucējumus.
4. Iepriekš 3. punktā minētās apspriedes var notikt kā elektronisko vēstuļu apmaiņa, audiokonference vai videokonference vai ar citu Pusēm pieejamu tehnisko līdzekļu starpniecību. Puse, kas pieprasa apspriedi, nodrošina, ka par katru šādu apspriedi tiek sagatavots protokols.

98. PANTS

Ārkārtas pasākumi

1. Pamatojoties uz nopietniem apsvērumiem par apdraudējumu sabiedrības, dzīvnieku vai augu veselībai, importētāja Puse var veikt pagaidu un pārejas pasākumus sabiedrības, dzīvnieku vai augu veselības aizsardzībai, tos iepriekš nepaziņojot. Attiecībā uz ceļā esošiem Pušu savstarpējiem pārvadājumiem importētāja Puse apsver vispiemērotāko un samērīgāko risinājumu, lai izvairītos no nevajadzīgiem tirdzniecības traucējumiem.
2. Puse, kas pieņem 1. punktā minētos pasākumus, informē par to pārējās Puses iespējami drīz, bet jebkurā gadījumā ne vēlāk kā vienu darba dienu pēc pasākuma pieņemšanas. Pārējās Puses var pieprasīt informāciju par sanitāro situāciju tajā Pusē, kura pieņem pasākumu, kā arī par pašu pasākumu. Puse, kas pieņem pasākumu, sniedz atbildi uz informācijas pieprasījumu, tiklīdz pieprasītā informācija ir pieejama.
3. Pēc kādas Puses pieprasījuma un saskaņā ar 97. panta noteikumiem Puses apspriežas par situāciju 15 darba dienu laikā pēc apspriedes pieprasījuma saņemšanas datuma. Šīs apspriedes notiek ar mērķi novērst nevajadzīgus tirdzniecības traucējumus. Var izskatīt pasākumu īstenošanas atvieglošanas vai pasākumu aizstāšanas iespējas.

99. PANTS

Alternatīvi pasākumi

1. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma un attiecībā uz importētājas Puses pieņemtajiem pasākumiem, kas ietekmē tirdzniecību (tostarp īpašu ierobežojumu noteikšana piedevām, nogulsnēm un indīgām vielām), iesaistītās Puses organizē apspriedes saskaņā ar 97. pantu, lai vienotos par importētājas Puses papildu nosacījumiem importam vai alternatīviem pasākumiem. Vajadzības gadījumā šādu papildu nosacījumu importam vai alternatīvu pasākumu pamatā var izmantot starptautiskos standartus vai eksportētājas Puses pasākumus, kas nodrošina importētājas Puses aizsardzības līmenim līdzvērtīgu aizsardzības līmeni. Attiecībā uz šiem pasākumiem nepiemēro 95. pantu.
2. Pēc importētājas Puses pieprasījuma eksportētāja Puse sniedz visu būtisko informāciju, kas noteikta importētājas Puses tiesību aktos, tostarp savu oficiālo laboratoriju izmeklējumu rezultātus vai citu zinātnisku informāciju, novērtēšanai atbilstīgās zinātniskajās iestādēs. Ja Puses panāk vienošanos, importētāja Puse veic likumdošanas vai administratīvus pasākumus, kas vajadzīgi, lai pamatojoties uz šādu vienošanos, atļautu importu.
3. Ja būtiskie zinātniskie pierādījumi ir nepietiekami, Puse var provizoriski pieņemt SFS pasākumus, pamatojoties uz pieejamo derīgo informāciju. Šādā gadījumā Puses cenšas iegūt papildu informāciju, lai precīzāk novērtētu risku un importētāja Puse varētu attiecīgi pārskatīt šo SFS pasākumu.

100. PANTS

Īpaša un diferencēta pieeja

Ja, piemērojot SFS nolīguma 10. pantu, kāda Andu parakstītājvalsts ir atklājusi sarežģījumus saistībā ar ES Puses ierosinātajiem pasākumiem, tā savos komentāros, kas iesniegti ES Pusei saskaņā ar SFS nolīguma 7. pantu, var pieprasīt iespēju apspriest šo jautājumu. Iesaistītās Puses apspriežas, lai vienotos par šādiem jautājumiem:

- a) alternatīvi nosacījumi importam, ko piemēro importētāja Puse; un/vai
- b) tehniskais atbalsts saskaņā ar 101. pantu; un/vai
- c) sešu mēnešu pārejas laiks, ko izņēmuma gadījumā var pagarināt uz vēl vienu laikposmu, kurš nav ilgāks par sešiem mēnešiem.

101. PANTS

Tehniskais atbalsts un tirdzniecības spējas stiprināšana

1. Saskaņā ar XIII sadaļas (Tehniskais atbalsts un tirdzniecības spējas uzlabošana) noteikumiem Puses vienojas stiprināt sadarbību, lai veicinātu šīs nodaļas īstenošanu ar mērķi optimizēt tās rezultātus, paplašinātu iespējas un nodrošinātu lielāko labumu Pusēm sabiedrības veselības, dzīvnieku un augu veselības un pārtikas drošības jomā. Šo sadarbību attīsta tiesiskajā un institucionālajā satvarā, kas reglamentē Pušu sadarbības attiecības.
2. Lai sasniegtu šos mērķus, Puses vienojas īpašu uzmanību veltīt SFS apakškomitejas identificētajām sadarbības vajadzībām un pārsūtīt šādu informāciju atbilstīgi tam, kā noteikts XIII sadaļā (Tehniskais atbalsts un tirdzniecības spējas uzlabošana). Šī apakškomiteja arī var pārskatīt minētās vajadzības.

102. PANTS

Sadarbība dzīvnieku labturības jomā

SFS apakškomiteja veicina Pušu savstarpējo sadarbību dzīvnieku labturības jautājumos.

103. PANTS

Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteja

1. Puses izveido Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteju kā forumu, lai nodrošinātu un uzraudzītu šīs nodaļas īstenošanu un izskatītu jebkuru jautājumu, kas var ietekmēt atbilstību tās noteikumiem. SFS apakškomiteja var pārskatīt šo nodaļu un attiecīgi sniegt ieteikumus.
2. SFS apakškomitejā ietilpst katras Puses pilnvarotie pārstāvji. Šī apakškomiteja tiekas kārtējā sanāksmē vismaz vienu reizi gadā noteiktā datumā un vietā, par kuru Puses ir vienojušās, un organizē īpašas sanāksmes pēc jebkuras Puses pieprasījuma. Pirmā kārtējā SFS apakškomitejas sanāksme notiek pirmajā gadā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā. SFS apakškomiteja pieņem savu reglamentu pirmajā sanāksmē. Darba kārtību Puses saskaņo pirms sanāksmēm. Apakškomitejas sanāksmes var notikt arī kā videokonference vai audiokonference.
3. SFS apakškomiteja:
 - a) izstrādā un uzrauga šīs nodaļas īstenošanu;
 - b) nodrošina forumu to problēmu apspriešanai, kas rodas saistībā ar SFS pasākumu un šīs nodaļas piemērošanu, un identificē iespējamās risinājumus;

- c) apspriež vajadzību izveidot kopīgas izpētes programmas, jo īpaši saistībā ar konkrētu ierobežojumu noteikšanu;
- d) identificē sadarbības vajadzības;
- e) vada 104. pantā noteiktās apspriedes ar šīs nodaļas jautājumiem saistīto domstarpību izšķiršanai;
- f) vada 100. pantā noteiktās apspriedes par īpašo un diferencēto pieeju; un
- g) veic citas funkcijas, par kurām Puses savstarpēji vienojušās.

4. SFS apakškomiteja var izveidot *ad hoc* darba grupas īpašu uzdevumu izpildei un nosaka to funkcijas un reglamentu.

104. PANTS

Domstarpību izšķiršana

1. Ja kāda Puse uzskata, ka otras Puses SFS pasākums ir vai var būt pretrunā šajā nodaļā noteiktajām saistībām vai ka otra Puse ir pārkāpusi šajā nodaļā noteiktu pienākumu, kas saistīts ar SFS pasākumu, tā var pieprasīt tehnisku apspriedi SFS apakškomitejā. Kompetentās iestādes, kuras norādītas VI pielikuma (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi) 1. papildinājumā, sekmē šīs apspriedes.
2. Ja domstarpības tiek apspriests SFS apakškomitejā saskaņā ar 1. punktu, ar šādām apspriedēm tiek aizstātas apspriedes, kas paredzētas 301. pantā, ja vien tās atbilst minētā panta 9. punkta prasībām un domstarpībās iesaistītās Puses nevienojas citādi. Apspriedes SFS apakškomitejā uzskata par pabeigtām 30 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas datuma, ja vien Puses, kas apspriežas, nevienojas tās turpināt. Šīs apspriedes var notikt ar videotālrunu starpniecību, kā videokonferences vai ar citu tehnoloģisku līdzekļu starpniecību, par kuriem savstarpēji vienojušās puses, kas apspriežas.

6. NODAĻA

105. PANTS

Preču aprite

1. Puses atzīst dažādos reģionālās integrācijas līmeņus Eiropas Savienībā, no vienas puses, un starp Andu parakstītājvalstīm Andu Kopienā, no otras puses. Šajā sakarā Puses darbosies, lai radītu tādus apstākļus, kas veicina preču brīvu apriti no pārējām Pusēm starp to attiecīgajām teritorijām. Šajā sakarā:

- a) ražojumiem, kuru izcelsmes valsts ir Andu parakstītājvalsts, Eiropas Savienības teritorijā piemēro preču brīvu apriti atbilstīgi *Līguma par Eiropas Savienības darbību* nosacījumiem par trešo valstu izcelsmes preču brīvu apriti;
- b) ievērojot Andu apakšreģiona integrācijas nolīguma (turpmāk "Kartahenas vienošanās") noteikumus, attiecībā uz preču apriti Andu parakstītājvalstīs viena uz otru attiecina tādu režīmu, kas ir ne mazāk labvēlīgs kā režīms, ko piemēro ES Pusei saskaņā ar šo nolīgumu. Šīs saistības neietilpst XII sadaļas (Domstarpību izšķiršana) piemērošanas jomā;

- c) ņemot vērā 10. pantu, Andu parakstītājvalstis centīsies veicināt Eiropas Savienības izcelsmes preču apriti starp to teritorijām un novērst procedūru un kontroles dublēšanu.

2. Papildus 1. punktam:

- a) muitas jautājumos — tām Eiropas Savienības izcelsmes precēm, kuras tiek ievestas no citas Andu parakstītājvalsts, Andu parakstītājvalstis piemēro vislabvēlīgākās muitas procedūras, ko piemēro precēm no citām Andu parakstītājvalstīm;
- b) tehnisko tirdzniecības šķēršļu jautājumos —
 - i) Andu parakstītājvalstis attiecībā uz Eiropas Savienības izcelsmes precēm piemēro saskaņotos standartus, tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, ko piemēro tirdzniecībai starp Andu parakstītājvalstīm;
 - ii) pastāvošajās interešu jomās Andu parakstītājvalstis dara visu iespējamo, lai veicinātu standartu, tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru pakāpenisku saskaņošanu;

- c) sanitāro un fitosanitāro pasākumu jautājumos — Andu parakstītājvalstis attiecībā uz Eiropas Savienības izcelsmes precēm ļaus piemērot saskaņotās procedūras un prasības tirdzniecībai. SFS apakškomiteja izskatīs šā punkta piemērošanu.

3. Ja visas Andu Kopienas dalībvalstis kļūst par šā nolīguma Pusēm, Andu parakstītājvalstis izskatīs šo jauno situāciju un ierosinās ES Pusei piemērotus pasākumus, lai uzlabotu nosacījumus Eiropas Savienības izcelsmes preču apritei starp Andu Kopienas dalībvalstīm un jo īpaši novērstu procedūru, muitas nodokļu un citu maksājumu, pārbaūžu un kontroles dublēšanu.

4. Ievērojot 3. punktu, Andu parakstītājvalstis dara visu iespējamo, lai veicinātu savu tiesību aktu un procedūru, kas pastāv tehnisko noteikumu un SFS pasākumu jomā, saskaņošanu un lai veicinātu savu kontroles pasākumu un pārbaūžu saskaņošanu vai savstarpēju atzīšanu.

5. Saskaņā ar 1. punktu Puses, ņemot vērā savas vajadzības un reālo situāciju, izstrādā sadarbības mehānismus tiesiskajā un institucionālajā sistēmā, kas reglamentē Pušu sadarbību.

7. NODAĻA

IZŅĒMUMI

106. PANTS

Izņēmumi preču tirdzniecībai veltītajā sadaļā

1. Ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro tā, ka tie izraisa patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju starp Pusēm, ja pastāv vienādi apstākļi, vai Pušu savstarpējās preču tirdzniecības slēptu ierobežojumu, nekas šajā nolīgumā netiek interpretēts tā, lai liegtu Pusei pieņemt vai piemērot tādus pasākumus, kas:

- a) nepieciešami sabiedrības morāles aizsardzībai vai sabiedriskās kārtības uzturēšanai¹³;
- b) nepieciešami cilvēku, dzīvnieku vai augu aizsardzībai vai to veselības aizsardzībai, tostarp šajā saistībā nepieciešamie vides aizsardzības pasākumi;
- c) attiecas uz zelta vai sudraba importēšanu vai eksportēšanu;

¹³ Sabiedriskās kārtības izņēmumu var piemērot tikai tādā gadījumā, ja tiek radīti reāli un pietiekami nopietni draudi kādai no sabiedrības pamatinteresēm.

- d) nepieciešami, lai nodrošinātu atbilstību normatīvajiem aktiem, kuri atbilst šā nolīguma noteikumiem, tostarp pasākumi, kas saistīti ar muitas darbību, monopolu darbību, kas atbilst 27. pantam, intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un krāpnieciskas prakses novēršanu;
- e) attiecas uz ieslodzīto darba produkciju;
- f) tiek piemēroti, lai aizsargātu valsts bagātības, kurām piemīt mākslinieciska, vēsturiska vai arheoloģiska vērtība;
- g) attiecas uz dzīvu un nedzīvu izsmeļamu dabas resursu saglabāšanu, ja šādus pasākumus piemēro kopā ar vietējās ražošanas vai vietējā patēriņa ierobežojumiem;
- h) tiek īstenoti saskaņā ar saistībām, kuras izriet no starpvaldību patēriņa preču nolīguma, kas atbilst kritērijiem, kuri ir iesniegti Pusēm un kurus Puses nav noraidījušas, vai kas pats ir iesniegts Pusēm un ko tās nav noraidījušas¹⁴;

¹⁴ Šajā apakšpunktā noteiktais izņēmums attiecas uz visiem patēriņa preču nolīgumiem, kuri atbilst principiem, ko Ekonomikas un sociālo lietu padome apstiprinājusi savā 1947. gada 28. marta rezolūcijā Nr. 30 (IV).

- i) ir saistīti ar iekšzemes materiālu eksporta ierobežojumiem, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu šādu materiālu pienācīgu daudzumu iekšzemes pārstrādes rūpniecībai laikposmos, kad to cena vietējā tirgū atbilstīgi valsts stabilizācijas plānam ir noteikta zemāka par cenu pasaules tirgū, ja vien šādi ierobežojumi nepalielina vietējās rūpniecības eksporta apjomu vai tai piešķirto aizsardzību un nav pretrunā šā nolīguma noteikumiem par nediskriminēšanu; un
- j) ir būtiski, lai nodrošinātu kopumā vai vietējā līmenī trūkstošu ražojumu ieguvi vai izplatīšanu, ar noteikumu, ka šādi pasākumi atbilst principam, kas paredz, ka visas Puses ir tiesīgas saņemt vienlīdzīgu daļu no šādu ražojumu starptautiskas piegādes, un ka tie pasākumi, kas neatbilst citiem šā nolīguma noteikumiem, tiek pārtraukti, tiklīdz izzūd apstākļi, kuru dēļ šie pasākumi tika pieņemti.

2. Puses vienojas, ka gadījumā, ja kāda Puse plāno pieņemt kādu no 1. punkta i) un j) apakšpunktā minētajiem pasākumiem, tā sniedz pārējām Pusēm visu būtisko informāciju ar mērķi panākt šīm Pusēm pieņemamu risinājumu. Puses var piekrist jebkuriem līdzekļiem, kas nepieciešami, lai atrisinātu tās Puses situāciju, kura plāno pieņemt attiecīgo pasākumu. Ja vienošanās netiek panākta 30 dienu laikā, šī Puse attiecībā uz konkrētā ražojuma eksportu var piemērot pasākumus saskaņā ar 1. punkta i) un j) apakšpunktu. Tomēr, ja tādu ārkārtēju un kritisku apstākļu dēļ, kuros nepieciešama tūlītēja rīcība, iepriekšēja informēšana vai izskatīšana nav iespējama, Puse var pieņemt paredzētos pasākumus un iespējami drīz informēt pārējās Puses.

IV SADAĻA

PAKALPOJUMU TIRDZNIECĪBA, UZŅĒMĒJDARBĪBAS VEIKŠANA UN ELEKTRONISKĀ KOMERCIJA

1. NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

107. PANTS

Mērķis un piemērošanas joma

1. Puses, apstiprinot saistības, ko tās uzņemušās ar PTO nolīgumu, ar mērķi veicināt savu ekonomisko integrāciju, ilgtspējīgu attīstību un turpmāku integrāciju pasaules ekonomikā un ņemot vērā Pušu attīstības līmeņa atšķirības, ar šo nosaka nepieciešamos noteikumus uzņēmējdarbības veikšanas un pakalpojumu tirdzniecības pakāpeniskai liberalizācijai un sadarbībai elektroniskās komercijas jomā.
2. Neko šajā sadaļā neinterpretē tā, lai prasītu Pusei veikt valsts uzņēmumu privatizāciju vai uzliktu jebkādas saistības attiecībā uz publisko iepirkumu.

3. Šīs sadaļas noteikumi neattiecas uz kādas Puses piešķirtajām subsīdijām¹⁵.
4. Šīs sadaļas noteikumi neattiecas uz pakalpojumiem, ko sniedz, pildot valsts pilnvaras.
5. Ievērojot šīs sadaļas noteikumus, katra Puse patur tiesības īstenot savas pilnvaras un reglamentēt un ieviest jaunus noteikumus, lai sasniegtu likumīgus valsts politikas mērķus.
6. Šī sadaļa neattiecas uz pasākumiem, kas skar fiziskas personas, kuras cenšas piekļūt Puses darba tirgum, un uz pasākumiem, kas saistīti ar pilsonību un pastāvīgu uzturēšanos vai nodarbinātību.
7. Nekas šajā sadaļā neliedz Pusei piemērot pasākumus, kas reglamentē fizisku personu ieceļošanu vai pagaidu uzturēšanos tās teritorijā, tostarp pasākumus, kas vajadzīgi, lai aizsargātu robežu integritāti un nodrošinātu, ka fiziskas personas likumīgi šķērso tās robežas, ja vien šādus pasākumus nepiemēro tā, ka tie likvidē vai mazina ieguvumus, ko jebkura no Pusēm gūst no šajā sadaļā un tās pielikumos noteiktajām saistībām¹⁶.

¹⁵ Piemērojot šo punktu, termins "subsīdijas" nozīmē valsts garantētos aizdevumus, galvojumus un atpakaļpirkšanu.

¹⁶ Par ieguvumu no noteiktajām saistībām likvidēšanu vai samazināšanu neuzskata vīzas nepieciešamību fiziskām personām no konkrētas valsts, kad personām no citām valstīm šādas vīzas nav nepieciešamas.

108. PANTS

Definīcijas

Piemērojot šo sadaļu:

- "ekonomiskās integrācijas nolīgums" ir nolīgums, kas būtiski liberalizē pakalpojumu tirdzniecību un uzņēmējdarbības veikšanu atbilstīgi PTO noteikumiem;
- "Puses juridiskā persona" ir juridiska persona, kura izveidota saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem un kuras juridiskā adrese, centrālā administrācija vai galvenā uzņēmējdarbības vieta atrodas minētās Puses teritorijā; ja Puses teritorijā atrodas vienīgi juridiskās personas juridiskā adrese vai centrālā administrācija, juridisko personu neuzskata par minētās Puses juridisko personu, ja vien tās darbības nav reāli un ilgstoši saistītas ar minētās Puses ekonomiku¹⁷;
- "pasākums" ir jebkāds Puses pasākums normatīva akta, normas, procedūras, lēmuma, administratīva pasākuma vai citā veidā;

¹⁷ Šīs sadaļas noteikumus piemēro arī attiecībā uz kuģniecībām, kas veic uzņēmējdarbību ārpus Eiropas Savienības vai Andu parakstītājvalstīm, bet ko kontrolē Eiropas Savienības dalībvalsts vai Andu parakstītājvalsts valstspiederīgais, ja to kuģi ir reģistrēti saskaņā ar attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts vai Andu parakstītājvalsts tiesību aktiem un tie kuģi ar Eiropas Savienības dalībvalsts vai Andu parakstītājvalsts karogu.

- "Puses pieņemti vai spēkā atstāti pasākumi" ir pasākumi, ko pieņem vai atstāj spēkā:
 - a) centrālā valdība, reģiona valdība vai vietējās pašvaldības un iestādes; un
 - b) nevalstiskas organizācijas, īstenojot centrālās valdības, reģiona valdības vai vietējo pašvaldību vai iestāžu deleģētās pilnvaras;
- "Puses fiziskā persona" ir fiziska persona, kurai ir Eiropas Savienības dalībvalsts vai Andu parakstītājvalsts valstspiederība saskaņā ar attiecīgajiem valsts tiesību aktiem¹⁸;
- "pakalpojumi" ietver jebkuru pakalpojumu jebkurā nozarē, izņemot pakalpojumus, ko sniedz, pildot valsts pilnvaras;
- "pakalpojumi, ko sniedz, pildot valsts pilnvaras", ir jebkurš pakalpojums, ko nesniedz komerciālā kārtā vai konkurencē ar vienu vai vairākiem pakalpojuma sniedzējiem;
- "Puses pakalpojuma sniedzējs" ir jebkura Puses fiziskā vai juridiskā persona, kas vēlas sniegt vai sniedz pakalpojumu;
- "pakalpojuma sniegšana" ietver pakalpojuma izstrādi, izplatīšanu, tirdzniecību, pārdošanu un sniegšanu.

¹⁸ Piemērojot šo sadaļu, Puses fizisko personu, kura vienlaikus ir gan Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgais, gan Andu parakstītājvalsts valstspiederīgais, uzskata par tās Puses valstspiederīgo, kuru viņš/ viņa atzīst par savu dominējošo vai faktisko valstspiederības valsti. Šim nolūkam dominējošā un faktiskā valstspiederība ir tās Puses valstspiederība, ar kuru fiziskajai personai ir ciešākas saites, cita starpā ņemot vērā tādus faktorus kā viņa pastāvīgā dzīvesvieta, ģimenes saites, nodokļu maksāšanas vieta vai vieta, kur šī persona īsteno savas politiskās tiesības.

109. PANTS

Darba grupas

Ciktāl tas ir nepieciešams un pamatoti, Tirdzniecības komiteja var izveidot darba grupu ar mērķi cita starpā veikt šādus uzdevumus:

- a) apspriest ar uzņēmējdarbības veikšanu, pakalpojumu tirdzniecību un elektronisko komerciju saistītus reglamentācijas jautājumus;
- b) piedāvāt pamatnostādnes un stratēģijas, kas ļautu Andu parakstītājvalstīm kļūt par drošu personas datu aizsardzības zonu. Šim nolūkam darba grupa pieņem sadarbības darba kārtību, kurā noteikti prioritārie aspekti šā mērķa sasniegšanai, jo īpaši attiecībā uz atbilstīgajiem datu aizsardzības sistēmu apstiprināšanas procesiem;
- c) noteikt mehānismus 162. pantā minēto aspektu risināšanai;
- d) ieteikt mehānismus, ar ko būtu iespējams palīdzēt mikrouzņēmumiem un MVU pārvarēt šķēršļus, ar ko tie saskaras elektroniskās komercijas izmantošanā;
- e) cita starpā uzlabot elektronisko darījumu un elektroniskās pārvaldes drošību;

- f) veicināt privātā sektora līdzdalību apmācībā un elektroniskajai komercijai nepieciešamo reglamentu, līgumsaistību modeļu, pamatnostādņu un atbilstības mehānismu pieņemšanu kopā ar aktīvu līdzdalību Pušu organizētos savstarpējos forumos;
- g) izveidot sadarbības mehānismus digitālai akreditācijai un sertifikācijai elektronisko darījumu jomā un digitālo sertifikātu savstarpējai atzīšanai; un
- h) aktīvi piedalīties reģionālajos un daudzpusējos forumos, lai veicinātu elektroniskās komercijas attīstību.

2. NODAĻA

UZŅĒMĒJDARBĪBAS VEIKŠANA

110. PANTS

Definīcijas

Piemērojot šo nodaļu:

- "juridiskas personas filiāle" ir uzņēmējdarbības vieta, kurai nav piešķirts juridiskas personas statuss un kurai:
 - a) piemīt pastāvīguma pazīmes, piemēram, kura ir mātesuzņēmuma atzars;

- b) ir sava vadība; un
 - c) ir materiālais aprīkojums, lai veiktu darījumus ar trešām personām; tādējādi, lai arī trešās personas zina, ka vajadzības gadījumā tās var izmantot juridisko saikni ar mātesuzņēmumu, kura galvenais birojs atrodas ārvalstīs, tas var neveikt darījumus tieši ar mātesuzņēmumu, bet gan ar šā mātesuzņēmuma atzaru tā darbības vietā;
- "saimnieciskā darbība" neietver darbības, ko veic, pildot valsts pilnvaras, proti, darbības, ko neveic komerciālā kārtā un konkurencē ar vienu vai vairākiem uzņēmējiem;
 - "uzņēmējdarbības veikšana" ir jebkura veida darījumu vai profesionālās uzņēmējdarbības veikšana¹⁹:
 - a) izveidojot, iegādājoties vai saglabājot juridisku personu²⁰; vai
 - b) izveidojot vai saglabājot filiāli vai pārstāvniecību;

kādas Puses teritorijā saimnieciskās darbības veikšanai;

¹⁹ Termins "darījumu vai profesionālās uzņēmējdarbības veikšana" ietver uzņēmējdarbības veikšanu jebkurā ražīgā rūpniecības vai komerciālā saimnieciskās darbības nozarē, kas saistīta ar preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu.

²⁰ Juridiskas personas gadījumā termini "izveide" un "iegāde" jāsaprot kā tādi, kas ietver kapitāla līdzdalību juridiskā personā ar nolūku izveidot vai uzturēt ilgstošas ekonomiskas saiknes.

- "Puses ieguldītājs" ir Puses fiziska vai juridiska persona, kas ar konkrētām darbībām vēlas veikt, veic vai ir veicis saimniecisko darbību otrā Pusē, veicot tajā uzņēmējdarbību;
- "uzņēmējdarbības veikšanu ietekmējoši Puses pasākumi" ir pasākumi attiecībā uz visām darbībām, kas ietilpst uzņēmējdarbības veikšanas definīcijā;
- "Puses juridiskās personas meitasuzņēmums" ir juridiska persona, ko faktiski kontrolē cita minētās Puses juridiskā persona²¹.

111. PANTS

Piemērošanas joma

Šī nodaļa attiecas uz Pušu pieņemtiem vai spēkā atstātiem pasākumiem, kuri ietekmē uzņēmējdarbības veikšanu²² jebkurā saimnieciskās darbības jomā, izņemot:

- a) kodolmateriālu ieguvī, izgatavošanu un pārstrādi;

²¹ Uzskata, ka juridiska persona kontrolē citu juridisku personu, ja tā spēj iecelt vairākumu šīs juridiskās personas direktoru vai citādi likumīgi vadīt tās darbības.

²² Skaidrības labad un neskarot šajā nodaļā noteiktos pienākumus, šī nodaļa neattiecas uz ieguldījumu aizsardzības noteikumiem, piemēram, noteikumiem, kas īpaši attiecas uz atsavināšanu un godīgu un vienlīdzīgu attieksmi, ne arī uz ieguldītāju un valsts savstarpējo domstarpību izšķiršanas procedūrām.

- b) ieroču, munīcijas un militārā aprīkojuma ražošanu vai tirdzniecību;
- c) audiovizuālos pakalpojumus;
- d) valsts jūras kabotāžu²³;
- e) toksisko atkritumu pārstrādi, uzglabāšanu un likvidēšanu, un
- f) gan regulārus, gan neregulārus iekšzemes un starptautiskos aviopārvadājumu pakalpojumus un pakalpojumus, kas tieši saistīti ar satiksmes tiesībām, kuri nav:
 - i) gaisa kuģu remonta vai tehniskās apkopes pakalpojumi, kuru laikā gaisa kuģis netiek ekspluatēts;
 - ii) aviopārvadājumu pakalpojumu pārdošana un tirdzniecība;
 - iii) datorizētas rezervēšanas sistēmas (CRS) pakalpojumi; un
 - iv) lidlauka sniegtie pakalpojumi un lidostas darbības pakalpojumi.

²³ Neskarot to, kādas darbības var uzskatīt par kabotāžu atbilstīgi attiecīgajiem valsts tiesību aktiem, šajā nodaļā valsts kabotāža ir pasažieru vai preču pārvadājumi no ostas vai punkta, kas atrodas Andu parakstītājvalstī vai Eiropas Savienības dalībvalstī, uz citu ostu vai punktu tajā pašā Andu parakstītājvalstī vai Eiropas Savienības dalībvalstī, tostarp tās kontinentālajā šelfā, un pārvadājumi, kas sākas un noslēdzas vienā un tajā pašā Andu parakstītājvalsts vai Eiropas Savienības dalībvalsts ostā vai punktā.

112. PANTS

Piekļuve tirgum

1. Attiecībā uz piekļuvi tirgum ar uzņēmējdarbības veikšanas starpniecību katra Puse otras Puses uzņēmējdarbības veikšanai un ieguldītājiem piemēro režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, kurš noteikts īpašajās saistībās VII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu).
2. Nozarēs, kurās uzņemas saistības attiecībā uz piekļuvi tirgum, Puse reģionālā līmenī vai visā savā teritorijā nepieņem vai neatstāj spēkā turpmāk minētos pasākumus, ja vien VII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu) nav noteikts citādi:
 - a) uzņēmējdarbības veikšanas skaita ierobežojumi skaitlisku kvotu, monopoluzņēmumu, ekskluzīvu tiesību vai citu uzņēmējdarbības veikšanas prasību, piemēram, ekonomisko vajadzību pārbaudes, veidā;
 - b) darījumu vai aktīvu kopējās vērtības ierobežojumi skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasības veidā;
 - c) darījumu kopskaita vai produkcijas kopējā daudzuma ierobežojumi, kas izteikti noteiktās skaitliskās vienībās, kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasības veidā²⁴;

²⁴ Šā panta 2. punkta a), b) un c) apakšpunkts neattiecas uz pasākumiem, ko veic, lai ierobežotu lauksaimniecības produktu ražošanu.

- d) ierobežojumi attiecībā uz tādu fizisku personu kopskaitu, kuras drīkst nodarbināt konkrētā saimnieciskās darbības nozarē vai kuras uzņēmējdarbības veicējs drīkst nodarbināt un kuras ir nepieciešamas saimnieciskās darbības īstenošanai un tieši saistītas ar to, skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;
- e) ārvalstu kapitāla līdzdalības ierobežojumi, kas izpaužas kā ārvalstu akciju daļas maksimālā īpatsvara vai atsevišķu vai kopējo ārvalstu ieguldījumu kopējās vērtības limits;
- f) pasākumi, kas ierobežo vai pieprasa konkrēta veida uzņēmējdarbības veikšanu (meitasuzņēmums, filiāle, pārstāvniecība) vai kopuzņēmumus, ar kuru starpniecību otras Puses ieguldītājs var veikt saimniecisko darbību²⁵.

²⁵ Katra Puse var pieprasīt, lai juridiskas personas izveides gadījumā atbilstīgi tās tiesību aktiem ieguldītājiem ir jāpieņem konkrēta juridiska forma. Ja šāda prasība tiek piemērota nediskriminējošā veidā, tā nav jānorāda VII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu), lai Puse to varētu pieņemt vai atstāt spēkā.

113. PANTS

Valsts režīms

1. Tajās nozarēs, attiecībā uz kurām Kolumbija VII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu) ir norādījusi tirgus piekļuves saistības, un atbilstīgi tur norādītajiem nosacījumiem un ierobežojumiem Kolumbija visos pasākumos, kas ietekmē uzņēmējdarbības veikšanu, ES Puses uzņēmējdarbības veicējiem un ieguldītājiem piemēro režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, ko tā piemēro līdzīgiem²⁶ saviem uzņēmējdarbības veicējiem un ieguldītājiem.
2. Tajās nozarēs, attiecībā uz kurām Peru VII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu) ir norādījusi tirgus piekļuves saistības, un atbilstīgi tur norādītajiem nosacījumiem un ierobežojumiem Peru visos pasākumos, kas ietekmē uzņēmējdarbības veikšanu, ES Puses uzņēmējdarbības veicējiem un ieguldītājiem piemēro režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, ko tā līdzīgos apstākļos piemēro saviem uzņēmējdarbības veicējiem un ieguldītājiem²⁷.
3. Tajās nozarēs, attiecībā uz kurām ES Puse VII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu) ir norādījusi tirgus piekļuves saistības, un atbilstīgi tur norādītajiem nosacījumiem un ierobežojumiem ES Puse visos pasākumos, kas ietekmē uzņēmējdarbības veikšanu, Andu parakstītājvalstu uzņēmējdarbības veicējiem un ieguldītājiem piemēro režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs kā režīms, ko tā piemēro līdzīgiem saviem uzņēmējdarbības veicējiem un ieguldītājiem.

²⁶ Skaidrības labad termins "līdzīgs" neietekmē terminu "līdzīgi apstākļi", par ko Kolumbija ir vienojusies vai vienojas citos starptautiskajos nolīgumos.

²⁷ Skaidrības labad tiesības, kas attiecībā uz ES Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem izriet no saistībām, ko Peru uzņēmusies ar VVPT, joprojām ir pilnīgi piemērojamas PTO sistēmā, un tas jo īpaši attiecas uz "līdzīgu pakalpojumu un pakalpojumu sniedzēju" principa piemērošanu, kurš noteikts VVPT XVII pantā.

4. Konkrētās saistības, ko Puses uzņemas saskaņā ar šo pantu, nav jāinterpretē kā prasība, lai kāda no Pusēm kompensētu neizdevīgus konkurences apstākļus, kas rodas attiecīgo ieguldītāju ārvalsts statusa dēļ.

114. PANTS

Saistību saraksts

Nozares, kurās katra Puse uzņēmusies saistības, ievērojot šo nodaļu, kā arī visas atrunas un ierobežojumi attiecībā uz tirgus piekļuvi un/vai valsts režīmu, kas piemērojami otras Puses uzņēmējdarbības veicējiem un ieguldītājiem šajās nozarēs, ir norādīti VII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu).

115. PANTS

Citi nolīgumi

1. Neko šajā sadaļā neinterpretē kā Pušu un to ieguldītāju tiesību un pienākumu ierobežojumu, kas noteikti spēkā esošā vai turpmāk iespējamā starptautiskā nolīgumā attiecībā uz ieguldījumiem, kuru ir noslēgusi kāda Eiropas Savienības dalībvalsts un kāda Andu parakstītājvalsts.

2. Neatkarīgi no 1. punkta šīs nodaļas iespējamiem pārkāpumiem nepiemēro nevienu domstarpību izšķiršanas mehānismu, kas noteikts spēkā esošā vai turpmāk iespējamā starptautiskā nolīgumā attiecībā uz ieguldījumiem, kuru ir noslēgusi Eiropas Savienības dalībvalsts vai Andu parakstītājvalsts.

116. PANTS

Ieguldījumu veicināšana un pārskatīšana

1. Ieguldījumu pakāpeniskas liberalizācijas nolūkā Eiropas Savienība un Andu parakstītājvalstis savās attiecīgajās kompetences jomās cenšas veicināt savstarpējiem ieguldījumiem pievilcīgas vides attīstību.

2. Veicinot 1. punktā minēto attīstību, tiek izveidota sadarbība, tostarp, lai pārskatītu ieguldījumu tiesisko regulējumu, ieguldījumu vidi un Pušu savstarpējās ieguldījumu plūsmas atbilstīgi saistībām, ko tās uzņēmušās starptautiskos nolīgumos. Šāda pārskatīšana notiek ne vēlāk kā piecus gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā un turpmāk ar regulāriem starplaikiem.

3. NODAĻA

PĀRROBEŽU PAKALPOJUMU SNIEGŠANA

117. PANTS

Definīcijas

Piemērojot šo nodaļu:

- "pārrobežu pakalpojumu sniegšana" ir pakalpojuma sniegšana:
 - a) no vienas Puses teritorijas otras Puses teritorijā (1. veids); un
 - b) vienas Puses teritorijā otras Puses pakalpojuma patērētājam (2. veids);
- "pārrobežu sniegšanu ietekmējošs Puses pasākums" ir pasākums attiecībā uz:
 - a) pakalpojuma pirkšanu, apmaksu vai izmantošanu; un
 - b) tādu pakalpojumu pieejamību un izmantošanu saistībā ar pakalpojuma sniegšanu pāri robežām, kuri saskaņā ar Puses prasībām ir jānodrošina kā vispārpieejami pakalpojumi.

118. PANTS

Piemērošanas joma

Šī nodaļa attiecas uz Pušu veiktajiem pasākumiem, kuri ietekmē pakalpojumu sniegšanu pāri robežām visās nozarēs, izņemot:

- a) audiovizuālos pakalpojumus;
- b) valsts jūras kabotāžu²⁸ un
- c) gan regulārus, gan neregulārus iekšzemes un starptautiskos aviopārvadājumu pakalpojumus un pakalpojumus, kas tieši saistīti ar satiksmes tiesībām, kuri nav:
 - i) gaisa kuģu remonta un tehniskās apkopes pakalpojumi, kuru laikā gaisa kuģi netiek ekspluatēti;
 - ii) aviopārvadājumu pakalpojumu pārdošana un tirdzniecība;

²⁸ Neskarot to darbību jomu, kuras var uzskatīt par kabotāžu atbilstīgi attiecīgajiem valsts tiesību aktiem, šajā nodaļā valsts kabotāža ir pasažieru vai preču pārvadājumi no ostas vai punkta, kas atrodas Andu parakstītājvalstī vai Eiropas Savienības dalībvalstī, uz citu ostu vai punktu tajā pašā Andu parakstītājvalstī vai Eiropas Savienības dalībvalstī, tostarp tās kontinentālajā šelfā, un pārvadājumi, kas sākas un noslēdzas vienā un tajā pašā Andu parakstītājvalsts vai Eiropas Savienības dalībvalsts ostā vai punktā.

- iii) datorizētas rezervēšanas sistēmas (*CRS*) pakalpojumi; un
- iv) lidlauka sniegtie pakalpojumi un lidostas darbības pakalpojumi.

119. PANTS

Piekļuve tirgum

1. Attiecībā uz piekļuvi tirgum, sniedzot pārrobežu pakalpojumus, katra Puse otras Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem piemēro režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, kurš noteikts īpašajās saistībās VIII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu).
2. Nozarēs, kurās uzņemas saistības attiecībā uz piekļuvi tirgum, Puse reģionālā līmenī vai visā savā teritorijā neatstāj spēkā vai nepieņem turpmāk minētos pasākumus, ja vien VIII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu) nav noteikts citādi:
 - a) pakalpojumu sniedzēju skaita ierobežojumi skaitlisku kvotu, monopoluzņēmumu, ekskluzīvu pakalpojumu sniedzēju vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

- b) pakalpojumu darījumu vai aktīvu kopējās vērtības ierobežojumi skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasības veidā; un
- c) pakalpojumu darījumu kopskaita vai sniegto pakalpojumu apjoma ierobežojumi, kas izteikti noteiktās skaitliskās vienībās kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasības veidā²⁹.

120. PANTS

Valsts režīms

1. Tajās nozarēs, attiecībā uz kurām Kolumbija VIII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu) ir norādījusi tirgus piekļuves saistības, un atbilstīgi šajā pielikumā norādītajiem nosacījumiem un ierobežojumiem Kolumbija visos pasākumos, kas ietekmē pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, ES Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem piemēro režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, ko tā piemēro līdzīgiem saviem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

²⁹ Šā panta 2. punkta c) apakšpunkts neattiecas uz Puses pasākumiem, kas ierobežo pakalpojumu sniegšanai nepieciešamos ražošanas līdzekļus.

2. Tajās nozarēs, attiecībā uz kurām Peru VIII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu) ir norādījusi tirgus piekļuves saistības, un atbilstīgi šajā pielikumā norādītajiem nosacījumiem un ierobežojumiem Peru visos pasākumos, kas ietekmē pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, ES Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem piemēro režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, ko tā līdzīgos apstākļos piemēro saviem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem³⁰.

3. Tajās nozarēs, attiecībā uz kurām ES Puse VIII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu) ir norādījusi tirgus piekļuves saistības, un atbilstīgi šajā pielikumā norādītajiem nosacījumiem un ierobežojumiem ES Puse visos pasākumos, kas ietekmē pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, Andu parakstītājvalstu pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem piemēro režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, ko tā piemēro līdzīgiem saviem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

4. Konkrētās saistības, ko Puses uzņemas saskaņā ar šo pantu, neinterpretē kā prasību, lai kāda no Pusēm kompensētu neizdevīgus konkurences apstākļus, kas rodas attiecīgo pakalpojumu vai pakalpojumu sniedzēju ārvalsts statusa dēļ.

³⁰ Skaidrības labad — tiesības, kas attiecībā uz ES Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem izriet no saistībām, ko Peru uzņēmusies ar VVPT, joprojām ir pilnīgi piemērojamas PTO sistēmā, un tas jo īpaši attiecas uz "līdzīgu pakalpojumu un pakalpojumu sniedzēju" principa piemērošanu, kurš noteikts VVPT XVII pantā.

121. PANTS

Saistību saraksti

Nozares, attiecībā uz kurām katra Puse uzņēmusies saistības atbilstīgi šai nodaļai, kā arī visas atrunas un ierobežojumi attiecībā uz tirgus pieejamību un/vai valsts režīmu, kas piemērojami otras Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem šajās nozarēs, ir norādīti VIII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā pārrobežu pakalpojumu sniegšanu).

4. NODAĻA

FIZISKU PERSONU PAGaidu KLĀTBŪTNE DARĪJUMU VAJADZĪBĀM

122. PANTS

Piemērošanas joma

Šī nodaļa attiecas uz jebkuru kādas Puses pasākumu attiecībā uz vadošu darbinieku, stažieru ar augstāko izglītību, darījumu pakalpojumu pārdevēju, līgumpakalpojumu sniedzēju, neatkarīgo speciālistu un īstermiņa darījumu veicēju ieceļošanu un uzturēšanos to teritorijā saskaņā ar 107. panta 6. punktu.

123. PANTS

Definīcijas

Piemērojot šo nodaļu:

- "darījumu pakalpojumu pārdevēji" ir fiziskas personas, kas pārstāv Puses pakalpojumu sniedzēju un vēlas uz laiku ieceļot otras Puses teritorijā, lai minētā pakalpojumu sniedzēja labā risinātu sarunas par pakalpojumu pārdošanu vai slēgtu vienošanās par to. Darījumu pakalpojumu pārdevēji nenodarbojas ar tiešu pārdošanu iedzīvotājiem un nesaņem atlīdzību no avota, kas atrodas uzņēmējā Pusē;
- "personas, kas ieceļo darījumdarbības nolūkā" ir fiziskas personas, kuras strādā vadošos amatos un atbild par uzņēmuma izveidi. Personas, kas ieceļo darījumdarbības nolūkā, neiesaistās tiešos darījumos ar iedzīvotājiem un nesaņem atlīdzību no avota, kas atrodas uzņēmējā Pusē;
- "līgumpakalpojumu sniedzēji" ir fiziskas personas, kuras nodarbina tāda Puses juridiska persona, kas neveic uzņēmējdarbību otras Puses teritorijā un kas labā ticībā ir noslēgusi līgumu ar galapatērētāju šajā otrā Pusē (neizmantojot aģentūru, kas ANO Centrālajā produkcijas klasifikācijā (turpmāk "CPC") apzīmēta ar kodu "827") par tādu pakalpojumu sniegšanu, kuriem nepieciešama tās darbinieku pagaidu uzturēšanās šajā Pusē, lai izpildītu pakalpojuma sniegšanas līgumsaistības³¹;

³¹ Šajā apakšpunktā minētajam līgumam par pakalpojumu sniegšanu jāatbilst tās Puses normatīvajiem aktiem un prasībām, kurā līgums tiek izpildīts.

- "stažieri ar augstāko izglītību" ir fiziskas personas ar augstskolas diplomu, kuras vismaz vienu gadu ir nodarbinājuši Puses juridiskā persona vai tās filiāle un kuras karjeras veidošanas nolūkā vai darba metožu vai paņēmieni apguves nolūkā tiek uz laiku pārceltas uz juridiskās personas uzņēmumu otras Puses teritorijā³²;
- "neatkarīgie speciālisti" ir fiziskas personas, kuras nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu un reģistrētas kā pašnodarbinātas personas kādas Puses teritorijā, un kuras neveic uzņēmējdarbību otras Puses teritorijā, un kuras labā ticībā (neizmantojot aģentūru) atbilstīgi *CPC* kodam "872" ar galapatērētāju ir noslēgušas tādu līgumu par pakalpojumu sniegšanu šajā otrā Pusē, kura izpildei ir vajadzīga šo personu pagaidu klātbūtne minētajā Pusē³³;

³² Uzņēmumam, kurš uzņem personas, var likt iesniegt iepriekšējai apstiprināšanai mācību programmu, kura attiecas uz visu personas uzturēšanās laiku un kurā parādīts, ka uzturēšanās nolūks ir apmācība. Austrijā, Čehijā, Vācijā, Francijā, Spānijā un Ungārijā ir spēkā prasība, ka apmācībai ir jābūt saistītai ar iegūto akadēmisko grādu.

³³ Šajā apakšpunktā minētajam līgumam par pakalpojumu sniegšanu jāatbilst tās Puses normatīvo aktu prasībām, kurā līgums tiek izpildīts.

- "uzņēmuma pārceltie darbinieki" ir fiziskas personas, kuras vismaz vienu gadu ir nodarbinājuši juridiska persona vai tās filiāle vai kuras vismaz vienu gadu ir bijušas partneri tajā un kuras tiek uz laiku pārceltas uz uzņēmumu, kas var būt minētās juridiskās personas meitasuzņēmums, filiāle vai mātesuzņēmums otras Puses teritorijā. Attiecīgajai fiziskajai personai jāietilpst vienā no šādām kategorijām:
 - a) "vadītāji" ir personas, kuras juridiskajā personā strādā vadošā amatā, galvenokārt nodarbojas ar uzņēmuma vadību, saņemot norādījumus galvenokārt no uzņēmuma valdes vai akcionāriem, vai līdzvērtīgas struktūras, tostarp:
 - i) personas, kas vada uzņēmumu vai tā nodaļu vai apakšstruktūru;
 - ii) personas, kas pārrauga un kontrolē citu pārraudzības vai vadības darbinieku vai speciālistu darbu;
 - iii) personas, kam ir pilnvaras personīgi pieņemt darbā un atlaist vai ieteikt pieņemt darbā un atlaist darbiniekus vai veikt citas ar personālu saistītas darbības;
- vai

- b) "speciālisti" ir personas, kuras strādā juridiskajā personā un kurām ir īpašas zināšanas, kas ir būtiskas uzņēmuma darbībā saistībā ar ražošanu, pētnieciskajām iekārtām, paņēmieniem, procesiem, procedūrām vai vadīšanu. Novērtējot šādas zināšanas, ņem vērā ne tikai zināšanas, kas īpaši saistītas ar konkrēto uzņēmumu, bet arī to, vai persona ir augsti kvalificēta darbā vai tirdzniecībā, kurā nepieciešamas īpašas tehniskas zināšanas, tostarp, vai šī persona pārstāv akreditētu profesiju;
- "vadošie darbinieki" ir fiziskas personas, kuras nodarbina vienas puses juridiskā persona, kas nav bezpeļņas organizācija³⁴, un kuras atbild par uzņēmuma izveidi vai pienācīgu kontroli, vadību un darbību, tostarp "personas, kas ieceļo darījumdarbības nolūkā", kas ir atbildīgas par uzņēmuma izveidi, un "uzņēmuma pārceltie darbinieki";
- "kvalifikācija" ir diplomi, apliecības un citi (oficiālas kvalifikācijas) apliecinājumi, ko izdevusi iestāde, kura norīkota atbilstīgi normatīvajiem un administratīvajiem aktiem, un kas apliecina sekmīgu profesionālās izglītības iegūšanu.

³⁴ Norādi "kas nav bezpeļņas organizācija" piemēro vienīgi Austrijā, Beļģijā, Kiprā, Čehijā, Vācijā, Dānijā, Igaunijā, Grieķijā, Spānijā, Somijā, Francijā, Īrijā, Itālijā, Lietuvā, Luksemburgā, Latvijā, Maltā, Nīderlandē, Portugālē, Slovēnijā, Apvienotajā Karalistē un Peru.

124. PANTS

Vadošie darbinieki un stažieri ar augstāko izglītību

1. Katrā nozarē, kurā Puses ir uzņēmušās saistības saskaņā ar šīs sadaļas 2. nodaļu (Uzņēmējdarbības veikšana) un atbilstīgi VII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu) vai IX pielikuma (Atrunas attiecībā uz fizisku personu pagaidu klātbūtni darījumu vajadzībām) 1. papildinājumā norādītajām atrunām, katra Puse atļauj otras Puses ieguldītājiem nodarbināt savā uzņēmumā šīs otras Puses fiziskās personas, ja tās tiek nodarbinātas kā 123. pantā noteiktie vadošie darbinieki vai stažieri ar augstāko izglītību. Vadošo darbinieku un stažieru ar augstāko izglītību ieceļošanas un pagaidu uzturēšanās laikposms nepārsniedz trīs gadus³⁵ uzņēmuma pārcelto darbinieku gadījumā, 90 dienas 12 mēnešu laikposmā personas, kas ieceļo darījumdarbības nolūkā, gadījumā un vienu gadu stažieru gadījumā.

2. Nevienā nozarē, kurā Puse ir uzņēmusies saistības saskaņā ar šīs sadaļas 2. nodaļu (Uzņēmējdarbības veikšana), tā savā reģionālajā līmenī vai visā savā teritorijā neatstāj spēkā vai nepieņem tādus pasākumus kā diskriminējoši ierobežojumi un ierobežojumi attiecībā uz fizisku personu kopējo skaitu, ko ieguldītājs var nodarbināt kā vadošos darbiniekus vai stažierus ar augstāko izglītību, konkrētā nozarē skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasības veidā, ja vien IX pielikuma (Atrunas attiecībā uz fizisku personu pagaidu klātbūtni darījumu vajadzībām) 1. papildinājumā nav noteikts citādi.

³⁵ Kolumbijā maksimālais uzturēšanās ilgums uzņēmuma pārceltajiem darbiniekiem ir divi gadi ar tiesībām šo termiņu pagarināt uz vēl vienu gadu. Peru darba līguma darbības termiņš nedrīkst pārsniegt trīs gadus. Tomēr uzņēmuma pārcelto darbinieku uzturēšanās ilgums nepārsniedz vienu gadu ar tiesībām pagarināt šo termiņu, ja joprojām ir spēkā uzturēšanās tiesību piešķiršanas pamatā esošie apstākļi.

125. PANTS

Darījumu pakalpojumu pārdevēji

Katrā nozarē, kurā Puses ir uzņēmušas saistības saskaņā ar 2. nodaļu (Uzņēmējdarbības veikšana) vai 3. nodaļu (Pārrobežu pakalpojumu sniegšana), un atbilstīgi VII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu) un VIII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu) noteiktajām atrunām katra Puse atļauj darījumu pakalpojumu sniedzējiem ieceļot un uzturēties uz laiku, kas nepārsniedz 90 dienas 12 mēnešu laikposmā.

126. PANTS

Līgumpakalpojumu sniedzēji

1. Puses atkārtoti apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no to VVPT saistībām attiecībā uz līgumpakalpojumu sniedzēju ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos.

2. Kolumbija un ES Puse atļauj pakalpojumu sniegšanu savās teritorijās, izmantojot fizisku personu klātbūtni, attiecīgi ES Puses un Kolumbijas līgumpakalpojumu sniedzējiem atbilstīgi IX pielikuma (Atrunas attiecībā uz fizisku personu palīdzību darījumu vajadzībām)

4. punktā un 2. papildinājumā noteiktajiem nosacījumiem katrā turpmāk minētajā nozarē:

- a) juridisko konsultāciju pakalpojumi starptautisko publisko tiesību un ārvalstu tiesību jomā (ES Puses gadījumā Eiropas Savienības tiesības (turpmāk "ES tiesības") neuzskata par starptautiskajām publiskajām tiesībām vai ārvalstu tiesībām;
- b) grāmatvedības un rēķinvedības pakalpojumi;
- c) nodokļu konsultatīvie pakalpojumi;
- d) arhitektūras pakalpojumi;
- e) pilsētplānošanas un ainavu arhitektūras pakalpojumi;
- f) inženiertehniskie pakalpojumi;
- g) integrētie inženiertehniskie pakalpojumi;
- h) medicīnas (tostarp psihologa) un zobārstniecības pakalpojumi;
- i) veterinārie pakalpojumi;

- j) vecmāšu pakalpojumi;
- k) medicīnas māsu, fizioterapeitu un vidējā medicīniskā personāla pakalpojumi;
- l) datorpakalpojumi un ar tiem saistītie pakalpojumi;
- m) tirgus izpēte un sabiedrības aptaujas;
- n) vadības konsultāciju pakalpojumi;
- o) ar vadības konsultācijām saistīti pakalpojumi;
- p) dizaina pakalpojumi;
- q) inženierķīmija, farmācija un fotoķīmija;
- r) pakalpojumi kosmētikas tehnoloģijas jomā;
- s) specializēti pakalpojumi tehnoloģijas, inženiertehniskajā, tirdzniecības un pārdošanas jomā automobiļu rūpniecības nozarē;
- t) komercdizaina un tirdzniecības pakalpojumi modes tekstilrūpniecībā, apģērbu, apavu un priekšmetu ražošanā; un
- u) iekārtu, tostarp transporta iekārtu, apkope un remonts un jo īpaši līgumpakalpojumi pēc iegādes vai iznomāšanas.

3. Peru un ES Puse atļauj pakalpojumu sniegšanu savās teritorijās, izmantojot fizisku personu klātbūtni, attiecīgi ES Puses un Peru līgumpakalpojumu sniedzējiem atbilstīgi IX pielikuma (Atrunas attiecībā uz fizisku personu pagaidu klātbūtni darījumu vajadzībām) 4. punktā un 2. papildinājumā noteiktajiem nosacījumiem katrā turpmāk minētajā nozarē:

- a) juridisko konsultāciju pakalpojumi starptautisko publisko tiesību un ārvalstu tiesību jomā (ES Puses gadījumā ES tiesības neuzskata par starptautiskajām publiskajām tiesībām vai ārvalstu tiesībām);
- b) grāmatvedības un rēķinvedības pakalpojumi;
- c) nodokļu konsultatīvie pakalpojumi;
- d) arhitektūras pakalpojumi;
- e) pilsētplānošanas un ainavu arhitektūras pakalpojumi;
- f) inženiertehniskie pakalpojumi;
- g) integrētie inženiertehniskie pakalpojumi;
- h) medicīnas (tostarp psihologa) un zobārstniecības pakalpojumi;
- i) veterinārie pakalpojumi;

- j) vecmāšu pakalpojumi;
 - k) datorpakalpojumi un ar tiem saistītie pakalpojumi;
 - l) tirgus izpēte un sabiedrības aptaujas;
 - m) vadības konsultāciju pakalpojumi; un
 - n) ar vadības konsultācijām saistīti pakalpojumi.
4. Uz saistībām, ko Puses uzņēmušās, attiecas šādi nosacījumi:
- a) fiziskām personām jābūt iesaistītām pakalpojuma sniegšanā uz laiku kā tādas juridiskas personas darbiniekiem, kas ir noslēgusi pakalpojumu sniegšanas līgumu uz laiku, kurš nav ilgāks par divpadsmit mēnešiem;
 - b) fiziskajām personām, kas ieceļo otras Puses teritorijā, šādi pakalpojumi būtu jāsniedz kā tādas juridiskas personas darbiniekiem, kura minētos pakalpojumus sniedz jau vismaz gadu pirms pieteikuma iesniegšanas ieceļošanai otras Puses teritorijā; turklāt datumā, kad tiek iesniegts pieteikums ieceļošanai otras Puses teritorijā, fiziskajai personai ir jābūt vismaz trīs gadu profesionālajai pieredzei³⁶ darbības nozarē, kas ir līguma priekšmets;

³⁶ Šajā apakšpunktā "profesionālā pieredze" ir pieredze, kas gūta pēc pilngadības sasniegšanas.

- c) fiziskām personām, kas ieceļo otras Puses teritorijā, ir jābūt:
- i) akadēmiskajam grādam vai kvalifikācijai, kas apliecina līdzvērtīgu zināšanu līmeni³⁷,
un
 - ii) profesionālajai kvalifikācijai, ja tāda nepieciešama darbības veikšanai saskaņā ar tās Puses normatīvajiem aktiem vai prasībām, kurā tiek sniegts pakalpojums;
- d) fiziskās personas savas uzturēšanās laikā otras Puses teritorijā nesaņem atlīdzību par pakalpojuma sniegšanu, izņemot atlīdzību, ko maksā juridiskā persona, kura tās nodarbina;
- e) fizisku personu ieceļošana un pagaidu uzturēšanās attiecīgās Puses teritorijā ilgst kumulatīvu laikposmu, kas nepārsniedz sešus mēnešus vai — Luksemburgas gadījumā — 25 nedēļas katrā 12 mēnešu laikposmā, vai līguma darbības laiku atkarībā no tā, kurš termiņš ir īsāks;
- f) šajā pantā noteiktā piekļuve attiecas vienīgi uz pakalpojumu sniegšanu, kas ir līguma priekšmets, un tā nedod tiesības izmantot tās Puses profesijas nosaukumu, kurā pakalpojums tiek sniegts;

³⁷ Ja grāds vai kvalifikācija nav iegūta Pusē, kur tiek sniegts pakalpojums, šī Puse var novērtēt, vai šāds grāds vai kvalifikācija ir līdzvērtīgi akadēmiskajam grādam, kas tiek pieprasīts tās teritorijā.

- g) pakalpojumu līgumā noteikto personu skaits nepārsniedz līguma izpildei nepieciešamo personu skaitu, kas var būt noteikts tās Puses normatīvajos aktos vai prasībās, kurā pakalpojums tiek sniegts;
- h) citi diskriminējoši ierobežojumi ekonomisko vajadzību pārbaūžu veidā, tostarp attiecībā uz fizisku personu skaitu, atbilstīgi IX pielikuma (Atrunas attiecībā uz fizisku personu pagaidu klātbūtni darījumu vajadzībām) 2. papildinājumam.

127. PANTS

Neatkarīgie speciālisti

1. Puses atkārtoti apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no to VVPT saistībām attiecībā uz neatkarīgo speciālistu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos.
2. Kolumbija un ES Puse atļauj pakalpojumu sniegšanu savās teritorijās, izmantojot fizisku personu klātbūtni, attiecīgi ES Puses un Kolumbijas neatkarīgajiem speciālistiem atbilstīgi IX pielikuma (Atrunas attiecībā uz fizisku personu pagaidu klātbūtni darījumu vajadzībām) 4. punktā un 2. papildinājumā noteiktajiem nosacījumiem katrā turpmāk minētajā nozarē:
 - a) juridisko konsultāciju pakalpojumi starptautisko publisko tiesību un ārvalstu tiesību jomā (ES Puses gadījumā ES tiesības neuzskata par starptautiskajām publiskajām tiesībām vai ārvalstu tiesībām);

- b) arhitektūras pakalpojumi;
- c) inženiertehniskie pakalpojumi;
- d) integrētie inženiertehniskie pakalpojumi;
- e) datorpakalpojumi un ar tiem saistītie pakalpojumi;
- f) tirgus izpēte un sabiedrības aptaujas;
- g) vadības konsultāciju pakalpojumi;
- h) ar vadības konsultācijām saistīti pakalpojumi;
- i) rakstiskās vai mutiskās tulkošanas pakalpojumi; un
- j) specializēti pakalpojumi tehnoloģijas, inženiertehniskajā, tirdzniecības un pārdošanas jomā automobiļu rūpniecības nozarē.

3. Peru un ES Puse atļauj pakalpojumu sniegšanu savās teritorijās, izmantojot fizisku personu klātbūtni, attiecīgi ES Puses un Peru neatkarīgajiem speciālistiem atbilstīgi IX pielikuma (Atrunas attiecībā uz fizisku personu pagaidu klātbūtni darījumu vajadzībām) 4. punktā un 2. papildinājumā noteiktajiem nosacījumiem katrā turpmāk minētajā nozarē:

- a) juridisko konsultāciju pakalpojumi starptautisko publisko tiesību un ārvalstu tiesību jomā (ES Puses gadījumā ES tiesības neuzskata par starptautiskajām publiskajām tiesībām vai ārvalstu tiesībām);

- b) arhitektūras pakalpojumi;
- c) inženiertehniskie pakalpojumi;
- d) integrētie inženiertehniskie pakalpojumi;
- e) datorpakalpojumi un ar tiem saistītie pakalpojumi;
- f) tirgus izpēte un sabiedrības aptaujas;
- g) vadības konsultāciju pakalpojumi; un
- h) ar vadības konsultācijām saistīti pakalpojumi.

4. Uz saistībām, ko Puses uzņēmušās, attiecas šādi nosacījumi:

- a) fiziskām personām jābūt iesaistītām pakalpojuma sniegšanā uz laiku kā pašnodarbinātām personām, kas veic uzņēmējdarbību otrā Pusē, un jānoslēdz pakalpojumu sniegšanas līgums uz laiku, kas nav ilgāks par 12 mēnešiem;
- b) datumā, kad tiek iesniegts pieteikums par ieceļošanu otras Puses teritorijā, fiziskajām personām jābūt vismaz sešu gadu profesionālajai pieredzei darbības nozarē, kas ir līguma priekšmets;

- c) fiziskajām personām, kas ieceļo otras Puses teritorijā, jābūt:
- i) akadēmiskajam grādam vai kvalifikācijai, kas apliecina līdzvērtīgu zināšanu līmeni³⁸,
un
 - ii) profesionālajai kvalifikācijai, ja tāda nepieciešama darbības veikšanai saskaņā ar tās Puses normatīvajiem aktiem vai prasībām, kurā tiek sniegts pakalpojums;
- d) fizisku personu ieceļošana un pagaidu uzturēšanās attiecīgās Puses teritorijā ilgst kumulatīvu laikposmu, kas nepārsniedz sešus mēnešus vai — Luksemburgas gadījumā — 25 nedēļas katrā 12 mēnešu laikposmā, vai līguma darbības laiku atkarībā no tā, kurš termiņš ir īsāks;
- e) piekļuve, kas piešķirta saskaņā ar šo pantu, attiecas vienīgi uz pakalpojumu sniegšanu, kas ir līguma priekšmets, un tā nedod tiesības izmantot tās Puses profesijas nosaukumu, kurā pakalpojums tiek sniegts; un
- f) citi diskriminējoši ierobežojumi ekonomisko vajadzību pārbaūžu veidā, tostarp attiecībā uz fizisku personu skaitu, atbilstīgi IX pielikuma (Atrunas attiecībā uz fizisku personu pagaidu klātbūtni darījumu vajadzībām) 2. papildinājumam.

³⁸ Ja grāds vai kvalifikācija nav iegūta Pusē, kura tiek sniegts pakalpojums, minētā Puse var novērtēt, vai šāds grāds vai kvalifikācija ir līdzvērtīgi akadēmiskajam grādam, kas tiek pieprasīts tās teritorijā.

128. PANTS

Īstermiņa darījumu veicēji

1. Puses saskaņā ar saviem tiesību aktiem cenšas atvieglot to īstermiņa darījumu veicēju ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos savās teritorijās, kuru nolūks ir veikt šādas darbības³⁹:
 - a) pētniecība un projektēšana: tehniskie, zinātniskie un statistikas pētnieki otras Puses teritorijā esoša uzņēmuma vajadzībām;
 - b) tirgdarbības izpēte: personāls, kas veic pētījumus vai analīzi, tostarp tirgus izpēti, tāda uzņēmuma vajadzībām, kurš veic uzņēmējdarbību otras Puses teritorijā;
 - c) gadatirgi un izstādes: personāls, kas apmeklē gadatirgu ar nolūku reklamēt uzņēmumu vai tā ražojumus vai pakalpojumus; un
 - d) tūrisma nozares personāls (viesnīcu pārstāvji, ceļojumu aģenti, gidi vai ceļojumu rīkotāji), kas apmeklē tūrismam veltītas sanāksmes, izstādes vai gadatirgus vai piedalās tajos vai kas īsteno ceļojumu, kurš sācies otras Puses teritorijā;

³⁹ Darbības, kas norādītas c) un d) apakšpunktā, piemēro vienīgi Kolumbijas un ES Puses savstarpējās attiecībās.

ar noteikumu, ka šādi īstermiņa darījumu veicēji:

- a) paši nav iesaistīti savu preču vai pakalpojumu pārdošanā iedzīvotājiem vai preču un pakalpojumu piegādē;
- b) savā vārdā nesaņem atalgojumu no avota, kas atrodas Eiropas Savienībā vai Andu parakstītājvalstī, kurā tie īslaicīgi uzturas; un
- c) nav iesaistīti pakalpojuma sniegšanā, pamatojoties uz līgumu, kas noslēgts starp juridisku personu bez komerciālas klātbūtnes Eiropas Savienībā vai Andu parakstītājvalstī, kurā īstermiņa darījumu veicējs īslaicīgi uzturas, un patērētāju no Eiropas Savienības vai Andu parakstītājvalsts.

2. Ja otras Puses īstermiņa darījumu veicēju ieceļošana un pagaidu uzturēšanās Puses teritorijā ir atļauta, tā nepārsniedz 90 dienas katrā 12 mēnešu laikposmā.

5. NODAĻA

REGLAMENTĒJOŠI NOTEIKUMI

1. IEDAĻA

VISPĀRĒJI PIEMĒROJAMI NOTEIKUMI

129. PANTS

Savstarpēja atzīšana

1. Nekas šajā sadaļā neliedz Pusei pieprasīt, lai fiziskām personām būtu nepieciešamā kvalifikācija un/vai profesionālā pieredze, kas noteikta attiecīgajā darbības nozarē tajā teritorijā, kurā tiek sniegts pakalpojums.
2. Puses mudina atbilstīgās profesionālās iestādes to teritorijās kopīgi izstrādāt un sniegt Tirdzniecības komitejai ieteikumus par savstarpējo atzīšanu, lai nodrošinātu to, ka ieguldītāji un pakalpojumu sniedzēji pilnīgi vai daļēji atbilst kritērijiem, ko katra Puse piemēro ieguldītāju, pakalpojumu sniedzēju un jo īpaši profesionālo pakalpojumu apstiprināšanā, licencēšanā, darbībā un sertificēšanā.

3. Saņemot 2. punktā minēto ieteikumu, Tirdzniecības komiteja izskata to pieņemamā termiņā, lai noteiktu, vai tas atbilst šim nolīgumam.

4. Ja Tirdzniecības komiteja saskaņā ar 3. punktu ir atzinusi, ka ieteikums atbilst šim nolīgumam, un starp attiecīgajiem Pušu noteikumiem pastāv pietiekama atbilstība, Puses šā ieteikuma īstenošanas nolūkā ar savu kompetento iestāžu starpniecību panāk vienošanos par prasību, kvalifikāciju, licenču un citu noteikumu savstarpēju atzīšanu.

5. Visas vienošanās, kas panāktas saskaņā ar 4. punktu, atbilst attiecīgajiem PTO nolīguma noteikumiem un jo īpaši VVPT VII pantam.

130. PANTS

Pārredzamība un konfidencialas informācijas izpaušana

1. Katra Puse:

- a) nekavējoties atbild uz visiem otras Puses pieprasījumiem sniegt konkrētu informāciju par tās vispārējās piemērošanas pasākumiem vai starptautiskiem nolīgumiem, kas saistīti ar šo sadaļu vai ietekmē to; un

- b) izveido vienu vai vairākus informācijas sniegšanas punktus, lai pēc pieprasījuma otras Puses ieguldītājiem un pakalpojumu sniedzējiem sniegtu konkrētu informāciju par visiem
- a) apakšpunktā minētajiem jautājumiem. Šādi informācijas sniegšanas punkti ir norādīti X pielikumā (Punkti informācijas sniegšanai par pakalpojumu tirdzniecību, uzņēmējdarbības veikšanu un elektronisko komerciju). Informācijas punktiem nav jābūt normatīvo aktu depozitārijiem.

2. Nekas šajā sadaļā nepieprasa, lai Puse sniegtu konfidenciālu informāciju, kuras izpaušana traucētu tiesību aktu izpildi vai citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm, vai kaitētu noteiktu valsts vai privātu uzņēmumu likumīgām komerciālajām interesēm.

131. PANTS

Iekšzemes regulējums

1. Nozarēs, kurās Puses ir uzņēmušās konkrētas saistības, katra Puse nodrošina, ka visi šajā sadaļā ietilpstošie vispārējās piemērošanas pasākumi tiek administrēti saprātīgi, objektīvi un taisnīgi.

2. Ja pakalpojuma sniegšanai vai uzņēmējdarbības veikšanai, attiecībā uz kuru Puse uzņēmusies konkrētas saistības, nepieciešams pilnvarojums, Puses kompetentās iestādes saprātīgā laikposmā pēc tāda pieteikuma iesniegšanas, kurš atzīts par pilnīgu saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem, informē pieteikuma iesniedzēju par lēmumu attiecībā uz šo pieteikumu. Pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma Puses kompetentās iestādes bez nepamatotas kavēšanās sniedz informāciju par pieteikuma statusu.
3. Katra Puse uztur vai izveido tiesas, šķīrējtiesas vai administratīvas instances vai procedūras, kas ļauj pēc skartā ieguldītāja vai pakalpojumu sniedzēja pieprasījuma nekavējoties izskatīt administratīvus lēmumus, kas attiecas uz uzņēmējdarbības veikšanu, pakalpojumu sniegšanu pāri robežām vai fizisko personu pagaidu klātbūtni darījumu vajadzībām, un pamatotos gadījumos arī piešķirt atbilstīgus tiesiskās aizsardzības līdzekļus. Ja šādas procedūras ir atkarīgas no iestādes, kurai uzticēts attiecīgais administratīvais lēmums, Puses nodrošina, ka procedūras patiešām sniedz iespēju izskatīt lietu objektīvi un taisnīgi.
4. Pusēm savstarpēji apspriežoties, šo pantu vajadzības gadījumā groza, lai šajā sadaļā atspoguļotu visus tos rezultātus, kas panākti sarunās atbilstīgi VVPT VI.4. pantam un līdzīgās sarunās citos daudzpusējos forumos, kuros Puses piedalās, kad izrietošās saistības stājas spēkā.

5. Līdz brīdim, kad tiek pabeigtas 4. punktā minētās sarunas, kas notiek, pamatojoties uz VVPT VI.4. pantu, neviena Puse nepiemēro licencēšanas un kvalifikācijas prasības un tehniskos standartus, kas atceļ vai vājina to konkrētās saistības tādā veidā:

- a) kas neatbilst VVPT VI.4. panta a), b) un c) apakšpunktā noteiktajiem kritērijiem; un
- b) ko nebija iespējams pamatoti paredzēt no minētās Puses laikā, kad tika noteiktas konkrētās saistības.

6. Nosakot, vai Puse ievēro 5. punktā noteiktās saistības, ņem vērā atbilstīgo starptautisko organizāciju⁴⁰ starptautiskie standarti, ko minētā Puse piemēro.

⁴⁰ "Atbilstīgās starptautiskās organizācijas" ir tās starptautiskās organizācijas, kuras ir atvērtas Pušu attiecīgo iestāžu dalībai tajās.

2. IEDAĻA

DATORPAKALPOJUMI

132. PANTS

Vienošanās par datorpakalpojumiem

Ciktāl datorpakalpojumu tirdzniecība ir liberalizēta saskaņā ar 2. nodaļu (Uzņēmējdarbības veikšana), 3. nodaļu (Pārrobežu pakalpojumu sniegšana) un 4. nodaļu (Fizisku personu pagaidu klātbūtne darījumu vajadzībām), Puses pievienojas turpmākajos apakšpunktos izklāstītajai nostājai, par ko panākta vienošanās:

- a) *CPC* kods "84", ko izmanto, lai norādītu datorus un ar tiem saistītus pakalpojumus, aptver pamatfunkcijas, ko izmanto visu datorpakalpojumu un ar tiem saistīto pakalpojumu sniegšanā: datorprogrammas, kas ir instrukciju komplekti, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu datoru darbību un sakarus (tostarp to izstrādi un ieviešanu), datu apstrāde un glabāšana un saistīti pakalpojumi, piemēram, konsultēšana un klientu darbinieku apmācība. Tehnoloģiju attīstība ir ļāvusi arvien vairāk piedāvāt šos pakalpojumus kā saistītu pakalpojumu kopumu vai pakotni, kurā var būt iekļautas dažas vai visas šīs pamatfunkcijas. Piemēram, tādi pakalpojumi kā tīmekļa vai domēna mitināšana, datizrases pakalpojumi un režģiskā skaitļošana sastāv no datorpakalpojumu pamatfunkcijām;

- b) datorpakalpojumi un saistītie pakalpojumi neatkarīgi no tā, vai tos sniedz tīklā, tostarp internetā, ir visi pakalpojumi, ar kuriem tiek nodrošināta:
- i) ar datoriem vai datorsistēmām saistīta konsultēšana, stratēģija, analīze, plānošana, specifikācija, projektēšana, izstrāde, instalācija, ieviešana, integrācija, testēšana, atklūdošana, atjaunināšana, atbalsts, tehniskā palīdzība vai pārvaldība;
 - ii) datorprogrammas, kas ir instrukciju komplekti, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu datoru darbību un sakarus (sevi un par sevi), kopā ar konsultēšanu datorprogrammu jautājumos un datorprogrammu stratēģiju, analīzi, plānošanu, specifikāciju, projektēšanu, izstrādi, instalēšanu, ieviešanu, integrēšanu, testēšanu, atklūdošanu, atjaunināšanu, pielāgošanu, apkopi, atbalstu, tehnisko palīdzību, pārvaldību vai lietošanu;
 - iii) datu apstrāde, datu glabāšana, datu mitināšana vai datubāzu pakalpojumi;
 - iv) biroja iekārtu un aprīkojuma, tostarp datoru, apkopes un labošanas pakalpojumi; vai
 - v) tādi ar datorprogrammām, datoriem vai datorsistēmām saistīti apmācības pakalpojumi klientu personālam, kas nav citur klasificēti;

- c) datorpakalpojumi un saistītie pakalpojumi ļauj sniegt citus pakalpojumus (piemēram, banku pakalpojumus) ar elektroniskiem līdzekļiem un citiem līdzekļiem. Taču pastāv būtiska atšķirība starp iespējošanas pakalpojumu (piemēram, tīkla vai lietojumprogrammas mitināšana) un satura vai pamata pakalpojumu, ko sniedz elektroniski (piemēram, banku pakalpojumi). Šādos gadījumos *CPC* kods "84" neattiecas uz satura vai pamata pakalpojumu.

3. IEDAĻA

Pasta un kurjera pakalpojumi

133. PANTS

Piemērošanas joma

Šajā iedaļā ir izklāstīti reglamentējošo noteikumu principi visiem pasta un kurjera pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem ir noteiktas saistības saskaņā ar 2. nodaļu (Uzņēmējdarbības veikšana), 3. nodaļu (Pārrobežu pakalpojumu sniegšana) un 4. nodaļu (Fizisku personu pagaidu klātbūtne darījumā vajadzībām).

134. PANTS

Definīcijas

Šīs iedaļas un 2. nodaļas (Uzņēmējdarbības veikšana), 3. nodaļas (Pārrobežu pakalpojumu sniegšana) un 4. nodaļas (Fizisku personu pagaidu klātbūtne darījumu vajadzībām) nolūkos:

- "individuāla licence" ir licence, koncesija vai cita atļauja, ko regulators piešķir individuālam pakalpojumu sniedzējam un kas ir jāsaņem pirms konkrētā pakalpojuma sniegšanas;
- "universāls pakalpojums" ir noteiktas kvalitātes pasta pakalpojuma pastāvīga sniegšana visās Puses teritorijas vietās par pieņemamām cenām visiem lietotājiem.

135. PANTS

Pret konkurenci vērstas prakses novēršana pasta un kurjeru pakalpojumu nozarē

Saskaņā ar VIII sadaļas (Konkurence) noteikumiem katra Puse ievieš vai atstāj spēkā piemērotus pasākumus, lai tiem pakalpojumu sniedzējiem, kuri, izmantojot savu stāvokli tirgū, atsevišķi vai kopā spēj būtiski ietekmēt dalības nosacījumus (cenu vai piedāvājuma ziņā) attiecīgajā pasta un kurjeru pakalpojumu tirgū, neļautu uzsākt vai turpināt pret konkurenci vērstu praksi.

136. PANTS

Universālais pakalpojums

Katrai Pusei ir tiesības noteikt to, kāda veida universālā pakalpojuma saistības tā vēlas pieņemt vai atstāt spēkā. Šādas saistības neuzskata par konkurenci kropļojošām *per se*, ja tās administrē pārredzami, bez diskriminācijas un objektīvi attiecībā uz konkurenci un ja tās nav vairāk apgrūtinošas, nekā nepieciešams tādām universālam pakalpojumam, kādu Puse noteikusi.

137. PANTS

Individuālās licences

1. Puses pieprasa individuālu licenci vienīgi attiecībā uz pakalpojumiem, kas ietilpst universālajā pakalpojumā⁴¹.

⁴¹ Kolumbijā oficiālais pasta operators vai koncesionārs ir juridiska persona, kas sniedz universālo pasta pakalpojumu saskaņā ar koncesijas līgumu. Uz pārējiem pasta pakalpojumiem tiek attiecināts paātrinātais licencēšanas režīms, ko administrē Informācijas un sakaru tehnoloģijas ministrija. Peru pilnvarotais pasta operators ir juridiska persona, kurai pamatojoties uz koncesiju, kas tai piešķirta ar likumu, un bez ekskluzīvām tiesībām ir pienākums sniegt pasta pakalpojumu visā valstī. Pārējiem pasta pakalpojumiem tiek piemērots atļauju režīms, ko administrē Transporta un sakaru ministrija.

2. Ja Puse pieprasa individuālu licenci, šādu informāciju dara publiski pieejamu:
- a) visi licencēšanas kritēriji un laikposms, kas parasti vajadzīgs, lai pieņemtu lēmumu attiecībā uz licences pieteikumu; un
 - b) individuālo licenču noteikumi.
3. Ja Puse atsakās izsniegt individuālu licenci, tā pēc pieprasījuma informē pieteikuma iesniedzēju par atteikuma iemesliem. Katra Puse izveido vai uztur pārsūdzības vai pārskatīšanas procedūru atbilstīgi vajadzībai neatkarīgā iestādē⁴². Šādas procedūras ir pārredzamas, nediskriminējošām un balstītām uz objektīviem kritērijiem.

138. PANTS

Regulatoru neatkarība

Regulatori ir juridiski nošķirti no pasta un kurjeru pakalpojumu sniedzējiem un nesniedz pārskatu tiem. Regulatoru lēmumi un piemērotās procedūras ir objektīvas attiecībā uz visiem tirgus dalībniekiem.

⁴² Skaidrības labad jānorāda, ka neatkarīgā iestāde var būt arī tiesu iestāde.

4. IEDAĻA

TELESAKARU PAKALPOJUMI

139. PANTS

Piemērošanas joma

Šajā iedaļā ir izklāstīti reglamentējošā satvara principi telesakaru pakalpojumiem, kuri nav apraide⁴³ un attiecībā uz kuriem ir noteiktas saistības saskaņā ar 2. nodaļu (Uzņēmējdarbības veikšana), 3. nodaļu (Pārrobežu pakalpojumu sniegšana) un 4. nodaļu (Fizisku personu pagaidu klātbūtne darījumu vajadzībām)⁴⁴⁴⁵.

⁴³ "Apraide" ir nepārtraukta pārraides ķēde, kas nepieciešama TV un radio programmu signālu izplatīšanai iedzīvotājiem; šis termins neattiecas uz operatoru savstarpējiem piegādes traktiem.

⁴⁴ ES Puses un Peru savstarpējās attiecībās šo iedaļu piemēro vienīgi tiem telesakaru pakalpojumiem, kas sniegti iedzīvotājiem un ir saistīti ar klientu sniegtas informācijas pārraidi reālajā laikā starp diviem vai vairākiem punktiem bez pārmaiņu veikšanas klienta informācijas formā vai saturā.

⁴⁵ ES Puses un Kolumbijas savstarpējās attiecībās šo iedaļu piemēro arī pievienotās vērtības telesakaru pakalpojumiem. Skaidrības labad un šīs iedaļas un VII pielikuma (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu) un VIII pielikuma (Saistību saraksts attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu) vajadzībām jānorāda, ka Kolumbijas un ES Puses gadījumā "pievienotās vērtības telesakaru pakalpojumi" ir tādi telesakaru pakalpojumi, kuros pakalpojumu sniedzēji "pievieno vērtību" klienta sniegtajai informācijai, uzlabojot tās formu vai saturu vai nodrošinot tās glabāšanu vai izguvi.

140. PANTS

Definīcijas

Piemērojot šo iedaļu:

- "telesakaru pamataprīkojums" ir publiskā telesakaru piegādes tīkla un pakalpojuma aprīkojums⁴⁶, ko:
 - a) sniedz tikai vai galvenokārt viens piegādātājs vai ierobežots skaits piegādātāju; un
 - b) nav ekonomiski vai tehniski izdevīgi aizstāt, lai sniegtu pakalpojumu;
- "starpsavienojums" ir savienojums ar pakalpojuma sniedzējiem, kas nodrošina publiskos telesakaru piegādes tīklus vai pakalpojumus⁴⁷, lai ļautu viena pakalpojumu sniedzēja lietotājiem sazināties ar cita pakalpojumu sniedzēja lietotājiem un piekļūt cita pakalpojumu sniedzēja piedāvātajiem pakalpojumiem;
- "galvenais pakalpojumu sniedzējs" telesakaru nozarē ir pakalpojumu sniedzējs, kas spēj būtiski ietekmēt dalības noteikumus (cenas un piedāvājuma ziņā) attiecīgajā telesakaru pakalpojumu tirgū, jo tas kontrolē pamataprīkojumu vai izmanto savu stāvokli tirgū;

⁴⁶ Skaidrības labad — termina "publiskais telesakaru piegādes pakalpojums" definīcija ir sniegta VVPT pielikumā par telesakariem.

⁴⁷ Skaidrības labad — termina "publiskais telesakaru piegādes pakalpojums" definīcija ir sniegta VVPT pielikumā par telesakariem.

- "regulators" ir iestāde vai iestādes telesakaru nozarē, kas atbild par šajā iedaļā minēto telesakaru regulēšanu;
- "telesakaru pakalpojumi" ir visi pakalpojumi, kas izpaužas kā elektromagnētisko signālu pārraidīšana un uztveršana; par šādiem pakalpojumiem neuzskata saimniecisku darbību, kas nodrošina saturu, kura piegādei vajadzīgi telesakari.

141. PANTS

Galvenajiem pakalpojumu sniedzējiem piemērojamie drošības pasākumi konkurences jomā

Saskaņā ar VIII sadaļas (Konkurence) noteikumiem katra Puse ievieš vai atstāj spēkā atbilstīgus pasākumus, lai neļautu pakalpojumu sniedzējiem, kuri atsevišķi vai kopā uzskatāmi par galveno pakalpojumu sniedzēju, uzsākt vai turpināt pret konkurenci vērstu praksi. Par tādu praksi, kas vērsta pret konkurenci, jo īpaši uzskata:

- a) iesaistīšanos pret konkurenci vērstā šķērssubsidēšanā vai starpības samazināšanā⁴⁸;

⁴⁸ Norāde "starpības samazināšana" attiecas vienīgi uz ES Pusi.

- b) no konkurentiem iegūtas informācijas izmantošanu ar rezultātiem, kas vērsti pret konkurenci; un
- c) liegumu citiem pakalpojumu sniedzējiem laikus piekļūt tehniskajai informācijai par pamataprīkojumu un būtiskai komerciālai informācijai, kas tiem ir vajadzīga, lai sniegtu pakalpojumus.

142. PANTS⁴⁹

Papildu prasības galvenajiem pakalpojumu sniedzējiem

1. Saskaņā ar attiecīgajiem Pušu tiesību aktiem un procedūrām katras Puses regulators vajadzības gadījumā galvenajiem pakalpojumu sniedzējiem nosaka šādus pienākumus:

- a) pienākumu nodrošināt pārredzamību attiecībā uz starpsavienojumu un/vai piekļuvi. Ja galvenais pakalpojumu sniedzējs ir uzņēmies b) apakšpunktā noteikto pienākumu nepieļaut diskrimināciju, regulators var pieprasīt tam publicēt standartpiedāvājumu, kurš ir pietiekami nodalīts, lai nodrošinātu, ka pakalpojumu sniedzējiem nav jāmaksā par aprīkojumu, kas tiem nav vajadzīgs attiecīgā pakalpojuma sniegšanai. Šādā standartpiedāvājumā arī apraksta attiecīgos piedāvājumus, kas sadalīti komponentos atbilstīgi tirgus vajadzībām, un saistītos noteikumus un nosacījumus, tostarp cenas;

⁴⁹ Šis pants neietilpst saistībā, kuras Peru un ES Puse uzņemas īstenot saskaņā ar šo nolīgumu, neietekmējot katras Puses valsts tiesību aktus. Kolumbijai un ES Pusei šo pantu piemēro vienīgi attiecībā uz tiem telesakaru pakalpojumiem, kas sniegti iedzīvotājiem un ir saistīti ar klientu sniegtas informācijas pārraidi reālajā laikā starp diviem vai vairākiem punktiem bez pārmaiņu veikšanas klienta informācijas formā vai saturā.

- b) pienākumu nepieļaut diskrimināciju saistībā ar starpsavienojumu un/vai piekļuvi:
- i) lai nodrošinātu, ka visi galvenie pakalpojumu sniedzēji tās teritorijā vienlīdzīgos apstākļos piemēro vienlīdzīgus nosacījumus otras Puses telesakaru pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz līdzvērtīgus pakalpojumus, un
 - ii) pakalpojumiem un informācijai citiem pakalpojumu sniedzējiem atbilstīgi tādiem pašiem nosacījumiem un tādā pašā kvalitātē, kādu tie piemēro saviem pakalpojumiem vai savu meitasuzņēmumu vai partneru pakalpojumiem;
- c) pienākumus attiecībā uz izmaksu atgūšanu un cenu kontroli, tostarp pienākumus attiecībā uz cenu orientāciju uz izmaksām un izmaksu uzskaites sistēmām īpašu starpsavienojuma un/vai piekļuves veidu nodrošināšanai; un
- d) pienākumu izpildīt otras Puses pakalpojumu sniedzēju pamatotas prasības nodrošināt iespēju piekļūt īpašiem tīkla elementiem un ar to saistītām iekārtām un *inter alia* izmantot tās situācijās, kad regulators uzskata, ka piekļuves atteikums vai nepamatoti noteikumi, kuriem ir līdzīga ietekme, kavētu ilgtspējīga konkurences tirgus attīstību mazumtirdzniecības līmenī vai neatbilstu galalietotāju interesēm.

2. Saskaņā ar 1. punkta d) apakšpunktu var pieprasīt, lai galvenie pakalpojumu sniedzēji *inter alia*:

- a) piešķir trešām personām piekļuvi konkrētiem tīkla elementiem un/vai iekārtām;
- b) godprātīgi veic pārrunas ar uzņēmumiem, kas pieprasa piekļuvi;
- c) vairumtirdzniecības līmenī nodrošina noteiktus pakalpojumus mazumtirdzniecībai, ko veic trešās personas;
- d) piešķir piekļuvi tehniskajām saskarnēm, protokoliem vai citām būtiskām tehnoloģijām, bez kā nav iespējams nodrošināt tīklu sadarbību un kas pēc pieprasījuma ļauj izveidot starpsavienojumu ar papildu punktiem, kuri nav lielākajai lietotāju daļai piedāvātie tīkla pieslēgumpunkti, par maksu, kas atbilst nepieciešamo papildu iekārtu būvniecības izmaksām;
- e) nodrošina līdzāsatrašanos vai citas iekārtu dalīšanas formas, tostarp līniju, ēku vai stabu dalīšanu;
- f) sniedz noteiktus pakalpojumus, kas nepieciešami, lai lietotājiem nodrošinātu pilna savienojuma pakalpojumu saderību, tostarp iekārtas automatizētiem tīkla pakalpojumiem vai viesabonēšanai mobilajos tīklos; un
- g) savstarpēji savieno tīklus vai tīkla iekārtas.

143. PANTS

Regulatori

1. Telesakaru pakalpojumu regulatori ir juridiski nošķirti un funkcionāli neatkarīgi no telesakaru pakalpojumu sniedzējiem.
2. Regulatoram ir pietiekamas pilnvaras regulēt nozari. Regulatora veicamos uzdevumus publicē viegli pieejamā un saprotamā formā, jo īpaši tad, ja uzdevumi ir uzticēti vairākām struktūrām.
3. Regulatoru lēmumi un izmantotās procedūras ir pārredzamas un objektīvas attiecībā uz visiem tirgus dalībniekiem.
4. Pakalpojumu sniedzējam, kuru ietekmē Kolumbijas regulatora lēmums, ir tiesības izmantot pārsūdzības vai pārskatīšanas procedūru atbilstīgi konkrētajam gadījumam no šī regulatora neatkarīgā iestādē.
5. Pakalpojumu sniedzējam, kuru ietekmē Peru vai ES Puses regulatora lēmums, ir tiesības pārsūdzēt šādu lēmumu no iesaistītajām pusēm neatkarīgā pārsūdzības iestādē, kas pēc būtības var būt tiesu iestāde vai ārpustiesas iestāde.

6. Ja Puses pārsūdzības iestāde pēc būtības nav tiesu iestāde, savu lēmumu tā vienmēr pamato rakstveidā, un tās lēmumus var pārskatīt objektīva un neatkarīga tiesu iestāde. Pušu pārskatīšanas vai pārsūdzības iestāžu pieņemtos lēmumus efektīvi īsteno.

144. PANTS

Atļauja sniegt telesakaru pakalpojumus

1. Telesakaru pakalpojumu sniegšanas apstiprinājuma izsniegšanā Puses cenšas izmantot vienkāršotas procedūras.
2. Saskaņā ar katras Puses tiesību aktiem apstiprinājums⁵⁰ var būt nepieciešams, lai risinātu ar numuru un frekvenču piešķiršanu saistītus jautājumus. Apstiprinājuma saņemšanas noteikumi ir publiski pieejami.
3. Ja ir nepieciešams apstiprinājums:
 - a) atklātībai nodod visus apstiprināšanas kritērijus un informāciju par laikposmu, kāds parasti vajadzīgs, lai pieņemtu lēmumu attiecībā uz apstiprinājuma saņemšanas pieteikumu;

⁵⁰ Šīs iedaļas nolūkos termins "apstiprinājums" nozīmē licences, koncesijas, atļaujas, reģistrāciju un citu apstiprinājumu, ko Puse var noteikt kā prasību telesakaru pakalpojumu sniegšanai.

- b) apstiprinājuma saņemšanas pieteikuma noraidījuma iemeslus pieteikuma iesniedzējam dara zināmus rakstiski pēc tā pieprasījuma;
- c) apstiprinājuma izsniegšanas nepamatota atteikuma gadījumā pieteikuma iesniedzējam ir iespēja lūgt šā lēmuma pārskatīšanu un/vai pārsūdzēt šo lēmumu saskaņā ar attiecīgās Puses tiesību aktiem;
- d) Puses noteiktā maksa par apstiprinājuma izsniegšanu nepārsniedz administratīvās izmaksas, kas parasti rodas attiecīgā apstiprinājuma pārvaldībā, kontrolē un izpildē⁵¹.

145. PANTS

Starpsavienojums

1. Katra Puse nodrošina, ka visiem pakalpojumu sniedzējiem, kuriem ir atļauts sniegt telesakaru pakalpojumus tās teritorijā, ir tiesības risināt sarunas par starpsavienojumu ar citiem publiski pieejamu telesakaru tīklu un pakalpojumu sniedzējiem. Par starpsavienojumu principā jāvienojas komerciālās sarunās starp attiecīgajiem pakalpojumu sniedzējiem.

⁵¹ Maksā par apstiprinājuma izsniegšanu neiekļauj maksu par izsoli, konkursa rīkošanu vai citām nediskriminējošām koncesiju piešķiršanas metodēm vai obligātos maksājumus par universālo pakalpojumu sniegšanu. Skaidrības labad — šis apakšpunkts neierobežo katras Puses tiesības pieprasīt maksu par tādu ierobežotu resursu piešķiršanu kā, piemēram, radio frekvence.

2. Katras Puses regulatori pieprasa, ka pakalpojuma sniedzēji, kas starpsavienojuma apspriešanas procesā iegūst informāciju no cita pakalpojuma sniedzēja, to izmanto vienīgi tam mērķim, kam tā sniegta, un vienmēr ievēro pārraidītās vai uzglabātās informācijas konfidencialitāti.
3. Starpsavienojumu ar galveno pakalpojumu sniedzēju nodrošina jebkurā tehniski iespējamā tīkla punktā. Šādu starpsavienojumu nodrošina:
 - a) saskaņā ar nediskriminējošiem noteikumiem (tostarp tehniskiem standartiem un specifikācijām) un likmēm un ne zemākā kvalitātē, kāda ir līdzīgiem galvenā pakalpojumu sniedzēja paša sniegtiem pakalpojumiem vai līdzīgiem nesaistītu pakalpojumu sniedzēju vai tā meitasuzņēmumu vai citu filiāļu pakalpojumiem;
 - b) laikus, ar tādiem noteikumiem (tostarp tehniskiem standartiem un specifikācijām) un par tādām uz izmaksām orientētām likmēm, kas ir pārredzamas, pamatotas, noteiktas, ievērojot ekonomisko pamatojumu, un pietiekami nodalītas, lai pakalpojuma sniedzējam nevajadzētu maksāt par tīkla komponentēm vai aprīkojumu, kas tam nav vajadzīgs attiecīgā pakalpojuma sniegšanai;
 - c) pēc pieprasījuma — punktus papildus vairākumam lietotāju piedāvātajiem tīkla pieslēguma punktiem, ko piedāvā vairākumam lietotāju, par maksu, kura atspoguļo nepieciešamā papildaprīkojuma uzstādīšanas izmaksas.

4. Katra Puse nodrošina, ka procedūras, ko piemēro attiecībā uz starpsavienojumu ar galveno pakalpojumu sniedzēju, ir publiski pieejamas.

5. Katra Puse nosaka prasību galvenajiem pakalpojumu sniedzējiem nodot atklātībai savus starpsavienojuma nolīgumus vai starpsavienojuma standartpiedāvājumus.

6. Katra Puse nodrošina, ka pakalpojumu sniedzējs, kurš pieprasa starpsavienojumu ar galveno pakalpojumu sniedzēju, katrā laikā vai publiski izziņotā pieņemamā laikposmā var vērsties pie neatkarīgas iekšzemes iestādes, kas var būt 143. pantā minētais regulators, lai pieņemamā laikposmā atrisinātu domstarpības par atbilstīgiem starpsavienojuma noteikumiem un likmēm.

146. PANTS

Ierobežoti resursi

Katra Puse nodrošina, ka visas procedūras attiecībā uz ierobežotu resursu, tostarp frekvenču, numuru un piekļuves tiesību, piešķiršanu un izmantošanu īsteno objektīvi, savlaicīgi, pārredzami un bez diskriminācijas. Datus par pašreizējo situāciju attiecībā uz piešķirtajām frekvenču joslām dara publiski pieejamus, bet sīkāk nav jānorāda dati par frekvencēm, kas piešķirtas īpašām valsts pārvaldes vajadzībām.

147. PANTS

Universālais pakalpojums

1. Katrai Pusei ir tiesības noteikt tās universālā pakalpojuma saistības, kuras tā vēlas pieņemt vai atstāt spēkā.
2. Iepriekš 1. punktā minētās saistības neuzskata par vērstām pret konkurenci *per se*, ja vien tās tiek administrētas pārredzami, objektīvi un bez diskriminācijas. Šādu saistību administrēšana ir objektīva arī attiecībā uz konkurenci, un tā nerada lielāku slogu, nekā vajadzīgs katras Puses noteiktajam universālā pakalpojuma veidam.
3. Visiem pakalpojumu sniedzējiem vajadzētu būt tiesīgiem sniegt universālo pakalpojumu, un nevienam pakalpojumu sniedzējam neizslēdz *a priori*. Pilnvarošana notiek, izmantojot efektīvu, pārredzamu un nediskriminējošu mehānismu, saskaņā ar katras Puses tiesību aktiem.

148. PANTS

Abonentu saraksti

Katra Puse nodrošina, ka:

- a) visu fiksēto tālruņu abonentu saraksti ir pieejami lietotājiem valsts regulatora apstiprinātā formā iespiestā vai elektroniskā veidā vai abējādi un tiek atjaunināti regulāri, proti, vismaz vienu reizi gadā;
- b) organizācijas, kas sniedz a) apakšpunktā minētos pakalpojumus, informācijas apstrādē, kuru tām ir sniegušas citas organizācijas, piemēro nediskriminācijas principu.

149. PANTS

Informācijas konfidencialitāte

Katra Puse, izmantojot publiskos telesakaru tīklus un pakalpojumus, nodrošina telesakaru un ar tām saistīto datu plūsmu konfidencialitāti, neierobežojot pakalpojumu tirdzniecību.

150. PANTS

Pakalpojumu sniedzēju domstarpības

1. Ja rodas domstarpības starp telesakaru tīklu vai pakalpojumu sniedzējiem sakarā ar tiesībām un pienākumiem, kas noteikti šajā iedaļā, Puses regulators pēc domstarpībās iesaistītas personas pieprasījuma izdod saistošu lēmumu, lai atrisinātu domstarpības iespējami īsā laikposmā.
2. Ja šādas domstarpības ir saistīts ar pakalpojumu sniegšanu pāri robežām, iesaistīto Pušu regulatori koordinē pasākumus, ko tie veic, lai izšķirtu domstarpības.

5. IEDAĻA

FINANŠU PAKALPOJUMI

151. PANTS

Piemērošanas joma

Šajā iedaļā ir izklāstīti reglamentējošo noteikumu principi visiem finanšu pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem ir noteiktas saistības saskaņā ar šīs sadaļas 2. nodaļu (Uzņēmējdarbības veikšana), 3. nodaļu (Pārrobežu pakalpojumu sniegšana) un 4. nodaļu (Fizisku personu pagaidu klātbūtne darījumu vajadzībām). Šī iedaļa attiecas uz pasākumiem, kas ietekmē finanšu pakalpojumu sniegšanu⁵².

152. PANTS

Definīcijas

Šīs nodaļas un 2. nodaļas (Uzņēmējdarbības veikšana), 3. nodaļas (Pārrobežu pakalpojumu sniegšana) un 4. nodaļas (Fizisku personu pagaidu klātbūtne darījumu vajadzībām) nolūkos:

⁵² Norāde uz finanšu pakalpojuma sniegšanu šajā nodaļā nozīmē pakalpojuma sniegšanu atbilstīgi 108. pantā noteiktajam.

- "finanšu pakalpojumi" ir visi finansiāla rakstura pakalpojumi, ko piedāvā Puses finanšu pakalpojumu sniedzējs. Par finanšu pakalpojumiem uzskata visus apdrošināšanas pakalpojumus un ar apdrošināšanu saistītos pakalpojumus, kā arī visus banku pakalpojumus un citus finanšu pakalpojumus (izņemot apdrošināšanu). Par finanšu pakalpojumiem uzskata šādas darbības:

- a) apdrošināšana un ar to saistīti pakalpojumi:

- i) tiešā apdrošināšana (tostarp kopapdrošināšana):

- A) dzīvības apdrošināšana;

- B) nedzīvības apdrošināšana;

- ii) pārāpdrošināšana un retrocesija;

- iii) apdrošināšanas starpniecība, piemēram, mākleru un aģentu pakalpojumi; un

- iv) apdrošināšanas palīgpakalpojumi, piemēram, konsultācijas, aktuāra pakalpojumi, riska novērtēšanas un prasījumu izskatīšanas pakalpojumi;

- b) banku pakalpojumi un citi finanšu pakalpojumi (izņemot apdrošināšanu):

- i) noguldījumu un citu atmaksājamo līdzekļu pieņemšana no sabiedrības;

- ii) jebkāda kreditēšana, tostarp patēriņa kredīti, hipotekārie kredīti, faktūrkreditēšana un darījumu finansēšana;

- iii) finanšu noma; un
- iv) visi maksājumu un naudas pārskaitījumu pakalpojumi, tostarp kredītkartes, maksājumu kartes un debetkartes, ceļotāju čeki un bankas pārvedu vekseļi;
- v) garantijas un saistības;
- vi) turpmāk norādīto objektu tirdzniecība savā vārdā vai klientu vārdā biržā vai ārpusbiržas tirgū:
 - A) naudas tirgus instrumenti (tostarp čeki, vekseļi un noguldījumu sertifikāti);
 - B) ārvalstu valūta;
 - C) atvasinātie instrumenti, tostarp, bet ne tikai standartizēti nākotnes līgumi un iespēju līgumi;
 - D) valūtas maiņas un procentu likmes instrumenti, tostarp tādi instrumenti kā mijmaiņas darījumu līgumi un nestandardizēti procentu likmes nākotnes līgumi;
 - E) vērtspapīri; un
 - F) citi tirgojami instrumenti un finanšu aktīvi, tostarp dārgmetāli;

- vii) līdzdalība starpnieka statusā (publiski vai privāti) visu veidu vērtspapīru emisijās, tostarp parakstīšanā un izvietošanā, un ar šādām emisijām saistītu pakalpojumu sniegšana;
- viii) starpniecība naudas darījumos;
- ix) aktīvu pārvaldīšana, tostarp skaidras naudas vai vērtspapīru portfeļa pārvaldība, visu veidu kolektīvo ieguldījumu pārvaldība, pensiju fondu pārvaldība, noguldījumu pārvaldīšanas un trasta pakalpojumi;
- x) finanšu aktīvu mijieskaits un starpbanku norēķini, tostarp vērtspapīri, atvasinātie finanšu instrumenti un citi tirgojami vērtspapīri;
- xi) finanšu informācijas sniegšana un nosūtīšana un finanšu datu apstrāde un ar to saistītā programmatūra; un
- xii) konsultatīvi, starpniecības un citi finanšu palīgpakalpojumi saistībā ar visām darbībām, kas minētas iepriekš i) līdz xi) apakšpunktā, tostarp kredītu datubāze un kredītu analīze, ieguldījumu un portfeļu izpēte un konsultācijas, konsultācijas par pārņemšanu un par uzņēmumu reorganizēšanu un stratēģiju;

– "finanšu pakalpojuma sniedzējs" ir jebkura Puses fiziskā vai juridiskā persona, kas vēlas sniegt vai sniedz finanšu pakalpojumus. Terminu "finanšu pakalpojuma sniedzējs" neattiecina uz publisko tiesību subjektu;

- "jauns finanšu pakalpojums" ir finansiāla rakstura pakalpojums, tostarp pakalpojums, kas saistīts ar esošiem un jauniem produktiem vai ar produkta sniegšanas veidu, ko nesniedz neviens finanšu pakalpojumu sniedzējs kādas Puses teritorijā, bet kurš tiek sniegts otras Puses teritorijā;
- "publisko tiesību subjekts" ir:
 - a) Puses valdība, centrālā banka vai monetārā iestāde vai Puses īpašumā vai kontrolē esoša iestāde, kas galvenokārt veic valsts pārvaldes funkcijas vai darbības šādām vajadzībām, izņemot iestādes, kuras galvenokārt nodarbojas ar finanšu pakalpojumu sniegšanu saskaņā ar komercnoteikumiem; vai
 - b) privāta iestāde, kad tā veic funkcijas, kuras parasti veic centrālā banka vai monetārā iestāde;
- "pašregulatīva organizācija" ir nevalstiska struktūra, tostarp vērtspapīru vai standartizētu nākotnes līgumu birža vai tirgus, norēķinu aģentūra vai cita organizācija vai asociācija, kas īsteno savas vai tai deleģētas regulācijas vai uzraudzības pilnvaras pār finanšu pakalpojumu sniedzējiem; precīzāk, pašregulatīvu organizāciju neuzskata par pilnvarotu monopolu VIII sadaļas (Konkurence) vajadzībām;

- "pakalpojums, ko sniedz, pildot valsts pilnvaras", kas noteikts 108. pantā, ir arī:
- a) centrālās bankas vai monetārās iestādes vai jebkura cita publisko tiesību subjekta veiktas darbības saskaņā ar monetāro vai valūtas maiņas kursa politiku;
 - b) darbības, kas ir sociālā nodrošinājuma vai valsts pensionēšanās plānu likumos noteiktās sistēmas daļa; un
 - c) citas darbības, ko publisko tiesību subjekts veic pārskatam vai ar galvojumu, vai, izmantojot valsts finanšu resursus;

piemērojot 108. pantā definēto terminu "pakalpojums, ko sniedz, pildot valsts pilnvaras", ja Puse atļauj tās finanšu pakalpojumu sniedzējiem veikt kādu no iepriekš b) un c) apakšpunktā minētajām darbībām, konkurējot ar publisko tiesību subjektu vai finanšu pakalpojumu sniedzēju, 108. pantā noteiktā termina "pakalpojums" definīcija ietver šādas darbības.

153. PANTS

Ieskaīta un norēķīna sistēmas

1. Ievērojot noteikumus, saskaņā ar kuriem piešķir valsts režīmu, katra Puse otras Puses finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kas veic uzņēmējdarbību tās teritorijā, piešķir piekļuvi publisko tiesību subjektu vadītām maksājumu un norēķīnu sistēmām un oficiālām finansēšanas un refinansēšanas iespējām, kuras pieejamas, veicot parastu darījumdarbību. Šis punkts neparedz piešķirt piekļuvi Puses aizdevējam kā galējai iespējai.

2. Ja Puse:

- a) kā nosacījumu tam, lai otras Puses finanšu pakalpojumu sniedzēji varētu sniegt finanšu pakalpojumus saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem, ko piemēro attiecībā uz vietējiem finanšu pakalpojumu sniedzējiem, izvirza līdzdalību pašregulatīvā organizācijā, vērtspapīru vai standartizētu nākotnes līgumu biržā vai tirgū, norēķinu aģentūrā vai citā organizācijā vai asociācijā vai piekļūvi tai; vai
- b) tieši vai netieši sniedz šādām iestādēm privilēģijas vai priekšrocības finanšu pakalpojumu sniegšanā,

tā nodrošina, ka šādas iestādes piešķir valsts režīmu otras Puses finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri veic uzņēmējdarbību tās teritorijā.

154. PANTS

Piesardzības atkāpe

- 1. Neatkarīgi no citiem šīs sadaļas vai V sadaļas (Kārtējie maksājumi un kapitāla aprīte) noteikumiem Puse piesardzības apsvērumu dēļ var pieņemt vai atstāt spēkā šādus pasākumus:
 - a) ieguldītāju, noguldītāju, apdrošinājuma ņēmēju vai to personu aizsardzība, pret kurām finanšu pakalpojuma sniedzējam ir fiduciāri pienākumi;

b) savas finanšu sistēmas integritātes un stabilitātes nodrošināšana.

2. Pasākumi, kas minēti 1. punktā, nedrīkst radīt lielāku apgrūtinājumu, kā tas ir nepieciešams šo pasākumu mērķa sasniegšanai, un diskriminēt otras Puses finanšu pakalpojumus vai finanšu pakalpojumu sniedzējus salīdzinājumā ar saviem līdzīgiem finanšu pakalpojumiem vai finanšu pakalpojumu sniedzējiem.

3. Nekas šajā nolīgumā nav interpretējams tā, ka Pusei būtu pienākums izpaust informāciju, kas attiecas uz atsevišķu klientu darījumiem un kontiem, vai jebkādu konfidencialu vai ar autortiesībām aizsargātu informāciju, kas ir publisko tiesību subjektu rīcībā.

4. Neskarot citus finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecības piesardzīgas uzraudzības līdzekļus, Puse var pieprasīt otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēju un finanšu instrumentu reģistrāciju vai apstiprināšanu.

155. PANTS

Efektīvs un pārredzams regulējums

1. Katra Puse cenšas iepriekš informēt visas ieinteresētās personas par visiem vispārēji piemērojamiem pasākumiem, ko minētā Puse plāno pieņemt, lai dotu šīm personām iespēju paust viedokli par attiecīgo pasākumu. Par šādu pasākumu informē:

a) oficiālā publikācijā; vai

b) citādi rakstveidā vai elektroniski.

2. Katra Puse ieinteresētajām personām dara pieejamas prasības to pieteikumu aizpildīšanai, kuri attiecas uz finanšu pakalpojumu sniegšanu.

3. Pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma attiecīgā Puse informē pieteikuma iesniedzēju par tā pieteikuma statusu. Ja šai Pusei nepieciešama papildu informācija no pieteikuma iesniedzēja, tā nekavējoties paziņo par to pieteikuma iesniedzējam.

4. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka tās teritorijā tiek īstenoti un piemēroti starptautiskie standarti attiecībā uz regulējumu un uzraudzību finanšu pakalpojumu jomā un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas apkarošanas jomā. Šādi starptautiskie standarti ir Bāzeles komitejas pieņemtie Pamatprincipi attiecībā uz banku efektīvu uzraudzību, Starptautiskās apdrošināšanas uzraudzības iestāžu asociācijas apstiprinātie Apdrošināšanas pamatprincipi un metodes, Starptautiskās Vērtspapīru komisiju organizācijas pieņemtie Vērtspapīru regulējuma mērķi un principi un Finanšu darījumu darba grupas pieņemtie Četrdesmit ieteikumi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanai un Deviņi īpašie ieteikumi terorisma finansēšanas apkarošanai.

5. Puses arī ņem vērā G7 valstu finanšu ministru izsludinātos Desmit informācijas apmaiņas pamatprincipus un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk "ESAO") Nolīgumu par informācijas apmaiņu nodokļu jautājumos, kā arī G20 Paziņojumu par pārredzamību un informācijas apmaiņu nodokļu vajadzībām.

156. PANTS

Jauni finanšu pakalpojumi

Katra Puse ļauj otras Puses finanšu pakalpojumu sniedzējam, kas veic uzņēmējdarbību tās teritorijā, sniegt jaunu finanšu pakalpojumu, kas pēc veida ir līdzīgs pakalpojumiem, kurus minētā Puse ļauj sniegt saviem finanšu pakalpojumu sniedzējiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem līdzīgos apstākļos. Puse var noteikt institucionālo un juridisko formu, kādā jauno finanšu pakalpojumu var sniegt, un pieprasīt apstiprinājuma saņemšanu šāda pakalpojuma sniegšanai. Ja šāds apstiprinājums tiek pieprasīts, lēmumu pieņem saprātīgā termiņā un to var atteikt tikai piesardzības apsvērumu dēļ.

157. PANTS

Datu apstrāde

1. Katra Puse atļauj otras Puses finanšu pakalpojumu sniedzējam datu apstrādes nolūkā tās teritorijā vai ārpus tās pārsūtīt informāciju elektroniskā vai citādā formā, ja šāda apstrāde nepieciešama minētā finanšu pakalpojuma sniedzēja parastās darījumdarbības veikšanai.
2. Katra Puse pieņem atbilstīgus aizsargpasākumus, lai aizsargātu tiesības uz privātumu un tiesības uz personas privāto dzīvi, ģimeni, māju vai korespondences neizskaramību, jo īpaši saistībā ar personas datu nodošanu.

158. PANTS

Piesardzības pasākumu atzīšana

1. Puse var atzīt jebkuras citas valsts piesardzības pasākumus, nosakot kārtību, kā jāpiemēro pasākumi, kas attiecas uz šīs Puses finanšu pakalpojumiem. Šāda atzīšana, kuru var panākt, veicot saskaņošanu vai citādi, var tikt pamatota ar nolīgumu vai vienošanos ar attiecīgo valsti, vai arī to var piešķirt autonomi.
2. Puse, kas ir noslēgusi vai plāno noslēgt 1. punktā minēto nolīgumu vai vienošanos, piešķir otrai Pusei pienācīgu iespēju apspriest tās pievienošanās šādiem nolīgumiem vai vienošanās dokumentiem vai apspriest ar šo Pusi pielīdzināmus nolīgumus vai vienošanās apstākļos, kuros būtu paredzēts līdzvērtīgs regulējums, pārraudzība, šāda regulējuma īstenošana un, ja nepieciešams, procedūras attiecībā uz informācijas apmaiņu starp nolīguma vai vienošanās Pusēm. Ja Puse piešķir atzīšanu autonomi, tā piešķir pienācīgu iespēju otrai Pusei pierādīt šādu apstākļu esamību.

159. PANTS

Īpaši izņēmumi

1. Nekas šajā sadaļā nav interpretējams tā, ka Pusei, tostarp tās publisko tiesību subjektiem, tiek liegts tās teritorijā ekskluzīvi veikt darbības vai sniegt pakalpojumus, kas ietilpst valsts pensiju plānā vai tiesību aktos noteiktā sociālā nodrošinājuma sistēmā, izņemot gadījumus, kad saskaņā ar minētās Puses noteikumiem šādas darbības var veikt finanšu pakalpojumu sniedzēji, konkurējot ar publisko tiesību subjektiem vai privātām iestādēm.
2. Nekas šajā nolīgumā neskar darbības vai pasākumus, ko veic vai pieņem centrālā banka vai monetārā, valūtas maiņas kursa vai kreditēšanas iestāde, vai cits publisko tiesību subjekts, īstenojot monetāro politiku un ar to saistīto kredītu vai valūtas maiņas kursa politiku.
3. Neko šajā sadaļā neinterpretē tā, lai Pusei, tostarp tās publisko tiesību subjektiem, liegtu tās teritorijā ekskluzīvi veikt darbības vai sniegt pakalpojumus Puses vai tās publisko tiesību subjektu vārdā, ar to galvojumu vai ar to finanšu līdzekļiem.

6. IEDAĻA

STARPTAUTISKO JŪRAS PĀRVADĀJUMU PAKALPOJUMI

160. PANTS

Piemērošanas joma un principi

1. Šajā iedaļā ir izklāstīti principi visiem starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem ir noteiktas saistības saskaņā ar šīs sadaļas 2. nodaļu (Uzņēmējdarbības veikšana), 3. nodaļu (Pārrobežu pakalpojumu sniegšana) un 4. nodaļu (Fizisku personu pagaidu klātbūtne darījumu vajadzībām).
2. Ievērojot liberalizācijas līmeni, kas pastāv starp Pusēm starptautisko jūras pārvadājumu jomā, katra Puse:
 - a) faktiski piemēro principu par neierobežotu piekļuvi starptautiskajiem jūrniecības tirgiem un tirdzniecībai uz komerciāla pamata un bez diskriminācijas; un
 - b) piešķir kuģiem, kuri kuģo ar otras Puses karogu vai kurus ekspluatē otras Puses pakalpojumu sniedzēji, režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, kas piešķirts pašu kuģiem, *inter alia* attiecībā uz piekļuvi ostām, ostu infrastruktūras un palīgpakalpojumu izmantošanu, kā arī saistītām maksām un maksājumiem, muitas objektiem, piestātņu piešķiršanu un iekraušanas un izkraušanas iekārtām.

3. Piemērojot šos principus, katra Puse:

- a) neievieš kravas dalīšanas nosacījumus turpmākos divpusējos nolīgumos ar trešām valstīm attiecībā uz jūras pārvadājumu pakalpojumiem, tostarp attiecībā uz sauso un šķidro beztaras preču apgrozību un līnijpārvadājumiem, un saprātīgā laikposmā izbeidz šādu kravu dalīšanas kārtību, ja tā pastāvējusi iepriekšējos divpusējos nolīgumos; un
- b) šim nolīgumam stājoties spēkā, atceļ un atturas ieviest vienpusējus pasākumus un administratīvus, tehniskus un citus šķēršļus, kas varētu veidot slēptus ierobežojumus vai diskrimināciju attiecībā uz brīvu pakalpojumu sniegšanu starptautisko jūras pārvadājumu jomā.

4. Katra Puse atļauj otras Puses starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem, tostarp jūras aģentūrām, veikt uzņēmējdarbību tās teritorijā saskaņā ar tādiem uzņēmējdarbības veikšanas un darbības nosacījumiem, kas nav mazāk labvēlīgi par nosacījumiem, kādus tā piemēro attiecībā uz saviem vai kādas trešās valsts pakalpojumu sniedzējiem atkarībā no tā, kuri nosacījumi ir izdevīgāki.

5. Katra Puse saskaņā ar pieņemamiem un nediskriminējošiem noteikumiem otras Puses starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem dara pieejamus šādus ostu pakalpojumus: loča vadība, vilkšanas un velkoņa palīdzība, apgāde, degvielas un ūdens piegāde, atkritumu savākšana un balasta atlikumu aizvākšana, ostas kapteiņa pakalpojumi, navigācijas līdzekļi, krasta ekspluatācijas pakalpojumi, kas būtiski kuģa ekspluatācijai, tostarp sakari, ūdens un elektrības piegāde, avārijas remonta iekārtas, enkurvietas, piestātnes un pietauvošana.

161. PANTS

Definīcijas

Piemērojot šo iedaļu un šīs sadaļas 2. nodaļu (Uzņēmējdarbības veikšana), 3. nodaļu (Pārrobežu pakalpojumu sniegšana) un 4. nodaļu (Fizisku personu pagaidu klātbūtne darījumu vajadzībām):

- "konteineru izvietošanas un glabāšanas pakalpojumi" ir darbības, kas ietver konteineru glabāšanu ostas teritorijā vai iekšzemē to papildīšanas/izkraušanas, labošanas un sagatavošanas pārvadāšanai vajadzībām;
- "muitošanas pakalpojumi" (jeb "muitas mākleru pakalpojumi") ir darbības, kas ietver muitas formalitāšu kārtošanu citas personas vārdā attiecībā uz importu, eksportu vai kravu pārvadājumiem, ja šādi pakalpojumi ir pakalpojumu sniedzēja pamatdarbība vai daļa no tā pamatdarbības;
- "kravu pārvadājumu pakalpojumi" ir pasākums, kas ietver kravu pārvadājumu organizēšanu un uzraudzību kravas nosūtītāju vārdā, iegādājoties transporta pakalpojumus un saistītos pakalpojumus, sagatavojot dokumentus un sniedzot uzņēmējdarbības informāciju;
- "starptautiskie jūras pārvadājumi" ietver tiešos un vairākveidu pārvadāšanas pakalpojumus, kas ir preču pārvadāšana, izmantojot vairāk nekā vienu pārvadājumu veidu, kur iesaistīts jūras pārvadājumu posms, ar vienotu transporta dokumentu, un tāpēc ietver tiesības tieši slēgt līgumu ar citu pārvadājuma veidu nodrošinātājiem;

- "jūras aģentūru pakalpojumi" ir darbības, ko noteiktā ģeogrāfiskā apgabalā veic aģenta statusā, pārstāvēt vienas vai vairāku jūras līniju vai kuģniecību darījumdarbības intereses šādiem mērķiem:
 - a) jūras pārvadājumu un saistīto pakalpojumu tirdzniecība un pārdošana, sākot no cenas noteikšanas līdz rēķinu izrakstīšanai, preču pavadzīmju sagatavošana uzņēmumu vārdā, vajadzīgo saistīto pakalpojumu iegāde un tālākpārdošana, dokumentu sagatavošana un darījumdarbības informācijas nodrošināšana; un
 - b) rīkošanās kuģniecību vārdā, organizējot kuģu iebraukšanu ostā vai vajadzības gadījumā pārņemot kravu;
- "jūras kravu apstrādes pakalpojumi" ir darbības, ko veic kraušanas uzņēmumi, tostarp termināļa apsaimniekotāji, bet ne tiešās ostas strādnieku darbības, ja šis darbaspēks tiek organizēts neatkarīgi no kraušanas vai termināļa apsaimniekošanas uzņēmumiem. Ietvertajās darbībās ietilpst šādu darbību organizēšana un pārraudzība:
 - a) kravas iekraušana kuģī / izkraušana no kuģa;
 - b) kravas piestiprināšana/atsaitēšana;
 - c) kravu pieņemšana/nodošana un uzglabāšana pirms nosūtīšanas vai pēc izkraušanas.

6. NODAĻA

ELEKTRONISKĀ KOMERCIJA

162. PANTS

Mērķi un principi

1. Puses, atzīstot, ka elektroniskā komercija paplašina tirdzniecības iespējas daudzās nozarēs, vienojas veicināt savstarpējo elektronisko komerciju, jo īpaši sadarbojoties jautājumos, kas rodas, īstenojot elektronisko komerciju atbilstīgi šīs sadaļas noteikumiem.
2. Puses vienojas, ka elektroniskās komercijas attīstība atbilst starptautiskajiem datu aizsardzības standartiem, lai nodrošinātu lietotāju uzticēšanos elektroniskajai komercijai.
3. Puses vienojas, ka piegāde, ko veic, izmantojot elektroniskus līdzekļus, uzskatāma par pakalpojumu sniegšanu 3. nodaļas (Pārrobežu pakalpojumu sniegšana) nozīmē, kam nepiemēro muitas nodokļus.

163. PANTS

Elektroniskās komercijas regulējuma aspekti

1. Puses uztur dialogu par regulējuma jautājumiem, kuri izriet no elektroniskās komercijas, *inter alia* risinot šādus jautājumus:

- a) sabiedrībai izdoto elektronisko parakstu sertifikātu atzīšana un pārrobežu sertifikācijas pakalpojumu veicināšana;
- b) starpnieku pakalpojumu sniedzēju atbildība saistībā ar informācijas pārraidi vai glabāšanu;
- c) nevēlamu elektroniskās komercijas paziņojumu apstrāde;
- d) patērētāju aizsardzība elektroniskās komercijas jomā cita starpā pret krāpniecisku un maldinošu komercdarbības praksi pārrobežu vidē;
- e) personas datu aizsardzība;
- f) datorizētas tirdzniecības veicināšana; un
- g) citi jautājumi, kas attiecas uz elektroniskās komercijas attīstību.

2. Puses īsteno šādu sadarbību, *inter alia* apmainoties ar informāciju par to attiecīgajiem tiesību aktiem un tiesu praksi, kā arī par šādu tiesību aktu piemērošanu.

164. PANTS

Personas datu aizsardzība

Puses savas kompetences jomā cenšas, ciktāl tas iespējams, izstrādāt vai atstāt spēkā personas datu aizsardzības noteikumus.

165. PANTS

Datorizētās tirdzniecības pārvaldība

Ciktāl tas iespējams, Puses atbilstīgi savām attiecīgajām kompetencēm cenšas:

- a) nodrošināt brīvu piekļuvi tirdzniecības vadības dokumentiem elektroniskā formā; un

- b) elektroniski iesniegtos tirdzniecības administrācijas dokumentus⁵³ juridiski pielīdzināt šādu dokumentu papīra formātam.

166. PANTS

Patērētāju aizsardzība

1. Puses atzīst to, ka ir svarīgi saglabāt un pieņemt pārredzamus un efektīvus pasākumus, lai aizsargātu patērētājus pret krāpniecisku un maldinošu komercpraksi, kad tie iesaistās elektroniskās komercijas darījumos.
2. Puses atzīst patērētāju aizsardzības pastiprināšanas un vietējo patērētāju aizsardzības iestāžu sadarbības nozīmi ar elektronisko komerciju saistītajās darbībās.

⁵³ Skaidrības labad — Kolumbijā un Peru "tirdzniecības administrācijas dokumenti" ir Puses izsniegtas vai kontrolētas veidlapas, kuras importētājam vai eksportētājam jāaizpilda saistībā ar preču importu vai eksportu.

7. NODAĻA

IZŅĒMUMI

167. PANTS

Vispārēji izņēmumi

1. Ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro tā, ka tie izraisa savstarpēju patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju starp Pusēm vai rada slēptu ierobežojumu attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu vai pakalpojumu sniegšanu pāri robežām, nekas šajā sadaļā un V sadaļā (Kārtējie maksājumi un kapitāla aprīte) neliedz Pusei noteikt vai piemērot pasākumus, kas:

- a) nepieciešami sabiedriskās drošības vai sabiedrības morāles aizsardzībai vai sabiedriskās kārtības uzturēšanai⁵⁴;
- b) nepieciešami cilvēku, dzīvnieku vai augu aizsardzībai vai to veselības aizsardzībai, tostarp šajā saistībā nepieciešamie vides aizsardzības pasākumi;

⁵⁴ Sabiedriskās kārtības izņēmumu var piemērot tikai tādā gadījumā, ja tiek radīti reāli un pietiekami nopietni draudi kādai no sabiedrības pamatinteresēm.

- c) attiecas uz dzīvu un nedzīvu izsmeļamu dabas resursu aizsardzību, ja šādus pasākumus piemēro kopā ar vietējo ieguldītāju vai vietējās pakalpojumu sniegšanas vai vietējā patēriņa ierobežojumiem;
- d) nepieciešami, lai aizsargātu nacionālās bagātības, kurām piemīt mākslinieciska, vēsturiska vai arheoloģiska vērtība;
- e) nepieciešami, lai nodrošinātu atbilstību normatīvajiem aktiem, kuri nav pretrunā šīs sadaļas un V sadaļas (Kārtējie maksājumi un kapitāla aprīte)⁵⁵ noteikumiem, tostarp tiem, kuri attiecas uz:
 - i) krāpnieciskas vai maldinošas prakses novēršanu vai uz līgumsaistību neizpildes sekām;
 - ii) personu privātās dzīves aizsardzību saistībā ar personas datu apstrādi un izplatīšanu un personīgu dokumentu un grāmatvedības konfidencialitātes aizsardzību;
 - iii) drošību.

⁵⁵ Skaidrības labad — Peru gadījumā tādu pasākumu īstenošanu, kas nepieļauj naudas pārvedumus, taisnīgi, bez diskriminācijas un labā ticībā piemērojot Peru tiesību aktus attiecībā uz:

- a) bankrotu, maksātnespēju vai kreditoru tiesību aizsardzību;
 - b) vērtspapīru, nākotnes līgumu, iespēju līgumu vai atvasināto instrumentu emisiju, tirdzniecību vai darījumiem ar tiem;
 - c) kriminālpārkāpumiem vai noziedzīgiem nodarījumiem;
 - d) pārvedumu finanšu pārskatiem vai reģistrācijas kārtošānu, kad tas nepieciešams, lai sniegtu palīdzību tiesībaizsardzības iestādēm vai finanšu regulatoriem, vai
 - e) tiesas vai administratīvo rīkojumu vai nolēmumu ievērošanas nodrošināšanu tiesas procesā vai administratīvajā procesā;
- neuzskata par neatbilstīgu šīs sadaļas vai V sadaļas (Kārtējie maksājumi un kapitāla aprīte) noteikumiem.

2. Šīs sadaļas, VII pielikuma (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu), VIII pielikuma (Saistību saraksts attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu) un V sadaļas (Kārtējie maksājumi un kapitāla aprīte) noteikumus nepiemēro attiecībā uz Pušu sociālā nodrošinājuma sistēmām vai uz tādām darbībām katras Puses teritorijā, kas ir saistītas (pat ja tikai retumis) ar valsts varas īstenošanu.

V SADAĻA

KĀRTĒJIE MAKSĀJUMI UN KAPITĀLA APRITE

168. PANTS

Norēķinu konts

Puses atļauj maksājumus un pārskaitījumus starp Pusēm maksājumu bilances norēķinu kontā brīvi konvertējamā valūtā un saskaņā ar Starptautiskā Valūtas fonda statūtu VIII panta noteikumiem.

169. PANTS

Kapitāla konts

Attiecībā uz darījumiem maksājumu bilances kapitāla un finanšu kontā Puses pēc šā nolīguma stāšanās spēkā nodrošina brīvu kapitāla apriti attiecībā uz tiešajiem ieguldījumiem⁵⁶ juridiskajās personās, kas izveidotas saskaņā ar uzņēmējas valsts tiesību aktiem, un ieguldījumiem un citiem darījumiem, kas veikti saskaņā ar IV sadaļas (Pakalpojumu tirdzniecība, uzņēmējdarbības veikšana un elektroniskā komercija)⁵⁷ noteikumiem, kā arī šo ieguldījumu un to radītās peļņas pārvēršanu likvidos līdzekļos vai repatriāciju.

170. PANTS

Aizsargpasākumi

1. Ja Kolumbijas gadījumā, pastāvot ārkārtējiem apstākļiem, maksājumi un kapitāla aprīte izraisa vai draud izraisīt nopietnus sarežģījumus Kolumbijas valūtas maiņas kursa politikas vai monetārās politikas darbībā, Kolumbija var pieņemt aizsargpasākumus attiecībā uz kapitāla apriti uz laiku, kas nav ilgāks par vienu gadu. Šos aizsargpasākumus var turpināt piemērot pēc minētā laikposma, ja tam ir pamatoti iemesli, kad tas nepieciešams, lai pārvarētu ārkārtējos apstākļus, kas izraisījuši šo aizsargpasākumu piemērošanu. Šādā gadījumā Kolumbija pārējām Pusēm iepriekš dara zināmus iemeslus, kādēļ aizsargpasākumi tiek atstāti spēkā.

⁵⁶ Skaidrības labad — "tiešie ieguldījumi" neietver ārējo tirdzniecību saistītus kredītus, portfeļa ieguldījumus atbilstīgi valsts tiesību aktiem, valsts parādu un saistītu kredītu.

⁵⁷ Skaidrības labad — IV sadaļas (Pakalpojumu tirdzniecība, uzņēmējdarbības veikšana un elektroniskā komercija) 7. nodaļas noteikumi ir spēkā arī šajā sadaļā.

2. Ja Peru un ES Puses gadījumā, pastāvot ārkārtējiem apstākļiem, maksājumi un kapitāla aprite izraisa vai draud izraisīt nopietnus sarežģījumus valūtas maiņas kursa politikas vai monetārās politikas darbībai Peru vai Eiropas Savienībā, attiecīgi Peru vai ES Puse var pieņemt aizsargpasākumus attiecībā uz kapitāla apriti uz laiku, kas nav ilgāks par vienu gadu.
3. Īpaši ārkārtējos gadījumos Pušu aizsargpasākumu piemērošanu atbilstīgi 2. punktam var pagarināt, formāli pieņemot šos pasākumus atkārtoti pēc tam, kad Puses ir savstarpēji saskaņojušas šādu atkārtotu pieņemšanu.
4. Nekādos apstākļos pasākumus, kas minēti 1. un 2. punktā, nedrīkst izmantot komerciālai aizsardzībai vai ar mērķi aizsargāt konkrētu nozari.
5. Puse, kas pieņem vai atstāj spēkā aizsargpasākumus, pamatojoties uz 1., 2. vai 3. punktu, nekavējoties informē pārējās Puses par šo pasākumu ietekmi un piemērošanas jomu un iespējami ātri iesniedz to atcelšanas grafiku.

171. PANTS

Nobeiguma noteikumi

Lai veicinātu stabilu un drošu pamatu ilgtermiņa ieguldījumiem, Puses apspriežas ar mērķi sekmēt kapitāla apriti starp tām un jo īpaši kapitāla un finanšu kontu pakāpenisku liberalizāciju.

VI SADAĻA

PUBLISKAIS IEPIRKUMS

172. PANTS

Definīcijas

Piemērojot šo sadaļu:

- "būvēšanas, ekspluatācijas un nodošanas līgums un valsts būvdarbu koncesijas līgums" ir līgumiskas attiecības ar galveno mērķi nodrošināt fiziskas infrastruktūras, rūpnīcas, ēku, iekārtu un citu valstij piederošu būvju būvniecību vai atjaunošanu, saskaņā ar kurām kā atlīdzību par līgumsaistību izpildi iepirkuma veicējs izpildītājam uz noteiktu laikposmu piešķir pagaidu īpašumtiesības vai tiesības kontrolēt, ekspluatēt un pieprasīt lietošanas maksu par šo būvju izmantošanu uz līguma darbības laiku;

- "komerciālās preces vai pakalpojumi" ir tāda veida preces vai pakalpojumi, ko parasti pārdod vai piedāvā pārdošanai komercitirgū nevalstiskiem pircējiem nevalstiskām vajadzībām un ko šādi pircēji parasti pērk;
- "būvniecības pakalpojums" ir pakalpojums, kura mērķis ir inženiertehnisko darbu vai būvdarbu izpilde, izmantojot jebkākus līdzekļus, pamatojoties uz ANO Centrālā produkcijas pagaidu klasifikatora (turpmāk "CPPC") 51. sadaļu;
- "elektroniska izsole" ir iteratīvs process, kurā piegādātāji, izmantojot elektroniskus līdzekļus, iesniedz jaunas cenas vai skaitliski izsakāmu un ar cenu nesaistītu konkursa elementu jaunas vērtības, kas saistītas ar vērtēšanas kritērijiem, vai gan vienu, gan otru, kā rezultātā tiek klasificēti vai pārklassificēti konkursa piedāvājumi;
- "rakstveidā" vai "rakstiski" nozīmē informācijas sniegšanu vārdos vai skaitļos, kurus iespējams nolasīt, atveidot un pēc tam paziņot tālāk. Tā var būt arī elektroniski nosūtīta un saglabāta informācija;
- "ierobežota konkursa procedūra" ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru iepirkuma veicējs apspriežas ar vienu vai vairākiem paša izraudzītiem piegādātājiem;
- "pasākums" ir jebkurš normatīvs akts, procedūra vai administratīva norāde vai prakse vai jebkura darbība, ko veic iepirkuma veicējs saistībā ar aptverto iepirkumu;
- "daudzkārt lietojamais saraksts" ir to piegādātāju saraksts, kurus iepirkuma veicējs ir noteicis kā atbilstīgus dalības nosacījumiem, ko iepirkuma veicējs plāno izmantot vairāk nekā vienu reizi;

- "paziņojums par gaidāmo iepirkumu" ir iepirkuma veicēja publicēts paziņojums, kurā ieinteresētie piegādātāji aicināti iesniegt dalības pieteikumu, piedāvājumu vai abus;
- "kompensācijas darījums" ir jebkurš nosacījums vai pasākums, kas veicina vietējo attīstību vai uzlabo Puses maksājumu bilances kontus, piemēram, vietējo resursu izmantošana, tehnoloģijas licencēšana, ieguldījumi, saistības sniegt pretpakalpojumus un tamlīdzīgas darbības vai prasības;
- "atklāta konkursa procedūra" ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru visi ieinteresētie piegādātāji var iesniegt savus konkursa piedāvājumus;
- "iepirkuma veicējs" ir Puses iestāde, kas norādīta XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 1. papildinājumā;
- "kvalificēts piegādātājs" ir piegādātājs, kuru iepirkuma veicējs atzīst par tādu, kas izpildījis dalības nosacījumus;
- "selektīva konkursa procedūra" ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru piedāvājumu var iesniegt vienīgi iepirkuma veicēja uzaicināti kvalificētie piegādātāji;
- "pakalpojumi" ir būvniecības pakalpojumi, ja vien nav noteikts citādi; un

- "tehniskā specifikācija" ir konkursa procedūras prasība, ar kuru:
 - a) nosaka iepērkamo preču vai sniedzamo pakalpojumu parametrus, tostarp kvalitāti, veiktspēju, drošumu un izmērus vai to ražošanas vai sniegšanas procesus un metodes; vai
 - b) nosaka prasības attiecībā uz terminoloģiju, simboliem, iepakojumu, marķēšanu un etiķetēšanu atkarībā no konkrētās preces vai pakalpojuma.

173. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī sadaļa attiecas uz jebkuru pasākumu, ko Puse piemēro attiecībā uz aptverto iepirkumu.
2. Šajā sadaļā "aptvertais iepirkums" ir preču, pakalpojumu vai preču un pakalpojumu apvienojuma iepirkums valdības vajadzībām atbilstīgi tam, kā XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 1. papildinājumā noteikts attiecībā uz katru Pusi:
 - a) kas netiek veikts komerciālās pārdošanas vai tālākpārdošanas nolūkā vai izmantošanai komerciālai pārdošanai vai tālākpārdošanai paredzētu preču ražošanā vai pakalpojumu sniegšanā;

- b) ko veic, izmantojot līgumsaistību līdzekļus, tostarp pirkuma līgumus, līgumus par iegādi uz nomaksu, līzinga vai nomas līgumus ar izpirkuma tiesībām vai bez tām, būvēšanas, ekspluatācijas un nodošanas līgumus un valsts būvdarbu koncesijas līgumus;
- c) kura vērtība datumā, kad publicē paziņojumu saskaņā ar 176. pantu, ir vienāda ar robežvērtību, kas attiecībā uz katru Pusi norādīta XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 1. papildinājumā, vai pārsniedz šo robežvērtību;
- d) ko veic iepirkuma veicējs; un
- e) kas citādi nav izslēgts no šīs sadaļas piemērošanas jomas.

3. Ja vien nav norādīts citādi, šī sadaļa neattiecas uz:

- a) zemes, esošo ēku vai cita nekustamā īpašuma vai ar to saistīto tiesību iegādi vai nomu;
- b) ārpuslīgumiskiem vienošanās aktiem vai jebkāda cita veida palīdzību, ko Puse sniedz, tostarp uz sadarbības nolīgumiem, dotācijām, aizdevumiem, subsīdijām, pašu kapitāla ieguldīšanu, galvojumiem, indosamentiem un nodokļu atvieglojumiem;

- c) uz šādu pakalpojumu iepirkumu vai iegādi — finanšu aģentu vai depozitāru pakalpojumi, likvidācijas vai vadības pakalpojumi regulētām finanšu iestādēm vai pakalpojumi, kas attiecas uz valsts parāda, tostarp uz aizņēmumu un obligāciju, parādzīmju vai citu vērtspapīru, pārdošanu, izpirkšanu un izplatīšanu⁵⁸;
- d) valsts darba līgumiem un saistītiem pasākumiem; un
- e) iepirkumu, ko veic:
 - i) ar īpašu nolūku sniegt starptautisku palīdzību, tostarp atbalstu attīstībai;
 - ii) saskaņā ar noteiktu procedūru vai nosacījumu, kas noteikts starptautiskā nolīgumā, kurš:
 - A) saistīts ar karaspēka izvietojumu; vai
 - B) paredz, ka šāda nolīguma parakstītājas valstis kopīgi īsteno projektu;
 - iii) atbilstīgi starptautiskas organizācijas īpašai procedūrai vai nosacījumam vai ko finansē no starptautiskajām dotācijām, aizdevumiem vai cita atbalsta, ja piemērojamā procedūra vai nosacījums būtu pretrunā šai sadaļai.

⁵⁸ Precīzāk, šī sadaļa neattiecas uz banku, finanšu vai ar turpmāk norādītajām darbībām saistītu specializēto pakalpojumu iepirkumu:

- a) valsts parāda rašanās vai
- b) valsts parāda pārvaldība.

4. Katra Puse savā atbilstīgajā XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 1. papildinājuma apakšiedaļā norāda šādu informāciju:

- a) 1. apakšiedaļā — centrālās pārvaldes iestādes, kuru iepirkumam piemēro šo sadaļu;
- b) 2. apakšiedaļā — teritoriālās pārvaldes iestādes, kuru iepirkumam piemēro šo sadaļu;
- c) 3. apakšiedaļā — visas pārējās iestādes, kuru iepirkumam piemēro šo sadaļu;
- d) 4. apakšiedaļā — preces, kas ietilpst šīs sadaļas piemērošanas jomā;
- e) 5. apakšiedaļā — šīs sadaļas piemērošanas jomā ietilpstošie pakalpojumi, kas nav būvniecības pakalpojumi;
- f) 6. apakšiedaļā — būvniecības pakalpojumi, kas ietilpst šīs sadaļas piemērošanas jomā; un
- g) 7. apakšiedaļā — vispārīgas piezīmes.

5. Ja iepirkuma veicējs saistībā ar aptverto iepirkumu pieprasa, lai personas, kuras nav iekļautas Puses XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 1. papildinājumā, veic iepirkumu saskaņā ar īpašām prasībām, attiecībā uz šādām prasībām *mutatis mutandis* piemēro 175. pantu.

Novērtēšana

6. Novērtējot iepirkuma vērtību nolūkā noskaidrot, vai tas ir aptvertais iepirkums, iepirkuma veicējs nesadala iepirkumu atsevišķos iepirkumos, nedz arī izvēlas vai izmanto īpašu vērtēšanas metodi, lai noteiktu iepirkuma vērtību nolūkā to pilnīgi vai daļēji izslēgt no šīs sadaļas piemērošanas jomas.

7. Iepirkuma veicējs norāda provizorisko maksimālo iepirkuma kopējo vērtību attiecībā uz visu tā laikposmu neatkarīgi no tā, vai līguma slēgšanas tiesības piešķir vienam vai vairākiem piegādātājiem, ņemot vērā visus atalgojuma veidus, tostarp prēmijas, honorārus, komisijas maksas un procentus. Ja iepirkumā paredzēta izvēles klauzulu iespēja, iepirkuma veicējs norāda provizorisko maksimālo iepirkuma kopējo vērtību, kurā iekļauti izvēles pirkumi.

8. Ja no individuālas iepirkuma vajadzības izriet vairāk nekā viens līgums vai līgumu piešķiršana atsevišķās daļās (turpmāk "periodiski iepirkumi"), provizorisko maksimālo kopējo vērtību aprēķina, pamatojoties uz:

- a) iepirkuma kopējo vērtību visā tā laikposmā; vai
- b) to viena veida preču vai pakalpojumu periodisko iepirkumu vērtību, kuri piešķirti iepriekšējos 12 mēnešos vai iepirkuma veicēja iepriekšējā finanšu gadā, ja iespējams, koriģējot šo vērtību, lai ņemtu vērā paredzamās pārmaiņas iepērkamo preču vai pakalpojumu daudzumā vai vērtībā nākamajos 12 mēnešos; vai

c) to viena veida preču vai pakalpojumu periodisko iepirkumu provizorisko vērtību, ko paredzēts piešķirt 12 mēnešos pēc sākotnējā līguma piešķiršanas vai iepirkuma veicēja finanšu gadā.

9. Nekas šajā sadaļā neliedz Pusei izstrādāt jaunu iepirkuma politiku, procedūras vai līgumsaistību līdzekļus, ja vien tie atbilst šai sadaļai.

174. PANTS

Izņēmumi

Ar noteikumu, ka šādus pasākumus nepiemēro tādā veidā, ka tie kļūst par patvaļīgas vai neattaisnojamas diskriminācijas līdzekļiem pušu savstarpējās attiecībās vai par slēptu starptautiskās tirdzniecības ierobežojumu, nekas šajā sadaļā nekavē pusi pieņemt vai atstāt spēkā pasākumus, kas:

- a) nepieciešami sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai drošības aizsardzībai;
- b) nepieciešami cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzībai, tostarp attiecīgos vides aizsardzības pasākumus;
- c) nepieciešami intelektuālā īpašuma aizsardzībai; vai
- d) attiecas uz personu ar invaliditāti, labdarības iestāžu vai ieslodzīto ražotajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem.

175. PANTS

Vispārēji principi

1. Attiecībā uz visiem pasākumiem, kas saistīti ar aptverto iepirkumu:
 - a) ES Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji⁵⁹, nekavējoties un bez nosacījumiem attiecībā uz Andu parakstītājvalstu precēm un pakalpojumiem un tiem Andu parakstītājvalstu piegādātājiem, kuri nodrošina šādas preces vai pakalpojumus, piemēro režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, ko tie piemēro attiecībā uz savām precēm, pakalpojumiem un piegādātājiem;
 - b) katra Andu parakstītājvalsts, tostarp tās iepirkuma veicēji, nekavējoties un bez nosacījumiem attiecībā uz ES Puses precēm un pakalpojumiem un tiem ES Puses piegādātājiem, kuri nodrošina šādas preces vai pakalpojumus, piemēro režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, ko tie piemēro attiecībā uz savām precēm, pakalpojumiem un piegādātājiem.
2. Attiecībā uz visiem pasākumiem saistībā ar aptverto iepirkumu Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji:
 - a) attiecībā uz piegādātāju, kas veic uzņēmējdarbību valstī, nepiemēro režīmu, kas būtu mazāk labvēlīgs par režīmu, ko piemēro kādam citam piegādātājam, kas veic uzņēmējdarbību valstī, pamatojoties uz ārvalsts piederības vai īpašumtiesību pakāpi; vai
 - b) nediskriminē piegādātāju, kas veic uzņēmējdarbību valstī, pamatojoties uz to, ka preces vai pakalpojumi, ko šis piegādātājs piedāvā konkrētajam iepirkumam, ir otras Puses preces vai pakalpojumi.

⁵⁹ Par ES Puses "iepirkuma veicējiem" uzskata Eiropas Savienības dalībvalstu "iepirkuma veicējus", kas noteikti XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 1. papildinājumā.

Iepirkuma norise

3. Iepirkuma veicējs veic aptverto iepirkumu pārredzamā un objektīvā veidā, kas ļauj izvairīties no interešu konflikta un novērst korupciju.

Konkursa procedūras

4. Iepirkuma veicējs izmanto atklātas, selektīvas un ierobežotas konkursa procedūras saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem un atbilstīgi šai sadaļai.

Elektronisko sakaru līdzekļu izmantošana

5. Ja aptvertā iepirkuma procedūru veic, izmantojot elektroniskos sakaru līdzekļus, iepirkuma veicējs:

- a) nodrošina, ka iepirkums tiek veikts, izmantojot informācijas tehnoloģijas sistēmas un programmatūru, tostarp ar informācijas autentifikāciju un šifrēšanu saistītas sistēmas un programmatūru, kas ir vispārēji pieejama un sadarbspējīga ar citām vispārēji pieejamām informācijas tehnoloģijas sistēmām un programmatūru; un
- b) uztur mehānismus, kas nodrošina daļības pieteikumu un konkursa piedāvājumu integritāti, tostarp ļauj konstatēt saņemšanas laiku un novērš nesankcionētu piekļuvi tiem.

Izcelsmes noteikumi

6. Aptvertā iepirkuma vajadzībām neviena Puse nedrīkst piemērot precēm vai pakalpojumiem, ko importē vai piegādā no otras Puses, tādus izcelsmes noteikumus, kuri atšķiras no izcelsmes noteikumiem, kurus šī Puse tajā pašā laikā parastajā tirdzniecības gaitā piemēro šo pašu preču vai pakalpojumu importam vai piegādēm no šīs pašas Puses.

Kompensācijas darījumi

7. Atbilstīgi šīs sadaļas vai ar to saistītā pielikuma noteikumiem neviena Puse nepieprasa, neņem vērā, neuzliek vai nepiemēro kompensācijas darījumus.

Ar iepirkumu nesaistīti pasākumi

8. Šā panta 1. un 2. punkts neattiecas uz muitas nodokļiem un maksājumiem, kas piemēroti attiecībā uz importu vai saistībā ar to, uz šādu nodokļu un maksājumu iekasēšanas metodi, citiem importa noteikumiem un formalitātēm un uz pasākumiem, kas ietekmē tirdzniecību ar pakalpojumiem, bet kas nav pasākumi, kuri reglamentē aptverto iepirkumu.

176. PANTS

Iepirkuma informācijas publicēšana

1. Katra Puse:

- a) nekavējoties publicē visus ar aptverto iepirkumu saistītos vispārējās piemērojamības pasākumus un visus šādu pasākumu grozījumus oficiāli izraudzītā elektroniskā vai drukātā plašsaziņas līdzeklī, kas tiek plaši izplatīts un ir viegli pieejams sabiedrībai;
- b) pēc pieprasījuma sniedz šo pasākumu skaidrojumu otrai Pusei;
- c) XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 2. papildinājumā norāda elektroniskos vai drukātos plašsaziņas līdzekļus, kuros Puse publicē a) apakšpunktā minēto informāciju; un
- d) XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 3. papildinājumā norāda elektroniskos plašsaziņas līdzekļus, kuros Puse publicē paziņojumus, kas noteikti šajā pantā, 177. pantā, 180. panta 1. punktā un 188. panta 2. punktā.

2. Katra Puse nekavējoties paziņo pārējām Pusēm par visiem grozījumiem informācijā, kas sniegta XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 2. un 3. papildinājumā.

177. PANTS

Paziņojumu publicēšana

Paziņojums par gaidāmo iepirkumu

1. Attiecībā uz katru aptverto iepirkumu, izņemot, ja pastāv 185. pantā izklāstītie apstākļi, iepirkuma veicējs publicē paziņojumu par gaidāmo iepirkumu atbilstīgajā plašsaziņas līdzeklī, kas norādīts XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 3. papildinājumā. Katrā šādā paziņojumā iekļauj XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 4. papildinājumā norādīto informāciju. Šie paziņojumi ar elektronisko sakaru līdzekļu starpniecību bez maksas ir pieejami vienotā piekļuves punktā.

Paziņojums par plānotu iepirkumu

2. Katra Puse mudina savus iepirkuma veicējus iespējami agri katrā finanšu gadā publicēt paziņojumu par plānotajiem iepirkumiem. Paziņojumā būtu jānorāda iepirkuma priekšmets un paziņojuma par gaidāmo iepirkumu plānotais publicēšanas datums.

3. Iepirkuma veicējs, kas norādīts XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 1. papildinājuma 3. apakšiedaļā, var izmantot paziņojumu par plānoto iepirkumu kā paziņojumu par gaidāmo iepirkumu, ja tas iekļauj tik daudz informācijas, kas minēta XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 4. papildinājumā, cik vien ir pieejams, un norādi par to, ka ieinteresētajiem piegādātājiem sava ieinteresētība iepirkumā būtu jādara zināma iepirkuma veicējam.

178. PANTS

Dalības nosacījumi

1. Iepirkuma veicējs attiecībā uz dalību iepirkuma procedūrā izvirza vienīgi tādus nosacījumus, kuri ir būtiski, lai pārliecinātos, ka piegādātājam ir juridiskās un finansiālās iespējas un komerciālās un tehniskās spējas nodrošināt attiecīgo iepirkumu.
2. Lai novērtētu, vai piegādātājs atbilst dalības nosacījumiem, iepirkuma veicējs vērtē piegādātāja finanšu, komerciālās un tehniskās iespējas, pamatojoties uz tā darījumdarbību iepirkuma veicēja Puses teritorijā un ārpus tās, un tas attiecībā uz dalību iepirkuma procedūrā nevar izvirzīt nosacījumu, ka attiecīgās Puses iepirkuma veicējam iepriekš ir jābūt piešķirušam piegādātājam vienu vai vairākus līgumus vai ka piegādātājam jābūt iepriekšējai darba pieredzei attiecīgās Puses teritorijā.
3. Veicot 2. punktā minēto novērtējumu, iepirkuma veicējs rīkojas saskaņā ar nosacījumiem, ko tas ir iepriekš norādījis paziņojumos vai konkursa dokumentācijā.
4. Iepirkuma veicējs var izslēgt piegādātāju, pamatojoties uz bankrotu, nepatiesas informācijas sniegšanu, ievērojamiem vai pastāvošiem trūkumiem kādas būtiskas prasības vai pienākuma izpildē, kas bija paredzēts kādā iepriekšējā līgumā vai līgumos, spriedumiem attiecībā uz smagiem noziegumiem vai citiem spriedumiem attiecībā uz nopietniem sabiedriskiem nodarījumiem, profesionālās ētikas pārkāpumiem vai nodokļu nemaksāšanu.

5. Iepirkuma veicējs var lūgt pretendentu norādīt konkursa piedāvājumā to, cik lielu līguma daļu tas plāno nodot izpildei trešām personām, un piedāvātos apakšuzņēmējus. Šāda norāde neskar jautājumu par galvenā līgumslēdzēja atbildību.

179. PANTS

Selektīvs konkurss

1. Ja iepirkuma veicējs plāno izmantot selektīvu konkursa procedūru, tas:
 - a) gaidāmā iepirkuma paziņojumā iekļauj vismaz XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 4. papildinājuma a), b), d), e), h) un i) apakšpunktā norādīto informāciju un uzaicina piegādātājus iesniegt dalības pieteikumu; un
 - b) līdz konkursa piedāvājumu iesniegšanas termiņa sākumam sniedz kvalificētajiem piegādātājiem vismaz XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 4. papildinājuma c), f) un g) apakšpunktā norādīto informāciju.
2. Iepirkuma veicējs par kvalificētiem piegādātājiem atzīst visus vietējos piegādātājus un visus otras Puses piegādātājus, kuri atbilst nosacījumiem, kas izvirzīti dalībai konkrētajā iepirkumā, ja vien iepirkuma veicējs paziņojumā par paredzēto iepirkumu nenosaka ierobežojumus attiecībā uz piegādātāju skaitu, kuriem būs atļauts piedalīties konkursā, un kritērijus ierobežota piegādātāju skaita atlasei.

3. Ja konkursa dokumentācija nav publiski pieejama no 1. punktā minētā paziņojuma publicēšanas dienas, iepirkuma veicējs nodrošina, ka minētie dokumenti vienā un tajā pašā laikā kļūst pieejami visiem kvalificētajiem piegādātājiem saskaņā ar 2. punktu.

180. PANTS

Daudzkārt lietojamais saraksts⁶⁰

1. Iepirkuma veicējs var izveidot vai uzturēt piegādātāju daudzkārt lietojamo sarakstu, ja paziņojums ar uzaicinājumu ieinteresētajiem piegādātājiem pieteikties iekļaušanai sarakstā tiek publicēts katru gadu un gadījumā, ja to publicē, izmantojot elektroniskos sakaru līdzekļus, tas ir nepārtraukti pieejams vienā no piemērotajiem plašsaziņas līdzekļiem, kuri norādīti XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 3. papildinājumā. Šādā paziņojumā iekļauj XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 5. papildinājumā norādīto informāciju.
2. Neatkarīgi no 1. punkta, ja daudzkārt lietojamais saraksts ir spēkā trīs gadus vai mazāku laikposmu, iepirkuma veicējs var publicēt minētajā punktā norādīto paziņojumu tikai vienu reizi, proti, saraksta derīguma termiņa sākumā, ar noteikumu, ka paziņojumā ir norādīts tā derīguma termiņš un ka turpmāki paziņojumi netiks publicēti.
3. Iepirkuma veicējs atļauj piegādātājiem pieteikties iekļaušanai daudzkārt lietojamajā sarakstā jebkurā laikā un saprātīgi īsā laikā iekļauj sarakstā visus kvalificētos piegādātājus.

⁶⁰ Kolumbijā un šā panta 3. punkta un 4. punkta c) apakšpunkta vajadzībām "*concurso de méritos*" gadījumā daudzkārt lietojamiem sarakstiem ar viena gada maksimālo derīguma termiņu iepirkuma veicējs nosaka īpašu sagatavošanas termiņu. Pēc šā termiņa beigām jaunus piegādātājus tajā vairs nevar iekļaut. Tiesības iesniegt konkursa piedāvājumus piešķir tikai sarakstā iekļautajiem piegādātājiem.

4. Iepirkuma veicējs var izmantot paziņojumu, ar kuru piegādātāji tiek aicināti pieteikties iekļaušanai daudzkārt lietojamajā sarakstā, kā paziņojumu par gaidāmo iepirkumu ar noteikumu, ka:

- a) paziņojums tiek publicēts saskaņā ar 1. punktu un tajā ir iekļauta informācija, kas prasīta saskaņā ar XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 5. papildinājumu, visa pieejamā informācija, kas prasīta saskaņā ar XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 4. papildinājumu, un norāde, ka tas ir paziņojums par gaidāmo iepirkumu;
- b) iestāde tiem piegādātājiem, kuri tai ir darījuši zināmu savu ieinteresētību piedalīties minētajā iepirkumā, nekavējoties sniedz pietiekamu informāciju, lai tie varētu izvērtēt savu interesi par dalību iepirkumā, tostarp visu pārējo informāciju, kas prasīta saskaņā ar XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 4. papildinājumu, ciktāl minētā informācija ir pieejama, un
- c) piegādātājam, kurš ir pieteicies iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā saskaņā ar 3. punktu, var atļaut iesniegt konkursa piedāvājumu konkrētajā iepirkumā, kad iepirkuma veicējam ir pietiekami daudz laika, lai pārbaudītu, vai šis piegādātājs atbilst dalības nosacījumiem.

5. Iepirkuma veicējs nekavējoties informē jebkuru piegādātāju, kurš iesniedz lūgumu dalībai iepirkumā vai pieteikumu iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, par lēmumu, kurš pieņemts attiecībā uz šo lūgumu.

6. Ja iepirkuma veicējs noraida piegādātāja lūgumu atļaut piedalīties iepirkumā vai pieteikumu iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, pārtrauc atzīt piegādātāju par kvalificētu piegādātāju vai svītro to no daudzkārt lietojamā sarakstā, tas nekavējoties informē piegādātāju un pēc tā pieprasījuma sniedz rakstisku skaidrojumu par sava lēmuma iemesliem.

181. PANTS

Tehniskās specifikācijas

1. Iepirkuma veicējs neizstrādā, nepieņem un nepiemēro tehniskās specifikācijas, kā arī nenosaka atbilstības novērtēšanas procedūras, kas faktiski rada nevajadzīgus šķēršļus starptautiskai tirdzniecībai, vai nolūkā radīt šādus šķēršļus.
2. Nosakot tehniskās specifikācijas iepērkamajām precēm vai pakalpojumiem, iepirkuma veicējs attiecīgajos gadījumos:
 - a) izklāsta tehniskās specifikācijas izpildījuma un funkcionālo prasību aspektā, nevis konstrukcijas vai aprakstošu parametru aspektā; un
 - b) tehnisko specifikāciju pamatā izmanto starptautiskos standartus, ja tādi pastāv, bet citādi — valsts tehniskos noteikumus, atzītus valsts standartus vai būvniecības noteikumus.

3. Ja tehniskajās specifikācijās tiek izmantotas konstrukcijas vai aprakstoši parametri, iepirkuma veicējs vajadzības gadījumā norāda, ka tas izskatīs tos konkursa piedāvājumus par līdzvērtīgu preču vai pakalpojumu piegādi, kuri acīmredzami atbildīs iepirkuma prasībām, iekļaujot konkursa dokumentācijā tādus vārdus kā "vai līdzvērtīgs".
4. Iepirkuma veicējs tehniskajās specifikācijās norāda vai pieprasa konkrētu preču zīmi vai tirdzniecības zīmi, patentu, autortiesības, dizainparaugu, modeli, izcelsmi, ražotāju vai piegādātāju vienīgi tad, ja citādi nav iespējams pietiekami precīzi vai saprotami raksturot iepirkuma prasības, un ar noteikumu, ka šādos gadījumos iestāde konkursa dokumentācijā iekļauj vārdus "vai līdzvērtīgs".
5. Iepirkuma veicējs no personas, kura var būt komerciāli ieinteresēta iepirkumā, nepieprasa un nepieņem tādus ieteikumus, kas var izslēgt konkurenci un ko var izmantot, gatavojot vai pieņemot tehniskās specifikācijas konkrētam iepirkumam.
6. Katra Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji, saskaņā ar šo pantu var sagatavot, pieņemt vai piemērot tehniskās specifikācijas, lai veicinātu dabas resursu saglabāšanu vai aizsargātu vidi.

182. PANTS

Konkursa dokumentācija

1. Iepirkuma veicējs sniedz piegādātājiem konkursa dokumentāciju, kurā ietverta visa informācija, kas vajadzīga, lai piegādātāji varētu sagatavot un iesniegt atbilstīgus konkursa piedāvājumus. Ja vien tas jau nav norādīts paziņojumā par gaidāmo iepirkumu, minētajā dokumentācijā iekļauj pilnīgu aprakstu par prasībām, kas izklāstītas XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 8. papildinājumā.
2. Iepirkuma veicējs nekavējoties atbild uz visiem pamatotiem attiecīgās informācijas pieprasījumiem, ko iesniedzis piegādātājs, kurš piedalās iepirkumā, ja šāda informācija nepiešķir šim piegādātājam priekšrocības salīdzinājumā ar tā konkurentiem iepirkumā.
3. Ja pirms līguma piešķiršanas iepirkuma veicējs maina kritērijus vai prasības, kuras noteiktas paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai konkursa dokumentācijā, kas sniegta piegādātājiem, kuri piedalās konkursā, vai arī groza paziņojumu vai konkursa dokumentāciju, tas rakstiski nosūta visas šādas izmaiņas vai grozīto vai atkārtoti izdoto paziņojumu, vai konkursa dokumentāciju:
 - a) visiem piegādātājiem, kuri piedalās konkursā, kad tiek grozīta informācija, ja tie ir zināmi, un visos pārējos gadījumos — tādā pašā veidā, kā tika sniegta sākotnējā informācija; un
 - b) pienācīgā laikā, lai vajadzības gadījumā minētie piegādātāji varētu grozīt konkursa piedāvājumus un iesniegt tos atkārtoti.

183. PANTS

Termiņi

Iepirkuma veicējs atbilstīgi tā pamatotām vajadzībām atvēl piegādātājiem pietiekamu laiku, lai tie varētu sagatavot un iesniegt pieteikumus dalībai iepirkumā un atbilstīgus konkursa piedāvājumus, ņemot vērā tādus faktorus kā iepirkuma raksturs un sarežģītība, apakšuzņēmuma līgumu paredzamais apjoms un laiks, kas vajadzīgs konkursa pieteikumu pārsūtīšanai no ārvalstīm, kā arī no iekšzemes punktiem, ja netiek izmantoti elektroniskie sakaru līdzekļi. Piemērojamie termiņi ir norādīti XII pielikuma (Publiskais iepirkums) 6. papildinājumā.

184. PANTS

Sarunas

1. Puse var noteikt saviem iepirkuma veicējiem rīkot sarunas:
 - a) saistībā ar iepirkumiem, attiecībā uz kuriem tās ir norādījušas šādu nodomu paziņojumā par gaidāmo iepirkumu, vai
 - b) kad no novērtējuma izriet, ka neviens konkursa piedāvājums nav acīmredzami izdevīgāks par citiem piedāvājumiem atbilstīgi paziņojumos vai konkursa dokumentācijā noteiktajiem konkrētajiem vērtēšanas kritērijiem.

2. Iepirkuma veicējs:

- a) nodrošina, ka to piegādātāju izslēgšana, kuri piedalās sarunās, notiek saskaņā ar vērtēšanas kritērijiem, kas izklāstīti paziņojumos vai konkursa dokumentācijā; un
- b) ja sarunas tiek izbeigtas, nosaka vienotu termiņu pārējiem piegādātājiem jaunu vai pārskatītu konkursa piedāvājumu iesniegšanai.

185. PANTS

Ierobežota konkursa procedūra

Iepirkuma veicējs var izmantot ierobežotu konkursa procedūru un izvēlēties nepiemērot 177. līdz 180. pantu, 182. līdz 184. pantu, 186. pantu un 187. pantu vienīgi saskaņā ar šādiem nosacījumiem:

- a) ja:
 - i) nav iesniegts neviens konkursa piedāvājums vai neviens piegādātājs nav pieteicies dalībai;
 - ii) nav iesniegts neviens konkursa piedāvājums, kas atbilst konkursa dokumentācijas būtiskajām prasībām;

iii) neviens piegādātājs neatbilst dalības nosacījumiem; vai

iv) iesniegtie konkursa piedāvājumi saistīti ar slepenu vienošanos;

ar noteikumu, ka konkursa dokumentācijas prasības nav būtiski mainītas;

- b) ja preces vai pakalpojumus var piegādāt vienīgi konkrēts piegādātājs un nav pieņemamas alternatīvas vai aizstājēju preču vai pakalpojumu, jo iepirkums saistīts ar mākslas darbiem; patentu, autortiesību vai citu ekskluzīvu tiesību aizsardzības dēļ; vai tāpēc, ka tehnisku iemeslu dēļ nepastāv konkurence kā, piemēram, *intuitu personae* pakalpojumu iepirkuma gadījumā;
- c) attiecībā uz sākotnējā piegādātāja veiktām tādu preču vai pakalpojumu papildu piegādēm, kas nebija iekļautas sākotnējā iepirkumā, ja šādu papildu preču vai pakalpojumu piegādātāja maiņa:
- i) nav iespējama tādu ekonomisku vai tehnisku iemeslu dēļ kā, piemēram, prasības par aizstājamību vai sadarbību ar esošajām iekārtām, programmatūru, pakalpojumiem vai instalācijām, kas iepirkas sākotnējā iepirkumā; un
- ii) radītu iepirkuma veicējam ievērojamas neērtības vai izmaksu būtisku pieaugumu;

- d) ciktāl tas noteikti vajadzīgs gadījumā, ja tādu notikumu ietekmē, ko iepirkuma veicējs nav varējis paredzēt, radusies ārkārtēja steidzamība un preces vai pakalpojumus nav iespējams laikus iegūt, izmantojot atklāto vai selektīvo konkursa procedūru;
- e) attiecībā uz precēm, ko iegādājas preču tirgū;
- f) ja iepirkuma veicējs iepērk paraugus vai pirmo preci vai pakalpojumu, kas izstrādāts pēc tā pieprasījuma saistībā ar konkrētu līgumu par izpēti, izmēģinājumu, pētījumu vai oriģinālizstrādi un šā līguma vajadzībām;
- g) attiecībā uz pirkumiem, ko veic saskaņā ar īpaši izdevīgiem nosacījumiem, kuri pastāv vienīgi ļoti īsā laikposmā īpašas realizācijas gadījumā, piemēram, likvidācijas, maksātnespējas administrēšanas vai bankrota dēļ, bet ne attiecībā uz regulāriem pirkumiem no pastāvīgajiem piegādātājiem; vai
- h) ja līguma slēgšanas tiesības piešķir dizainparaugu konkursa uzvarētājam, ar noteikumu, ka konkurss ir bijis organizēts atbilstīgi šīs sadaļas principiem un dalībniekus vērtējusi neatkarīga žūrija nolūkā piešķirt uzvarētājam dizainparaugu līguma slēgšanas tiesības.

186. PANTS

Elektroniskās izsoles

Ja iepirkuma veicējs plāno veikt aptvertā iepirkuma procedūru, izmantojot elektronisko izsoli, pirms elektroniskās izsoles sākšanas tas katram dalībniekam dara zināmu:

- a) automātiskās vērtēšanas metodi, tostarp matemātisku formulu, kuras pamatā ir vērtēšanas kritēriji, kas izklāstīti konkursa dokumentācijā, un kuru izsoles laikā izmantos automātiskā klasificēšanā vai pārklassificēšanā;
- b) tās konkursa piedāvājuma elementu sākotnējās novērtēšanas rezultātus, ja līguma slēgšanas tiesības plānots piešķirt visizdevīgākajam piedāvājumam; un
- c) jebkuru citu attiecīgo informāciju, kas saistīta ar izsoles norisi.

187. PANTS

Konkursa piedāvājumu izskatīšana un līguma slēgšanas tiesību piešķiršana

1. Iepirkuma veicējs saņem, atver un izskata visus konkursa piedāvājumus saskaņā ar procedūrām, kuras garantē iepirkuma procesa godīgumu un objektivitāti un piedāvājumu konfidencialitāti. Tas arī patur slepenībā konkursa piedāvājumus vismaz līdz to atvēršanai.

2. Lai konkursa piedāvājumu izskatītu saistībā ar līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, to iesniedz rakstiski un atvēšanas brīdī tas atbilst pamatprasībām, kas izklāstītas paziņojumos un konkursa dokumentācijā, un tas ir saņemts no piegādātāja, kurš atbilst dalības nosacījumiem.
3. Ja vien iepirkuma veicējs nenolemj, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršana neatbilst sabiedrības interesēm, tas piešķir līguma slēgšanas tiesības tam piegādātājam, kurš ir atzīts par spējīgu izpildīt līguma noteikumus un kura iesniegtais piedāvājums ir atzīts par visizdevīgāko, pamatojoties vienīgi uz tiem kritērijiem, kas norādīti paziņojumos un konkursa dokumentācijā, vai kurš piedāvājis viszemāko cenu, ja cena ir vienīgais kritērijs.
4. Ja iepirkuma veicējs saņem konkursa piedāvājumu, kurā cena ir nesamērīgi zemāka par citos iesniegtajos piedāvājumos norādīto cenu, tas var konsultēties ar piegādātāju, lai pārliecinātos, ka tas atbilst dalības nosacījumiem un spēj izpildīt līguma noteikumus.

188. PANTS

Iepirkuma informācijas pārredzamība

1. Iepirkuma veicējs nekavējoties informē piegādātājus, kuri piedalās konkursā, par tā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas lēmumiem un pēc pieprasījuma sniedz šādu informāciju rakstiski. Ievērojot 189. panta 2. un 3. punktu, iepirkuma veicējs pēc pieprasījuma sniedz neizraudzītajam piegādātājam paskaidrojumu par iemesliem, kādēļ tas nav izraudzīts, un par izraudzītā piegādātāja piedāvājuma salīdzinošajām priekšrocībām.

2. Ne vēlāk kā 72 dienas pēc katra šīs sadaļas piemērošanas jomā ietilpstoša līguma piešķiršanas iepirkuma veicējs publicē paziņojumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu piemērotā drukātā vai elektroniskā plašsaziņas līdzeklī, kas norādīts XII pielikuma (Publiskais iepirkums)
2. papildinājumā, un norāda šajā paziņojumā vismaz XII pielikuma (Publiskais iepirkums)
7. papildinājumā noteikto informāciju. Ja izmanto vienīgi elektronisku plašsaziņas līdzekli, informācija ir viegli pieejama pieņemamā laikposmā.
3. Iepirkuma veicējs glabā ziņojumus un ierakstus par konkursa procedūrām, kas saistītas ar aptvertajiem iepirkumiem, tostarp ziņojumus, kas noteikti XII pielikuma (Publiskais iepirkums)
7. papildinājumā, un saglabā šādus ziņojumus un ierakstus vismaz trīs gadus pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas.

189. PANTS

Informācijas izpaušana

1. Puse pēc otras Puses pieprasījuma nekavējoties sniedz visu informāciju, kas vajadzīga, lai noteiktu, vai iepirkuma procedūra veikta godīgi, objektīvi un saskaņā ar šo sadaļu, tostarp informāciju par izraudzītā piegādātāja parametriem un salīdzinošajām priekšrocībām. Gadījumos, kad šīs informācijas izpaušana varētu kaitēt konkurencei turpmākos konkursos, Puse, kura saņem minēto informāciju, neizpauž to piegādātājiem, iepriekš neapspriežoties ar Pusi, kas šo informāciju sniegusi, un nesaņemot tās piekrišanu.

2. Neatkarīgi no citiem šīs sadaļas noteikumiem Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji, nesniedz piegādātājiem informāciju, kura varētu kaitēt godīgai konkurencei starp piegādātājiem.

3. Nekas šajā sadaļā neliek Pusei, tostarp tās iepirkuma veicējiem, pārvaldes iestādēm un pārbaudes iestādēm atklāt konfidenciālu informāciju, ja tas traucētu tiesību aktu izpildei, varētu ietekmēt godīgu konkurenci starp piegādātājiem, kaitētu konkrētu personu likumīgām komerciālajām interesēm, tostarp intelektuālā īpašuma aizsardzībai, vai būtu citādi pretrunā sabiedrības interesēm.

190. PANTS

Vietējās pārskatīšanas procedūras

1. Katra Puse uztur vai izveido savlaicīgu, efektīvu, pārredzamu un nediskriminējošu administratīvās pārskatīšanas vai pārskatīšanas tiesā procedūru, ko piegādātājs, kurš ir ieinteresēts vai ir bijis ieinteresēts aptvertajā iepirkumā, var izmantot, lai apstrīdētu:

a) šīs sadaļas pārkāpumu; vai

- b) gadījumā, ja saskaņā ar Puses tiesību aktiem piegādātājam nav tiesību tieši apstrīdēt šīs sadaļas pārkāpumu, to Puses pasākumu neizpildi, ar kuriem īsteno šo sadaļu,

kas pastāv saistībā ar aptverto iepirkumu.

2. Procedūras noteikumi, ko piemēro visos 1. punktā minētās apstrīdēšanas gadījumos, ir izklāstīti rakstveidā un darīti vispārēji pieejami.

3. Ja piegādātājs atbilstīgi 1. punktā minētajam iesniedz sūdzību saistībā ar aptverto iepirkumu, kurā tas ir ieinteresēts vai ir bijis ieinteresēts, norādot, ka ir izdarīts pārkāpums vai nav izpildīti pasākumi, attiecīgā Puse mudina savu iepirkuma veicēju un piegādātāju risināt šo jautājumu, savstarpēji apspriežoties. Iepirkuma veicējs objektīvi un savlaicīgi izskata jebkuru šādu sūdzību, neietekmējot piegādātāja dalību notiekošā vai turpmākā iepirkumā vai tā tiesības pieprasīt korektīvus pasākumus saskaņā ar administratīvās pārskatīšanas vai pārskatīšanas tiesā procedūru.

4. Katram piegādātājam tiek dots pietiekams laiks sagatavot un iesniegt sūdzību, un šis laikposms nekādā gadījumā nedrīkst būt īsāks par 10 dienām no dienas, kad apstrīdēšanas pamats kļuvis zināms piegādātājam vai kad tam vajadzētu būt kļuvušam zināmam.

5. Katra Puse izveido vai pilnvaro vismaz vienu neitrālu un no saviem iepirkuma veicējiem neatkarīgu administratīvu iestādi vai tiesas iestādi, kas pieņem un izskata piegādātāju sūdzības, kas iesniegtas saistībā ar aptverto iepirkumu.

6. Ja sākotnēji sūdzību izskata iestāde, kas nav 5. punktā minētā iestāde, attiecīgā Puse nodrošina, ka piegādātājs var panākt sākotnējā lēmuma pārskatīšanu neitrālā administratīvā iestādē vai tiesu iestādē, kas nav atkarīga no tā iepirkuma veicēja, kura iepirkums tiek apstrīdēts. Pārskatīšanas iestāde, kas nav tiesa, ir pakļauta tiesas iestāžu uzraudzībai vai arī piemēro procedūras, kas nodrošina, ka:

- a) iepirkuma veicējs rakstiski atbild uz sūdzību un sniedz visus būtiskos dokumentus pārskatīšanas iestādei;
- b) procesa dalībniekiem (turpmāk "dalībnieki") ir tiesības tikt uzklausi, pirms pārskatīšanas iestāde pieņem lēmumu attiecībā uz sūdzību;
- c) dalībnieki var tikt pārstāvēti un pavadīti;
- d) dalībnieki var piedalīties visos procesos;
- e) dalībniekiem ir tiesības pieprasīt, lai tiesas process būtu atklāts un lai tajā varētu piedalīties liecinieki; un
- f) lēmumi vai ieteikumi attiecībā uz piegādātāju sūdzībām tiek sniegti savlaicīgi un rakstiski, un tajos tiek sniegts katra lēmuma vai ieteikuma pamatojums.

7. Katra Puse pieņem vai atstāj spēkā procedūras, kuras nodrošina:
- a) ātrus pagaidu pasākumus, lai saglabātu piegādātājam iespēju piedalīties iepirkumā. Šādu pagaidu pasākumu rezultātā iepirkuma process var tikt apturēts. Procedūrās var paredzēt, ka, pieņemot lēmumu par to, vai šādi pasākumi jāpieņem, var ņemt vērā sevišķi svarīgu nelabvēlīgu ietekmi uz konkrētajām interesēm, tostarp sabiedrības interesēm. Pasākumu nepieņemšanas pamatojumu sniedz rakstiski;
 - b) šīs sadaļas pārkāpumu labojumu vai kompensāciju par ciestajiem zaudējumiem vai kaitējumu, ja pārskatīšanas iestāde konstatējusi, ka ir noticis 1. punktā minētais pārkāpums vai nav izpildīti pasākumi. Šādu labojumu vai kompensāciju var ierobežot līdz konkursa piedāvājuma sagatavošanas izmaksām vai ar sūdzību saistītām izmaksām, vai līdz abām šīm izmaksām.

191. PANTS

Aptvēruma grozījumi un labojumi

1. Ja Puse groza šajā sadaļā noteiktā iepirkuma aptvērumu, tā:
- a) paziņo to rakstiski pārējām Pusēm; un
 - b) paziņojumā iekļauj ierosinājumu par piemērotiem kompensējošiem pielāgojumiem pārējām Pusēm, lai saglabātu aptvērumu tādā līmenī, kas ir pielīdzināms līmenim, kurš pastāvējis pirms grozījuma veikšanas.

2. Neatkarīgi no 1. punkta b) apakšpunkta Pusei nav jānodrošina kompensējoši pielāgojumi, ja:

- a) konkrētais grozījums ir neliels vai paredz pēc būtības formālu labojumu; vai
- b) ierosinātais grozījums attiecas uz vienību, kuru Puse vairs faktiski nekontrolē vai neietekmē.

3. Ja otra Puse nepiekrīt, ka:

- a) ierosinātais pielāgojums, kas minēts 1. punkta b) apakšpunktā, ir pietiekams, lai saglabātu tādu līmeni, kas pielīdzināms aptvēruma līmenim, par kuru panākta savstarpēja vienošanās;
- b) ierosinātais grozījums ir 2. punkta a) apakšpunktā minētais neliels grozījums vai formālais labojums; vai
- c) ierosinātais grozījums attiecas uz vienību, kuru, kā minēts 2. punkta b) apakšpunktā, Puse vairs faktiski nekontrolē vai neietekmē;

šādai otrai Pusei ir jāsniedz savi iebildumi rakstiski 30 dienu laikā pēc 1. punktā minētā paziņojuma saņemšanas, pretējā gadījumā, tostarp XII sadaļas (Domstarpību izšķiršana) vajadzībām, tiek uzskatīts, ka šī otra Puse piekrīt pielāgojumam vai ierosinātajam grozījumam.

4. Ja Puses Tirdzniecības komitejā vienojas par ierosinātu grozījumu, labojumu vai nelielu grozījumu un ja neviena Puse nav iebildusi 30 dienu laikā atbilstīgi 3. punktam, Puses nekavējoties groza attiecīgo pielikumu.

5. ES Puse var jebkurā brīdī iesaistīties divpusējās sarunās ar kādu Andu parakstītājvalsti, lai paplašinātu piekļuvi tirgum, kas savstarpēji piešķirta šajā sadaļā.

192. PANTS

Mikrouzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu līdzdalība

1. Puses atzīst mikrouzņēmumu un MVU līdzdalības valsts iepirkumā būtisko nozīmi.

2. Puses arī atzīst to uzņēmējdarbības apvienību nozīmi, kas tiek veidotas starp Pušu piegādātājiem, jo īpaši starp mikrouzņēmumiem un MVU, tostarp kopīgas līdzdalības konkursa procedūrās nozīmi.

3. Puses vienojas apmainīties ar informāciju un kopīgi strādāt ar mērķi atvieglināt mikrouzņēmumu un MVU piekļuvi publiskā iepirkuma procedūrām, metodēm un līgumslēgšanas prasībām, īpašu uzmanību pievēršot šo uzņēmumu īpašajām vajadzībām.

193. PANTS

Sadarbība

1. Puses atzīst tādas sadarbības nozīmi, kuras mērķis ir uzlabot izpratni par Pušu publiskā iepirkuma sistēmām, kā arī uzlabot piekļuvi Pušu tirgiem jo īpaši tiem piegādātājiem, kuri ir mikrouzņēmumi un mazie un vidējie uzņēmumi.
2. Puses cenšas sadarboties šādos jautājumos:
 - a) pieredzes un informācijas apmaiņa, piemēram, par tiesisko regulējumu, paraugpraksi un statistiku;
 - b) elektronisko sakaru līdzekļu izstrāde un izmantošana publiskā iepirkuma sistēmās;
 - c) spēju veidošana un tehniskais atbalsts piegādātājiem saistībā ar piekļuvi publiskā iepirkuma tirgum;
 - d) institucionāla stiprināšana šīs sadaļas noteikumu īstenošanas nolūkā, tostarp valsts pārvaldes personāla apmācība; un
 - e) spēju veidošana, lai nodrošinātu piekļuvi iepirkuma iespējām vairākās valodās.

3. ES Puse pēc pieprasījuma un atbilstīgi saviem ieskatiem sniedz palīdzību potenciālajiem pretendentiem no Andu parakstītājvalstīm saistībā ar konkursa piedāvājumu iesniegšanu un to preču vai pakalpojumu atlasī, kas varētu interesēt Eiropas Savienību vai tās dalībvalstu iepirkuma veicējus. ES Puse arī palīdz šiem potenciālajiem pretendentiem izpildīt tehniskos noteikumus un standartus, kas saistīti ar precēm vai pakalpojumiem, kurus ir paredzēts iegādāties attiecīgajā iepirkumā.

194. PANTS

Publiskā iepirkuma apakškomiteja

1. Ar šo Puses izveido Publiskā iepirkuma apakškomiteju, kurā ietilpst katras Puses pārstāvji.
2. Apakškomiteja:
 - a) novērtē šīs sadaļas īstenošanu, tostarp to iespēju izmantošanu, ko piedāvā uzlabota piekļuve publiskajam iepirkumam, un iesaka Pusēm piemērotus pasākumus;
 - b) novērtē un uzrauga pasākumus, kas saistīti ar Pušu sniegto sadarbību; un
 - c) neskarot 191. panta 5. punktu, apsver turpmākas sarunas, kuru mērķis ir paplašināt šīs sadaļas aptvērumu.

3. Publiskā iepirkuma apakškomitejas sanāksmes notiek pēc Puses pieprasījuma laikā un vietā, par ko panākta vienošanās, un sanāksmes tiek protokolētas.

VII SADAĻA

INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS

1. NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

195. PANTS

Mērķi

Šīs sadaļas mērķi ir šādi:

- a) veicināt novatorismu un jaunradi un atvieglināt novatorisku un radošu ražojumu ražošanu un laišanu tirgū starp Pusēm; un
- b) sasniegt intelektuālā īpašuma tiesību pienācīgu un efektīvu aizsardzības un īstenošanas līmeni, kas veicina tehnoloģijas nodošanu un izplatīšanu un sekmē sociālo un ekonomisko labklājību un līdzsvaru starp turētāju tiesībām un sabiedrības interesēm.

196. PANTS

Pienākumu būtība un piemērošanas joma

1. Puses atkārtoti apstiprina tiesības un pienākumus, kas noteikti PTO Nolīgumā par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem (turpmāk "TRIPS nolīgums") un citos daudzpusējos nolīgumos, kas attiecas uz intelektuālo īpašumu, kā arī nolīgumos, kas tiek administrēti Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijas (turpmāk "WIPO") uzraudzībā, kurā Puses ir dalībnieces.
2. Šīs sadaļas noteikumi papildina un precizē tiesības un pienākumus, ko Puses uzņēmušās ar *TRIPS* nolīgumu un citiem ar intelektuālo īpašumu saistītiem daudzpusējiem nolīgumiem, kuriem tās ir pievienojušās, un līdz ar to neviens šīs sadaļas noteikums nav pretrunā šādu daudzpusēju nolīgumu noteikumiem vai nekaitē tiem.
3. Puses atzīst nepieciešamību uzturēt līdzsvaru starp intelektuālā īpašuma turētāju tiesībām un sabiedrības interesēm, jo īpaši tādās jomās kā izglītība, kultūra, pētniecība, sabiedrības veselība, pārtikas nodrošinājums, vide, piekļuve informācijai un tehnoloģijas nodošana.
4. Puses atzīst un atkārtoti apstiprina tiesības un pienākumus, kas noteikti 1992. gada 5. jūnijā pieņemtajā Konvencijā par bioloģisko daudzveidību (turpmāk "KBD"), un atbalsta un veicina centienus izveidot savstarpēji veicinošu saikni starp *TRIPS* nolīgumu un šo konvenciju.

5. Šajā nolīgumā intelektuālā īpašuma tiesības ietver:
- a) autortiesības, tostarp autortiesības uz datorprogrammām un datubāzēm;
 - b) ar autortiesībām saistītas blakustiesības;
 - c) tiesības uz patentu;
 - d) preču zīmes;
 - e) tirdzniecības zīmes, ciktāl tās attiecīgajos valsts tiesību aktos ir aizsargātas kā ekskluzīvas īpašumtiesības;
 - f) dizainparaugus;
 - g) integrālskāmu konfigurācijas shēmas (topogrāfija);
 - h) ģeogrāfiskās izcelsmes norādes;
 - i) augu šķirnes; un
 - j) neizpaustas informācijas aizsardzību.

6. Šā nolīguma vajadzībām intelektuālā īpašuma aizsardzība ietver aizsardzību pret negodīgu konkurenci, kā minēts 10.bis pantā Parīzes Konvencijā par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību (kas pārskatīta ar Stokholmas 1967. gada aktu) (turpmāk "Parīzes Konvencija").

197. PANTS

Vispārēji principi

1. Ievērojot šīs sadaļas noteikumus, katra Puse, formulējot vai grozot savus normatīvos aktus, var piemērot izņēmumus un atkāpes, kas ir iespējamās saskaņā ar daudzpusējiem intelektuālā īpašuma nolīgumiem, jo īpaši, kad tiek pieņemti pasākumi, kas nepieciešami sabiedrības veselības vai pārtikas aizsardzībai, kā arī tam, lai nodrošinātu piekļuvi medikamentiem.

2. Puses atzīst ceturtajā ministru konferences Dohā pieņemtās deklarācijas būtisko nozīmi un jo īpaši Dohas Deklarāciju par *TRIPS* nolīgumu un sabiedrības veselības aizsardzību, kas tika pieņemta PTO ministru konferences 2001. gada 14. novembrī un turpmākajos pasākumos. Šajā nozīmē Puses, kad tās interpretē un īsteno šajā sadaļā noteiktās tiesības un pienākumus, nodrošina atbilstību šai deklarācijai.

3. Puses veicina, ka tiek īstenots un ievērots PTO Ģenerālpadomes 2003. gada 30. augusta Lēmums par 6. punktu Dohas Deklarācijā par *TRIPS* nolīgumu un sabiedrības veselības aizsardzību, kā arī Ženēvā 2005. gada 6. decembrī parakstītais Protokols par grozījumiem *TRIPS* nolīgumā.
4. Puses arī atzīst to, ka ir svarīgi veicināt Pasaules Veselības asamblejas (*WHA*) 2008. gada 24. maija Rezolūcijas 61.21 "Pasaules stratēģija un rīcības plāns sabiedrības veselības, inovācijas un intelektuālā īpašuma jomā" īstenošanu.
5. Saskaņā ar *TRIPS* nolīgumu neviens šīs sadaļas noteikums neliedz Pusei pieņemt pasākumu, kas nepieciešams, lai novērstu, ka intelektuālā īpašuma tiesību īpašnieki ļaunprātīgi izmanto šīs tiesības, vai tādas darbības, kas nepamatoti ierobežo tirdzniecību vai nelabvēlīgi ietekmē tehnoloģijas starptautisku nodošanu.
6. Puses atzīst, ka tehnoloģijas nodošana veicina valsts spēju stiprināšanu ar mērķi izveidot stabilu un dzīvotspējīgu tehnoloģisko pamatu.
7. Puses atzīst informācijas un sakaru tehnoloģiju ietekmi uz literatūras darbu un mākslas darbu, mākslinieciska izpildījuma, fonogrammu un apraides patēriņu un tāpēc uzskata, ka jānodrošina autortiesību un blakustiesību pienācīga aizsardzība digitālajā vidē.

198. PANTS

Valsts režīms

Saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību⁶¹ katra Puse attiecībā uz otras Puses valstspiederīgajiem piemēro režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, ko tā piemēro attiecībā uz saviem valstspiederīgajiem, ievērojot izņēmumus, kas jau noteikti *TRIPS* nolīguma 3. un 5. pantā.

199. PANTS

Lielākās labvēlības režīms

Intelektuālā īpašuma aizsardzības jomā jebkuru priekšrocību, labvēlību, privilēģiju vai imunitāti, ko Puse piešķir kādas citas valsts valstspiederīgajiem, nekavējoties un bez nosacījumiem piemēro arī attiecībā uz pārējo Pušu valstspiederīgajiem, ievērojot *TRIPS* nolīguma 4. un 5. pantā noteiktos izņēmumus.

⁶¹ Šā nolīguma 198. un 199. pantā termins "aizsardzība" ietver jautājumus, kas ietekmē intelektuālā īpašuma tiesību pieejamību, iegūšanu, piemērošanas jomu, uzturēšanu un īstenošanu, kā arī tos jautājumus, kas ietekmē šajā sadaļā īpaši apspriesto intelektuālā īpašuma tiesību izmantošanu.

200. PANTS

Tiesību izsmelšana

Katrai Pusei ir tiesības izveidot savu režīmu intelektuālā īpašuma tiesību izsmelšanai, ievērojot *TRIPS* nolīguma noteikumus.

2. NODAĻA

BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS UN TRADICIONĀLO ZINĀŠANU AIZSARDZĪBA

201. PANTS

1. Puses atzīst bioloģiskās daudzveidības, tās komponentu un pamatiedzīvotāju un vietējo kopienu⁶² saistīto tradicionālo zināšanu, jauninājumu un praktiskās pieredzes nozīmi un vērtību. Turklāt Puses atkārtoti apstiprina to suverēnās tiesības uz saviem dabas resursiem un atzīst savas tiesības un pienākumus, kas noteiktas KBD attiecībā uz piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un šo ģenētisko resursu izmantošanā gūto labumu godīgu un vienlīdzīgu sadali.

⁶² Atbilstīgā gadījumā terminu "pamatiedzīvotāji un vietējās kopienas" attiecina arī uz afroamerikāņu pēctečiem.

2. Puses atzīst pamatiedzīvotāju un vietējo kopienu iepriekšējo, pašreizējo un turpmāko ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības un visu tās komponentu saglabāšanā un ilgtspējīgā izmantošanā un pamatiedzīvotāju un vietējo kopienu tradicionālo zināšanu⁶³ ieguldījumu kultūrā un nāciju ekonomiskajā un sociālajā attīstībā kopumā.
3. Atbilstīgi saviem tiesību aktiem Puses saskaņā ar KBD 8. panta j) apakšpunktu respektē, saudzē un saglabā pamatiedzīvotāju un vietējo kopienu ar tradicionālo dzīvesveidu uzkrātās zināšanas, jauninājumus un praktisko pieredzi, kas ir būtiski bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai, un ar šādu zināšanu turētāju, jauninājumu veidotāju un pieredzes uzkrājēju iepriekšēju apzinātu piekrišanu veicina to plašāku izmantošanu un sekmē to izmantošanā gūto labumu taisnīgu sadali.
4. Saskaņā ar KBD 15. panta 7. punktu Puses atkārtoti atzīst savu pienākumu veikt pasākumus, lai nodrošinātu ģenētisko resursu izmantošanā gūto labumu taisnīgu un vienlīdzīgu sadali. Puses arī atzīst, ka savstarpēji saskaņotajos nosacījumos var ietilpt labumu sadales pienākumi, kas saistīti ar intelektuālā īpašuma tiesībām, kuras izriet no ģenētisko resursu un saistīto tradicionālo zināšanu izmantošanas.
5. Kolumbija un ES Puse sadarbosies, lai sīkāk izskaidrotu ģenētisko resursu un saistīto tradicionālo zināšanu, jauninājumu un praktiskās pieredzes nelikumīgas piesavināšanās jautājumu un jēdzienu ar mērķi identificēt piemērotus pasākumus šā jautājuma risināšanai, kas atbilstu starptautisko un valsts tiesību aktu noteikumiem.

⁶³ Neskarot šīs nodaļas īstenošanu, Puses atzīst, ka tradicionālo zināšanu jēdziens ir apspriests attiecīgajos starptautiskajos forumos.

6. Puses, ciktāl tas attiecas uz to teritorijās esošo pamatiedzīvotāju un vietējo kopienu ģenētiskajiem resursiem un saistītajām tradicionālajām zināšanām, sadarbojas atbilstīgi valsts un starptautiskajiem tiesību aktiem, lai nodrošinātu, ka intelektuālā īpašuma tiesības nav pretrunā tiesībām un pienākumiem, kas noteikti KBD, un veicina šo tiesību un pienākumu īstenošanu. Puses atkārtoti atzīst KBD 16. panta 3. punktā noteiktās tiesības un pienākumus attiecībā uz valstīm, kuras nodrošina ģenētiskos resursus, veikt pasākumus ar mērķi nodrošināt piekļuvi tehnoloģijai, kurā tiek izmantoti šādi resursi, un nodot šādu tehnoloģiju atbilstīgi savstarpēji saskaņotiem nosacījumiem. Šo noteikumu piemēro, neskarot *TRIPS* nolīguma 31. pantā noteiktās tiesības un pienākumus.

7. Puses atzīst to, ka ir lietderīgi pieprasīt, lai patentu pieteikumos tiktu atklāta ģenētisko resursu un saistīto tradicionālo zināšanu izcelsme vai avots, ņemot vērā, ka tas veicina ģenētisko resursu un saistīto tradicionālo zināšanu izmantojuma pārredzamību.

8. Puses saskaņā ar saviem tiesību aktiem nosaka ikvienas šādas prasības piemērošanu, lai veicinātu to noteikumu ievērošanu, kuri reglamentē piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un saistītajām tradicionālajām zināšanām, jauninājumiem un praktiskajai pieredzei.

9. Puses cenšas veicināt informācijas apmaiņu par patentu pieteikumiem un piešķirtajiem patentiem, kas saistīti ar ģenētiskajiem resursiem un saistītajām tradicionālajām zināšanām, ar mērķi izmantot šādu informāciju izskatīšanā pēc būtības un jo īpaši, lai noteiktu, vai pasniegtā informācija un zināšanas nav bijušas vispārēji zināmas jau iepriekš.

10. Ievērojot šīs sadaļas 6. nodaļas (Sadarbība) noteikumus, puses atbilstīgi savstarpēji saskaņotiem nosacījumiem sadarbojas patentu izskatītāju apmācības jomā, apmācot tos izskatīt ar ģenētiskajiem resursiem un saistītajām tradicionālajām zināšanām saistītus patentu pieteikumus.

11. Puses atzīst, ka datubāzes vai digitālās bibliotēkas, kurās ir iekļauta atbilstīga informācija, ir lietderīgi rīki, ko var izmantot, lai pārbaudītu ar ģenētiskajiem resursiem un saistītajām tradicionālajām zināšanām saistītu izgudrojumu patentspēju.

12. Saskaņā ar piemērojamiem starptautiskajiem un valsts tiesību aktiem Puses vienojas sadarboties to savu sistēmu praktiskā piemērošanā, ar kurām tiek nodrošināta piekļuve ģenētiskajiem resursiem un saistītajām tradicionālajām zināšanām, jauninājumiem un praktiskajai pieredzei.

13. Puses, savstarpēji vienojoties, var pārskatīt šo nodaļu, pamatojoties uz daudzpusējās apspriedēs gūtajiem rezultātiem un secinājumiem.

3. NODAĻA

NOTEIKUMI ATTIECĪBĀ UZ INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBĀM

1. IEDAĻA

PREČU ZĪMES

202. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

1. Puses ievēro tiesības un pienākumus, kas noteikti Parīzes Konvencijā un *TRIPS* nolīgumā.
2. Eiropas Savienība un Kolumbija pievienojas Madrides Nolīguma par preču zīmju starptautisko reģistrāciju protokolam, kas pieņemts Madridē 1989. gada 27. jūnijā (turpmāk "Madrides protokols"), 10 gadu laikā pēc šā nolīguma parakstīšanas. Peru dara visu iespējamo, lai ievērotu Madrides protokolu.

3. Eiropas Savienība un Peru dara visu iespējamo, lai nodrošinātu atbilstību Līgumam par preču zīmju tiesību aktiem, kas pieņemts Ženēvā 1994. gada 27. oktobrī (turpmāk "Līgums par preču zīmju tiesību aktiem"). Kolumbija dara visu iespējamo, lai ievērotu Līgumu par preču zīmju tiesību aktiem.

203. PANTS

Reģistrācijas prasības

Tirgū preču zīme var būt jebkura zīme vai zīmju kombinācija, kas ļauj atšķirt viena uzņēmuma preces vai pakalpojumus no citu uzņēmumu precēm vai pakalpojumiem. Šādas zīmes var būt veidotas jo īpaši no vārdiem, tostarp no vārdu, personvārdu, burtu, ciparu, figurālu elementu, skaņu un krāsu kombinācijām, kā arī no šādu zīmju kombinācijām. Ja zīmes pēc savas būtības neļauj atšķirt attiecīgās preces vai pakalpojumus, Puse reģistrācijas iespējamību var saistīt ar atšķirtspēju, kas iegūta lietošanas gaitā. Puse kā reģistrācijas nosacījumu var izvirzīt to, lai zīmes būtu vizuāli uztveramas.

204. PANTS

Reģistrācijas procedūra

1. Lai klasificētu preces un pakalpojumus, attiecībā uz kuriem tiek izmantotas preču zīmes, Puses izmanto klasifikāciju, kas noteikta 1957. gada 15. jūnijā pieņemtajā Nicas Nolīgumā par preču un pakalpojumu starptautisko klasifikāciju zīmju reģistrācijai un šā nolīguma spēkā esošajos grozījumos.
2. Katra Puse⁶⁴ nodrošina preču zīmju reģistrācijas sistēmu, kurā katrs attiecīgās preču zīmju iestādes galīgais lēmums ir pienācīgi pamatots un noformēts rakstiski. Preču zīmes reģistrācijas atteikuma iemeslus paziņo rakstiski pieteikuma iesniedzējam, kuram būs iespēja apstrīdēt šādu atteikumu un pārsūdzēt galīgo lēmumu tiesā. Katra Puse nodrošina iespēju paust iebildumus attiecībā uz preču zīmju pieteikumiem. Šāda iebildumu procedūra tiek īstenota atbilstīgi sacīkstes principam. Katra Puse nodrošina preču zīmju pieteikumu un reģistrēto preču zīmju publiski pieejamu elektronisku datubāzi.

⁶⁴ ES Puses gadījumā šajā punktā noteikto pienākumu Eiropas Savienībai piemēro vienīgi attiecībā uz tās Kopienas preču zīmi.

205. PANTS

Plaši pazīstamas preču zīmes

Puses sadarbojas, lai nodrošinātu reālu aizsardzību plaši pazīstamajām preču zīmēm, kas minētas Parīzes konvencijas 6.*bis* pantā un *TRIPS* nolīguma 16. panta 2. un 3. punktā.

206. PANTS

Izņēmumi preču zīmei piešķirtajās tiesībās

1. Ar noteikumu, ka tiek ņemtas vērā preču zīmju tiesību īpašnieku un trešo personu likumīgās intereses, katra Puse kā ierobežotu izņēmumu⁶⁵ preču zīmei piešķirtajās tiesībās nosaka, ka tirdzniecības gaitā ir godīgi jāizmanto pašu vārds un adrese vai aprakstošie termini attiecībā uz preces vai pakalpojuma veidu, kvalitāti, kvantitāti, paredzēto mērķi, vērtību, ģeogrāfisko izcelsmi, preču ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas laiku vai citām pazīmēm.

⁶⁵ Ierobežots izņēmums ir tāds izņēmums, kas ļauj trešām personām tirgū izmantot aprakstošu terminu bez nepieciešamības saņemt piekrišanu no tiesību īpašnieka, ja vien šāda izmantošana notiek godprātīgi un nav uzskatāma par preču zīmes izmantošanu.

2. Katra Puse arī nosaka ierobežotus izņēmumus, kas ļauj personai izmantot preču zīmi, ja tas ir nepieciešams, lai norādītu ražojuma vai pakalpojuma, jo īpaši aksesuāru vai rezerves daļu, paredzēto mērķi, ar noteikumu, ka tā tiek izmantota saskaņā ar godīgu rūpniecības praksi vai komercpraksi.

2. IEDAĻA

ĢEOGRĀFISKĀS IZCELSMES NORĀDES

207. PANTS

Šīs iedaļas piemērošanas joma

Attiecībā uz to ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu atzīšanu un aizsardzību, kuras ir radušās Puses teritorijā, ir spēkā turpmāk minētais:

- a) šajā sadaļā ģeogrāfiskās izcelsmes norādes ir norādes, kas veidotas no konkrētas valsts, reģiona vai vietas nosaukuma vai no nosaukuma, kurš nav konkrētas valsts, reģiona vai vietas nosaukums, bet gan norāda konkrētu ģeogrāfisku apgabalu un to, ka ražojums ir radīts šajā apgabalā un tā kvalitāti, reputāciju vai citas īpašības ir noteikusi vienīgi vai galvenokārt ģeogrāfiskā vide, kurā šis ražojums ir ražots, ar tai raksturīgajiem dabas faktoriem un cilvēkfaktoriem;

- b) šo sadaļu attiecina uz Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kuras jāaizsargā otrai Pusei, tikai tad, ja izcelsmes valstī tās ir atzītas un deklarētas kā aizsargājamas norādes;
- c) katra Puse aizsargā XIII pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksti) 1. papildinājumā minētās lauksaimniecības un pārtikas preču, vīnu, stipro alkoholisko dzērienu un aromatizēto vīnu ģeogrāfiskās norādes saskaņā ar 208. pantā noteiktajām procedūrām no datuma, kad stājas spēkā šis nolīgums;
- d) ģeogrāfiskās norādes, kas minētas XIII pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksti) 1. papildinājumā un nav saistītas ar lauksaimniecības pārtikas precēm, vīniem, stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem vai aromatizētajiem vīniem, var aizsargāt saskaņā ar katrā Pusē piemērojamiem normatīvajiem aktiem. Puses atzīst, ka ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas minētas XIII pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksti) 2. papildinājumā, ir aizsargātas kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādes izcelsmes valstī;
- e) ar tādiem ražojumiem saistītas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas ražoti Puses teritorijā, var izmantot⁶⁶ vienīgi izgatavotāji, ražotāji vai amatnieki, kuru ražotnes atrodas attiecīgajā Puses teritorijas vietā vai reģionā, kas minēts konkrētajā norādē;
- f) ja Puse izveido vai saglabā sistēmu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu izmantošanas sankcionēšanai, šādu sistēmu attiecina vienīgi uz tās teritorijā radītajām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm;

⁶⁶ Šajā apakšpunktā "izmantot" nozīmē ar ģeogrāfiskās izcelsmes norādi apzīmēta ražojuma ražošanu un/vai apstrādi un/vai sagatavošanu.

- g) valsts vai privātajām struktūrām, kas pārstāv ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saņēmējus vai šim nolūkam izveidotas organizācijas, ir pieejams mehānisms, kas ļauj efektīvi kontrolēt aizsargāto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu izmantošanu; un
- h) tās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas ir aizsargātas saskaņā ar šo sadaļu, neuzskata par vispārpieņemtu vai vispārīgu ražojuma apzīmējumu tik ilgi, kamēr šīs norādes ir aizsargātas savā izcelsmes valstī.

208. PANTS

Apstiprinātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

1. Pēc tam, kad ir pabeigta iebildumu procedūra un izskatītas XIII pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksti) 1. papildinājumā minētās Eiropas Savienības ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, ko ES Puse ir reģistrējusi, Andu parakstītājvalstis aizsargā šādas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes atbilstīgi šajā iedaļā noteiktajam aizsardzības līmenim.
2. Pēc tam, kad ir pabeigta iebildumu procedūra un izskatītas XIII pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksti) 1. papildinājumā minētās Andu parakstītājvalsts ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, ko šī Andu parakstītājvalsts ir reģistrējusi, ES Puse aizsargā šādas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes atbilstīgi šajā iedaļā noteiktajam aizsardzības līmenim.

209. PANTS

Jaunu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu pievienošana

1. Puses vienojas par iespēju pievienot jaunas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes XIII pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksti) 1. papildinājumam pēc tam, kad ir pabeigta iebildumu procedūra un ģeogrāfiskās izcelsmes norādes ir izskatītas atbilstīgi 208. pantam.
2. Puse, kas vēlas pievienot jaunu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi savam sarakstam XIII pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksti) 1. papildinājumā, šajā saistībā iesniedz otrai Pusei pieprasījumu Intelektuālā īpašuma apakškomitejā.
3. Aizsardzību sāk piemērot datumā, kad pieteikums tiek nosūtīts otrai Pusei. Šī informācijas apmaiņa notiek ar Intelektuālā īpašuma apakškomitejas starpniecību.

210. PANTS

Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzības piemērošanas joma

1. Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas minētas XIII pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksti) 1. papildinājumā, kā arī norādes, kas pievienotas saskaņā ar 209. pantu, otra Puse aizsargā vismaz pret:

a) šādu aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu komerciālu izmantošanu:

- i) identiskos vai līdzīgos ražojumos, kas neatbilst ģeogrāfiskās izcelsmes norādes ražojuma specifikācijai; vai
- ii) ja tiek ļaunprātīgi izmantota ar ģeogrāfiskās izcelsmes norādi apliecinātā reputācija;

b) ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, ar kurām neidentificē vīnus, aromatizētos vīnus vai stipros alkoholiskos dzērienus, jebkādu citu neatļautu izmantošanu⁶⁷, kas rada neskaidrību, tostarp pret gadījumiem, kad nosaukums tiek papildināts ar tādām norādēm kā stils, veids, imitācija vai līdzīgām norādēm, kas apmulsina pircēju; neskarot šo apakšpunktu, ja Puse groza savus tiesību aktus, lai aizsargātu tādas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kuras neidentificē vīnus, aromatizētos vīnus, stipros alkoholiskos dzērienus, līmenī, kas ir augstāks par šajā nolīgumā paredzēto aizsardzības līmeni, minētā Puse šādu aizsardzību attiecina uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kas minētas XIII pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksti) 1. papildinājumā;

⁶⁷ Termins "neatļauta izmantošana" attiecas uz ļaunprātīgu izmantošanu, atdarināšanu vai asociāciju izraisīšanu.

- c) tādu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu gadījumā, ar kurām identificē vīnus, aromatizētos vīnus vai stipros alkoholiskos dzērienus, pret ļaunprātīgu izmantošanu, atdarināšanu vai asociāciju izraisīšanu, vismaz šāda veida ražojumiem, pat tad, ja norādīta attiecīgā ražojuma patiesā izcelsme vai ja aizsargātais nosaukums ir tulkots vai papildināts ar tādām frāzēm kā "stils", "tips", "metode", "kā ražots", "imitācija", "garša", "līdzīgs" u. tml.;
- d) citām nepatiesām vai maldinošām norādēm par ražojuma cilmi, izcelsmi, būtību vai būtiskām īpašībām uz iekšējā vai ārējā iepakojuma vai ar attiecīgo ražojumu saistītā reklāmas materiālā, kas var maldināt par ražojuma izcelsmi; un
- e) jebkādu citu praksi, kas var maldināt patērētāju par ražojuma patieso izcelsmi.

2. Ja Puse sarunās ar trešo valsti piedāvā aizsargāt šīs trešās valsts ģeogrāfiskās izcelsmes norādi un ja nosaukums ir homonīmisks otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes nosaukumam, šo otru Pusi par to informē, un pirms aizsardzības piešķiršanas šādam nosaukumam sniedz iespēju otrai Pusei paust viedokli.

3. Puses cita citai paziņo to, ka tiek pārtraukta konkrētas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzība.

211. PANTS

Saistība ar preču zīmēm

1. Puses atsakās reģistrēt vai atzīst par spēkā neesošu tādu preču zīmi, kas atbilst kādai no 210. panta 1. punktā minētajām situācijām, saistībā ar aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi identiskiem vai līdzīgiem ražojumiem, ja preču zīmes reģistrācijas pieteikums tiek iesniegts pēc datuma, kad saņemts pieteikums par ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzību Puses teritorijā.
2. Neskarot ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzības atteikuma pamatu, kas noteikts Puses tiesību aktos, nevienai Pusei nav pienākuma aizsargāt ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, ja saistībā ar kādu vispārpieņemtu vai plaši pazīstamu preču zīmi šāda aizsardzība maldinātu patērētājus par ražojuma patieso identitāti.

212. PANTS

Vispārīgi noteikumi

1. Puses var apmainīties ar papildu informāciju Intelektuālā īpašuma apakškomitejā par to ražojumu tehniskajām specifikācijām, kuri ir aizsargāti ar XIII pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksti) 1. papildinājumā iekļautajām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm. Turklāt Puses var atvieglināt informācijas apmaiņu par to teritorijā esošajām kontroles struktūrām.
2. Nekas šajā iedaļā neuzliek Pusēm par pienākumu aizsargāt ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kura nav aizsargāta vai attiecībā uz kuru tiek pārtraukta aizsardzība tās izcelsmes valstī. Ja attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādi tās izcelsmes valstī tiek pārtraukta aizsardzība, Puse, kuras teritorijā ir radīta šī ģeogrāfiskās izcelsmes norāde, paziņo par to pārējām Pusēm.
3. Šajā iedaļā minētā ražojuma specifikācija ir specifikācija, tostarp tās apstiprināti grozījumi, ko ir apstiprinājušas tās Puses iestādes, kuras teritorijā ir ražojuma izcelsme.

213. PANTS

Sadarbība un pārredzamība

1. Intelektuālā īpašuma apakškomitejā Puse kontroles veicināšanas nolūkā vajadzības gadījumā var pieprasīt otram Pusei informāciju par to ražojumu atbilstību attiecīgajām ražojuma specifikācijām un to grozījumiem, kuriem ir piešķirtas atbilstīgi šai iedaļai aizsargātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kā arī par kontaktpunktiem.
2. Attiecībā uz otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kas ir aizsargātas saskaņā ar šo iedaļu, katra Puse kontroles veicināšanas nolūkā var darīt publiski pieejamas attiecīgās ražojuma specifikācijas vai to kopsavilkumus, kā arī kontaktpunktus.

214. PANTS

Šī iedaļa neskar tiesības, ko Puses jau ir atzinušas brīvās tirdzniecības nolīgumos ar trešām valstīm.

3. IEDAĻA

AUTORTIESĪBAS UN BLAKUSTIESĪBAS

215. PANTS

Piešķirtā aizsardzība

1. Puses aizsargā autoru tiesības uz to literatūras un mākslas darbiem iespējami efektīvi un vienveidīgi. Puses arī aizsargā izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesības attiecībā uz to izpildījumu, fonogrammām un raidījumiem.
2. Puses ievēro spēkā esošās tiesības un pienākumus, kas noteikti 1886. gada 9. septembra Bernes Konvencijā par literatūras un mākslas darbu aizsardzību (turpmāk "Bernes konvencija"), 1961. gada 26. oktobra Romas Konvencijā par izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību (turpmāk "Romas konvencija") un 1996. gada 20. decembrī pieņemtajā WIPO līgumā par autortiesībām (turpmāk "*WCT*") un WIPO līgumā par izpildījumu un fonogrammām (turpmāk "*WPPT*").

216. PANTS

Personiskās tiesības

1. Neatkarīgi no autora mantiskajām tiesībām un pat pēc šādu tiesību nodošanas autoram ir tiesības pieprasīt vismaz autorību konkrētā darbā un iebilst pret šāda darba sagrozīšanai, izkropļošanai vai citādi pārveidošanai, kā arī citai pazemojošai darbībai attiecībā uz šo darbu, kas kaitētu autora godam vai reputācijai.
2. Tiesības, kas piešķirtas autoram saskaņā ar 1. punktu, tiek saglabātas arī pēc autora nāves vismaz līdz mantisko tiesību termiņa beigām, un šīs tiesības var īstenot personas vai institūcijas, kam tās ir piešķirtas tās valsts tiesību aktos, kurā ir pieprasīta aizsardzība.
3. Neatkarīgi no izpildītāja mantiskajām tiesībām un pat pēc šo tiesību nodošanas izpildītājam ir tiesības pieprasīt, lai to atzīst par izpildītāju attiecībā uz tā dzīvajiem akustiskajiem izpildījumiem vai fonogrammās ierakstītajiem izpildījumiem, izņemot gadījumu, kad izpildītāja vārds netiek atklāts izpildījuma izmantošanas specifikas dēļ, un iebilst šo izpildījumu sagrozīšanai, izkropļošanai vai citādi pārveidošanai, kas var kaitēt šā izpildītāja reputācijai. Šo punktu piemēro, neskarot citas valsts tiesību aktos atzītās personiskās tiesības.

4. Šajā pantā piešķirto tiesību aizsardzībai nepieciešamos pārsūdzības līdzekļus reglamentē tās Puses tiesību akti, kurā aizsardzība tiek pieprasīta.

5. Katra Puse var piešķirt tādu personisko tiesību aizsardzību, kas ir augstāka par šajā pantā noteikto aizsardzības pakāpi.

217. PANTS

Kolektīvā pārvaldījuma sabiedrības

Puses atzīst autortiesību un blakustiesību kolektīvā pārvaldījuma sabiedrību būtisko nozīmi, lai nodrošinātu tām uzticēto tiesību efektīvu pārvaldību, kā arī saņemtās atlīdzības vienlīdzīgu sadali, kas notiek proporcionāli darbu, izpildījumu vai fonogrammu izmantojumam, saskaņā ar pārredzamības principu un vadības paraugpraksi un atbilstīgi katras Puses tiesību aktiem.

218. PANTS

Autortiesību termiņš

1. Autortiesības uz literatūras un mākslas darbu Bernes konvencijas 2. panta izpratnē tiek piešķirtas uz autora dzīves laiku un 70 gadiem pēc autora nāves.
2. Ja darbam ir vairāki līdzautori, 1. punktā minēto aizsardzības termiņu aprēķina no tā līdzautora nāves, kurš miris pēdējais.
3. Ja darbs ir anonīms vai izdots ar pseidonīmu, ar šo nolīgumu piešķirtās aizsardzības termiņš ir 70 gadi no brīža, kad darbs ir likumīgi kļuvis pieejams sabiedrībai. Ja tomēr autora izmantotais pseidonīms ļauj nešaubīgi noteikt autora identitāti, aizsardzību piemēro uz 1. punktā noteikto termiņu. Ja anonīma darba vai ar pseidonīmu izdota darba autors atklāj savu identitāti iepriekš minētajā laikposmā, piemēro 1. punktā noteikto aizsardzības termiņu. Nevienai Pusei nav pienākuma aizsargāt anonīmu darbu vai ar pseidonīmu izdotu darbu, attiecībā uz kuru var pamatoti pieņemt, ka tā autors ir miris vismaz pirms 70 gadiem.

4. Vienmēr, kad darba, kas nav fotomākslas darbs vai lietišķās mākslas darbs, aizsardzības termiņš tiek aprēķināts, pamatojoties uz kādu citu principu, nevis uz fiziskas personas dzīves laiku, šāds termiņš ir vismaz 70 gadi no publicēšanas atļaušanas kalendārā gada beigām vai, ja šāda publicēšanas atļauja nav sniegta vismaz 50 gadu laikā kopš darba radīšanas, 70 gadus no darba radīšanas kalendārā gada beigām.

5. Kinematogrāfisku darbu vai audiovizuālu darbu aizsardzības termiņš ir vismaz 70 gadi no brīža, kad darbs kļuvis pieejams sabiedrībai ar autora piekrišanu, vai vismaz 70 gadi no darba radīšanas brīža gadījumā, ja darbs vismaz 50 gadu laikā kopš tā radīšanas brīža nav kļuvis pieejams sabiedrībai ar autora piekrišanu. Puse arī var noteikt, ka kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu aizsardzības termiņš beidzas, kad pagājuši 70 gadi pēc pēdējās personas nāves, kura saskaņā ar valsts tiesību aktiem bija atzīta par attiecīgā darba autoru.

219. PANTS

Blakustiesību termiņš

1. Tādas aizsardzības termiņš, kura ir jāpiešķir izpildītājiem saskaņā ar šo nolikumu, ir vismaz 50 gadi, un to aprēķina, sākot no tā gada beigām, kad izpildījums tika ierakstīts fonogrammā.

2. Tādas aizsardzības termiņš, kura ir jāpiešķir fonogrammu producentiem saskaņā ar šo nolīgumu, ir vismaz 50 gadi, un to aprēķina, sākot no tā gada beigām, kad fonogramma tika publicēta, vai, ja fonogramma nav publicēta 50 gadu laikā kopš fonogrammas ierakstīšanas brīža, vismaz 50 gadi, ko aprēķina, sākot no tā gada beigām, kad tika veikts ieraksts.
3. Raidorganizācijām piešķirtās aizsardzības termiņš ir vismaz 50 gadi no tā kalendārā gada beigām, kad notika attiecīgā pārraide.

220. PANTS

Apraide un publiskošana

1. Piemērojot šo pantu:
 - "apraide" ir skaņu vai attēlu un skaņu vai to atveidojumu raidīšana bezvadu sistēmā publiskai uztveršanai; par "apraidi" uzskata arī raidīšanu ar satelīta starpniecību; šifrētu signālu raidīšana ir "apraide", ja raidorganizācija nodrošina sabiedrībai atšifrēšanas līdzekļus vai ja tos piešķir ar raidorganizācijas piekrišanu; un

- izpildījuma vai fonogrammas "publiskošana" ir izpildījuma skaņu vai fonogrammā ierakstītu skaņu vai to atveidojumu pārraidīšana sabiedrībai jebkādā veidā, izņemot apraidi. Piemērojot 3. punktu, "publiskošana" nozīmē skaņu vai fonogrammā ierakstītu skaņu atveidojuma atskaņošanu sabiedrībai.
2. Izpildītājiem attiecībā uz savu izpildījumu ir ekskluzīvas tiesības atļaut:
- a) sava neierakstītā izpildījuma apraidi un publiskošanu, izņemot gadījumus, kad izpildījums jau ir apraides izpildījums; un
 - b) sava neierakstītā izpildījuma ierakstīšanu.
3. Izpildītājiem un fonogrammu producentiem ir tiesības uz vienreizēju taisnīgu atlīdzību par tādu fonogrammu tiešu vai netiešu izmantošanu apraidē vai publiskošanu, kas publicētas komerciālām vajadzībām. Puses savos tiesību aktos paredz, ka izpildītājs vai fonogrammas producers vai abas šīs personas var pieprasīt vienreizēju taisnīgu atlīdzību no fonogrammas lietotāja. Puses var pieņemt tiesību aktus, kas paredz noteikumus, saskaņā ar kuriem izpildītāji un fonogrammu producenti savstarpēji sadala vienreizēju taisnīgu atlīdzību gadījumā, ja nav vienošanās starp izpildītāju un fonogrammas producentu.

4. Katra Puse izpildītājiem attiecībā uz to ierakstīto izpildījumu piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

- a) tiešu vai netiešu reproducēšanu;
- b) izplatīšanu, pārdodot vai citādi nododot īpašumtiesības;
- c) oriģinālā ieraksta un tā kopiju iznomāšanu sabiedrībai; un
- d) tādas piekļuves nodrošināšanu ar vadu vai bezvadu līdzekļu starpniecību, ka sabiedrības locekļi var piekļūt šiem ierakstiem no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.

5. Ja izpildītāji ir nodevuši tiesības nodrošināt pieejamību vai iznomāšanas tiesības, Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem var noteikt, ka izpildītāji saglabā neatceļamas tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību, kuru var iekasēt tiesību aktos pienācīgi pilnvarota mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija.

6. Puses saskaņā ar saviem tiesību aktiem var atzīt audiovizuālo darbu izpildītāju neatceļamas tiesības saņemt taisnīgu atlīdzību par to ierakstītā izpildījuma apraidi vai publiskošanu, un šo atlīdzību var iekasēt tiesību aktos pienācīgi pilnvarota mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija.

7. Puses savos tiesību aktos attiecībā uz audiovizuālo darbu izpildītāju tiesībām atsevišķos gadījumos var noteikt ierobežojumus vai izņēmumus, kas nav pretrunā izpildījuma normālai izmantošanai un nepamatoti neierobežo izpildītāju likumīgās intereses.

8. Katra Puse piešķir raidorganizācijām ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt to raidījumu retranslāciju vismaz attiecībā uz jebkādiem bezvadu līdzekļiem.

221. PANTS

Tehnoloģisko līdzekļu aizsardzība

Puses ievēro *WCT* 11. panta un *WPPT* 18. panta noteikumus.

222. PANTS

Informācijas par tiesību pārvaldījumu aizsardzība

Puses ievēro *WCT* 12. panta un *WPPT* 19. panta noteikumus.

223. PANTS

Mākslinieku mākslas darbu tālākpārdošanas tiesības

1. Neskarot Bernes konvencijas 14.*ter* panta 2. punktu, katra Puse piešķir mākslas darba autoram un īpašumtiesību pārņēmējiem pēc autora nāves neatņemamas un neatceļamas tiesības saņemt autoratlīdzību, pamatojoties uz pārdošanas cenu, kas saņemta par darba tālākpārdošanu pēc tam, kad darbu ir nodevis autors.
2. Tiesības, kas minētas 1. punktā, piemēro saskaņā ar valsts tiesību aktiem attiecībā uz visiem tālākpārdošanas darījumiem, ko organizē izsoles vai mākslas tirgus profesionāli, piemēram, pārdošanas zāles un mākslas galerijas, vai citi mākslas darbu tirgotāji.

4. IEDAĻA

DIZAINPARAUGI

224. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Puses veic visu iespējamo, lai pievienotos Hāgas vienošanās par rūpniecisko dizainparaugu starptautisko reģistrāciju Ženēvas aktam, kas pieņemts Ženēvā 1999. gada 2. jūlijā.

225. PANTS

Dizainparaugu aizsardzības prasības⁶⁸

1. Katra Puse nodrošina aizsardzību jauniem, neatkarīgi radītiem dizainparaugiem. Ja Puses tiesību akti to paredz, kā prasību var izvirzīt arī šādu dizainparaugu individuālo raksturu. Dizainparaugus aizsargā, izmantojot reģistrāciju, un tā piešķir šo dizainparaugu turētājiem ekskluzīvas tiesības saskaņā ar šīs iedaļas noteikumiem.

⁶⁸ Šīs iedaļas vajadzībām Eiropas Savienība piešķir aizsardzību arī neregistrētiem dizainparaugiem, ja tie atbilst prasībām, kas noteiktas Padomes Regulā (EK) Nr. 6/2002 (2001. gada 12. decembris) par Kopienas dizainparaugiem, kurā jaunākie grozījumi veikti ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1891/2006 (2006. gada 18. decembris).

2. Dizainparaugu, kas izmantots vai iekļauts ražojumā, kurš ir kompleksa ražojuma sastāvdaļa, uzskata par aizsargājamu atbilstīgi 1. punktam tikai tad, ja šī sastāvdaļa pēc iekļaušanas kompleksajā ražojumā⁶⁹ ir redzama šā ražojuma parastas izmantošanas laikā⁷⁰ un ja šīs sastāvdaļas redzamās iezīmes atbilst aizsardzības piešķiršanas prasībām.

226. PANTS

Ar reģistrāciju piešķirtās tiesības

1. Reģistrēta dizainparauga turētājam ir ekskluzīvas tiesības vismaz neļaut trešām personām, kuras nav saņēmušas šā turētāja piekrišanu, izgatavot, piedāvāt pārdošanai, pārdot, importēt, eksportēt un uzkrāt šādu ražojumu vai izmantot preces, kurās ir iekļauts aizsargātais dizainparaugs, ja šādas darbības tiek veiktas komerciālām vajadzībām.

2. Reģistrēta dizainparauga turētājam arī ir tiesības sākt tiesvedību pret ikvienu personu, kas ražo vai laiž tirgū ražojumu, kura dizains tikai nedaudz atšķiras no aizsargātā dizainparauga vai kura izskats atbilst aizsargātajam dizainparaugam.

⁶⁹ Šajā iedaļā "komplekss ražojums" ir ražojums, kas ir veidots no vairākām sastāvdaļām, kuras var aizstāt, izjaucot un atkārtoti saliekot ražojumu.

⁷⁰ Šajā iedaļā "parasta izmantošana" nozīmē to, ka ražojumu izmanto galalietotājs, izņemot uzturēšanu, tehnisko apkopi vai remontu.

227. PANTS

Aizsardzības termiņš

Rūpnieciskā dizainparauga aizsardzības termiņš ir vismaz 10 gadi no reģistrācijas pieteikuma iesniegšanas datuma. Puses savos tiesību aktos var noteikt ilgāku aizsardzības termiņu.

228. PANTS

Izņēmumi

1. Puses var noteikt ierobežotus izņēmumus attiecībā uz dizainparaugu aizsardzību ar noteikumu, ka šādi izņēmumi nav nepamatotā pretrunā aizsargāto dizainparaugu parastai izmantošanai un nepamatoti neierobežo aizsargātā dizainparauga īpašnieka likumīgās intereses, ņemot vērā trešo personu likumīgās intereses.
2. Dizainparaugu aizsardzību neattiecina uz dizainparaugiem, kas veidoti, pamatojoties vienīgi uz tehniskiem vai funkcionāliem apsvērumiem.

3. Dizainparauga tiesības neattiecas uz tām ražojuma izskata iezīmēm, kas ir obligāti jāreproducē precīzā formā un izmēros, lai ražojumu, kurā ir iekļauts vai izmantots dizainparaugs, būtu iespējams mehāniski pievienot citam ražojumam vai ievietot citā ražojumā, novietot ap to vai pretī tam tā, lai abi ražojumi varētu funkcionēt.
4. Dizainparaugam nepiešķir tiesības, ja tas ir pretrunā sabiedriskajai kārtībai vai tikumībai.

229. PANTS

Saistība ar autortiesībām

Dizainparauga tiesību aizsardzības priekšmetu var aizsargāt saskaņā ar autortiesības reglamentējošajiem tiesību aktiem, ja ir izpildīti nosacījumi šādas aizsardzības saņemšanai. Katra Puse nosaka to, ciktāl un saskaņā ar kādiem nosacījumiem šāda aizsardzība tiek piešķirta, tostarp nepieciešamo oriģinalitātes līmeni.

5. IEDAĻA

PATENTI

230. PANTS

1. Puses ievēro Budapeštas Līguma par mikroorganismu nosēdumu starptautisko atzīšanu patentēšanas vajadzībām, kas pieņemts Budapeštā 1977. gada 28. aprīlī un grozīts 1980. gada 26. septembrī, 2. līdz 9. pantu.
2. Eiropas Savienība dara visu iespējamo, lai nodrošinātu atbilstību Patentu līgumam, kas pieņemts Ženēvā 2000. gada 1. jūnijā (turpmāk "*PLT*"). Andu parakstītājvalstis dara visu iespējamo, lai pievienotos *PLT*.

3. Ja tam, lai Puses teritorijā varētu tirgot farmaceitisku vai agroķīmijas ražojumu⁷¹, ir jāsaņem atļauja no šajos jautājumos kompetentajām Puses iestādēm, minētā puse dara visu iespējamo, lai nodrošinātu pieteikumu ātru apstrādi un tādējādi novērstu nepamatotu kavēšanos. Puses sadarbojas un sniedz savstarpēju palīdzību, lai sasniegtu šo mērķi.

4. Attiecībā uz patentētu farmaceitisku ražojumu katra Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem var ieviest mehānismu, ar ko patenta īpašniekam tiek kompensēta spēkā esoša patenta derīguma termiņa nepamatota saīsināšana, kas izriet no šā ražojuma pirmā tirdzniecības apstiprinājuma minētajā Pusē. Ar šādu mehānismu tiek piešķirtas visas ekskluzīvās patenta tiesības atbilstīgi tiem pašiem ierobežojumiem un izņēmumiem, kas piemērojami attiecībā uz sākotnējo patentu.

⁷¹ Šajā sadaļā "agroķīmijas ražojums" ES Puses gadījumā ir aktīvas vielas un no vienas vai vairākām aktīvām vielām veidoti preparāti, kas sagatavoti formā, kurā tie tiek piegādāti lietotājam, un izstrādāti ar mērķi:

- a) aizsargāt augus vai augu izcelsmes ražojumus pret kaitīgiem organismiem vai novērst šādu organismu darbību, ciktāl šādas vielas vai preparāti nav turpmāk noteiktās vielas un preparāti;
- b) ietekmēt augu dzīvības procesus, izņemot barības vielas (piemēram, augšanas regulatori);
- c) uzglabāt augu izcelsmes ražojumus, ciktāl uz šādām vielām vai ražojumiem neattiecas īpaši Padomes vai Komisijas noteikumi par konservantiem;
- d) iznīcināt nevēlamos augus; vai
- e) iznīcināt augu daļas, kontrolēt vai novērst augu nevēlamu augšanu.

6. IEDAĻA

ATSEVIŠĶU REGLAMENTĒTU RAŽOJUMU DATU AIZSARDZĪBA

231. PANTS

1. Katra Puse aizsargā neizpaustus testu rezultātus vai citus datus, kas saistīti ar farmaceitisko ražojumu⁷² un agroķīmijas ražojumu drošumu un efektivitāti, saskaņā ar *TRIPS* līguma 39. pantu un saviem tiesību aktiem.
2. Saskaņā ar 1. punktu un atbilstīgi 4. punktam, ja Puse kā nosacījumu jaunu ķīmisku vienību saturoša farmaceitiska vai agroķīmijas ražojuma tirdzniecības atļaušanai izvirza neizpaustu testu rezultātu vai citu ar drošumu vai efektivitāti saistītu datu iesniegšanu, Puse attiecībā uz farmaceitiskiem ražojumiem piešķir ekskluzīvas tiesības uz pieciem gadiem no datuma, kad izsniegta tirdzniecības atļauja minētās Puses teritorijā, bet attiecībā uz agroķīmijas ražojumiem šādas tiesības piešķir uz desmit gadiem, un šajā laikposmā neviena trešā persona nevar komercializēt ražojumu, pamatojoties uz šādiem datiem, ja vien tā neiesniedz pierādījumus, kas apliecina aizsargātās informācijas turētāja skaidru piekrišanu, vai savus testu rezultātus.

⁷² Kolumbijas un ES Puses gadījumā šī aizsardzība attiecas arī uz tādiem datiem, kas saistīti ar bioloģiskajiem un biotehnoloģijas ražojumiem. Peru gadījumā ar šādiem ražojumiem saistītas neizpaustas informācijas aizsardzība tiek piešķirta pret izpaušanu un tādu praksi, kas ir pretrunā godīgai komercprakseī, saskaņā ar *TRIPS* nolīguma 39. panta 2. punktu, šajā saistībā nepastāvot īpašiem tiesību aktiem.

3. Piemērojot šo pantu, "jauna ķīmiska vienība" ir tāda vienība, kas iepriekš nav bijusi apstiprināta Puses teritorijā izmantošanai farmaceutiskā vai agroķīmijas ražojumā saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Attiecīgi Pusēm nav jāpiemēro šis pants attiecībā uz farmaceutiskiem ražojumiem, kuros izmantotas ķīmiskas vienības, kas iepriekš ir bijušas apstiprinātas Puses teritorijā.

4. Puses var noteikt:

- a) izņēmumus, pamatojoties uz sabiedrības interesēm, valsts mēroga ārkārtas situācijās vai ārkārtējas steidzamības situācijās, kad tas ir nepieciešams, lai trešām personām nodrošinātu piekļuvi šiem datiem; un
- b) vienkāršotās tirdzniecības apstiprināšanas procedūras to teritorijā, pamatojoties uz otras Puses piešķirtu tirdzniecības atļauju. Šādā gadījumā to datu ekskluzīvās izmantošanas laikposms, kuri iesniegti saistībā ar atļaujas saņemšanu, sākas no datuma, kad tika izsniegta pirmā izmantotā tirdzniecības atļauja, ja šī atļauja tiek piešķirta sešu mēnešu laikā pēc pilnīgi aizpildīta pieteikuma iesniegšanas.

5. Attiecībā uz agroķīmijas ražojumiem Puses var noteikt procedūras, ar kurām ir iespējams atsaukties uz neizpaustu informāciju par drošumu un efektivitāti, kas saistīta ar tādiem testiem un pētījumiem, kuros izmantoti mugurkaulnieki, un ar kurām iespējams nodot šādu informāciju. Aizsardzības laikposmā ieinteresētā persona, kas izmanto šādu informāciju, sniedz aizsargātās informācijas turētājam atbilstīgu kompensāciju. Šādas kompensācijas apmēru nosaka godīgi, taisnīgi, pārredzami un bez diskriminācijas. Tiesības saņemt šo kompensāciju ir spēkā tik ilgi, kamēr ir spēkā aizsardzība, kas piemērota attiecībā uz neizpausto informāciju par drošumu un efektivitāti.

6. Saskaņā ar 197. panta 5. punkta noteikumiem šajā pantā noteiktā aizsardzība neliedz Pusei pieņemt pasākumus attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu vai praksi, kas nepamatoti ierobežo tirdzniecību.

7. IEDAĻA

AUGU ŠĶIRNES

232. PANTS

Puses sadarbojas, lai veicinātu un nodrošinātu augu šķirņu aizsardzību, pamatojoties uz Starptautisko konvenciju par jaunu augu šķirņu aizsardzību (turpmāk "*UPOV* konvencija"), kas pārskatīta 1991. gada 19. martā, tostarp uz izvēles izņēmumu attiecībā uz selekcionāra tiesībām, kas noteiktas šīs konvencijas 15. panta 2. punktā.

8. IEDAĻA

NEGODĪGA KONKURENCE

233. PANTS

1. Katra Puse piešķir efektīvu aizsardzību pret negodīgu konkurenci saskaņā ar Parīzes konvencijas 10.*bis* pantu. Šajā nolūkā ikvienu darbību, kas tiek veikta attiecībā uz rūpniecisko īpašumu tirdzniecības gaitā un ir pretrunā godīgai komercdarbības praksei, uzskata par negodīgu darbību atbilstīgi katras Puses tiesību aktiem.
2. Saskaņā ar katras Puses tiesību aktiem šo pantu var piemērot, neietekmējot šajā sadaļā piešķirto aizsardzību.

4. NODAĻA

INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU ĪSTENOŠANA

1. IEDAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

234. PANTS

1. Neskarot Pušu tiesības un pienākumus, kas noteikti *TRIPS* nolīgumā un jo īpaši tā III daļā, katra Puse izstrādā šajā nodaļā paredzētos pasākumus, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas ir nepieciešami, lai nodrošinātu 196. panta 5. punkta a) līdz i) apakšpunktā noteikto intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību.
2. Šajā nodaļā ir paredzēti tādi pasākumi, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas ir ātri, efektīvi un samērīgi un attur no turpmāku pārkāpumu izdarīšanas, un šos pasākumus piemēro tā, lai neveidotu ierobežojumus likumīgai tirdzniecībai un nodrošinātu aizsardzību pret šo pasākumu ļaunprātīgu izmantošanu.

3. Ar intelektuālā īpašuma tiesību īstenošanu saistītās procedūras ir godīgas un taisnīgas, un tās nav nevajadzīgi sarežģītas vai dārgas, kā arī neparedz nepamatotus termiņus vai aizkavējumus.

4. Šī nodaļa neuzliek Pusēm pienākumu veidot īpaši intelektuālā īpašuma tiesību īstenošanai paredzētu tiesu sistēmu atsevišķi no vispārējās jurisdikcijas tiesu sistēmas, ne arī pienākumu sadalīt resursus starp intelektuālā īpašuma tiesību īstenošanu un tiesību īstenošanu kopumā.

2. IEDAĻA

Civilprocess, administratīvais process un tiesiskās aizsardzības līdzekļi

235. PANTS

Šā nolīguma 237., 239. un 240. pants attiecas uz darbībām, kas tiek veiktas komerciālā mērogā, un Puses var piemērot šajos pantos noteiktos pasākumus attiecībā uz citām darbībām, ja tas nav pretrunā to tiesību aktiem.

236. PANTS

Tiesīgie prasītāji

Katra Puse par personām, kas tiesīgas prasīt šajā iedaļā un *TRIPS* nolīguma III daļā minēto pasākumu piemērošanu, ierosināt procedūras un pieteikt tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, atzīst:

- a) intelektuālā īpašuma tiesību īpašniekus saskaņā ar Puses piemērojamiem tiesību aktiem;
- b) visas citas personas, kas ir pilnvarotas izmantot šīs tiesības, jo īpaši ekskluzīvos licences turētājus un citus licences turētājus, ciktāl Puses piemērojamie tiesību akti to pieļauj un saskaņā ar šiem tiesību aktiem;
- c) intelektuālā īpašuma kolektīvo tiesību pārvaldes iestādes, ko regulāri atzīst par tādām, kuras ir tiesīgas pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesību īpašniekus, ciktāl Puses piemērojamie tiesību akti to pieļauj un saskaņā ar šiem tiesību aktiem;
- d) profesionālās aizstāvības iestādes, ko regulāri atzīst par tādām, kuras ir tiesīgas pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesību īpašniekus, ciktāl Puses piemērojamie tiesību akti to pieļauj un saskaņā ar šiem tiesību aktiem.

237. PANTS

Pierādījumi

Ja intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums izdarīts komerciālā mērogā, katra Puse veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai kompetentās tiesu iestādes, saņemot Puses iesniegumu, attiecīgā gadījumā var pieprasīt pretējās Puses rīcībā esošos banku, finanšu vai tirdzniecības dokumentus, ievērojot konfidencialas informācijas aizsardzības prasības.

238. PANTS

Pasākumi pierādījumu saglabāšanai

Katra Puse nodrošina, ka pat pirms tiesvedības uzsākšanas kādā lietā pēc būtības kompetentās tiesu iestādes, saņemot iesniegumu no personas, kas ir sniegusi tām pieejamus pietiekamus pierādījumus, lai pamatotu apgalvojumu, ka tās intelektuālā īpašuma tiesības ir pārkāptas vai drīzumā tiks pārkāptas, var noteikt ātrus, efektīvus un samērīgus pagaidu pasākumus, lai saglabātu attiecīgos pierādījumus par iespējamo pārkāpumu, ievērojot konfidencialitātes informācijas aizsardzības prasības. Šādi pasākumi cita starpā var būt iespējamo nelikumīgo preču un attiecīgā gadījumā šo preču ražošanā un/vai izplatīšanā izmantoto materiālu un darbarīku, kā arī saistītās dokumentācijas sīka aprakstīšana ar paraugu ņemšanu vai bez tās vai, ja tas nav pretrunā attiecīgās valsts tiesību aktiem, arests. Vajadzības gadījumā šos pasākumus veic, neuzklausot otru Pusi, jo īpaši tad, ja kavēšanās var radīt nelabojamu kaitējumu tiesību īpašniekam vai ja pastāv uzskatāms risks, ka pierādījumi var tikt iznīcināti.

239. PANTS

Tiesības uz informāciju

1. Katra Puse nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes ar intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu saistītā tiesvedībā, atbildot uz prasītāja pamatotu un samērīgu lūgumu, var pieprasīt, lai informāciju par to preču vai pakalpojumu izcelsmi un izplatīšanas tīkliem, ar ko tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, sniedz pārkāpējs un/vai jebkura cita persona:
 - a) par kuru ir konstatēts, ka tās rīcībā ir nelikumīgas preces komerciālai darbībai raksturīgā daudzumā;
 - b) par kuru ir konstatēts, ka tā izmanto nelikumīgus pakalpojumus komerciālā mērogā;
 - c) par kuru ir konstatēts, ka tā komerciālā mērogā sniedz pakalpojumus, ko izmanto nelikumīgās darbībās; vai
 - d) kuru a), b) vai c) apakšpunktā minētās personas ir norādījušas kā personu, kas iesaistīta attiecīgo preču izgatavošanā, ražošanā vai izplatīšanā vai attiecīgo pakalpojumu sniegšanā.
2. Šā panta 1. punktā minētajā informācijā atbilstīgi attiecīgajam gadījumam ietilpst:
 - a) preču vai pakalpojumu izgatavotāju, ražotāju, izplatītāju, piegādātāju un citu bijušo turētāju vārdi vai nosaukumi un adreses, kā arī paredzētie vairumtirgotāji un mazumtirgotāji;

b) informācija par izgatavotajiem, saražotajiem, piegādātajiem, saņemtajiem vai pasūtītajiem daudzumiem, kā arī par cenu, kas maksāta par attiecīgajām precēm vai pakalpojumiem.

3. Šā panta 1. un 2. punktu piemēro, neskarot citas tiesību normas, kas:

a) piešķir tiesību īpašniekam tiesības saņemt plašāku informāciju;

b) reglamentē saskaņā ar šo pantu iegūtās informācijas izmantošanu civilprocesā vai kriminālprocesā;

c) reglamentē atbildību par tiesību uz informāciju ļaunprātīgu izmantošanu;

d) paredz iespēju atteikties sniegt tādu informāciju, kas piespiestu 1. punktā minēto personu atzīt, ka tā vai tās tuvi radnieki ir piedalījušies intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumā; vai

e) reglamentē informācijas avotu vai personas datu apstrādes konfidencialitātes aizsardzību.

240. PANTS

Pagaidu pasākumi un piesardzības pasākumi

1. Katra Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem nodrošina, ka pēc prasītāja lūguma tās tiesu iestādes var noteikt pagaidu noregulējumu pret kādu personu, lai novērstu iespējamus intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus vai lai uz laiku aizliegtu iespējamo tiesību pārkāpumu turpināšanu, attiecīgā gadījumā, ja to paredz valsts tiesību akti, regulāri iekasējot sodanaudu, vai lai šādas rīcības turpināšanu pieļautu tikai tad, ja ir dota garantija, kas paredzēta kompensācijas nodrošināšanai tiesību īpašniekam.
2. Pagaidu noregulējumu var arī noteikt, lai dotu rīkojumu arestēt vai atsaukt tās preces, ar kurām, iespējams, tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, lai novērstu to nokļūšanu vai apriti tirdzniecības kanālos.

241. PANTS

Korektīvi pasākumi

1. Katra Puse veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tās kompetentās tiesu iestādes pēc prasītāja lūguma, neskarot pārkāpuma radīto zaudējumu atlīdzību tiesību īpašniekam un neparedzot nekādu kompensāciju pārkāpējam, var dot rīkojumu atsaukt preces, pavisam izņemt preces no tirdzniecības kanāliem vai iznīcināt preces, ja tās ir konstatējušas, ka ar šīm precēm ir pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības. Attiecīgos gadījumos kompetentās tiesu iestādes var arī dot rīkojumu iznīcināt materiālus un darbarīkus, kas galvenokārt izmantoti šo preču radīšanā vai ražošanā.
2. Tiesu iestādes dod rīkojumu veikt 1. punktā minētos pasākumus uz pārkāpēja rēķina, ja vien nav konkrētu iemeslu tā nedarīt.

242. PANTS

Tiesas aizliegums

Neskarot *TRIPS* nolīguma 44. panta 2. punkta noteikumus, katra Puse nodrošina, ka tad, ja ir pieņemts tiesas nolēmums, kurā konstatēts intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums, tiesu iestādes attiecībā uz pārkāpēju var izdot tiesas aizliegumu, lai aizliegtu turpināt pārkāpumu. Ja Puses tiesību akti to paredz, par nepakļaušanos tiesas aizliegumam attiecīgā gadījumā regulāri iekasē sodanaudu, lai nodrošinātu tiesas aizlieguma izpildi⁷³.

243. PANTS

Alternatīvi pasākumi

Katra Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem var noteikt, ka atbilstīgos gadījumos un pēc tās personas lūguma, uz ko attiecas 241. un/vai 242. pantā paredzētie pasākumi, kompetentās tiesu iestādes tā vietā, lai piemērotu 241. un/vai 242. pantā paredzētos pasākumus, var minētajai vainīgajai personai likt izmaksāt naudas kompensāciju cietušajai personai, ja vainīgā persona ir rīkojusies neapzināti un bez nolaidības un ja attiecīgo pasākumu veikšana minētajai personai radītu nesamērīgu kaitējumu un naudas kompensācijas izmaksa cietušajai personai šķiet pieņemama.

⁷³ Puses nodrošina, ka šajā punktā minētos pasākumus var piemērot arī attiecībā uz tiem, kuru pakalpojumi ir izmantoti, lai pārkāptu intelektuālā īpašuma tiesības, ciktāl tie ir bijuši iesaistīti šādā procesā.

244. PANTS

Zaudējumu atlīdzība

1. Katra Puse paredz, ka, nosakot zaudējumu atlīdzību, tās tiesu iestādes:
 - a) ņem vērā visus attiecīgos aspektus, piemēram, cietušajai personai radītās negatīvās ekonomiskās sekas, tostarp zaudēto peļņu, pārkāpēja negodīgi gūto peļņu un attiecīgos gadījumos arī citus elementus, kas nav ekonomiskie faktori, piemēram, morālo kaitējumu, ko pārkāpums radījis tiesību īpašniekam; vai
 - b) attiecīgos gadījumos kā alternatīvu a) apakšpunktam zaudējumu atlīdzību var noteikt kā vienreizēju maksājumu, pamatojoties vismaz uz tādiem faktoriem kā autoratlīdzības vai maksājumu summa, kas būtu saņemta, ja pārkāpējs būtu prasījis atļauju izmantot attiecīgās intelektuālā īpašuma tiesības.
2. Ja pārkāpējs nelikumīgās darbībās ir iesaistījies neapzināti vai viņam nav bijis pamata to apzināties, Puses var noteikt, ka tiesu iestādes var dot rīkojumu par peļņas vai iepriekš noteiktā zaudējumu atlīdzinājuma atgūšanu.

245. PANTS

Tiesu izmaksas

Katra Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem kā vispārīgu principu paredz, ka pamatotas un samērīgas tiesu izmaksas un citus izdevumus, tostarp samaksu par advokāta pakalpojumiem, kas radušies lietā uzvarējušai pusei, sedz lietā zaudējusī puse, ja vien taisnīguma vai citu iemeslu dēļ izmaksas nav jāsadala citādi.

246. PANTS

Tiesas nolēmumu publicēšana

Katra Puse veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiesvedībā, kas uzsākta par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu, tiesu iestādes pēc prasītāja lūguma un par pārkāpēja līdzekļiem var dot rīkojumu piemērot atbilstīgus pasākumus informācijas izplatīšanai par tiesas nolēmumu, tostarp nolēmuma paziņošanai un tā pilnīgai vai daļējai publicēšanai. Puses var paredzēt citus papildu publicitātes pasākumus atbilstīgi attiecīgajā gadījumā pastāvošajiem apstākļiem, tostarp plaša mēroga reklāmu.

247. PANTS

Pieņemums par autortiesībām vai īpašuma tiesībām

Piemērojot pasākumus, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas paredzēti saskaņā ar šo nolīgumu saistībā ar autortiesību un blakustiesību īstenošanu:

- a) lai personu varētu uzskatīt par literatūras vai mākslas darba autoru un izrietoši piešķirt tam tiesības uzsākt tiesvedību pret pārkāpumu, ir pietiekami, ka uz darba parastā veidā parādās šīs personas vārds, ja vien nav pierādījumu, ka persona nav konkrētā darba autors. Šo apakšpunktu piemēro pat tad, ja šāds vārds ir pseidonīms, ja vien autora pieņemtais pseidonīms ļauj nešaubīgi noteikt autora identitāti;
- b) šā panta a) apakšpunktu *mutatis mutandis* piemēro arī ar autortiesībām saistīto tiesību īpašniekiem attiecībā uz to aizsargājamo priekšmetu.

248. PANTS

Administratīvais process

Ciktāl administratīvajā procesā, izskatot lietu pēc būtības, var noteikt civiltiesiskās aizsardzības līdzekli, šādā procesā ievēro principus, kas pēc būtības atbilst šīs iedaļas attiecīgajos noteikumos izklāstītajiem principiem.

249. PANTS

Pasākumi uz robežas

1. Ja vien šajā pantā nav noteikts citādi, katra Puse pieņem procedūras⁷⁴, lai tiesību īpašniekam, kuram ir pamats aizdomām par tādu preču importu, eksportu vai tranzītu, ar kurām tiek pārkāptas autortiesības vai tiesības uz preču zīmi⁷⁵, atvieglotu rakstiska pieteikuma iesniegšanu kompetentajām iestādēm ar nolūku panākt, ka muita atliek šādu preču laišanu brīvā apgrozībā vai patur tās. Puses izvērtē šo pasākumu piemērošanu attiecībā uz precēm, par kurām pastāv aizdomas, ka ar tām tiek pārkāpti ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu izmantošanas noteikumi.

⁷⁴ Puses vienojas, ka šādas procedūras nav obligāti jāattiecina uz tādu preču importu, ko tiesību īpašnieks laidis tirgū citā valstī vai kas laisti citas valsts tirgū ar viņa piekrišanu.

⁷⁵ Šajā punktā "preces, ar kurām tiek pārkāptas autortiesības vai tiesības uz preču zīmi", ir:

- a) "viltotas preces", proti:
 - i) preces, tostarp iepakojums, uz kurām bez atļaujas izvietota preču zīme, kas ir identiska preču zīmei, kura ir likumīgi reģistrēta attiecībā uz tādu pašu preču veidu, vai preču zīme, kuru būtiskajos aspektos nevar atšķirt no tādas preču zīmes un kura tādējādi pārkāpj preču zīmes turētāja tiesības;
 - ii) ikviens preču zīmes simbols (logotips, etiķete, uzlīme, brošūra, lietošanas instrukcija vai garantijas dokuments) pat tad, ja tas uzrādīts atsevišķi, atbilstīgi tādiem pašiem nosacījumiem kā iepriekš i) punktā minētās preces;
 - iii) iepakojuma materiāli, uz kuriem ir viltotu preču zīmes un kuri ir uzrādīti atsevišķi, atbilstīgi tādiem pašiem nosacījumiem kā iepriekš i) punktā minētās preces;
- b) "pirātiskas preces", proti, preces, kas ir kopijas vai ietver kopijas, kuras izgatavotas bez autortiesību, blakustiesību vai dizainparauga tiesību īpašnieka vai tādas personas piekrišanas, kuru tiesību īpašnieks ir pienācīgi pilnvarojis izgatavotājvalstī, neatkarīgi no tā, vai tas ir reģistrēts Puses tiesību aktos.

2. Katra Puse nosaka, ka tad, ja muitas iestādēm darba gaitā rodas pietiekams pamats aizdomām, ka ar precēm tiek pārkāptas autortiesības vai tiesības uz preču zīmi, tās var atlikt *ex officio* šādu preču izlaišanu vai aizturēt tās, lai nodrošinātu iespēju tiesību īpašniekam atbilstīgi katras Puses tiesību aktiem sākt tiesas procesu vai administratīvo procesu saskaņā ar 1. punktu.

3. Visas *TRIPS* nolīguma III daļas 4. iedaļā noteiktās tiesības vai pienākumus attiecībā uz importētāju piemēro arī attiecībā uz preču eksportētāju vai saņēmēju.

3. IEDAĻA

STARPNIECĪBAS PAKALPOJUMU SNIEDZĒJU ATBILDĪBA

250. PANTS

Starpniecības pakalpojumu izmantošana

Puses apzinās, ka trešās personas var izmantot starpniecības pakalpojumus nelikumīgu darbību veikšanai. Lai nodrošinātu brīvu informācijas pakalpojumu apriti un vienlaicīgi aizsargātu autortiesības un blakustiesības digitālajā vidē, katra Puse nosaka šajā iedaļā izklāstītos pasākumus attiecībā uz starpniecības pakalpojumu sniedzējiem, ja tie nekādā veidā nav saistīti ar pārraidīto informāciju.

251. PANTS

Starptautības pakalpojumu sniedzēju atbildība: "vienkāršā līnija" (*mere conduit*)

1. Ja tiek sniegts pakalpojums, kas izpaužas kā pakalpojuma saņēmēja sniegtas informācijas pārraidīšana komunikāciju tīklā vai piekļuves nodrošināšana komunikāciju tīklam, katra Puse nodrošina, ka pakalpojuma sniedzējs nav atbildīgs par pārraidīto informāciju, ja vien šāds pakalpojumu sniedzējs:

- a) neierosina pārraidi;
- b) neizvēlas pārraides saņēmēju; un
- c) neizvēlas vai nepārveido pārraidāmo informāciju.

2. Šā panta 1. punktā minētās datu pārraides un piekļuves nodrošināšanas darbības ietver automātisku, starptautisku un īslaicīgu pārraidītās informācijas uzglabāšanu, ciktāl to veic vienīgi nolūkā veikt pārraidi komunikāciju tīklā un ar noteikumu, ka informāciju neglabā ilgāk par laikposmu, kas ir nepieciešams pārraidīšanai.

3. Šī iedaļa neietekmē tiesas vai administratīvās iestādes tiesības saskaņā ar katras Puses tiesību sistēmu pieprasīt pakalpojuma sniedzējam pārtraukt vai novērst pārkāpumu.

252. PANTS

Starptautiskās pakalpojumu sniedzēju atbildība: "superātrā līnija" (*caching*)

1. Ja tiek sniegts pakalpojums, kas izpaužas kā pakalpojuma saņēmēja sniegtas informācijas pārraidīšana komunikāciju tīklā, katra Puse nodrošina, ka pakalpojuma sniedzējs nav atbildīgs par automātisku, starptautisku un īslaicīgu šīs informācijas uzglabāšanu, kas veikta vienīgi nolūkā padarīt efektīvāku informācijas tālāku pārraidīšanu citiem pakalpojuma saņēmējiem pēc to pieprasījuma, ar nosacījumu, ka šāds pakalpojuma sniedzējs:

- a) nepārveido šo informāciju;
- b) ievēro noteikumus par piekļuvi informācijai;
- c) ievēro noteikumus par informācijas atjaunināšanu, ko veic šajā nozarē plaši atzītā un izmantotā veidā;

- d) neiejaucas likumīgā tehnoloģijas izmantošanā, kas plaši atzīta un izmantota šajā nozarē, lai iegūtu datus par informācijas izmantošanu; un
 - e) rīkojas ātri, lai izņemtu saglabāto informāciju vai liegtu piekļuvi tai, uzzinot, ka šī informācija sākotnējā pārraidīšanas avotā ir izņemta no tīkla vai piekļuve tai ir liegta, vai tiesas vai administratīvā iestāde ir pieprasījusi izņemt šādu informāciju vai liegt tai piekļuvi.
2. Šī iedaļa neietekmē tiesas vai administratīvās iestādes tiesības saskaņā ar katras Puses tiesību sistēmu pieprasīt pakalpojuma sniedzējam pārtraukt vai novērst pārkāpumu.

253. PANTS

Starptautiskās pakalpojumu sniedzēju atbildība: "glabāšana" (*hosting*)

1. Ja tiek sniegts pakalpojums, kas izpaužas kā pakalpojuma saņēmēja sniegtas informācijas glabāšana, katra Puse nodrošina, ka pakalpojuma sniedzējs nav atbildīgs par informāciju, kas glabāta pēc pakalpojuma saņēmēja pieprasījuma, ja vien šis pakalpojuma sniedzējs:
- a) nav informēts par nelikumīgu darbību vai informāciju un saistībā ar prasībām atlīdzināt zaudējumus tam nav zināmi fakti vai apstākļi, kas liecina par nelikumīgu darbību vai informāciju; vai

- b) pēc šādas informācijas vai ziņu saņemšanas rīkojas ātri, lai izņemtu šādu informāciju vai liegtu tai piekļuvi.
2. Šā panta 1. punktu nepiemēro, ja pakalpojuma saņēmēja rīcību nosaka vai kontrolē pakalpojuma sniedzējs.
3. Šī iedaļa neietekmē tiesas vai administratīvās iestādes tiesības atbilstīgi katras Puses tiesību sistēmai pieprasīt pakalpojuma sniedzējam pārtraukt vai novērst pārkāpumu, kā arī neliedz Pusei izstrādāt informācijas izņemšanas vai piekļuves lieguma procedūras.

254. PANTS

Vispārēja pārraudzības pienākuma neesamība

1. Puse neuzliek vispārēju pienākumu pakalpojuma sniedzējiem, kad tie sniedz 251., 252. un 253. pantā minētos pakalpojumus, uzraudzīt informāciju, ko tie pārraida vai uzglabā, ne arī vispārēju pienākumu aktīvi meklēt faktus vai apstākļus, kas liecinātu par nelikumīgu darbību.

2. Puses var noteikt pienākumus pakalpojumu sniedzējiem savlaicīgi ziņot kompetentajām publiskajām iestādēm par iespējamām nelikumīgām darbībām vai informāciju, ko snieguši pakalpojuma saņēmēji, vai pēc kompetento iestāžu pieprasījuma paziņot informāciju, kas ļauj identificēt tos pakalpojuma saņēmējus, ar kuriem tie noslēguši līgumus par informācijas glabāšanu.

5. NODAĻA

TEHNOLOĢIJAS NODOŠANA

255. PANTS

1. Puses vienojas apmainīties ar pieredzi un informāciju par to valsts līmeņa un starptautisko praksi un politiku, kas ietekmē tehnoloģiju nodošanu⁷⁶. Šādā apmaiņā jo īpaši ietilpst pasākumi, kas veicina informācijas plūsmas, līgumsabiedrības, licencēšanu un apakšlīgumu slēgšanu saskaņā ar brīvprātības principu. Īpašu uzmanību pievērš nosacījumiem, kas nepieciešami, lai izveidotu labvēlīgu vidi ilgstošu attiecību veicināšanai starp Pušu zinātnes kopienām, tādu pasākumu pastiprināšanai, kas veicina saites, jauninājumus un tehnoloģiju nodošanu starp Pusēm, tostarp tādiem jautājumiem kā attiecīgais tiesiskais regulējums un cilvēkkapitāla attīstība.

⁷⁶ Skaidrības labad – tehnoloģijas nodošana ir piekļuve tehnoloģijai un tās radīšanas procesam un šīs tehnoloģijas un radīšanas procesa izmantošana.

2. Puses atviegļina un veicina cita starpā uzņēmumiem, valsts iestādēm, universitātēm, pētniecības un tehnoloģijas centriem veltītus pētniecības, jauninājumu izstrādes, tehnoloģiskās attīstības pasākumus, tehnoloģiju savstarpēju nodošanu un izplatīšanu. Puses savu iespēju robežās veicinās personāla spēju veidošanu un apmaiņu un apmācību šajā jomā.

3. Puses atbalsta mehānismus, ar kuriem tiktu nodrošināta to zinātnes, tehnoloģijas un jauninājumu sistēmās darbojošos iestāžu un ekspertu dalība projektos un kopīgajos pētniecības, attīstības un jauninājumu tīklos ar mērķi uzlabot to spējas zinātnes, tehnoloģijas un jauninājumu jomā. Šie mehānismi var būt šādi:

- a) kopīgi pētniecības, jauninājumu un tehnoloģiskās attīstības pasākumi, kā arī izglītības projekti;
- b) zinātnieku, pētnieku, stažieru un tehnisko ekspertu vizītes un apmaiņa;
- c) zinātnisko semināru, konferenču, simpoziju un praktisko semināru kopīga rīkošana, kā arī ekspertu dalība šajos pasākumos;
- d) kopīgi pētniecības, attīstības un jauninājumu tīkli;
- e) apmaiņa un dalīšanās ar aprīkojumu un materiāliem;

f) kopīgā darba novērtēšanas veicināšana un rezultātu izplatīšana;

g) citas darbības, par ko Puses ir vienojušās.

4. Pusēm būtu jāapsver mehānismu izveide informācijas apmaiņai par tiem pētniecības, attīstības un jauninājumu projektiem, kas tiek finansēti no valsts līdzekļiem.

5. ES Puse atvieglo un veicina tās teritorijā esošajām iestādēm un uzņēmumiem piešķirto stimulu izmantošanu tehnoloģijas nodošanai Andu parakstītājvalstu iestādēm un uzņēmumiem, lai ļautu tiem izveidot dzīvotspējīgu tehnoloģisko bāzi.

6. Katra Puse cenšas darīt visu iespējamo, lai novērtētu iespējas atvieglināt to datu un aprīkojuma ieviešanu tās teritorijā un izvešanu no tās, kas saistīti ar pušu pētniecības, jauninājumu un tehnoloģiskās attīstības pasākumiem vai tiek izmantoti šādos pasākumos atbilstīgi šā panta noteikumiem, saskaņā ar katras Puses teritorijā piemērojamām tiesību normām un reglamentējošajiem noteikumiem, tostarp saskaņā ar divējādi lietojamu ražojumu eksporta kontroles režīmiem un ar to saistītajiem tiesību aktiem.

6. NODAĻA

SADARBĪBA

256. PANTS

1. Puses vienojas sadarboties, lai atbalstītu saistību un pienākumu izpildi, ko tās uzņēmušās ar šo sadaļu.
2. Ievērojot XIII sadaļas (Tehniskais atbalsts un tirdzniecības spējas uzlabošana) noteikumus, sadarbība var izpausties kā turpmāk minētie pasākumi, bet ne tikai:
 - a) informācijas apmaiņa par tiesisko regulējumu intelektuālā īpašuma tiesību jomā un attiecīgajiem aizsardzības un īstenošanas noteikumiem, kā arī pieredzes apmaiņa starp ES Pusi un katru Andu parakstītājvalsti par panākto progresu likumdošanas jomā;
 - b) pieredzes apmaiņa starp ES Pusi un katru Andu parakstītājvalsti par intelektuālā īpašuma tiesību īstenošanu;
 - c) personāla spēju veidošana un apmaiņa, un apmācība;
 - d) informācijas par intelektuālā īpašuma tiesībām popularizēšana un izplatīšana *inter alia* darījumu aprindās un pilsoniskajā sabiedrībā, kā arī patērētāju un tiesību īpašnieku informētības uzlabošana;

- e) institucionālās sadarbības veicināšana, piemēram, starp intelektuālā īpašuma birojiem; un
- f) sabiedrības informētības un izglītības aktīva uzlabošana intelektuālā īpašuma tiesību politikas jautājumos.

257. PANTS

Intelektuālā īpašuma apakškomiteja

1. Ar šo Puses izveido Intelektuālā īpašuma apakškomiteju, lai uzraudzītu šīs sadaļas noteikumu īstenošanu. Apakškomitejas sanāksmes notiek vismaz vienu reizi gadā, ja vien Puses nevienojas citādi. Šīs sanāksmes var notikt, izmantojot jebkuru līdzekli, par ko panākta vienošanās.
2. Intelektuālā īpašuma apakškomiteja pieņem savus lēmumus vienprātīgi. Apakškomiteja var pieņemt savu reglamentu. Intelektuālā īpašuma apakškomiteja ir atbildīga par 209. pantā minētās informācijas novērtēšanu un par grozījumu XIII pielikuma (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksti) 1. papildinājumā attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm ierosināšanu Tirdzniecības komitejai.

VIII SADAĻA

KONKURENCE

258. PANTS

Definīcijas

1. Piemērojot šo sadaļu:

– "konkurences tiesību akti" ir:

- a) ES Pusei — Līguma par Eiropas Savienības darbību 101., 102. un 106. pants, Padomes Regula (EK) Nr. 139/2004 (2004. gada 20. janvāris) par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (EK Apvienošanās regula) un to īstenošanas regulas un grozījumi;
- b) Kolumbijas un Peru gadījumā turpmāk norādītais pēc vajadzības:
 - i) vietējie tiesību akti, kas saistīti ar konkurenci un pieņemti vai atstāti spēkā atbilstīgi 260. pantam, kā arī to īstenošanas noteikumi un grozījumi; un/vai

ii) Andu Kopienas tiesību akti, kas piemērojami Kolumbijā vai Peru, un to īstenošanas noteikumi un grozījumi;

— "konkurences iestāde" un "konkurences iestādes" ir:

a) ES Pusei — Eiropas Komisija; un

b) Kolumbijai un Peru — to attiecīgās valsts konkurences iestādes.

2. Nekas šajā pantā neietekmē kompetenci, ko Puses piešķir savām attiecīgajām reģionālajām vai centrālās pārvaldes iestādēm konkurences tiesību aktu efektīvai un saskanīgai īstenošanai.

259. PANTS

Mērķi un principi

1. Atzīstot brīvas konkurences būtisko nozīmi un to, ka pret konkurenci vērsta prakse var izkropļot tirgu pareizu darbību, tādējādi ietekmējot ekonomisko un sociālo attīstību, ekonomisko efektivitāti un patērētāju labklājību, un samazināt no šā nolīguma īstenošanas gūto labumu, Puses piemēro savu konkurences politiku un tiesību aktus.

2. Puses vienojas, ka turpmāk norādītā prakse ir pretrunā šim nolīgumam, ciktāl tā ietekmē Pušu savstarpējo tirdzniecību un ieguldījumus:

- a) jebkura vienošanās, lēmums, ieteikums vai saskaņotas darbības, kuru nolūks ir kavēt, ierobežot vai kropļot konkurenci attiecīgo konkurences tiesību aktu izpratnē vai kuri izraisa šādas sekas;
- b) dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana attiecīgo konkurences tiesību aktu izpratnē; un
- c) uzņēmumu koncentrācija, kas ievērojami apgrūtina efektīvu konkurenci īpaši tādēļ, ka tādējādi tiek stiprināts dominējošais stāvoklis, atbilstīgi attiecīgajiem konkurences tiesību aktiem.

3. Puses atzīst, ka to attiecīgo konkurences iestāžu sadarbībai un koordinācijai ir būtiska nozīme, lai turpinātu efektīvi īstenot konkurences politiku un tiesību aktus, tostarp 262. pantā noteikto paziņojumu, apspriežu, informācijas apmaiņas, tehniskā atbalsta un konkurences veicināšanas pasākumu būtisko nozīmi.

4. Puses atbalsta un veicina pasākumus, kas paredzēti, lai stiprinātu konkurenci to jurisdikcijās saskaņā ar šā nolīguma mērķiem.

260. PANTS

Konkurences tiesību akti, iestādes un politika

1. Katra Puse atstāj spēkā konkurences tiesību aktus, kas attiecas uz 259. panta 2. punktā minēto praksi, un pieņem atbilstīgus pasākumus attiecībā uz šādu praksi.
2. Katra Puse izveido vai uztur konkurences iestādes, kas atbildīgas par attiecīgo konkurences tiesību aktu efektīvu īstenošanu un ir pienācīgi aprīkotas šim nolūkam.
3. Puses atzīst, ka to attiecīgo konkurences tiesību aktu pārredzamai, savlaicīgai un nediskriminējošai piemērošanai, ievērojot procesuālā taisnīguma un iesaistīto Pušu aizstāvības tiesību principus, ir būtiska nozīme.
4. Katra Puse saglabā savu autonomiju izstrādāt, pilnveidot un īstenot savu konkurences politiku.

261. PANTS

Sadarbība un informācijas apmaiņa

1. Puses dara visu iespējamo, lai ar savu konkurences iestāžu starpniecību sadarbotos ar konkurences tiesību aktu īstenošanu saistītos jautājumos.
2. Puses konkurences iestāde var lūgt otras Puses konkurences iestādei sadarboties izpildes pasākumos. Šāda sadarbība neliedz iesaistītajām Pusēm pieņemt neatkarīgus lēmumus.
3. Konkurences iestādes var apmainīties ar informāciju, lai veicinātu savu attiecīgo konkurences tiesību aktu efektīvu piemērošanu.
4. Vienmēr, kad konkurences iestādes apmainās ar informāciju, pamatojoties uz šo pantu, tās ņem vērā to attiecīgajos tiesību aktos noteiktos ierobežojumus.
5. Ja Puse uzskata, ka pret konkurenci vērstajai praksei, kas minēta 259. panta 2. punktā un tiek īstenota otras Puses teritorijā, ir nelabvēlīga ietekme abu Pušu teritorijā vai uz šo Pušu savstarpējām tirdzniecības attiecībām, minētā Puse var pieprasīt šai otrai Pusei sākt tās tiesību aktos noteiktās izpildes darbības.

6. Konkurences iestādes var turpināt sadarbības stiprināšanu, izmantojot piemērotus līdzekļus vai instrumentus atbilstīgi savām interesēm un iespējām.

262. PANTS

Paziņošana

1. Puses konkurences iestāde, izmantojot piemērotus administratīvos resursus, paziņo otras Puses konkurences iestādei par konkurences tiesību aktu izpildes darbībām, kuras tā uzskata par tādām, kas var ietekmēt minētās otras Puses būtiskas intereses⁷⁷.
2. Šā panta 1. punktā minēto paziņojumu sniedz iespējami drīz, ciktāl tas nav pretrunā tās Puses konkurences tiesību aktiem, kura sniedz paziņojumu, vai neietekmē notiekošu izmeklēšanu.

263. PANTS

Pilnvarotie monopoli un valsts uzņēmumi

1. Nekas šajā nolīgumā neliedz Pusei izveidot vai uzturēt valsts vai privātus monopolus un valsts uzņēmumus atbilstīgi tās tiesību aktiem⁷⁸.

⁷⁷ Jo īpaši, ja paziņojums var palīdzēt sasniegt paziņojumu saņēmušās konkurences iestādes izpildes darbību mērķus.

⁷⁸ Skaidrības labad – Puses vienojas, ka "*monopolios rentísticos*", kuri izveidoti saskaņā ar Kolumbijas Politiskās konstitūcijas 336. pantu, ietilpst pilnvarotu monopolu un valsts uzņēmumu kategorijā.

2. Katra Puse nodrošina, ka uz valsts uzņēmumiem un pilnvarotajiem monopoliem attiecas tās konkurences tiesību akti, ciktāl šo tiesību aktu piemērošana juridiski vai faktiski nekavē šiem uzņēmumiem uzdoto sabiedrisko uzdevumu izpildi.

3. Attiecībā uz valsts uzņēmumiem un pilnvarotajiem monopoliem neviena Puse nepieņem vai neatstāj spēkā pasākumus, kas ir pretrunā šīs sadaļas noteikumiem un izkropļo Pušu savstarpējo tirdzniecību un ieguldījumus.

264. PANTS

Tehniskais atbalsts

1. Lai īstenotu šajā sadaļā izklāstītos mērķus, Puses atzīst tehniskā atbalsta būtisko nozīmi un veicina konkurences kultūras attīstībai veltītas iniciatīvas.

2. Šā panta 1. punktā minētās iniciatīvas cita starpā vērš uz tehnisko un institucionālo spēju stiprināšanu konkurences politikas īstenošanas un konkurences tiesību aktu izpildes jomā, kā arī uz cilvēkresursu apmācību un pieredzes apmaiņu.

265. PANTS

Apspriešanās

1. Pušu savstarpējās izpratnes veicināšanas nolūkā vai nolūkā risināt konkrētus jautājumus, kas rodas saistībā ar šo sadaļu, Puse pēc otras Puses pieprasījuma pieņem uzaicinājumu uz apspriedi, neskarot savas tiesības celt prasību saskaņā ar saviem konkurences tiesību aktiem un vienlaikus saglabājot pilnīgu autonomiju attiecībā uz galīgā lēmuma pieņemšanu apspriežamajos jautājumos.
2. Puse, kura pieprasa apspriedi, pamatojoties uz 1. punktu, norāda, kā jautājums ietekmē tirgu pareizu darbību, patērētājus un Pušu savstarpējo tirdzniecību un ieguldījumus. Pieprasījuma saņēmēja Puse velta nopietnu uzmanību pieprasītājas Puses paustajām bažām.

266. PANTS

Domstarpību izšķiršana

Neviena Puse nevar izmantot XII sadaļā (Domstarpību izšķiršana) noteikto domstarpību izšķiršanas mehānismu attiecībā uz jautājumiem, kas rodas saistībā ar šo sadaļu.

IX SADAĻA

TIRDZNIECĪBA UN ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

267. PANTS

Konteksts un mērķi

1. Atgādinot par Rio Deklarāciju par vidi un attīstību un rīcības plānu "Agenda 21", ko Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides un attīstības konference pieņēma 1992. gada 14. jūnijā, 2000. gada septembrī pieņemtos Tūkstošgades attīstības mērķus, 2002. gada 4. septembrī pieņemto Johannesburgas Deklarāciju par ilgtspējīgu attīstību un tās Īstenošanas plānu, kā arī Ministru deklarāciju par produktīvu pilna laika nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes darbu, ko Apvienoto Nāciju Organizācijas Ekonomikas un sociālo lietu padome pieņēma 2006. gada septembrī, Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību pašreizējās un nākamo paaudžu labklājības interesēs. Šajā sakarā Puses vienojas sekmēt starptautisko tirdzniecību tā, lai veicinātu ilgtspējīgas attīstības mērķa sasniegšanu, un integrēt un atspoguļot šo mērķi savstarpējās tirdzniecības attiecībās. Puses jo īpaši uzsver labumu, kas tiek gūts, ar tirdzniecību saistīta darba⁷⁹ jautājumus un vides jautājumus aplūkojot kā daļu no globālās pieejas tirdzniecībai un ilgtspējīgai attīstībai.

⁷⁹ Kad šajā sadaļā tiek pieminēts "darbs", tas ietver jautājumus, kas būtiski Starptautiskās Darba organizācijas stratēģisko mērķu sasniegšanai.

2. Ņemot vērā 1. punktu, šīs sadaļas mērķi citu starpā ir šādi:
- a) veicināt Pušu savstarpējo dialogu un sadarbību ar nolūku atvieglināt šīs sadaļas noteikumu īstenošanu un stiprināt saikni starp tirdzniecības, darba un vides politikām un praksi;
 - b) uzlabot atbilstību katras Puses tiesību aktiem darba un vides aizsardzības jomā, kā arī Pušu saistībām, kas izriet no 269. un 270. pantā minētajām starptautiskajām konvencijām un nolīgumiem, kā elementu, kas būtisks, lai uzlabotu tirdzniecības devumu ilgtspējīgai attīstībai;
 - c) stiprināt tirdzniecības un tirdzniecības politikas nozīmi bioloģiskās daudzveidības un dabas resursu saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas veicināšanā, kā arī piesārņojuma samazināšanā atbilstīgi ilgtspējīgas attīstības mērķim;
 - d) stiprināt apņemšanos ievērot darba principus un tiesības saskaņā ar šīs sadaļas noteikumiem kā elementu, kas ir būtisks, lai uzlabotu tirdzniecības devumu ilgtspējīgai attīstībai;
 - e) veicināt sabiedrības līdzdalību šajā sadaļā iekļauto jautājumu risināšanā.

3. Puses atkārtoti apstiprina apņemšanos izpildīt savas saistības, ko tās uzņēmušās šajā sadaļā, ņemot vērā savas iespējas, jo īpaši tehniskās un finansiālās iespējas.
4. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos risināt pasaules vides problēmas saskaņā ar kopīgas, bet diferencētas atbildības principu.
5. Šīs sadaļas noteikumus neinterpretē vai neizmanto kā līdzekļus patvaļīgai vai neattaisnojamai diskriminācijai starp Pusēm vai kā slēptus ierobežojumus attiecībā uz tirdzniecību vai ieguldījumiem.

268. PANTS

Regulējuma tiesības un aizsardzības līmeņi

Atzīstot katras Puses suverēnās tiesības izstrādāt valsts politiku un noteikt prioritātes ilgtspējīgas attīstības jomā, kā arī savus vides un darba aizsardzības līmeņus, kas atbilst 269. un 270. pantā minētajiem starptautiski atzītajiem standartiem un nolīgumiem, un atbilstīgi pieņemt vai grozīt savus attiecīgos normatīvos aktus un politiku, katra Puse cenšas nodrošināt, ka tās tiesību akti un politika nosaka un veicina augstu vides un darba aizsardzības līmeni.

269. PANTS

Daudzpusēji nodarbinātības standarti un nolīgumi

1. Puses atzīst starptautisko tirdzniecību, produktīvu nodarbinātību un visiem pieejamu pienācīgas kvalitātes nodarbinātību par elementiem, kas ir būtiski globalizācijas procesa pārvaldībai, un atkārtoti atzīst savas saistības veicināt starptautiskās tirdzniecības attīstību tādā veidā, kas sekmē produktīvu nodarbinātību un visiem pieejamu pienācīgas kvalitātes nodarbinātību.
2. Puses vajadzības gadījumā uztur dialogu par abpusēji interesējošiem ar tirdzniecību saistīta darba jautājumiem un sadarbojas šajos jautājumos.
3. Katra Puse apņemas savos tiesību aktos un praksē un visā savā teritorijā veicināt un efektīvi īstenot starptautiski atzītus darba pamatstandartus, kas noteikti galvenajās Starptautiskās Darba organizācijas (turpmāk "*ILO*") konvencijās:
 - a) biedrošanās brīvība un tiesību uz kopīguma slēgšanu faktiska atzīšana;
 - b) visu veidu piespiedu vai obligātā darba izskaušana;
 - c) bērnu darba faktiska atcelšana; un

d) diskriminācijas izskaušana attiecībā uz nodarbinātību un profesiju.

4. Puses apmainīsies ar informāciju par to situāciju un virzību prioritāro *ILO* konvenciju un arī citu konvenciju, ko *ILO* klasificējusi kā atjauninātas konvencijas, ratifikācijas jomā.

5. Puses uzsver, ka nodarbinātības standartus nebūtu jāizmanto protekcionistiskas tirdzniecības nolūkā, un arī to, ka nekādā veidā nebūtu jāapšaubā nevienas Puses salīdzinošā priekšrocība.

270. PANTS

Daudzpusēji vides standarti un nolīgumi

1. Puses atzīst starptautiskās vides pārvaldības un nolīgumu kā starptautiskās sabiedrības atbildes uz globālajām vai reģionālajām vides problēmām vērtību un uzsver vajadzību uzlabot saikni starp tirdzniecību un vidi. Šajā kontekstā Puses uztur dialogu un atbilstīgi vajadzībai sadarbojas abpusēji interesējošos vides jautājumos, kas saistīti ar tirdzniecību.

2. Puses atkārtoti apstiprina apņemšanos savos tiesību aktos un praksē efektīvi ieviest šādus daudzpusējos nolīgumus vides jomā: 1987. gada 16. septembrī pieņemto Monreālas Protokolu par ozona slāni noārdošajām vielām, 1989. gada 22. martā pieņemto Bāzeles Konvenciju par kontroli pār kaitīgo atkritumu robežšķērsojošo transportēšanu un to aizvākšanu, 2001. gada 22. maijā pieņemto Stokholmas Konvenciju par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem, 1973. gada 3. martā parakstīto Konvenciju par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (turpmāk "*CITES*"), KBD, 2000. gada 29. janvārī pieņemto KBD Kartahenas Protokolu par bioloģisko drošību, 1997. gada 11. decembrī pieņemto Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Kioto protokolu (turpmāk "Kioto protokols") un 1998. gada 10. septembrī pieņemto Roterdamas Konvenciju par procedūru, saskaņā ar kuru starptautiskajā tirdzniecībā dodama iepriekš norunāta piekrišana attiecībā uz dažām bīstamām ķīmiskām vielām un pesticīdiem ⁸⁰.

3. Tirdzniecības komiteja, pamatojoties uz Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejas priekšlikumu, var ieteikt 2. punktu attiecināt arī uz citiem daudzpusējiem nolīgumiem vides jomā.

4. Nekas šajā nolīgumā neierobežo Puses tiesības pieņemt vai atstāt spēkā pasākumus 2. punktā minēto nolīgumu ieviešanai. Šādus pasākumus nepiemēro tādā veidā, kas radītu patvaļīgu vai neattiecināmu diskrimināciju starp Pusēm vai slēptu ierobežojumu attiecībā uz tirdzniecību.

⁸⁰ Šajā punktā norādītie daudzpusējie nolīgumi vides jomā ietver visus tos protokolus, grozījumus, pielikumus un pielāgojumus, kurus Puses ir ratificējušas.

271. PANTS

Ilgtspējīgu attīstību veicinoša tirdzniecība

1. Puses atkārtoti atzīst, ka tirdzniecībai būtu jāveicina ilgtspējīga attīstība. Puses atzīst arī to, ka darba pamatstandartiem un pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai var būt labvēlīga ietekme uz ekonomikas efektivitāti, jaunradi un produktivitāti, kā arī vērtību, kas piemīt lielākai saskanībai starp tirdzniecības politiku, no vienas puses, un darba politiku, no otras puses.
2. Puses cenšas veicināt un stimulēt tirdzniecību ar videi draudzīgām precēm un pakalpojumiem, kā arī tiešos ārvalstu ieguldījumus šajā jomā.
3. Puses vienojas veicināt uzņēmējdarbības paraugpraksi uzņēmumu sociālās atbildības jomā.
4. Puses atzīst, ka elastīgi, brīvprātīgi un uz stimuliem balstīti mehānismi var uzlabot saskanību starp tirdzniecības praksi un ilgtspējīgas attīstības mērķiem. Šajā sakarā un saskaņā ar saviem tiesību aktiem un politiku katra Puse veicina šādu mehānismu izstrādi un izmantošanu.

272. PANTS

Bioloģiskā daudzveidība

1. Puses atzīst bioloģiskās daudzveidības un visu tās komponentu saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas kā ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanas pamatelementa nozīmi. Puses apstiprina savu apņemšanos saglabāt un ilgtspējīgi izmantot bioloģisko daudzveidību saskaņā ar KBD un citiem starptautiskajiem nolīgumiem, kuriem tās ir pievienojušās.
2. Puses turpina darbu pie savu starptautisko mērķu īstenošanas, kas paredz izveidot un uzturēt vispusīgu, efektīvu pārvaldītu un ekoloģiski atbildīgu valsts un reģionālo sistēmu attiecībā uz aizsargājamām sauszemes un jūras teritorijām attiecīgi līdz 2010. gadam un 2012. gadam kā bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas pamatinstrumentiem. Puses arī atzīst aizsargājamo teritoriju nozīmi tajās un to buferzonās dzīvojošo iedzīvotāju labklājībai.
3. Puses centīsies kopīgi veicināt tādas prakses un programmu izstrādi, kuru mērķis ir sekmēt atbilstīgu ekonomisku atdevi no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas.

4. Puses atbilstīgi saviem tiesību aktiem atzīst KBD noteikto pienākumu respektēt, saudzēt un saglabāt pamatiedzīvotāju un vietējo kopienu ar tradicionālo dzīvesveidu uzkrātās zināšanas, jauninājumus un praktisko pieredzi, kas ir būtiski bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai, un ar šādu zināšanu turētāju, jauninājumu veidotāju un pieredzes uzkrājēju iepriekšēju apzinātu piekrišanu veicina to plašāku izmantošanu un sekmē to izmantošanā gūto labumu taisnīgu sadali.

5. Atceroties KBD 15. pantu, Puses atzīst valstu suverēnas tiesības pār saviem dabas resursiem un to, ka valstu valdības ir pilnvarotas noteikt piekļuvi ģenētiskajiem resursiem atbilstīgi šo valstu tiesību aktiem. Turklāt Puses atzīst, ka tām ir jācenšas radīt apstākļus, kas veicina piekļuvi ģenētiskajiem resursiem videi draudzīgas izmantošanas nolūkā, nevis rada ierobežojumus, kuri ir pretrunā KBD mērķiem, un ka šādai ģenētisko resursu pieejamībai ir jābūt atkarīgai no tās Puses iepriekšējas apzinātas piekrišanas, kura nodrošina šādus resursus, ja vien minētā Puse nenosaka citādi. Puses īstēnos atbilstīgus pasākumus saskaņā ar KBD, lai taisnīgi un godīgi un atbilstīgi savstarpēji saskaņotiem nosacījumiem sadalītu pētniecības un attīstības pasākumu rezultātus un ieguvumus no ģenētisko resursu komerciālas vai cita veida izmantošanas ar Pusi, kura nodrošina šādus resursus.

6. Puses, izmantojot tādus instrumentus kā spēju stiprināšana un tehniskais atbalsts, cenšas stiprināt un vairo to valsts iestāžu spēju, kuras ir atbildīgas par bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu.

273. PANTS

Mežsaimniecības ražojumu tirdzniecība

Lai veicinātu meža resursu ilgtspējīgu pārvaldību, Puses atzīst, ka ir būtiski piemērot tādu praksi, kura saskaņā ar valsts tiesību aktiem un procedūrām uzlabo meža tiesību aktu īstenošanu un pārvaldību un veicina likumīgu un ilgtspējīgu mežsaimniecības ražojumu tirdzniecību un kurā var ietilpt šādi pasākumi:

- a) *CITES* efektīva īstenošana un izmantošana attiecībā uz koku sugām, kuras var uzskatīt par apdraudētām, atbilstīgi šīs konvencijas kritērijiem un saskaņā ar šo konvenciju;
- b) tādu sistēmu un mehānismu izstrāde, kas ļauj pārbaudīt kokmateriālu likumīgu izcelsmi visā tirdzniecības ķēdē;

- c) starptautiskajos tirgos atzītu brīvprātīgu meža sertifikācijas mehānismu veicināšana;
- d) sabiedrības līdzdalības veicināšana kokmateriālu ražošanā izmantoto meža resursu pārvaldībā un šādas līdzdalības pārredzamība; un
- e) kokmateriālu ražošanas kontroles mehānismu stiprināšana, tostarp, izmantojot neatkarīgas uzraudzības iestādes, atbilstīgi katras Puses tiesiskajam regulējumam.

274. PANTS

Zivju produktu tirdzniecība

1. Puses atzīst vajadzību racionāli un atbildīgi saglabāt un pārvaldīt zivju resursus, lai nodrošinātu to ilgtspējību.
2. Puses atzīst vajadzību sadarboties reģionālajās zivsaimniecības pārvaldības organizācijās (turpmāk "*RFMO*"), kurās tās ir dalībnieces, lai:
 - a) pārskatītu un pielāgotu zvejas kapacitāti zivsaimniecības resursiem, tostarp attiecībā uz tiem resursiem, kurus skar pārmērīga nozveja, lai nodrošinātu, ka zvejas prakse ir samērīga ar pieejamajām zvejošanas iespējām;

- b) pieņemt efektīvus uzraudzības un kontroles instrumentus, piemēram, novērošanas programmas, kuģu uzraudzības programmas, pārkraušanas kontroli un ostu valsts kontroli, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību piemērojamiem saglabāšanas pasākumiem;
- c) pieņemt pasākumus nelikumīgas, neregistrētas un neregulētas (NNN) zvejas apkarošanai; šajā saistībā Puses vienojas nodrošināt, ka ar to karogiem kuģojošie kuģi zvejo saskaņā ar *RFMO* pieņemtajiem noteikumiem, un sodīt kuģus saskaņā ar saviem tiesību aktiem par minēto noteikumu pārkāpumiem.

275. PANTS

Klimata pārmaiņas

1. Ņemot vērā *ANO Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām* (turpmāk "*UNFCCC*") un Kioto protokolu, Puses atzīst, ka klimata pārmaiņas ir vispārēji svarīgs un globāls jautājums, kam nepieciešama iespējami plašāka visu valstu sadarbība un to līdzdalība efektīvā un atbilstīgā starptautiskā darbībā pašreizējo un nākamo cilvēces paaudžu labā.

2. Puses apņemas pastiprināt savus centienus attiecībā uz klimata pārmaiņām, kurus organizē attīstītās valstis, tostarp veicināt tādu valsts politiku un piemērotas starptautiskās iniciatīvas, kas mazinātu klimata pārmaiņas un palīdzētu pielāgoties tām, pamatojoties uz vienlīdzības principu un saskaņā ar kopīgu, bet diferencētu atbildību, attiecīgajām iespējām un sociālajiem un ekonomiskajiem apstākļiem, kā arī īpaši ņemot vērā to vajadzības, apstākļus un to Pušu augsto neaizsargātību pret šo klimata pārmaiņu nelabvēlīgo ietekmi, kuras ir attīstības valstis.
3. Puses arī atzīst, ka klimata pārmaiņas var nelabvēlīgi ietekmēt to pašreizējo un turpmāko attīstību, tāpēc uzsver, ka ir būtiski palielināt un atbalstīt pielāgošanās centienus jo īpaši tajās Pusēs, kuras ir attīstības valstis.
4. Ņemot vērā vispārējo mērķi strauji pāriet uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, Puses apņemas veicināt dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un tādas tirdzniecības un ieguldījumu pasākumus, kas sekmē un atvieglo piekļuvi vislabākajām pieejamajām tehnoloģijām tīras enerģijas ražošanai un izmantošanai un klimata pārmaiņu mazināšanai un pielāgojumu izstrādei saistībā ar šīm pārmaiņām, kā arī šo tehnoloģiju izplatīšanu un izmantošanu.
5. Puses vienojas apspriest pasākumus tirdzniecības politikas un ieguldījumu politikas jomā, kas veicinātu klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgojumu mērķu sasniegšanu, *inter alia*:
 - a) veicināt to tirdzniecības un ieguldījumu šķēršļu atcelšanu, kas kavē piekļuvi precēm, pakalpojumiem un tehnoloģijām, ar kurām iespējams mazināt klimata pārmaiņas vai pielāgoties tām, un to uzlabošanu, izstrādi un izmantošanu, ņemot vērā attīstības valstīs pastāvošos apstākļus;

- b) veicināt energoefektivitātes un atjaunojamās enerģijas pasākumus, kas risina vides un ekonomiskās vajadzības un samazina tehniskos šķēršļus tirdzniecībai.

276. PANTS

Migrējoši darba ņēmēji

Puses atzīst to, ka ir svarīgi veicināt vienlīdzīgas attieksmes principu darba apstākļu jautājumos, lai izskaustu diskrimināciju pret jebkuru darba ņēmēju, tostarp pret to teritorijā likumīgi nodarbinātiem migrējošajiem darba ņēmējiem.

277. PANTS

Aizsardzības līmeņu uzturēšana

1. Neviena Puse neveicina tirdzniecību vai ieguldījumus, samazinot vides aizsardzības vai darba tiesību aktos noteiktos aizsardzības līmeņus. Attiecīgi neviena Puse nolūkā veicināt tirdzniecību vai ieguldījumus neatceļ savus vides aizsardzības un darba tiesību aktus vai citādi neatkāpjas no tiem tā, ka tiek samazināta šajos tiesību aktos piešķirtā aizsardzība.

2. Puse nepieļauj to, ka ar ilglaicīgu vai regulāru darbību vai bezdarbību tās vides aizsardzības un darba tiesību akti tiek neefektīvi īstenoti tā, ka tiek nelabvēlīgi ietekmēta Pušu savstarpējā tirdzniecība vai ieguldījumi.

3. Puses atzīst katras Puses tiesības uz saprātīgu rīcības brīvību attiecībā uz lēmumiem par resursu piešķirumu vides aizsardzības un darba noteikumu un standartu īstenošanai, kontrolei un izmeklēšanai, vienlaikus neatkāpjoties no pienākumiem, ko tā uzņēmusies šajā sadaļā.

4. Nekas šajā sadaļā nepilnvaro Puses iestādes veikt ar darba un vides aizsardzības tiesību aktu īstenošanu saistītas darbības otras Puses teritorijā.

278. PANTS

Zinātniska informācija

Puses atzīst: lai sagatavotu un īstenotu pasākumus, kuri veltīti drošībai un veselības aizsardzībai darbā un vides aizsardzībai un kuri ietekmē Pušu savstarpējo tirdzniecību, ir būtiski ņemt vērā zinātnisko un tehnisko informāciju un attiecīgos starptautiskos standartus, norādījumus vai ieteikumus, vienlaikus atzīstot, ka gadījumā, kad pastāv nopietna vai neatgriezeniska kaitējuma draudi, pilnīgas zinātniskas pārlicības trūkums nebūtu jāizmanto kā pamatojums aizsargpasākumu piemērošanas atlikšanai⁸¹.

⁸¹ Peru šo pantu interpretē saistībā ar Rio Deklarācijas par vidi un attīstību 15. principu.

279. PANTS

Ietekmes uz ilgtspējību pārskatīšana

Katra Puse apņemas, izmantojot savus vietējos un līdzdalības procesus, pēc pašas ieskatiem pārskatīt, uzraudzīt un novērtēt šā nolīguma īstenošanas ietekmi uz darbu un vidi.

280. PANTS

Institucionālais un uzraudzības mehānisms

1. Katra Puse savā valsts pārvaldē pilnvaro iestādi, kas veiks kontaktpunkta pienākumus saziņā ar pārējām Pusēm ar nolūku īstenot ar tirdzniecību saistītos ilgtspējīgas attīstības aspektus un novirzīt visus jautājumus un paziņojumus, kas var rasties saistībā ar šo sadaļu.
2. Ar šo Puses izveido Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteju. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejā ietilpst augsta līmeņa pārstāvji no katras Puses valsts pārvaldes iestādēm, kas atbildīgas par darba, vides aizsardzības un tirdzniecības jautājumiem.

3. Neatkarīgi no 2. punkta Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja tiekas sanāksmēs, kurās piedalās tikai ES Puse un viena Andu parakstītājvalsts, ja sanāksmē tiek izskatīti tādi jautājumi, kas attiecas vienīgi uz ES Puses un šīs Andu parakstītājvalsts divpusējām attiecībām, tostarp jautājumi, kas tiek izskatīti 283. pantā noteiktajās valdību apspriedēs un ar 284. pantu izveidotajā Ekspertu grupā.
4. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja tiekas pirmajā gadā pēc datuma, kad stājas spēkā šis nolīgums, un pēc tam atbilstīgi vajadzībai, lai pārraudzītu šīs sadaļas īstenošanu, tostarp 286. pantā minētos sadarbības pasākumus, un apspriestu vispārēji svarīgus jautājumus, kas saistīti ar šo sadaļu. Šī apakškomiteja izstrādā savu reglamentu un lēmumus pieņem vienprātīgi.
5. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejas darba pamatā ir dialogs, efektīva sadarbība, šajā sadaļā noteikto saistību un iniciatīvu virzīšana un savstarpēji apmierinošu risinājumu meklēšana iespējamajām problēmām.
6. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja veic šādas funkcijas:
 - a) pārrauga šīs sadaļas īstenošanu un nosaka pasākumus ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai;

- b) sniedz Tirdzniecības komitejai ieteikumus par šīs sadaļas pareizu īstenošanu un vislabāko izmantošanu, kad uzskata to par nepieciešamu;
- c) nosaka sadarbības jomas un pārbauda šīs sadarbības faktisku īstenošanu, neskarot 326. pantu;
- d) novērtē šā nolīguma īstenošanas ietekmi uz darbu un vidi, kad uzskata to par nepieciešamu;
un
- e) atrisina jebkuru jautājumu šīs sadaļas piemērošanas jomā, neskarot 283., 284. un 285. pantā noteiktos mehānismus.

7. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja veicina pārredzamību un sabiedrības līdzdalību tās darbā. Attiecīgi šīs apakškomitejas lēmumus, kā arī visus ziņojumus, ko tā var sagatavot par jautājumiem, kuri saistīti ar šīs sadaļas īstenošanu, nodod atklātībai, ja vien apakškomiteja nenolemj citādi. Turklāt apakškomiteja ir atvērta sabiedrības ieguldījumam, komentāriem vai viedokļiem ar šo sadaļu saistītos jautājumos.

281. PANTS

Valsts līmeņa mehānismi

Katra Puse apspriežas ar vietējām darba un vides aizsardzības vai ilgtspējīgas attīstības komitejām vai grupām vai izveido šādas komitejas vai grupas, ja tādas nepastāv. Šādas komitejas vai grupas var sniegt viedokļus un ieteikumus par šīs sadaļas īstenošanu, tostarp pēc savas iniciatīvas, šim nolūkam izmantojot attiecīgos Pušu iekšējos kanālus. Šādās komitejās vai grupās ir līdzsvaroti pārstāvētas pārstāvības organizācijas, kuras darbojas iepriekš minētajās jomās, un to izveides un uzklaušanās procedūras ir saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

282. PANTS

Dialogs ar pilsonisko sabiedrību

1. Ievērojot 280. panta 3. punktu, Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja vienu reizi gadā, ja vien Puses nevienojas citādi, organizē sanāksmi ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām un sabiedrību kopumā, lai apspriestu jautājumus, kas saistīti ar šīs sadaļas īstenošanu. Puses vienojas par šādu sanāksmju ar pilsonisko sabiedrību procedūru ne vēlāk kā vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

2. Lai veicinātu būtisko interešu līdzsvarotu pārstāvību, Puses sniedz iespēju visām ieinteresētajām personām 281. pantā minētajās jomās piedalīties šajās sanāksmēs. Sanāksmju kopsavilkumi ir publiski pieejami.

283. PANTS

Valdību apspriedes⁸²

1. Puse var pieprasīt apspriedi otrai Pusei par jebkuru abpusēji interesējošu jautājumu, kas izriet no šīs sadaļas, iesniedzot rakstisku lūgumu minētās Puses kontaktpunktam. Lūgumu saņēmusī Puse ātri sniedz atbildi.

2. Apspriedē iesaistītās Puses dara visu iespējamo, lai savstarpējā dialogā un apspriedēs panāktu abpusēji pieņemamu jautājuma risinājumu. Ja nepieciešams, abas apspriedē iesaistītās Puses, pamatojoties uz savstarpēju vienošanos, lūdz sniegt informāciju vai viedokli jebkurai personai, organizācijai vai iestādei, tostarp 269. un 270. pantā minēto nolīgumu starptautiskajām organizācijām vai iestādēm, kas var veicināt apspriežamā jautājuma izskatīšanu.

⁸² Puses, kuras piedalās šajā sadaļā paredzētajās valdību apspriedēs (turpmāk "apspriedēs iesaistītā Puse" vai "apspriedēs iesaistītās Puses"), ir Eiropas Savienība, no vienas puses, un viena Andu parakstītājvalsts, no otras puses. Andu parakstītājvalsts nevar pieprasīt apspriedi ar otru Andu parakstītājvalsti.

3. Ja apspriedē iesaistītā Puse uzskata, ka ir jāturpina jautājuma izskatīšana, tā var lūgt sasaukt Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteju šā jautājuma izskatīšanai, iesniedzot rakstisku pieprasījumu otras apspriedē iesaistītās Puses kontaktpunktā. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja tiekas nekavējoties un cenšas vienoties par jautājuma risinājumu. Ja vien apakškomiteja nenolemj citādi, tās secinājumus nodod atklātībai.

4. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja periodiski publicē ziņojumus, kuros izklāsta pabeigto apspriežu procedūru iznākumu, un, ja uzskata to par nepieciešamu, arī ziņojumus par notiekošajām apspriedēm.

284. PANTS

Ekspertu grupa

1. Ja vien apspriedē iesaistītās Puses nevienojas citādi, apspriedē iesaistītā Puse 90 dienu laikā pēc tam, kad iesniegts lūgums sākt apspriedi, var lūgt sasaukt Ekspertu grupu, lai izskatītu jautājumu, kas netika apmierinoši atrisināts 283. pantā noteiktajās valdību apspriedēs.

2. Ekspertu grupu izveido atbilstīgi šā panta 3. un 4. punktā noteiktajām procedūrām, un tā nosaka, vai Puse ir izpildījusi šajā sadaļā noteiktos pienākumus.

3. Šim nolīgumam stājoties spēkā, Puses iesniedz Tirdzniecības komitejai sarakstu ar vismaz 15 personām, kurām ir zināšanas šīs sadaļas jautājumos un no kurām vismaz 5 personas nav nevienas Puses valstspiederīgie un var pildīt Ekspertu grupas priekšsēdētāja pienākumus. Šādu sarakstu apstiprina pirmajā Tirdzniecības komitejas sanāksmē. Eksperti ir neatkarīgi un ne no vienas Puses nepieņem norādījumus.

4. Katra procedūrā iesaistītā Puse⁸³ 30 dienu laikā pēc tam, kad saņemts pieprasījums par Ekspertu grupas izveidi, izraugās vienu ekspertu no ekspertu saraksta. Procedūrā iesaistītās Puses var vienoties par tādu ekspertu izraudzīšanos darbam Ekspertu grupā, kuri nav iekļauti sarakstā, ja tās to uzskata par nepieciešamu. Ja procedūrā iesaistītā Puse neizraugās savu ekspertu minētajā termiņā, otra procedūrā iesaistītā Puse no ekspertu saraksta izraugās tās Puses valstspiederīgo, kura nav izraudzījusies ekspertu. Abi izraudzītie eksperti vienojas par priekšsēdētāju, kurš nav nevienas procedūrā iesaistītās Puses valstspiederīgais. Domstarpību gadījumā priekšsēdētāju izraugās lozējot. Ekspertu grupu izveido 40 dienu laikā pēc datuma, kad saņemts pieprasījums par tās izveidi.

⁸³ "Procedūrā iesaistītā Puse" ir apspriedēs iesaistītā Puse, kura piedalās ar Ekspertu grupu saistītajā procedūrā.

5. Procedūrā iesaistītās Puses var iesniegt materiālus Ekspertu grupai. Ekspertu grupa var pieprasīt un saņemt rakstiskus materiālus vai citu informāciju no organizācijām, iestādēm un personām, kuru rīcībā ir būtiska informācija vai speciālās zināšanas, tostarp rakstiskus materiālus vai informāciju no attiecīgajām starptautiskajām organizācijām un iestādēm, par jautājumiem, kas saistīti ar 269. un 270. pantā minētajām starptautiskajām konvencijām un nolīgumiem.

6. Šim nolīgumam stājoties spēkā, Puses iesniedz Tirdzniecības komitejai pieņemšanai tās pirmajā sanāksmē Ekspertu grupas reglamentu.

285. PANTS

Ekspertu grupas ziņojums⁸⁴

1. Ekspertu grupa 60 dienu laikā pēc pēdējā eksperta izraudzīšanās sniedz procedūrā iesaistītajām Pusēm sākotnējo ziņojumu, kurā izklāstīti tās provizoriskie secinājumi attiecībā uz konkrēto jautājumu. Procedūrā iesaistītās Puses 15 dienu laikā pēc sākotnējā ziņojuma iesniegšanas var iesniegt Ekspertu grupai rakstiskus komentārus par šo ziņojumu. Pēc rakstisko komentāru izskatīšanas Ekspertu grupa var pārskatīt sākotnējo ziņojumu. Ekspertu grupas galaziņojumā ir aplūkoti visi argumenti, ko procedūrā iesaistītās Puses izklāstījušas savos rakstiskajos komentāros.

⁸⁴ Sniedzot savus ieteikumus, Ekspertu grupa ņem vērā pienākumu daudzpusējo kontekstu saskaņā ar 269. un 270. pantā minētajiem nolīgumiem un konvencijām.

2. Ekspertu grupa iesniedz procedūrā iesaistītajām Pusēm savu galaziņojumu, tostarp savus ieteikumus, 45 dienu laikā no dienas, kad tika iesniegts 1. punktā minētais sākotnējais ziņojums. Procedūrā iesaistītās Puses nodod atklātībai šā galaziņojuma nekonfidenciālo variantu 15 dienu laikā pēc tā izdošanas.
3. Procedūrā iesaistītās Puses var vienoties par 1. un 2. punktā noteikto termiņu pagarināšanu.
4. Attiecīgā procedūrā iesaistītā Puse informē Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteju par savu nodomu attiecībā uz Ekspertu grupas sniegtajiem ieteikumiem, tostarp iesniedz ieteikumu īstenošanas rīcības plānu. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja uzrauga to pasākumu īstenošanu, kurus šī Puse ir noteikusi.
5. Šī sadaļa neietilpst XII sadaļas (Domstarpību izšķiršana) piemērošanas jomā.

286. PANTS

Sadarbība tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības jomā

Ņemot vērā uz sadarbību vērsto pieeju, kas ir šīs sadaļas pamatā, kā arī XIII sadaļas (Tehniskais atbalsts un tirdzniecības spējas uzlabošana) noteikumus, Puses atzīst tādu sadarbības pasākumu nozīmi, kas veicina šīs sadaļas īstenošanu un labāku izmantošanu un jo īpaši ar darba un vides aizsardzību saistītas politikas un prakses uzlabošanu atbilstīgi tam, kā noteikts to tiesību aktos. Šajos sadarbības pasākumos ietilpst ar kopīgu interešu jomām saistīti pasākumi, piemēram:

- a) pasākumi, kas saistīti ar šā nolīguma ietekmes uz vidi un darbu novērtēšanu, tostarp pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot šādas novērtēšanas metodoloģiju un rādītājus;
- b) pasākumi, kas saistīti ar *ILO* konvenciju un daudzpusējo nolīgumu vides jomā, tostarp ar tirdzniecību saistītu aspektu, efektīvu īstenošanu, uzraudzību un izmeklēšanu;
- c) pētījumi, kas saistīti ar darba un vides aizsardzības līmeņiem un standartiem un šādu līmeņu uzraudzības mehānismiem;
- d) pasākumi, kas saistīti ar pielāgošanos klimata pārmaiņām un šādu pārmaiņu mazināšanu, tostarp pasākumi, kas saistīti ar tādas emisijas samazināšanu, kuras iemesls ir atmežošana un mežu degradācija ("*REDD*");

- e) pasākumi, kas saistīti ar starptautiskā klimata pārmaiņu režīma aspektiem un ir būtiski tirdzniecībai, tostarp tirdzniecības un ieguldījumu pasākumi, kas veicina *UNFCCC* mērķu sasniegšanu;
- f) pasākumi, kas saistīti ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu atbilstīgi tam, kā izklāstīts šajā sadaļā;
- g) pasākumi, kas saistīti ar mežmateriālu likumīgas izcelsmes noteikšanu, brīvprātīgām mežsaimniecības sertifikācijas shēmām un dažādu mežsaimniecības ražojumu izsekojamību;
- h) pasākumi, kas veicina ilgtspējīgas mežsaimniecības paraugprakses izmantošanu;
- i) pasākumi, kas saistīti ar zivsaimniecības produktu tirdzniecību atbilstīgi tam, kā izklāstīts šajā sadaļā;
- j) ar uzņēmumu sociālās atbildības paraugprakses veicināšanu un īstenošanu saistītas informācijas un pieredzes apmaiņa; un
- k) pasākumi, kas saistīti ar *ILO Programmas pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai* tirdznieciskiem aspektiem, tostarp ar saikni starp tirdzniecību un produktīvu nodarbinātību, nodarbinātības pamatstandartiem, sociālo aizsardzību un sociālo dialogu.

X SADAĻA

PĀRREDZAMĪBA UN ADMINISTRATĪVAIS PROCESS

287. PANTS

Sadarbība pārredzamības veicināšanas jomā

Puses sadarbojas attiecīgos divpusējos un daudzpusējos forumos, lai palielinātu ar tirdzniecību saistīto jautājumu pārredzamību.

288. PANTS

Publicēšana

1. Katra Puse nodrošina, ka tās vispārēji piemērojamie pasākumi, tostarp normatīvie akti, tiesas lēmumi, procedūras un administratīvie nolēmumi, attiecībā uz jebkuru šajā nolīgumā aplūkoto jautājumu tiek nekavējoties publicēti vai ir citādi viegli pieejami ieinteresētajām personām tā, ka šīs personas var iepazīties ar tiem.

2. Katra Puse, ciktāl tas ir iespējams, nodrošina ieinteresētajām personām iespēju izteikt komentārus par ikvienu ierosināto vispārēji piemērojamo normatīvo aktu, procedūru vai administratīvo nolēmumu, kas attiecas uz jebkuru šajā nolīgumā aplūkoto jautājumu, un izskata šādus komentārus, ja tie ir būtiski.

3. Ja piekļuve šā panta 1. punktā minētajai informācijai ir nodrošināta, izmantojot atbilstīgu paziņojumu PTO vai publicējot to Puses oficiālā, publiski pieejamā un bezmaksas tīmekļa vietnē, uzskata, ka minētā Puse ir sniegusi šo informāciju.

289. PANTS

Konfidenciāla informācija

Nekas šajā nolīgumā neprasa, lai Puse sniegtu konfidenciālu informāciju, kuras izpaušana traucētu tiesību aktu izpildi vai citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm, vai ierobežotu noteiktu valsts vai privātu uzņēmumu likumīgas komerciālās intereses.

290. PANTS

Informācijas apmaiņa

1. Pēc otras Puses pieprasījuma Puse, ciktāl tas ir likumīgi iespējams, ar sava nolīguma koordinators starpniecību sniedz informāciju un nekavējoties atbild uz visiem jautājumiem par ikvienu aspektu, kas var būtiski ietekmēt šo nolīgumu.
2. Vienmēr, kad Puse saskaņā ar šo nolīgumu sniedz otram Pusei tādu informāciju, ko tā ir klasificējusi kā konfidenciālu informāciju, šāda Puse apstrādā minēto informāciju kā konfidenciālu informāciju.
3. Pēc Puses pieprasījuma otras Puses nolīguma koordinators norāda biroju vai ierēdni, kurš atbild par jautājumiem, kas attiecas uz šā nolīguma īstenošanu, un sniedz vajadzīgo atbalstu, lai atvieglotu saziņu ar pieprasītāju Pusi.

291. PANTS

Administratīvais process

Katra Puse konsekventi, objektīvi un saprātīgi pārvalda visus vispārēji piemērojamus pasākumus, kas norādīti 288. panta 1. punktā. Šajā saistībā, piemērojot šos pasākumus attiecībā uz konkrētām otras Puses personām, precēm, pakalpojumiem vai uzņēmējdarbības veikšanu konkrētos gadījumos, katra Puse:

- a) vienmēr, kad tas ir iespējams, un saskaņā ar saviem tiesību aktiem savlaicīgi paziņo par procesa uzsākšanu tām personām, kuras šis process tieši ietekmē, tostarp sniedz procesa būtības aprakstu, norāda to tiesu iestādi, kurā process tiek uzsākts, un ar domstarpībām saistīto jautājumu vispārīgu aprakstu;
- b) nodrošina, ka šādām personām pirms galīgā administratīvā akta pieņemšanas ir pienācīga iespēja iesniegt faktus un argumentus, kas pamato to nostāju, ja to pieļauj termiņš, procesa veids un sabiedrības intereses; un
- c) nodrošina, ka tās procedūru pamatā ir valsts tiesību akti un ka šīs procedūras atbilst šiem tiesību aktiem.

292. PANTS

Pārskatīšana un pārsūdzēšana

1. Katra Puse izveido vai uztur tiesu iestādes, ar tieslietām saistītas iestādes vai administratīvās tiesas vai procedūras ar nolūku nodrošināt tāda galīgā administratīvā akta ātru pārskatīšanu un, ja vajadzīgs, koriģēšanu, kas attiecas uz šajā nolīgumā ietilpstošiem un ar tirdzniecību saistītiem jautājumiem. Šādas administratīvās tiesas vai procedūras ir neatkarīgas no biroja vai iestādes, kurai uzticēta administratīvā izpilde, un par tām atbildīgie ir objektīvi un nav pēc būtības ieinteresēti lietas iznākumā.
2. Katra Puse nodrošina, ka šādās tiesās vai procedūrās procesā iesaistītajām personām ir nodrošinātas tiesības uz:
 - a) pienācīgu iespēju pamatot vai aizstāvēt savu nostāju; un
 - b) lēmumu, kas pieņemts, pamatojoties uz pierādījumiem un iesniegtajiem dokumentiem vai, ja to pieprasa Puses tiesību akti, uz administratīvās iestādes apkopotajiem dokumentiem.
3. Katra Puse nodrošina, ka, ievērojot tās tiesību aktos paredzētās pārsūdzēšanas vai turpmākas pārskatīšanas procedūras, šādu lēmumu īsteno un savā darbībā ņem vērā birojs vai iestāde, kuras kompetencē ietilpst attiecīgais administratīvais akts.

293. PANTS

Pārredzamība subsīdiju jomā

1. Šajā nolīgumā ar preču tirdzniecību saistīta subsīdija ir pasākums, kas atbilst Subsīdiju nolīguma 1. panta 1. punktā izklāstītajai definīcijai un ir uzskatāms par īpašu subsīdiju minētā nolīguma 2. panta nozīmē.
2. Katra Puse nodrošina pārredzamību ar preču tirdzniecību saistītu subsīdiju jomā. Divus gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā katra Puse ik pēc diviem gadiem sniedz pārējām Pusēm ziņojumu par tās valdības vai valsts iestāžu piešķirto subsīdiju piešķiršanas juridisko pamatu, formu, summu vai budžetu un, ja iespējams, par šo subsīdiju saņēmējiem. Šādu ziņojumu uzskata par sniegtu, ja Puse ir nodrošinājusi piekļuvi attiecīgajai informācijai publiski pieejamā tīmekļa vietnē vai ja šāda piekļuve ir nodrošināta tās vārdā. Kad Puses apmainās ar šādu informāciju, tās ņem vērā profesionālās konfidencialitātes un uzņēmējdarbības konfidencialitātes prasības.
3. Tirdzniecības komiteja regulāri pārskata katras Puses progresu šā panta īstenošanā.
4. Šā panta noteikumi neskar Pušu tiesības piemērot tirdzniecības aizsardzības instrumentus vai izmantot domstarpību izšķiršanu vai citus piemērotus pasākumus pret otras Puses piešķirtu subsīdiju saskaņā ar attiecīgajiem PTO noteikumiem.

5. Puses vienojas apmainīties ar informāciju pēc jebkuras Puses pieprasījuma jautājumos, kas saistīti ar subsīdijām pakalpojumu tirdzniecības jomā, un organizēt pirmo viedokļu apmaiņu par šiem jautājumiem vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

6. Šis pants neietilpst XII sadaļas (Domstarpību izšķiršana) piemērošanas jomā.

294. PANTS

Īpaši noteikumi

Šīs sadaļas noteikumus piemēro, neskarot citās šā nolīguma sadaļās ietvertos īpašos noteikumus.

XI SADAĻA

VISPĀRĒJI IZŅĒMUMI

295. PANTS

Drošības izņēmumi

1. Šis nolīgums nekādi:
 - a) neliek Pusei sniegt informāciju vai piekļuvi informācijai, ja tā uzskata, ka šādas informācijas izpaušana ir pretrunā tās būtiskām drošības interesēm; vai
 - b) neattur Pusi no rīcības, ko tā uzskata par nepieciešamu, lai aizsargātu savas būtiskās drošības intereses, kas:
 - i) saistītas ar valsts drošībai vai valsts aizsardzībai nepieciešamu valsts iepirkumu;
 - ii) saistītas ar skaldmateriāliem un kodolmateriāliem vai materiāliem, no kuriem tie iegūti;

- iii) saistītas ar ieroču, munīcijas un militārā aprīkojuma ražošanu, valsts iepirkumu vai tirdzniecību, kā arī ar citu preču un aprīkojuma pārvadāšanu un pakalpojumu vai personālsastāva piegādi, kas tiek veikta tieši vai netieši militārā formējuma apgādes vajadzībām;
 - iv) tiek veikta kara laikā vai citādā ārkārtas situācijā starptautiskajās attiecībās; vai
- c) neattur Pusi veikt pasākumus, kas nepieciešami, lai izpildītu pienākumus, ko tā ir uzņēmusies starptautiskā miera un drošības uzturēšanas vai atjaunošanas nolūkā.
2. Tirdzniecības komitejai sniedz informāciju, ciktāl tas ir iespējams, par visiem pasākumiem, ko Puse veic, pamatojoties uz 1. punkta b) un c) apakšpunktu, un par šo pasākumu izbeigšanu.

296. PANTS

Nodokļi

1. Šis nolīgums attiecas uz nodokļu pasākumiem, ciktāl tas ir vajadzīgs, lai īstenotu šā nolīguma noteikumus.

2. Nekas šajā nolīgumā neietekmē Puses tiesības un pienākumus, kas noteikti starp Eiropas Savienības dalībvalsti un Andu parakstītājvalsti noslēgtā nodokļu konvencijā⁸⁵. Ja starp šo nolīgumu un kādu šādu konvenciju pastāv pretruna, piemēro konvenciju, ciktāl tas attiecas uz konkrēto pretrunu. Ja ir noslēgtas nodokļu konvencijas starp Eiropas Savienības dalībvalsti un Andu parakstītājvalsti, to, vai pastāv kāda pretruna starp šo nolīgumu un konvenciju, nosaka vienīgi šajā konvencijā noteiktās kompetentās iestādes.
3. Nekas šajā nolīgumā neliedz Pusei pieņemt vai piemērot pasākumu:
- a) kura mērķis ir nodrošināt tiešo nodokļu efektīvu un taisnīgu uzlikšanu un iekasēšanu;
 - b) kurš attiecīgo valsts fiskālo tiesību aktu noteikumu, tostarp to noteikumu, kuru mērķis ir nodrošināt nodokļu uzlikšanu un nodokļu iekasēšanu, piemērošanā nošķir atšķirīgās situācijās esošus nodokļu maksātājus, jo īpaši saistībā ar to dzīvesvietu vai vietu, kur tiek ieguldīts to kapitāls;
 - c) kura mērķis ir novērst izvairīšanos no nodokļu maksāšanas saskaņā ar nodokļu noteikumiem, kas iekļauti nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanas konvencijās un citos nodokļu nolīgumos vai valsts fiskālajos tiesību aktos: vai

⁸⁵ Piemērojot šo pantu, "nodokļu konvencija" ir nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanas konvencija vai cits starptautisks nolīgums vai vienošanās nodokļu jomā.

d) kurš ir pretrunā šajā nolīgumā noteiktajām *MFN* saistībām, ar noteikumu, ka režīma atšķirība izriet no nodokļu konvencijas.

4. Šajā nolīgumā nedefinētos nodokļu terminus vai jēdzienus nosaka saskaņā ar nodokļu definīcijām un jēdzieniem vai līdzvērtīgām vai līdzīgām definīcijām un jēdzieniem atbilstīgi tās Puses valsts tiesību aktiem, kura veic pasākumu.

297. PANTS

Maksājumu bilance

1. Ja Puse saskaras ar nopietniem ārējiem finanšu vai maksājumu bilances sarežģījumiem vai ar šādu sarežģījumu draudiem, tā var pieņemt vai atstāt spēkā ierobežojošus pasākumus attiecībā uz preču tirdzniecību, pakalpojumu tirdzniecību un uzņēmējdarbības veikšanu, tostarp attiecībā uz maksājumiem vai pārskaitījumiem, kas saistīti ar šādiem darījumiem.

2. Ikviens ierobežojošs pasākums, kas pieņemts vai atstāts spēkā, pamatojoties uz 1. punktu, ir nediskriminējošs un ierobežots laikā, šāds pasākums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai risinātu maksājumu bilances stāvokli, un tas atbilst attiecīgi piemērojamiem PTO nolīguma nosacījumiem un Starptautiskā Valūtas fonda statūtu pantiem⁸⁶.

⁸⁶ Šajā pantā minētos PTO nolīguma nosacījumus uzskata par piemērojamiem *mutatis mutandis* maksājumu bilances pasākumiem, kas attiecas uz uzņēmumdarbības veikšanu nozarēs, kuras nav pakalpojumu nozares.

3. Puses cenšas izvairīties no 1. punktā minēto ierobežojošo pasākumu piemērošanas. Ja Puse ievieš šādus pasākumus vai pārveido tos, tā tos nekavējoties paziņo pārējām Pusēm un iespējami drīz iesniedz šo pasākumu atcelšanas grafiku.

4. Tirdzniecības komitejā tiek nekavējoties organizēta apspriede. Šādā apspriedē novērtē tās Puses maksājumu bilances stāvokli, kura pieņem vai atstāj spēkā šajā pantā minētos ierobežojošos pasākumus, kā arī pašus pasākumus, *inter alia* ņemot vērā tādus faktorus kā:

- a) maksājumu bilances un ārējo finanšu sarežģītību raksturs un apjoms;
- b) ārējā ekonomikas un tirdzniecības vide; un
- c) pieejamie alternatīvie korektīvie pasākumi.

Apspriedē izskata ierobežojošo pasākumu atbilstību 2. un 3. punktam. Apspriedē pieņem visus Starptautiskā Valūtas fonda iesniegtos statistikas konstatējumus un citus faktus attiecībā uz ārvalstu valūtām, monetāro rezervi un maksājumu bilanci, un secinājumus pieņem, pamatojoties uz Starptautiskā Valūtas fonda sniegto maksājumu bilances un ārējo finanšu stāvokļa novērtējumu Pusei, kura ievieš pasākumus.

XII SADAĻA

DOMSTARPĪBU IZŠĶIRŠANA

1. NODAĻA

MĒRĶI, PIEMĒROŠANAS JOMA UN DEFINĪCIJAS

298. PANTS

Mērķis

Šīs sadaļas mērķis ir novērst un atrisināt Pušu savstarpējās domstarpības, kas radušās saistībā ar šā nolīguma interpretāciju un piemērošanu, un vienmēr, kad tas ir iespējams, panākt abpusēji apmierinošu atrisinājumu visos jautājumos, kas varētu ietekmēt nolīguma darbību. Ja šāds abpusēji pieņemams atrisinājums netiek panākts, šīs sadaļas primārais mērķis ir nodrošināt attiecīgo pasākumu atcelšanu, ja tiek konstatēts, ka tie ir pretrunā šā nolīguma noteikumiem.

299. PANTS

Piemērošanas joma

1. Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, šīs sadaļas noteikumus piemēro attiecībā uz visām domstarpībām, kas attiecas uz šā nolīguma interpretāciju un piemērošanu, jo īpaši, ja viena Puse uzskata, ka otras Puses pieņemtais pasākums ir pretrunā vai var būt pretrunā šajā nolīgumā noteiktajiem Puses pienākumiem.
2. Šo sadaļu nepiemēro attiecībā uz Andu parakstītājvalstu savstarpējām domstarpībām.

300. PANTS

Definīcijas

Piemērojot šo sadaļu, "domstarpībās iesaistītā Puse" vai "domstarpībās iesaistītās Puses" ir šā nolīguma Puse vai Puses, kas iesaistītas šajā sadaļā noteiktajā domstarpību izšķiršanas procedūrā.

2. NODAĻA

APSPRIEŠANĀS

301. PANTS

Apspriešanās

1. Puses cenšas atrisināt visas domstarpības par 299. pantā minētajiem jautājumiem, labā ticībā sākot apspriešanos ar mērķi panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu.
2. Puse var ierosināt apspriešanos, iesniedzot rakstisku lūgumu otrai Pusei un šā lūguma norakstu Tirdzniecības komitejai un norādot šajā lūgumā visus strīdīgos pasākumus un sūdzības juridisko pamatojumu.
3. Lūgumu saņēmusī Puse atbild uz lūgumu sākt apspriešanos, atbildes norakstu iesniedzot Tirdzniecības komitejai, 10 dienu laikā pēc šā lūguma saņemšanas. Steidzamības gadījumā šis atbildes sniegšanas termiņš ir piecas dienas.
4. Domstarpībās iesaistītās Puses var vienoties neapspriešties atbilstīgi šim pantam un uzreiz sākt šķīrējtiesas procedūru, pamatojoties uz 302. pantu. Šādu lēmumu paziņo rakstiski Tirdzniecības komitejai ne vēlāk kā piecas dienas pirms pieprasījuma izveidot šķīrējtiesu.

5. Ja vien apspriešanās iesaistītās Puses nevienojas citādi, apspriešanās notiek lūgumu saņēmušās Puses teritorijā 30 dienu laikā pēc datuma, kad Puse saņēmusi lūgumu, un pēc minētā laikposma uzskata, ka apspriešanās ir noslēgusies. Atbilstīgi tam, kā domstarpībās iesaistītās Puses ir vienojušās, apspriešanās var notikt ar jebkuru pieejamo tehnisko līdzekļu starpniecību. Apspriešanās un visa tajā atklātā informācija ir konfidenciāla.
6. Steidzamības gadījumā, tostarp gadījumos, kas saistīti ar ātrbojīgām precēm vai ar citām precēm vai pakalpojumiem, kuri ātri zaudē savu komerciālo vērtību, piemēram, ar atsevišķām sezonālām precēm vai pakalpojumiem, apspriešanās sākas 15 dienu laikā pēc datuma, kad Puse saņēmusi lūgumu sākt apspriešanos, un pēc šīm 15 dienām uzskata, ka apspriešanās ir noslēgusies.
7. Apspriešanās laikā katra apspriešanās iesaistītā Puse sniedz pietiekamus faktus, lai nodrošinātu iespēju pilnvērtīgi izskatīt to, kā spēkā esošais vai ierosinātais pasākums vai cits jautājums varētu ietekmēt šā nolīguma darbību un piemērošanu.
8. Apspriežoties saskaņā ar šo pantu, katra iesaistītā Puse nodrošina tādu savu kompetento valsts pārvaldes iestāžu darbinieku līdzdalību, kuriem ir būtiskās zināšanas par apspriežamo jautājumu.

9. Ja vien apspriešanās iesaistītās Puses nevienojas citādi un ja par domstarpībām notiek apspriešanās ar šo nolīgumu izveidotā apakškomitejā, šāda apspriešanās var aizstāt šajā pantā noteikto apspriešanu, ar noteikumu, ka šajā apspriešanās tiek pienācīgi identificēts strīdīgais pasākums un sūdzības juridiskais pamats. Ja vien apspriešanās iesaistītās Puses nevienojas citādi, uzskata, ka apspriešanās apakškomitejā tiek noslēgta 30 dienu laikā pēc datuma, kad Puse saņēmusi lūgumu sākt apspriešanos.

10. Piecu dienu laikā pēc apspriešanās lūguma saņemšanas Puse, kas nav apspriešanās iesaistītā Puse un ir ieinteresēta apspriežamajā jautājumā, var rakstiski lūgt apspriešanās iesaistītajām Pusēm atļauju piedalīties šajā apspriešanās, šā lūguma norakstu iesniedzot Tirdzniecības komitejai. Ja neviena no apspriešanās iesaistītajām Pusēm šo lūgumu nenoraida, šāda Puse var piedalīties apspriešanās kā trešā persona saskaņā ar 315. pantā minēto reglamentu (turpmāk "reglaments").

3. NODAĻA

DOMSTARPĪBU IZŠĶIRŠANAS PROCEDŪRAS

302. PANTS

Šķīrējtiesas procesa uzsākšana

1. Prasītāja Puse var pieprasīt šķīrējtiesas izveidi, ja:
 - a) atbildētāja Puse neatbild uz lūgumu veikt apspriešanos saskaņā ar 301. panta 3. punktu;
 - b) apspriešanās nenotiek termiņā, kas noteikts 301. panta 5. vai 6. punktā atkarībā no konkrētā gadījuma;
 - c) apspriešanā iesaistītās Puses nav spējušas atrisināt domstarpības apspriežoties; vai
 - d) domstarpībās iesaistītās Puses ir vienojušās neveikt apspriešanos saskaņā ar 301. panta 4. punktu.

2. Pieprasījumu izveidot šķīrējtiesu iesniedz rakstveidā atbildētājai Pusei un Tirdzniecības komitejai. Prasītāja Puse savā pieprasījumā norāda konkrēto strīdīgo pasākumu un tādā veidā, kas skaidri atspoguļo sūdzības juridisko pamatu, paskaidro, kā šis pasākums pārkāpj šā nolīguma noteikumus.
3. Puse nevar pieprasīt šķīrējtiesas izveidi ar mērķi izskatīt ierosinātu pasākumu.
4. Desmit dienu laikā pēc datuma, kad saņemts pieprasījums izveidot šķīrējtiesu, Puse, kura nav domstarpībās iesaistītā Puse un kurai tajās ir būtiskas intereses, var rakstiski lūgt domstarpībās iesaistītajām Pusēm atļauju piedalīties šķīrējtiesas procedūrā, lūguma norakstu iesniedzot arī Tirdzniecības komitejai. Šāda Puse var piedalīties kā trešā persona saskaņā ar reglamentu.

303. PANTS

Šķīrējtiesas izveide

1. Šķīrējtiesā ir trīs šķīrējtiesneši.

2. Divpadsmit dienu laikā pēc datuma, kad atbildētāja Puse saņēmusi pieprasījumu izveidot šķīrējtiesu, katra domstarpībā iesaistītā Puse var iecelt savu šķīrējtiesnesi no kandidātiem, kurus Puses ierosinājušas iekļaut saskaņā ar 304. pantu izveidotajā sarakstā. Ja kāda no domstarpībā iesaistītajām Pusēm neieceļ savu šķīrējtiesnesi, tad pēc otras domstarpībā iesaistītās Puses pieprasījuma Tirdzniecības komitejas priekšsēdētājs vai tā deleģēta persona izraugās šķīrējtiesnesi, lozējot no tiem kandidātiem, kurus minētā domstarpībā iesaistītā Puse ierosinājusi iekļaut šķīrējtiesnešu sarakstā.
3. Ja vien domstarpībā iesaistītās Puses nevienojas par šķīrējtiesas priekšsēdētāju 2. punktā noteiktajā termiņā, Tirdzniecības komitejas priekšsēdētājs vai tā deleģēta persona pēc jebkuras domstarpībā iesaistītās Puses pieprasījuma lozējot izraugās šķīrējtiesas priekšsēdētāju no tiem kandidātiem, kuri šim nolūkam izraudzīti šķīrējtiesnešu sarakstā.
4. Tirdzniecības komitejas priekšsēdētājs vai tā deleģēta persona lozējot izraugās šķīrējtiesnešus no 304. pantā noteiktā saraksta piecu dienu laikā pēc datuma, kad saņemts pieprasījums, kas atbilstīgi konkrētajam gadījumam iesniegts saskaņā ar 2. vai 3. punktu.

5. Neatkarīgi no 2. līdz 4. punkta domstarpībās iesaistītās Puses saskaņā ar savstarpēju vienošanos un 10 dienu laikā pēc datuma, kad atbildētāja Puse saņēmusi pieprasījumu, kā šķīrējtiesnešus var izraudzīties personas, kuras nav iekļautas šķīrējtiesnešu sarakstā, taču atbilst 304. panta 3. punktā noteiktajām prasībām.

6. Šķīrējtiesas izveidošanas datums ir datums, kad visi izraudzītie šķīrējtiesneši snieguši savu piekrišanu saskaņā ar reglamentu.

304. PANTS

Šķīrējtiesnešu saraksts

1. Tirdzniecības komiteja savā pirmajā sanāksmē izveido sarakstu ar 25 personām, kuras vēlas un spēj veikt šķīrējtiesneša pienākumus. Katra Puse izvirza piecas personas, kuras var strādāt par šķīrējtiesnešiem. Puses arī kopā izraugās 10 personas, kas nav nevienas Puses valstspiederīgie⁸⁷ un kas būs šķīrējtiesas priekšsēdētāji.

2. Tirdzniecības komiteja nodrošina, ka saskaņā ar 1. punktu izveidotais saraksts vienmēr ir pilnīgs. Jebkurā gadījumā sarakstu var izmantot atbilstīgi 303. pantam arī tad, ja tas nav pilnīgs.

⁸⁷ Šajā sadaļā "valstspiederīgais" ir fiziska persona, kurai ir Eiropas Savienības dalībvalsts vai Andu parakstītājvalsts valstspiederība vai kura ir Eiropas Savienības dalībvalsts vai Andu parakstītājvalsts pastāvīgais iedzīvotājs.

3. Šķīrējtiesnešiem ir specializētas zināšanas vai pieredze tiesību jomā, starptautiskajā tirdzniecībā vai domstarpību izšķiršanā atbilstīgi starptautiskajiem tirdzniecības nolīgumiem. Tie ir neatkarīgi, objektīvi, un tie nav tieši vai netieši saistīti ar kādu no Pusēm un saņemt norādījumus no kādas Puses vai organizācijas. Šķīrējtiesneši ievēro saskaņā ar šo sadaļu izstrādāto rīcības kodeksu (turpmāk "rīcības kodekss").

4. Tirdzniecības komiteja izveido papildu sarakstus ar 12 personām, kurām ir konkrētas nozares zināšanas par konkrētiem šajā nolīgumā iekļautiem jautājumiem. Minētajam nolūkam katra Puse izvirza trīs personas šķīrējtiesnešu pienākumu pildīšanai. Puses, savstarpēji vienojoties, izraugās trīs kandidātus, kas vadīs šķīrējtiesas darbu un nav nevienas Puses valstspiederīgie. Katra domstarpībās iesaistītā Puse var iecelt savu šķīrējtiesnesi no tām personām, kuras jebkura Puse izvirzījusi iekļaušanai nozaru sarakstā. Ja tiek izmantota 303. panta 3. punktā noteiktā atlases procedūra, Tirdzniecības komitejas priekšsēdētājs vai tā deleģēta persona var izmantot nozaru sarakstu pēc domstarpībās iesaistīto Pušu vienošanās.

305. PANTS

Noraidījums, atbrīvošana un aizstāšana

1. Jebkura domstarpībās iesaistītā Puse var noraidīt šķīrējtiesnesi, ja pastāv pamatotas aizdomas par tā atbilstību rīcības kodeksam. Lēmumu par šķīrējtiesneša noraidījumu vai atbrīvošanu pieņem saskaņā ar reglamentu.
2. Ja šķīrējtiesnesis nespēj piedalīties procesā, atkāpjas vai ir jāaizstāj, tā aizstājēju izraugās saskaņā ar 303. pantu.

306. PANTS

Šķīrējtiesas procesu apvienošana

Ja vairāk nekā viena Puse pieprasa izveidot šķīrējtiesu attiecībā uz tiem pašiem pasākumiem saskaņā ar vienu un to pašu juridisko pamatojumu, tad vienmēr, kad tas ir iespējams, šādu pieprasījumu izskatīšanai izveido vienotu šķīrējtiesu.

307. PANTS

Šķīrējtiesas nolēmums

1. Šķīrējtiesas paziņo savu nolēmumu domstarpībās iesaistītajām Pusēm un Tirdzniecības komitejai 120 dienu laikā pēc to izveidošanas datuma. Ja šķīrējtiesa uzskata, ka šo termiņu nevar ievērot, šķīrējtiesas priekšsēdētājam par to rakstveidā jāpaziņo domstarpībās iesaistītajām Pusēm un Tirdzniecības komitejai, norādot kavēšanās iemeslus un datumu, kad šķīrējtiesa plāno paziņot tās nolēmumu. Nolēmumu nekādā gadījumā nebūtu jāpaziņo vēlāk par 150 dienām pēc šķīrējtiesas izveidošanas datuma.
2. Steidzamos gadījumos, tostarp gadījumos, kas saistīti ar ātrbojīgām precēm vai ar citām precēm vai pakalpojumiem, kuri ātri zaudē savu komerciālo vērtību, piemēram, ar noteiktām sezonālām precēm vai pakalpojumiem, šķīrējtiesa 10 dienu laikā pēc tās izveidošanas izdod nolēmumu par to, vai uzskata konkrēto gadījumu par steidzamu. Šķīrējtiesa savu nolēmumu paziņo 60 dienu laikā un nekādā gadījumā ne vēlāk kā 75 dienas pēc tās izveidošanas datuma.

308. PANTS

Šķīrējtiesas nolēmuma īstenošana

1. Atbildētāja Puse veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nekavējoties izpildītu šķīrējtiesas nolēmumu.

2. Trīsdesmit dienu laikā no nolēmuma saņemšanas datuma atbildētāja Puse paziņo prasītājam Pusei:

- a) konkrētus pasākumus, ko tā uzskata par nepieciešamiem, lai izpildītu nolēmumu;
- b) saprātīgu termiņu nolēmuma izpildei; un
- c) konkrētu pagaidu kompensācijas piedāvājumu uz laiku līdz to pasākumu pilnīgai īstenošanai, kurus tā uzskata par nepieciešamiem, lai izpildītu nolēmumu.

3. Ja starp domstarpībās iesaistītajām Pusēm pastāv nesaskaņas par šāda paziņojuma saturu, prasītāja Puse var pieprasīt šķīrējtiesai, kura izdevusi nolēmumu, lai tā nosaka, vai pasākumi, kas piedāvāti, pamatojoties uz 2. punkta a) apakšpunktu, atbilst šim nolīgumam, kā arī to, vai piedāvāto nolēmuma izpildes termiņu var uzskatīt par saprātīgu un/vai kompensācijas piedāvājums nav nepārprotami nesamērīgs. Nolēmumu izdod 45 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas.

4. Ja sākotnēji izveidotā šķīrējtiesa nevar noorganizēt sanāksmi vai kāds no tās locekļiem nevar ierasties, piemēro 303. pantā noteikto procedūru. Nolēmuma paziņošanas termiņš ir 45 dienas pēc datuma, kad tika izveidota jaunā šķīrējtiesa.

5. Saprātīgo termiņu, kas minēts 2. punkta b) apakšpunktā, var pagarināt, domstarpībās iesaistītajām Pusēm par to savstarpēji vienojoties.

309. PANTS

Šķīrējtiesas nolēmuma izpildei pieņemto pasākumu pārskatīšana

1. Atbildētāja Puse visus pasākumus, kas pieņemti, lai pārtrauktu šajā nolīgumā noteikto pienākumu neizpildi, paziņo prasītājai Pusei un Tirdzniecības komitejai pirms tā saprātīgā termiņa beigām, kas noteikts saskaņā ar 308. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 3. vai 5. punktu.
2. Ja atbildētājas Puses paziņotie pasākumi, kas noteikti 1. punktā, atšķiras no pasākumiem, ko minētā Puse iepriekš paziņojusi saskaņā ar 308. panta 2. punkta a) apakšpunktu, vai ja prasītāja Puse vērsusies pie šķīrējtiesas saskaņā ar 308. panta 3. punktu un pasākumi, kas paziņoti saskaņā ar 1. punktu, atšķiras no pasākumiem, kurus šķīrējtiesa atzina par atbilstīgiem šim nolīgumam, un gadījumā, ja starp domstarpībās iesaistītajām Pusēm pastāv domstarpības par paziņoto pasākumu eksistenci vai atbilstību nolīgumam, prasītāja Puse var rakstiski pieprasīt sākotnējai šķīrējtiesai pieņemt lēmumu šajā jautājumā. Šādā pieprasījumā norāda strīdīgos pasākumus un izskaidro to, kāpēc šie pasākumi ir pretrunā nolīgumam. Šķīrējtiesa paziņo savu nolēmumu 30 dienu laikā pēc šāda pieprasījuma saņemšanas datuma.
3. Ja sākotnēji izveidotā šķīrējtiesa vai kāds no tās locekļiem nav pieejams, piemēro 303. pantā noteiktās procedūras. Nolēmumu izdod 30 dienu laikā pēc jaunās šķīrējtiesas izveidošanas datuma.

310. PANTS

Pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļu nolēmuma neizpildes gadījumā

1. Ja atbildētāja Puse nepaziņo par šķīrējtiesas nolēmuma izpildei nepieciešamo pasākumu pieņemšanu saprātīgajā termiņā vai ja šķīrējtiesa saskaņā ar 309. panta 2. punktu nolemj, ka paziņotais pasākums ir pretrunā šim nolīgumam, prasītāja Puse var:

- a) pieprasīt atbildētājai Pusei kompensāciju par neizpildi, kas var izpausties kā pagaidu kompensācijas turpināšana vai būt atšķirīga kompensācija, vai
- b) paziņot atbildētājai Pusei un Tirdzniecības komitejai savu nodomu apturēt koncesijas, kas izriet no kāda 299. pantā minētā noteikuma, līdz līmenim, kas līdzvērtīgs pārkāpuma izraisītajam anulējumam vai kaitējumam.

2. Ja 20 dienas pēc saprātīgā termiņa beigām vai ja pēc šķīrējtiesas lēmuma par to, ka pasākums, kas paziņots saskaņā ar 311. panta 2. punktu, ir pretrunā šim nolīgumam, domstarpībās iesaistītās Puses nespēj vienoties par 1. punkta a) apakšpunktā noteikto kompensāciju, prasītāja Puse var paziņot atbildētājai Pusei un Tirdzniecības komitejai par savu nodomu apturēt atvieglojumus saskaņā ar kādu 299. pantā minēto noteikumu līmenī, kas līdzvērtīgs pārkāpuma izraisītajam anulējumam vai kaitējumam.

3. Ja atbildētāja Puse nesniedz 308. pantā noteikto pagaidu kompensāciju saprātīgā laikposmā⁸⁸, prasītāja Puse var paziņot atbildētājai Pusei un Tirdzniecības komitejai par savu nodomu apturēt atvieglojumus saskaņā ar kādu 299. pantā minēto noteikumu līmeni, kas līdzvērtīgs pagaidu kompensācijai, līdz brīdim, kad atbildētāja Puse sāk piemērot pagaidu kompensāciju vai pieņem atbilstības pasākumu, atkarībā no tā, kura no šīm darbībām notiek agrāk.
4. Kad prasītāja Puse paziņo savu nodomu apturēt atvieglojumus saskaņā ar 2. vai 3. punktu, tā var apturēt atvieglojumu piemērošanu pēc 10 dienām pēc šā paziņojuma sniegšanas, ja vien atbildētāja Puse nepieprasa izskatīšanu šķīrējtiesā saskaņā ar 5. punktu.
5. Ja atbildētāja Puse uzskata, ka paziņotais apturēšanas līmenis nav līdzvērtīgs pārkāpuma izraisītajam anulējumam vai kaitējumam, tā var rakstiski pieprasīt sākotnējai šķīrējtiesai izlemt šo jautājumu. Par šādu pieprasījumu paziņo prasītājai Pusei un Tirdzniecības komitejai pirms 4. punktā noteiktā 10 dienu termiņa beigām. Sākotnējā šķīrējtiesa paziņo savu nolēmumu attiecībā uz atvieglojumu apturēšanas līmeni domstarpībās iesaistītajām Pusēm 30 dienu laikā no datuma, kad šķīrējtiesa saņēmusi minēto pieprasījumu. Atvieglojumus neaptur līdz brīdim, kad sākotnējā šķīrējtiesa ir paziņojusi savu nolēmumu domstarpībās iesaistītajām Pusēm, un jebkura apturēšana atbilst šādam nolēmumam.

⁸⁸ Skaidrības labad – uzskata, ka atbildētāja Puse nav piemērojusi pagaidu kompensāciju saprātīgā termiņā, ja minētā Puse saprātīgā laikposmā nav sākusi savu iekšējo procedūru kompensācijas īstenošanas nolūkā vai ja šādās iekšējās procedūrās tiek pieņemts lēmums, kas neparedz pagaidu kompensācijas piemērošanu.

6. Ja sākotnējā šķīrējtiesa vai kāds no tās locekļiem nav pieejams, piemēro 303. pantā noteiktās procedūras. Nolēmumu izdod 45 dienu laikā no jaunās šķīrējtiesas izveidošanas datuma.

7. Šajā pantā noteikto atvieglojumu apturēšanu vai kompensāciju piemēro uz laiku, un tas neatbrīvo atbildētāju Pusi no pienākuma ievērot nolēmumu. Šādus tiesiskās aizsardzības līdzekļus piemēro tikai līdz brīdim, kad pasākumu, kas atzīts par neatbilstīgu šim nolīgumam, atceļ vai groza tā, lai nodrošinātu atbilstību šā nolīguma noteikumiem, vai kad domstarpībās iesaistītās Puses ir vienojušās par abpusēji apmierinošu risinājumu.

311. PANTS

Tādu pasākumu, kas pieņemti pēc atvieglojumu apturēšanas,
un neizpildes kompensāciju pārskatīšana

1. Atbildētāja Puse atkarībā no konkrētā gadījuma jebkurā laikā var paziņot prasītājai Pusei un Tirdzniecības komitejai par pasākumu, ko tā ir pieņēmusi, lai izpildītu šķīrējtiesas nolēmumu, un savu lūgumu prasītājai Pusei izbeigt atvieglojumu apturēšanu vai savu nodomu pārtraukt neizpildes kompensācijas piemērošanu. Izņemot 2. punktā paredzēto gadījumu, atvieglojumu apturēšanu pārtrauc pēc 30 dienām pēc šāda paziņojuma saņemšanas.

2. Ja domstarpībās iesaistītās Puses nespēj vienoties par paziņotā pasākuma atbilstību šā nolīguma noteikumiem 30 dienu laikā no datuma, kad iesniegts saskaņā ar 1. punktu paredzētais paziņojums, jebkura domstarpībās iesaistītā Puse var iesniegt rakstisku pieprasījumu sākotnējai šķīrējtiesai izšķirt šo jautājumu. Par šādu pieprasījumu vienlaicīgi paziņo atbildētājai Pusei un Tirdzniecības komitejai. Šķīrējtiesas paziņo savu nolēmumu domstarpībās iesaistītajām Pusēm un Tirdzniecības komitejai 45 dienu laikā no šāda pieprasījuma saņemšanas datuma. Ja šķīrējtiesa nolēm, ka atbilstības nodrošināšanai paredzētais pasākums atbilst šā nolīguma noteikumiem, atvieglojumu apturēšanu izbeidz.

3. Ja sākotnējā šķīrējtiesa vai kāds no tās locekļiem nav pieejams, piemēro 303. pantā noteiktās procedūras. Nolēmumu paziņo 45 dienu laikā no jaunās šķīrējtiesas izveidošanas datuma.

4. Ja pēc 2. punktā minētā 30 dienu laikposma neviena domstarpībās iesaistītā Puse nav pieprasījusi sākotnējai šķīrējtiesai lemt par tā pasākuma atbilstību, kurš paziņots saskaņā ar 1. punktu, un prasītāja Puse nav izpildījusi savu pienākumu izbeigt atvieglojumu apturēšanu, atbildētāja Puse var apturēt atvieglojumus līdz līmenim, kas ir līdzvērtīgs prasītājas Puses piemērotajam atvieglojumu apturēšanas līmenim, kamēr prasītāja Puse neizbeidz atvieglojumu apturēšanu.

312. PANTS

Pieprasījums izskaidrot nolēmumu

1. Domstarpībās iesaistītā Puse, pieprasījuma norakstu iesniedzot arī otrai domstarpībās iesaistītajai Pusei un Tirdzniecības komitejai, 10 dienu laikā pēc nolēmuma paziņošanas var iesniegt šķīrējtiesai rakstisku pieprasījumu izskaidrot konkrētus lēmuma vai ieteikuma aspektus nolēmumā, kuri šai pusei nav skaidri, tostarp ar atbilstību saistītos aspektus. Otrā domstarpībās iesaistītā Puse var sniegt šķīrējtiesai savu viedokli par šādu pieprasījumu, iesnieguma norakstu iesniedzot arī Pusei, kura iesniegusi sākotnējo izskaidrojuma pieprasījumu. Šķīrējtiesa atbild uz šādu pieprasījumu 10 dienu laikā pēc tā saņemšanas.
2. Pieprasījuma iesniegšana saskaņā ar 1. punktu neietekmē 308. pantā noteiktos termiņus.

313. PANTS

Šķīrējtiesas procesa apturēšana un izbeigšana

1. Domstarpībās iesaistītās Puses jebkurā laikā var vienoties par šķīrējtiesas darba apturēšanu uz laiku, kas nepārsniedz 12 mēnešus no šādas vienošanās datuma. Domstarpībās iesaistītās Puses šādu vienošanos rakstiski paziņo šķīrējtiesas priekšsēdētājam, paziņojuma norakstu iesniedzot Tirdzniecības komitejai. Šķīrējtiesas darba apturēšanas gadījumā 307. pantā noteiktos termiņus pagarina par darbības apturēšanas laikposmu.

2. Jebkurā gadījumā, ja šķīrējtiesas darbs ir apturēts uz vairāk nekā 12 mēnešiem, šķīrējtiesa zaudē tai piešķirtās pilnvaras, ja vien domstarpībās iesaistītās Puses nevienojas citādi. Ja šķīrējtiesa zaudē savas pilnvaras, nekas šajā pantā neliedz Pusei ierosināt jaunu šķīrējtiesas procedūru attiecībā uz to pašu jautājumu.

3. Domstarpībās iesaistītās Puses var vienoties par šķīrējtiesas procesa izbeigšanu jebkurā laikā, iesniedzot kopīgu rakstisku paziņojumu šķīrējtiesas priekšsēdētājam, bet šā paziņojuma norakstu — Tirdzniecības komitejai.

4. NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

314. PANTS

Savstarpēji saskaņots risinājums

Puses jebkurā laikā atbilstīgi šai sadaļai var panākt savstarpēji saskaņotu domstarpību risinājumu. Domstarpībās iesaistītās Puses par šādu risinājumu kopīgi paziņo Tirdzniecības komitejai. Pēc tam, kad savstarpēji saskaņotais risinājums ir paziņots, procedūru izbeidz.

315. PANTS

Reglaments un rīcības kodekss

1. Šajā sadaļā noteiktās domstarpību izšķiršanas procedūras nosaka reglaments, ko Tirdzniecības komiteja pieņem savā pirmajā sanāksmē pēc šā nolīguma stāšanās spēkā. Tirdzniecības komiteja šajā sanāksmē pieņem arī šķīrējtiesnešu rīcības kodeksu.
2. Šķīrējtiesas sēdes ir atklātas saskaņā ar reglamentu, ja vien domstarpībās iesaistītās Puses nevienojas citādi.

316. PANTS

Informācija un tehniskās konsultācijas

1. Šķīrējtiesa pēc domstarpībās iesaistītās puses pieprasījuma vai *ex officio* var iegūt jebkuru informāciju, ko tā uzskata par nepieciešamu, no jebkura avota, tostarp no domstarpībās iesaistītajām Pusēm. Šķīrējtiesai ir arī tiesības pēc sava ieskata lūgt ekspertu viedokli. Visu šādi iegūtu informāciju izsniedz katrai domstarpībās iesaistītajai Pusei, lai tā varētu izteikt savas piezīmes par to.

2. Šķīrējtiesa var arī atļaut tām ieinteresētajām nevalstiskajām personām, kuras veic uzņēmējdarbību domstarpībās iesaistītās Puses teritorijā, sniegt *amicus curiae* atzinumus saskaņā ar reglamentu.

317. PANTS

Interpretācijas noteikumi

Šķīrējtiesa interpretē 299. pantā minētos noteikumus saskaņā ar starptautisko publisko tiesību ierastajām interpretācijas normām, kas noteiktas 1969. gada 23. maijā Vīnē pieņemtajā Vīnes Konvencijā par starptautisko līgumu tiesībām. Šķīrējtiesas nolēmumi nevar paplašināt vai sašaurināt 299. pantā minētajos noteikumos paredzētās tiesības un pienākumus.

318. PANTS

Šķīrējtiesas lēmumi un nolēmumi

1. Šķīrējtiesa dara visu iespējamo, lai ikvienu lēmumu pieņemtu vienprātīgi. Ja tomēr lēmumu nevar pieņemt vienprātīgi, attiecīgo jautājumu izšķir ar vairākuma balsojumu. Tomēr nekādā gadījumā netiek publiskoti atšķirīgie šķīrējtiesnešu viedokļi.

2. Visi šķīrējtiesas nolēmumi ir saistoši domstarpībās iesaistītajām Pusēm un nerada tiesības vai neuzliek pienākumus fiziskām vai juridiskām personām. Ar nolēmumu nosaka faktiskus lēmumus, attiecīgo šā nolīguma noteikumu piemērojamību, slēdzienus par to, vai attiecīgā Puse ir ievērojusi no nolīguma izrietošās saistības un lēmumu un secinājumu pamatojumu.
3. Šķīrējtiesa pēc domstarpībās iesaistītās Puses pieprasījuma var izdot ieteikumus par nolēmuma īstenošanu.
4. Šķīrējtiesas nolēmumi ir publiski pieejami, ja vien domstarpībās iesaistītās Puses nevienojas citādi.

319. PANTS

Saistība ar PTO tiesībām un tiesas izvēle

1. Šīs sadaļas noteikumi neskar Pušu tiesības un pienākumus, ko tās uzņēmušās PTO nolīgumā, tostarp domstarpību izšķiršanas pasākumus.

2. Domstarpības, kas attiecas uz vienu un to pašu pasākumu, kurš izriet no šā nolīguma un ir saistīts ar PTO nolīgumu, var izšķirt saskaņā ar šo sadaļu vai saskaņā ar vienošanos par domstarpību izšķiršanu pēc prasītājas Puses izvēles. Ja Puse ir pieprasījusi izveidot kolēģiju saskaņā ar vienošanās par domstarpību izšķiršanu 6. pantu vai šķīrējtiesu saskaņā ar 303. pantu, tā nevar sākt vēl vienu procedūru attiecībā uz to pašu jautājumu otrā tiesā, izņemot gadījumu, kad kompetentā kolēģija izraudzītajā tiesā nav pieņēmusi lēmumu pēc lietas būtības ar procesuāliem jautājumiem vai ar jurisdikciju saistītu iemeslu dēļ.

3. Puses vienojas, ka divas vai vairāk domstarpības attiecas uz vienu un to pašu jautājumu, ja tajās iesaistītas tās pašas Puses, tās attiecas uz to pašu pasākumu un tajās tiek apspriesti tie paši būtiskie pārkāpumi.

4. Neviens šīs sadaļas noteikums neliedz Pusei apturēt atvieglojumu piemērošanu, ko atļāvusi PTO Domstarpību izšķiršanas kolēģija neizmanto, lai liegtu Pusei apturēt atvieglojumus saskaņā ar šo sadaļu.

320. PANTS

Termiņi

1. Visus šajā sadaļā noteiktos termiņus, tostarp šķīrējtiesu nolēmumu paziņošanas termiņus, skaita no pirmās dienas pēc darbības vai fakta, uz ko tie attiecas.

2. Jebkuru šajā sadaļā minēto termiņu var pagarināt, domstarpībās iesaistītajām Pusēm par to savstarpēji vienojoties.

321. PANTS

Reglamenta un rīcības kodeksa grozījumi

Tirdzniecības komiteja var veikt grozījumus reglamentā un rīcības kodeksā.

322. PANTS

Starpniecības mehānisms

Saskaņā ar XIV pielikumu (Starpniecības mehānisms netarifu pasākumiem) jebkura Puse var pieprasīt otrai Pusei iesaistīties starpniecības procedūrā attiecībā uz kādu pieprasījuma saņēmējas Puses netarifu pasākumu saistībā ar III sadaļas (Preču tirdzniecība) piemērošanas jomā ietilpstošu jautājumu, par kuru pieprasījuma iesniedzēja Puse uzskata, ka tas negatīvi ietekmē tirdzniecību.

323. PANTS

Labie pakalpojumi, samierināšana un starpniecība

1. Neatkarīgi no 322. panta Puses jebkurā laikā var vienoties izmantot labos pakalpojumus, samierināšanu vai starpniecību kā alternatīvu domstarpību izšķiršanas paņēmieni.
2. Šā panta 1. punktā minētos alternatīvos paņēmienus īsteno saskaņā ar kārtību, par ko ir vienojušās iesaistītās Puses.
3. Šajā pantā noteiktās procedūras var sākt jebkurā laikā, un jebkurā laikā tās var pārtraukt vai izbeigt jebkura iesaistītā Puse.
4. Šajā pantā noteiktās procedūras ir konfidenciālas un neskar Pušu tiesības citās procedūrās.

XIII SADAĻA

TEHNISKAIS ATBALSTS UN TIRDZNIECĪBAS SPĒJAS UZLABOŠANA

324. PANTS

Mērķi

1. Puses vienojas stiprināt sadarbību, kas veicina šā nolīguma īstenošanu, un to iespējami izmantot, lai optimizētu rezultātus, paplašinātu iespējas un nodrošinātu vislielāko labumu Pusēm. Šo sadarbību attīsta Pušu savstarpējo sadarbību reglamentējošajā juridiskajā un institucionālajā sistēmā, kurā viens no galvenajiem mērķiem ir atbalstīt ilgtspējīgu ekonomisko attīstību, kas ļauj panākt lielāku sociālo kohēziju un jo īpaši samazināt nabadzību.
2. Lai sasniegtu 1. punktā minētos mērķus, Puses vienojas īpašu uzmanību pievērst tādām sadarbības iniciatīvām, kuru mērķis ir:
 - a) uzlabot un radīt jaunas tirdzniecības un ieguldījumu iespējas, veicināt konkurētspēju un novatorismu, kā arī modernizēt ražošanu, veicināt tirdzniecību un nodot tehnoloģijas;

- b) veicināt mikrouzņēmumu un MVU attīstību, izmantojot tirdzniecību kā nabadzības samazināšanas rīku;
- c) veicināt godīgu un taisnīgu tirdzniecību, padarīt vieglāku piekļuvi šā nolīguma atvieglojumiem visās ražošanas nozarēs un jo īpaši vājākajās nozarēs;
- d) stiprināt komerciālās un institucionālās spējas šajā jomā nolīguma īstenošanas un iespējami efektīvas piemērošanas nolūkā; un
- e) nodrošināt tās sadarbības vajadzības, kas identificētas citās šā nolīguma daļās.

325. PANTS

Piemērošanas joma un līdzekļi

1. Sadarbība notiek, izmantojot instrumentus, resursus un mehānismus, kas Pusēm ir pieejami šajā nolūkā, saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem un procedūrām un ar to katras Puses iestāžu starpniecību, kas ir kompetentas īstenot sadarbību, tostarp ar tirdzniecību saistītu sadarbību.

2. Pamatojoties uz 1. punktu, Puses var izmantot tādus instrumentus kā, piemēram, informācijas, pieredzes un paraugprakses apmaiņa, tehniskā un finansiālā palīdzība un kopīga projektu identificēšana, izstrāde un īstenošana.

326. PANTS

Tirdzniecības komitejas funkcijas attiecībā uz sadarbību saskaņā ar šo sadaļu

1. Puses īpašu uzmanību velta to sadarbības pasākumu uzraudzībai, kuri ir ieviesti ar mērķi veicināt šā nolīguma optimālu īstenošanu un tā sniegto atvieglojumu iespējami efektīvu izmantošanu.
2. Tirdzniecības komiteja uzrauga un vajadzības gadījumā sniedz stimulus un norādījumus attiecībā uz galvenajiem sadarbības aspektiem saistībā ar 324. panta 1. un 2. punktā minētajiem mērķiem.
3. Tirdzniecības komiteja var sniegt ieteikumus tām katras Puses kompetentajām iestādēm, kuras ir atbildīgas par sadarbības plānošanu un izpildi.

XIV SADAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

327. PANTS

Pielikumi, papildinājumi, deklarācijas un zemspērtas piezīmes

Šā nolīguma pielikumi, papildinājumi, deklarācijas un zemspērtas piezīmes ir tā sastāvdaļa.

328. PANTS

Jaunu dalībvalstu pievienošanās Eiropas Savienībai

1. ES Puse paziņo Andu parakstītājvalstīm par ikvienu trešās valsts lūgumu uzņemt to Eiropas Savienībā.
2. Laikā, kad notiek sarunas starp Eiropas Savienību un kandidātvalsti, kura vēlas pievienoties Eiropas Savienībai, ES Puse:
 - a) pēc Andu parakstītājvalsts pieprasījuma sniedz, ciktāl tas ir iespējams, informāciju, kas saistīta ar jebkuru šajā nolīgumā iekļauto jautājumu; un

b) ņem vērā visas Andu parakstītājvalstu paustās bažas.

3. ES Puse paziņo Andu parakstītājvalstīm par ikvienas pievienošanās Eiropas Savienībai stāšanos spēkā.

4. Tirdzniecības komitejā un pietiekamu laiku pirms trešas valsts pievienošanās Eiropas Savienībai datuma ES Puse un Andu parakstītājvalstis izskata jebkuru šādas pievienošanās ietekmi uz šo nolīgumu. Tirdzniecības komiteja lemj par visiem nepieciešamajiem pielāgojumiem vai pārejas pasākumiem.

329. PANTS

Citu Andu Kopienas dalībvalstu pievienošanās šim nolīgumam

1. Ikviens Andu Kopienas dalībvalsts, kura nav šā nolīguma Puse datumā, kad šis nolīgums stājas spēkā starp ES Pusi un vismaz vienu no Andu parakstītājvalstīm (turpmāk "Andu kandidātvalsts"), var pievienoties šim nolīgumam saskaņā ar šajā pantā noteiktajiem nosacījumiem un procedūrām.

2. ES Puse veic sarunas ar Andu kandidātvalsti par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem tā pievienojas šim nolīgumam. Šajās sarunās ES Puse cenšas saglabāt šā nolīguma integritāti, ierobežojot jebkādu elastību līdz sarunām par savstarpējo koncesiju sarakstiem atbilstīgi I pielikumam (Tarifu atcelšanas grafiki), VII pielikumam (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu) un VIII pielikumam (Saistību saraksts attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu) un ikvienu aspektu, kādēļ šāda elastība ir nepieciešama, lai nodrošinātu Andu kandidātvalsts pievienošanās. ES Puse paziņo Tirdzniecības komitejai par šo sarunu noslēgšanu, lai varētu veikt 3. punktā minētās apspriedes.
3. Tirdzniecības komitejā ES Puse apspriežas ar Andu parakstītājvalstīm par visiem rezultātiem, kas sasniegti sarunās ar Andu kandidātvalsti un kas var ietekmēt Andu parakstītājvalstu tiesības vai pienākumus. Pēc jebkuras Puses pieprasījuma Tirdzniecības komiteja pārskata ietekmi, ko rada Andu kandidātvalsts pievienošanās šim nolīgumam, un lemj par turpmākiem pasākumiem, kas varētu būt nepieciešami.
4. Andu kandidātvalsts pievienošanās stājas spēkā, noslēdzot pievienošanās protokolu, ko iepriekš apstiprina Tirdzniecības komiteja⁸⁹. Puses veic iekšējās procedūras, kas nepieciešamas, lai minētais protokols stātos spēkā.

⁸⁹ Neatkarīgi no šā punkta Puses vienojas, ka I pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiki), VII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz uzņēmējdarbības veikšanu) un VIII pielikumā (Saistību saraksts attiecībā uz pārrobežu pakalpojumu sniegšanu) noteiktos koncesiju sarakstus, par kuriem panākta vienošanās ES Puses un Andu kandidātvalsts savstarpējās sarunās, iekļauj pievienošanās protokolā, nelūdzot Tirdzniecības komitejas apstiprinājumu.

5. Nolīgums stājas spēkā starp Andu kandidātvalsti un katru Pusi pirmajā mēneša dienā pēc tam, kad depozitārs saņēmis Andu kandidātvalsts un attiecīgās Puses pēdējo paziņojumu par to iekšējo procedūru pabeigšanu, kas nepieciešamas, lai pievienošanās protokols stātos spēkā. Šo nolīgumu var piemērot arī provizoriski, ja to paredz pievienošanās protokols.

6. Ja datumā, kad šis nolīgums stājas spēkā starp ES Pusi un vismaz vienu Andu parakstītājvalsti, to nav parakstījusi Andu Kopienas dalībvalsts, kas ir piedalījies šā nolīguma teksta pieņemšanā, šai valstij ir tiesības to parakstīt un to neuzskata par 1. punktā noteikto Andu kandidātvalsti.

330. PANTS

Stāšanās spēkā

1. Katra Puse rakstiski paziņo par savu iekšējo procedūru pabeigšanu, kas nepieciešamas, lai šis nolīgums stātos spēkā, visām pārējām Pusēm un 332. pantā minētajam depozitāram.

2. Šis nolīgums stājas spēkā starp ES Pusi un katru Andu parakstītājvalsti pirmajā mēneša dienā pēc datuma, kad depozitārs saņēmis pēdējo 1. punktā paredzēto paziņojumu attiecīgi par ES Pusi un minēto Andu parakstītājvalsti, ja vien iesaistītās Puses nav vienojušās par citu datumu.

3. Neatkarīgi no 2. punkta Puses var provizoriski piemērot šo nolīgumu pilnīgi vai daļēji. Katra Puse paziņo depozitāram un visām pārējām Pusēm par to iekšējo procedūru pabeigšanu, kas nepieciešamas šā nolīguma provizoriskai piemērošanai. Šo nolīgumu sāk provizoriski piemērot starp ES Pusi un Andu parakstītājvalsti pirmajā dienā pēc datuma, kad depozitārs saņēmis pēdējo ES Puses un šādas Andu parakstītājvalsts paziņojumu.

4. Ja saskaņā ar 3. punktu Puses piemēro kādu šā nolīguma noteikumu pirms šā nolīguma stāšanās spēkā, tad jebkuru šāda noteikuma norādi uz šā nolīguma spēkā stāšanās datumu saprot kā norādi uz datumu, kad Puses vienojas piemērot šo noteikumu saskaņā ar 3. punktu.

331. PANTS

Ilgums un atkāpšanās

1. Šis nolīgums ir spēkā nenoteiktu laika posmu.

2. Jebkura Puse var atkāpties no šā nolīguma, to rakstiski paziņojot visām pārējām Pusēm un depozitāram. Šāda atkāpšanās stājas spēkā sešus mēnešus pēc datuma, kad depozitārs ir saņēmis minēto paziņojumu.

3. Neatkarīgi no 2. punkta, kad Andu parakstītājvalsts atkāpjas no šā nolīguma, šis nolīgums joprojām paliek spēkā starp ES Pusi un pārējām Andu parakstītājvalstīm. Šo nolīgumu pārtrauc piemērot, ja no tā atkāpjas ES Puse.

332. PANTS

Depozitārs

Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs ir šā nolīguma depozitārs.

333. PANTS

Grozījumi PTO nolīgumā

Puses vienojas, ka jebkurš PTO nolīguma noteikums, kas iekļauts šajā nolīgumā, ir iekļauts ar visiem grozījumiem, kas jau ir stājušies spēkā brīdī, kad šāds noteikums tiek piemērots.

334. PANTS

Grozījumi

1. Puses var rakstiski vienoties par jebkuru grozījumu šajā nolīgumā.
2. Visi grozījumi stājas spēkā un *mutatis mutandis* kļūst par šā nolīguma sastāvdaļu saskaņā ar 330. pantā noteiktajiem nosacījumiem.
3. Puses var sīkāk izstrādāt saistības, ko tās uzņēmušās ar šo nolīgumu, vai paplašināt tā piemērošanas jomu, vienojoties par šā nolīguma grozījumiem vai noslēdzot vienošanās attiecībā uz konkrētām nozarēm vai pasākumiem, ņemot vērā šā nolīguma piemērošanā gūto pieredzi.

335. PANTS

Atrunas

Šis nolīgums neparedz iespēju veikt atrunas Vīnes Konvencijas par starptautisko līgumu tiesībām izpratnē.

336. PANTS

Tiesības un pienākumi saskaņā ar šo nolīgumu

Nekas šajā nolīgumā nepiešķir personām citas tiesības vai neuzliek citus pienākumus, kas nav tiesības un pienākumi, kuri noteikti starp Pusēm saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām.

337. PANTS

Autentiskie teksti

Šis nolīgums ir sagatavots trijos eksemplāros angļu, bulgāru, čehu, dāņu, franču, grieķu, igauņu, itāļu, latviešu, lietuviešu, maltiešu, nīderlandiešu, poļu, portugāļu, rumāņu, slovāku, slovēņu, somu, spāņu, ungāru, vācu un zviedru valodā, un visi teksti ir vienlīdz autentiski.

TO APLIECINOT, apakšā parakstījušies, atbilstīgi pilnvaroti, ir parakstījuši šo nolīgumu.

SAGATAVOTS trīs eksemplāros [...], 2012. gada [diena, mēnesis].